

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน :
กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
BELIEFS, RITUALS AND ROLES OF THE HOKKIEN SHRINE: A CASE STUDY
OF TALAD-NEUA SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, PHUKET PROVINCE

WANG YANMI

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

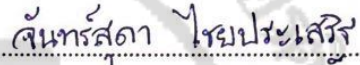
ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนชกเกี้ยน :
กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
BELIEFS, RITUALS AND ROLES OF THE HOKKIEN SHRINE:
A CASE STUDY OF TALAD-NEUA SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT,
PHUKET PROVINCE

WANG YANMI

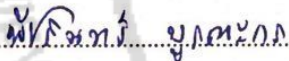
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
สอบวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2566

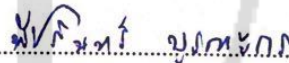
รองศาสตราจารย์ ดร.มนีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการสอบ

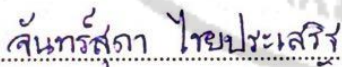
อาจารย์ ดร. จันทรสุดา ไชยประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษา

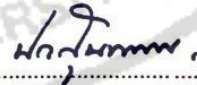
อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.จันทรสุดา ไชยประเสริฐ
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

**ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน :
กรณีศึกษาตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต**

WANG YANMI

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ พิธีกรรมและบทบาทของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ที่มีต่อชุมชนและสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประธานหรือกรรมการศาลเจ้า ผู้มีหน้าที่ดูแลศาลเจ้า ผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ขายของบริเวณศาลเจ้า และผู้มาสักการะบูชาศาลเจ้ารวมทั้งหมดจำนวน 55 คน ที่ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบบังเอิญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเชิงลึกพร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลงานวิจัยแบบพรรณานาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือมีประวัติยาวนานเกิน 100 ปีจำนวนทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ย่านาง ศาลเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปุดจ้อ และศาลเจ้าจู้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ปรากฏความเชื่อทั้งหมด 8 ความเชื่อ คือ 1) สุขภาพ 2) โชคลาภ 3) ความปลอดภัย 4) การงาน 5) ขอบุตร 6) ขอชื่อ 7) แก้ปีชง และ 8) ความรัก ด้วยการที่เป็นศาลเจ้าชาวเงินฮกเกี้ยนเหมือนกันจึงมีความเชื่อการขอพรเรื่องโชคลาภและความปลอดภัยเหมือนกัน ทั้งนี้แต่ละศาลเจ้ายังมีเอกลักษณ์ที่ให้ความสำคัญต่อเทพเจ้าต่างกัน ความเชื่อบางส่วนจึงแตกต่างกัน กล่าวคือ การขอพรเรื่องสุขภาพนิยมไปขอในศาลเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปุดจ้อ และศาลเจ้าจู้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง การขอพรเรื่องการงานนิยมไปขอในศาลเจ้าจ้ออ่องกับศาลเจ้าปุดจ้อ และการขอพรเรื่องแก้ปีชงนิยมไปขอในศาลเจ้าปุดจ้อกับศาลเจ้าจู้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ส่วนศาลเจ้าปุดจ้อเป็นศาลเจ้าที่มีขนาดใหญ่และมีเทพเจ้าจำนวนมากที่สุดในชุมชนจึงปรากฏทั้ง 8 ความเชื่อ ด้านพิธีกรรมปรากฏทั้งหมด 5 พิธีกรรม ซึ่งสัมพันธ์กับเทศกาลประจำปีที่ศาลเจ้าจัดขึ้นเป็นประจำคือ 1) พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนกับเทศกาลหยวนเซียว 2) พิธีกรรมในเทศกาลเซียวโบาย้อ (พ้อต่อ) 3) พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ 4) พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก และ 5) พิธีกรรมในเทศกาลแซยิด โดยทั้ง 4 ศาลเจ้ามีพิธีกรรมเหมือนกัน ได้แก่ พิธีเค็งเต้ (ถวายน้ำชา) พิธีใช้กุ้น (พิธีเลี้ยงทหาร) และพิธีกรรมเฉี้ยโหย้ (ไฟพระฤกษ์) และด้วยการให้ความสำคัญเทพเจ้าต่างกัน จึงมีพิธีกรรมบางอย่างไม่เหมือนกัน ได้แก่ พิธีกรรมในเทศกาลเซียวโบาย้อมีศาลเจ้าจ้ออ่องจัดพิธีกรรมเพียงหนึ่งศาลเจ้า พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์มีศาลเจ้าแม่ย่านางจัดพิธีกรรมเพียงหนึ่งศาลเจ้า พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักมีศาลเจ้าจู้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งจัดพิธีเพียงหนึ่งศาล และพิธีกรรมแซยิด แต่ละศาลเจ้าจัดให้เทพเจ้าสำคัญประจำศาลของตน จากความเชื่อและพิธีกรรมที่ได้กล่าวทั้งหมดนั้นมีบทบาทต่อชุมชนและสังคมไทยแบ่งได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาททางด้านจิตใจ 2) บทบาทด้านสังคม 3) บทบาทด้านเศรษฐกิจ และ 4) บทบาทด้านวัฒนธรรม ดังนั้นศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งในชุมชนจึงเป็นศาสนสถานสำคัญที่ยังคงรักษา สืบทอดวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของชาวเงินฮกเกี้ยนไว้เป็นแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนให้กับคนรุ่นหลัง

คำสำคัญ: ความเชื่อ พิธีกรรม ศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน ภูเก็ต ตำบลตลาดเหนือ

**BELIEFS, RITUALS AND ROLES OF THE HOKKIEN SHRINE:
A CASE STUDY OF TALAD-NEUA SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, PHUKET PROVINCE**

Wang Yanmi

Master of Arts (Communicative Thai as a Second Language)

Thesis Advisors: Dr. Jansuda Chaiprasert

ABSTRACT

This qualitative research aims to analyze beliefs, rituals and roles in Phuket Province of Chinese Hokkien Shrines in Taladneua Sub-district, Mueang District, Phuket Province. Documentary and field trip studies are research methodologies. Fifty-five informants were a sample group, including the chair or a member of the managing board of the shrine; care takers of the shrine; ritual practitioners; vendors in the shrine; and worshippers of the shrine. The sample group is particularly and randomly selected; data is gathered by in-depth interviewing. Research findings are reported as a descriptive analysis.

The research finds four over 100-year-old shrines in Taladneua Sub-district, including Mae-ya-ngang Shrine; Jaw-ong Shrine; Budh-jaw Shrine; and Jui-tui-tao-bo-kaeng Shrine. Eight beliefs are found, relating to 1) health; 2) luck; 3) safety; 4) work; 5) wishing for offspring; 6) naming; 7) bad luck correcting; and 8) wishing for love. Since all four shrines belong to Chinese Hokkien, the beliefs found are similar, especially wishing for luck and safety. However, each shrine worships different major gods, so some beliefs are different. For health wishing, most people like to visit Jaw-ong, Budh-jaw and Jui-tui-tao-bo-kaeng Shrines; while wishing for work, Jaw-ong and Budh-jaw are most visited. For bad luck correcting, Budh-jaw and Jui-tui-tao-bo-kaeng Shrines are well-known. In conclusion, Budh-jaw Shrine is the biggest and worships the most numbers of god, so all eight beliefs are noted.

For rituals, five major rituals related to annual festivals are found practiced at the shrines, including 1) Chinese New Year and Yuan-xiao Festivals; 2) Xiao-boy-por (Por-tor) Festival; 3) Zhong-qiu or Moon Festival; 4) Vegetarian Festival; and 5) Sare-yid (birthday) Ceremony. All four shrines offer the same three rituals of Kaeng-te (Worshipping with tea); Koh-kun (Offering feast to soldiers); and Qia-hoy (Inviting the sacred fire). However, each shrine has different major gods, so some festivals are optionally practiced at some shrines, as the following. On Xiao-boy-por (Por-tor) Festival, only Jaw-ong Shrine holds the rituals, while on Zhong-qiu or Moon Festival, Mae-ya-ngang Shrine solely offers the rituals. For Vegetarian Festival, only Jui-tui-tao-bo-kaeng Shrine is the center offering the rituals. Only on Sare-yid (birthday) Ceremony, every shrine commonly holds the rituals to worship their major gods. By all beliefs and rituals as stated, four roles affecting Phuket Province are observed, including 1) mental role; 2) social role; 3) economic role; and 4) cultural role. In conclusion, the four shrines are religious places assisting in conservation of culture which is the root of Chinese Hokkien; the shrines are also inheritance learning centers for later generations.

Keyword: belief, ritual, Chinese Hokkien Shrien, Phuket, Taladneua Sub-district

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน : กรณีศึกษาตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต”

ขอขอบพระคุณท่านประธานกรรมการสอบสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ที่ให้ความรู้และตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากคุณอาจารย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง อาจารย์ ดร.อิมธิรา อ่อนคำ และอาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัยที่ให้ความรู้และตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิจัยนี้ทั้ง 55 คน

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทั้ง 9 คน ในชั้นเรียนสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองซึ่งได้เรียนร่วมกันตลอด 2 ปี และให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณแม่สุดที่รัก WEI A SHUI และน้องสาวแสนน่ารักที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาความเชื่อและบทบาทของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนในประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 คำนียามศัพท์เฉพาะ	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ	11
2.1.1 ความหมายของความเชื่อ	11
2.1.2 ความสำคัญของความเชื่อ	12
2.1.3 ประเภทของความเชื่อ	13
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม	15
2.2.1 ความหมายของพิธีกรรม	15
2.2.2 ความสำคัญของพิธีกรรม	16
2.2.3 ประเภทของพิธีกรรม	17
2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนและศาลเจ้าจีน	18
2.3.1 การตั้งถิ่นฐานของคนจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย	18
2.3.2 ความหมายและความสำคัญของศาลเจ้าจีน	20
2.3.3 ลักษณะและประเภทของศาลเจ้าจีน	21
2.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	23
2.4.1 ที่ตั้งและภูมิศาสตร์	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.2 การปกครองและเศรษฐกิจ	24
2.4.3 กลุ่มชาวจีนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	25
2.5 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินที่ตั้งอยู่ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	26
2.5.1 ศาลเจ้าแม่ย่านาง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng)	27
2.5.2 ศาลเจ้าจ้ออ๋อง (太原堂 Tàiyuán táng)	28
2.5.3 ศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào)	29
2.5.4 ศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าไ้แก้ง (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng)	30
2.6 งานวิจัยเกี่ยวข้อง	30
2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย	30
2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าเงินในประเทศไทย	33
2.6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าเงินในสังคมไทย	35
บทที่ 3 ความเชื่อ และพิธีกรรมของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	
3.1 ลักษณะของศาลเจ้าและรูปเคารพภายในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน	40
3.1.1 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าแม่ย่านาง	41
3.1.2 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจ้ออ๋อง	53
3.1.3 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าปุดจ้อ	64
3.1.4 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าไ้แก้ง	83
3.2 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าภายในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน	101
3.2.1 ความเชื่อเรื่องสุขภาพ	101
3.2.2 ความเชื่อเรื่องโชคลาภ	103
3.2.3 ความเชื่อเรื่องความปลอดภัย	106
3.2.4 ความเชื่อเรื่องการทำงาน	108
3.2.5 ความเชื่อเรื่องการขอบุตร	110
3.2.6 ความเชื่อเรื่องการขอชื่อ	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.7 ความเชื่อเรื่องแก้ปีชง	112
3.2.8 ความเชื่อเรื่องความรัก	116
3.3 พิธีกรรมภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน	118
3.3.1 พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีน (春节 Chūnjié) กับเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo)	119
3.3.2 พิธีกรรมในเทศกาลเซียวไต้ผ้อ (ผ้อต่อ) (盂兰胜会 Yúlánshèng huì)	124
3.3.3 พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ (中秋节 Zhōngqiū jié)	126
3.3.4 พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก (九皇斋节 Jiǔ huáng zhāi jié)	128
3.3.5 พิธีกรรมแซยิด (诞辰 Dànchén)	134
3.4 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน	143
3.4.1 การเปลี่ยนแปลงของความเชื่อ	144
3.4.2 การเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรม	146
3.4.3 ปัจจัยแห่งการเปลี่ยนแปลง	148
บทที่ 4 บทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชน และสังคมไทยในปัจจุบัน	
4.1 บทบาทด้านจิตใจ	152
4.1.1 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา	153
4.1.2 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต	156
4.2 บทบาทด้านสังคม	160
4.2.1 ช่วยเหลือผู้ยากไร้	160
4.2.2 ส่งเสริมการศึกษา	163
4.2.3 สร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน	166
4.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ	169
4.3.1 สร้างรายได้ให้คนในชุมชน	169
4.3.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	176
4.4 บทบาทด้านวัฒนธรรม	181
4.4.1 การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต	181
4.4.2 การเผยแพร่และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน	184

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	192
5.2 อภิปรายผล	197
5.3 ข้อเสนอแนะ	199
บรรณานุกรม	200
ภาคผนวก ก	206
ภาคผนวก ข	207
ภาคผนวก ค	211
หนังสือยินยอมการเผยแพร่ผลงานวิจัย	213

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่ของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง ที่ตั้งอยู่ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	41
2 ป้ายประตูใหญ่ของศาลเจ้าแม่ย่านาง	42
3 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ประตูทางเข้า	44
4 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ของประตูอาคารศาลเจ้าแม่ย่านาง	45
5 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ตัวอาคารประตูขวามือ	46
6 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ตัวอาคารประตูซ้ายมือ	47
7 ตู้เหล็กนบริเวณเสาโต๊ะบูชาเจ้าแม่ย่านาง	48
8 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่สองข้างโต๊ะบูชาปูนเกล้า	49
9 จุดที่ 1 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง	50
10 โต๊ะบูชาที่ 2 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง	51
11 โต๊ะบูชาที่ 3 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง	52
12 โต๊ะบูชาที่ 4 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง	53
13 ศาลเจ้าจ้ออ่องหรือฮ้ามไถ่หงวนต๋อง	54
14 เทพเจ้าเฝ้าประตูศาลเจ้าจ้ออ่อง	55
15 ศาลเจ้าจ้ออ่องหรือฮ้ามไถ่หงวนต๋อง	56
16 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ที่หนึ่ง	58
17 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ที่สอง	57
18 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่ภายในศาลเจ้าจ้ออ่อง	59
19 ตู้เหล็กนหรือโคลงคู่สองข้างประตูในอาคารศาลเจ้าจ้ออ่อง	60
20 โต๊ะที่ 1 ของศาลเจ้าจ้ออ่อง	61
21 เทพเจ้าจ้ออ่ององค์ประธานในศาลเจ้าจ้ออ่อง	62
22 เทพเจ้าจ้ออ่อง 3 ้วยในศาลเจ้าจ้ออ่อง	62
23 โต๊ะบูชาที่ 6 ในศาลเจ้าจ้ออ่อง	63
24 โต๊ะบูชาที่ 7 ในศาลเจ้าจ้ออ่อง	63
25 เจ้าพ่อเสื่อในศาลเจ้าจ้ออ่อง	64
26 ป้ายประตูตรงกลางของศาลเจ้าปุดจ้อ	65
27 ป้ายประตูด้านซ้ายมือของโต๊ะบูชาปุดจ้อ	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
28	ป้ายประตูด้านขวามือของโถงบูชาปุดจ้อ	66
29	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณทางเข้าศาลเจ้าปุดจ้อ	67
30	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคาร คู่ที่ 1 ในศาลเจ้าปุดจ้อ	68
31	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคาร คู่ที่ 2 ในศาลเจ้าปุดจ้อ	69
32	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคารคู่ที่ 3 ในศาลเจ้าปุดจ้อ	70
33	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่โถงบูชาเจ้าแม่กวนอิม	71
34	จุดที่ 1 ของศาลเจ้าปุดจ้อ	72
35	เทพเจ้าปุดจ้อในศาลเจ้าปุดจ้อ	74
36	เทพเจ้าตัวแปะก้งในศาลเจ้าปุดจ้อ	74
37	เทพเจ้าเต้กุ้น (กวนอู) ในศาลเจ้าปุดจ้อ	76
38	เทพเจ้าจู้เซิงเหนียงเหนียงในศาลเจ้าปุดจ้อ	77
39	เทพเจ้าไท่ส่วยในศาลเจ้าปุดจ้อ	78
40	เทพเจ้าเต้จ้องอ่องในศาลเจ้าปุดจ้อ	80
41	เทพเจ้าจี้ก้งในศาลเจ้าปุดจ้อ	82
42	เทพฮ้อเอี้ยก้งในศาลเจ้าปุดจ้อ	82
43	รูปแบบของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	83
44	ป้ายของทางเข้าประตูตรงกลางอาคารของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	85
45	เทพเจ้าฝ้าประตูของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	85
46	แซเหล็งกอก ประตูขวามือของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	86
47	ตงหึ่งต้งประตูซ้ายมือของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	87
48	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณถ้ำก้องเต้งคู่ที่ 1 ของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	88
49	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณถ้ำก้องเต้งคู่ที่ 2 ของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	89
50	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่บริเวณถ้ำก้องเต้งคู่ที่ 3 ของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	90
51	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่ประตูตรงกลางตัวอาคารของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	91
52	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งขวามือตัวอาคารของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	92
53	ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งซ้ายมือตัวอาคารของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	93
54	ศาลาแปะเอ่งต้งของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	93
55	จุดที่ไหว้ฟ้าดินศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้เก็ง	94

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
56 โต๊ะที่ 2 เทพเจ้ายูไลฮุดศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	95
57 รูปเคารพของเตียนฮู้ห่วนโส่ยกับจ้อซูก้องของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	98
58 รูปเคารพของกวนเส่งเต้กั้นของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	99
59 รูปเคารพของฮ้อเอี้ยของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	100
60 ผู้ศรัทธากำลังแก้ปีชงให้กับในศาลเจ้าปุดจ้อ	113
61 โคมไฟในศาลเจ้าแม่ย่านาง	121
62 ขนมหยวนเซียวในศาลเจ้าแม่ย่านาง	121
63 การตั้งโต๊ะบูชาเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ้ามปุดจ้อ	123
64 ขนมตัวกู่ (เต่าแดง) ของศาลเจ้าจ้ออ่อง	125
65 ตั้งโต๊ะในศาลเจ้าจ้ออ่องให้ชุมชนเข้ามากราบไหว้ในเทศกาลพ้อต่อ	126
66 ไหว้พระจันทร์ในศาลเจ้าแม่ย่านาง	127
67 พิธียกเสาโกเต้งของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	129
68 พิธีกรรมไถ่หยี่ของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	130
69 พิธีฉี๋ยหยี่ของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	131
70 ผู้วิจัยต่อคิวร่วมพิธีไถ่หยี่ห่านของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	132
71 เทวซันของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	132
72 พิธีฉี๋ยถี้ก้องศาลเจ้าแม่ย่านาง	135
73 พิธีฉี๋ยหยี่ของศาลเจ้าจ้ออ่อง	136
74 แหยิตรอบที่สองของศาลเจ้าจ้ออ่อง	137
75 ป้ายบอกวันแหยิดของศาลเจ้าปุดจ้อปี 2565	138
76 การเตรียมไหว้แหยิดของศาลเจ้าปุดจ้อ	139
77 ป้ายบอกการจัดงานแหยิดของเทพเจ้าเตียนฮู้ห่วนโส่ยของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้เก็ง	140
78 ผู้ศรัทธาเอาด้ายสายสิญจน์มาถวายในศาลเจ้าแม่ย่านาง	157
79 การร่วมมือกับศาลเจ้ากิวเที้ยนแก้งเชิญชวนผู้ศรัทธาบริจาคสิ่งของให้กับผู้ยากไร้	162
80 ป้ายรับสมัครเรียนภาษาจีนในศาลเจ้าแม่ย่านาง	164
81 ของเซ่นไหว้ที่ขยภายในศาลเจ้าแม่ย่านาง	171
82 ร้านขายขนมหน้าศาลเจ้าจ้ออ่อง	172
83 เชียมซีขอพยากรณ์โรคของศาลเจ้าปุดจ้อ	173

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
84 ร้านขายเสื้อผ้าสำหรับเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็ง	175
85 ผู้คนร่วมกิจกรรมเทศกาลหยวนเซียวในศาลเจ้าแม่ย่านาง	177
86 ผู้ร่วมพิธีกรรมแซยิดในศาลเจ้าจ้อฮ้อ	178
87 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกำลังยืนฟังประวัติของศาลเจ้าปุดจ้อ	179
88 วิดีโอของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็งใน YOUTUBE	180
89 ชุดเฉพาเจ้าแม่ย่านางในศาลเจ้าแม่ย่านาง	187
90 รูปภาพที่ติดกับกำแพงในศาลเจ้าจ้อฮ้อ	187
91 บนสวดมนต์ของเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อ	188
92 ผู้วิจัยถ่ายรูปกับผู้ให้สัมภาษณ์ระหว่างตรงกลางของรูปปั้นสิงโตของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็ง	189
93 FACEBOOK ของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง	190
94 วิดีโอ YOUTUBE ของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง	190

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์อยู่คู่กับความเชื่อมาตั้งแต่สมัยโบราณ และด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จึงทำให้ความเชื่อนั้นมีความต่างกันอย่างออกไป โดยความเชื่อมีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก มนุษย์ส่วนใหญ่ใช้ป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและเป็นที่พักพิงทางใจ เพื่อชี้นำให้ตนเองและพวกพ้องมีความสุข เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติหรือความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น ซึ่งความเชื่อทั้งหมดนี้ มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นมา ดังที่ พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2544, น. 1) ได้กล่าวว่า ความเชื่อ ถือเป็นอำนาจของมนุษย์ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด พฤติกรรม และการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์มีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ในทุกวันนี้ถึงแม้ว่ามีแต่บุคคลที่มีการศึกษาสูง มีความรู้มากมายหลายด้าน แต่ด้านความเชื่อก็ยังมีอยู่เหมือนเดิม ไม่เคยหาย เมื่อมีเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สบายใจ ไม่ว่าจะเรื่องงาน ความรัก สุขภาพหรือเกี่ยวกับทางครอบครัวก็ตาม มักมีการเข้าไปกราบไหว้เทพเจ้าที่ตนเคารพ เพื่อทำให้จิตใจมีความสุขสบาย เพื่อเป็นการขอให้ทุกอย่างเป็นไปตามที่จิตใจขอไว้ ดังนั้น ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเชื่อหลากหลาย และเป็นประเทศที่มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นรูปเคารพ

เนื่องจากมีชาวจีนหลายกลุ่มได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เดินทางโดยการล่องเรือมาทางทะเลทั้งเพื่อทำการค้าขายและใช้แรงงาน ทำให้กลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาได้กระจายตัวอาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ดังที่สุรเชษฐ์ ศรีสุชาติ และคณะ (2559, น. 13-15) ได้กล่าวว่า ชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานครสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มด้วยกัน คือ ชาวจีนแต้จิ๋ว มีถิ่นอาศัยอยู่บริเวณพาหุรัด สำเพ็ง และถนนบำรุงเมืองมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวจีนกวางตุ้งอาศัยอยู่บริเวณซอยวัดกุศลสมุทรสาครและตลาดเก่าในย่านสำเพ็ง ชาวจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ฝั่งธนบุรี ชาวจีนแคะอาศัยอยู่ในย่านท่าดินแดง และชาวจีนไหหลำอาศัยอยู่ฝั่งธนบุรี เนื่องด้วยการอพยพของกลุ่มชาวจีนส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ทางภาคใต้ที่ติดทะเลของประเทศจีน และด้วยจำนวนของกลุ่มคนจีนในภาคกลางมีจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีการขยายตัวเข้าสู่ทางภาคใต้ของไทยด้วย เช่น จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

จังหวัดภูเก็ตถือเป็นอีกหนึ่งจุดหมายที่มีกลุ่มชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาค้าขายและเป็นแรงงานในเมืองแร่ดีบุก และเมื่ออยู่ร่วมกันจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ ชาวจีนฮกเกี้ยนได้นำวัฒนธรรมมาเผยแพร่ จนเป็นที่แพร่หลายอีกด้วย เช่น

ภาษา การแต่งงาน งานเทศกาลประเพณีจีนต่าง ๆ และรวมถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าจีน ต่อมาชาวจีนกลุ่มนี้มีฐานะทางการเงินและคุณภาพชีวิตดีขึ้น เพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมของตน ศาลเจ้าจีนจึงได้ถูกสร้างขึ้นมาหลายแห่ง ภายในจังหวัดภูเก็ตพร้อมทั้งยังได้อัญเชิญองค์เทพมาประดิษฐานไว้ภายใน ถือเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่สืบทอดมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

มณฑลฮกเกี้ยนของจีนและจังหวัดภูเก็ตมีสภาพภูมิประเทศที่ติดทะเลคล้ายกัน ทำให้การเดินทางในอดีตส่วนใหญ่ใช้เรือเป็นยานพาหนะ และเมืองจีนเกิดปัญหาสงครามภายในรวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงทำให้ชาวจีนฮกเกี้ยนบางส่วนได้ล่องเรือผ่านทางแหลมมลายูมาจนถึงแหลมจังซีลอนที่เป็นเมืองท่าในสมัยก่อนหรือจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน เพื่อทำการค้าขายและเป็นกู่ลีใช้แรงงานรวมถึงมีการตั้งถิ่นฐานแบบถาวร ดังที่ ถานอม พูนวงศ์ (2556, น. 8) ได้กล่าวว่า ก่อนหน้านี้นี้อำเภอลาดเหนือ อำเภอมืองจังหวัดภูเก็ตเป็นลำคลองใหญ่และเป็นท่าเรือ เรือใบสามหลักสามารถเข้ามาเทียบท่าได้ จึงเป็นแหล่งท่ามาค้าขายกัน ส่วนใหญ่พ่อค้าทั้งหลายจะเป็นคนจีน จึงได้สร้างศาลเจ้าจีนขึ้นจนเกิดการก่อตัวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์คนจีนที่มีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่น การดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา และการปรากฏทางสังคมวัฒนธรรม ความคิดของบรรพบุรุษในการสืบสานสืบทอด ขนบธรรมเนียมและยังคงรักษาความเชื่อ พิธีกรรม และประเพณีของความเป็นตัวตนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนำไปสู่ความยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีส่งต่อสู่ลูกหลานของตนอย่างเหนียวแน่น

เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีกลุ่มชาวจีนเข้ามาเพื่อแสวงหาโอกาสทำมาหากินมากกว่าเดิม ดังที่ ไชยยุทธ ปิ่นประดับ และคณะ (2534, น. 39) ได้กล่าวว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในเมืองไทยได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น และได้มีชุมชนชาวจีนเกิดขึ้นในภูเก็ตหลายชุมชน ชาวจีนส่วนใหญ่อพยพมาจากมณฑลฮกเกี้ยน และจังหวัดแต้จิ๋ว ของมณฑลกวางตุ้ง โดยทางเรือเดินทางจากประเทศจีน ผ่านสิงคโปร์ บางส่วนปักหลักทำมาหากินที่ปีนัง บางส่วนเดินทางต่อเข้าสู่ภูเก็ต หลังจากนั้นก็ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภอลาดเหนือกับอำเภอมืองเป็นหลัก ซึ่งสัมพันธ์กับเต็งเส่ง ถาวรว่องวงศ์ (ม.ป.ป., น. 185) ได้กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2368 เมืองภูเก็ตมีความเจริญเป็นอย่างมาก จึงมีคนจีนเข้ามาเป็นจำนวนมาก และพวกเขายังมีความเชื่อความศรัทธาในพระจีนอันประกอบด้วยเซียนหรือเทวดาหลายองค์มาก่อนแล้วตามบรรพบุรุษของพวกเขา ดังนั้นจึงได้มีการสร้างศาลเจ้าจีนขึ้นมาเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อของตน และเนื่องด้วยประวัติศาสตร์ที่ยาวนานเกิน 100 ปี อีกทั้งยังไม่สูญหาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรมและบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือแห่งนี้ โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจในเบื้องต้นแล้วพบว่าศาลเจ้าของกลุ่มคนจีนฮกเกี้ยนภายในชุมชนตำบลตลาดเหนือมีจำนวน 4 แห่ง คือ ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซั่มเทียนเฮวกั้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2396 ศาลเจ้าจ้ออ้อหรืออ้ออ้อ (觀音 閣) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้อปู่จ้อ (觀音 閣) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้อปู่จ้อ (觀音 閣) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443

廟 Guānyīnmiào) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2451 และศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจู้ต๋วย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2454 ตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านจู้ต๋วย เนินเขาเป็งเอี้ยงซาน (平陽山 Píngyáng shān) ถนนระนองใจกลางเมืองจังหวัดภูเก็ต โดยศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งนี้จะมีเทพเจ้าองค์ประธานประดิษฐานภายในศาลเจ้าที่ต่างกัน ทำให้ศาลเจ้าแต่ละแห่งมีบทบาทที่แตกต่างกันอีกด้วย อีกทั้งสถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายในยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เก่าแก่ของชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างดี

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีความสำคัญต่อชุมชนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน จากการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนได้เป็นอย่างดี ทำให้เข้าใจถึงเทศกาลประเพณีต่าง ๆ รวมถึงพิธีกรรมเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอีกด้วย ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักศึกษาชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อกับพิธีกรรม ของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และวิเคราะห์บทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตที่มีต่อชุมชนและสังคมไทยในปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชนและสังคมไทยในปัจจุบัน

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย คือ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรม และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าที่มีต่อชุมชนดังต่อไปนี้

1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ

ความเชื่อเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็น ไม่สามารถใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นหลักฐานเพื่อพิสูจน์ ถือเป็นที่ยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริงหรือเป็นสิ่งที่เราไว้วางใจความเชื่อนั้น เป็นระบบที่อยู่ในเรื่องของวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ตำนานหรือเรื่องเล่า ประเพณีพิธีกรรม และสัญลักษณ์ ความเชื่อกับการดำรงชีวิตของบุคคลได้อยู่ร่วมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ด้วยเหตุที่คนเราต้องการอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติและธรรมชาติบางครั้งก็มีการเกิดอุปนิสัยต่าง ๆ ที่นอกเหนือกว่าความสามารถของบุคคลที่จะแก้ไขหรือต่อต้านได้ ในอดีตเทคโนโลยียังไม่ได้มีการพัฒนา เมื่อเกิดภัยเหตุร้ายจากธรรมชาติผู้คนจึงคิดว่าบนโลกนี้มีผี วิญญาณ เทพเจ้า ฯลฯ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้อยู่กับบุคคลมาเป็นเวลายาวนานและเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับธรรมชาติมาตลอด โดยเราไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้แต่เป็นสิ่งที่ทำให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมจนรู้สึกว่าการเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเป็นการนำทางหรือแสงสว่างให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถเป็นที่พึ่งทางจิตใจ โดยการเรียนรู้ผ่านจากความเชื่อในศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ค่านิยม ซึ่งความเชื่อถือได้ว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด พฤติกรรม และการดำรงชีวิตของคนในสังคม

1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรม

พิธีกรรม คือกิจกรรมที่ผู้คนสมมติขึ้นมา มีการกำหนดขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการกำหนดเวลา มีระเบียบวิธี เพื่อให้เป็นสื่อหรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งสามารถทำให้ผู้คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมได้เกิดความสุขหรือความสบายขึ้นมา อีกความหมายหนึ่งก็คือพิธีกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนาของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใด ๆ ก็ตาม ต่างก็มีการปฏิบัติตามความเชื่อของตน ดังนั้น พิธีกรรมจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถขาดได้ในการสืบทอดความเชื่อต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมไหว้เทพเจ้า พิธีกรรมถือศีลกินผัก เป็นต้น

1.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าในชุมชน

บทบาท คือภาวะที่ต้องรับผิดชอบและตามสถานภาพในการทำตามที่การงาน หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับบุคคลทางสังคมเป็นผู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นความสัมพันธ์ต่อการดำรงต่อวิถีชีวิตของกลุ่มคนภายในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง และความเชื่อเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมไม่สามารถขาดได้ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำเนินการก้าวหน้าของชีวิตของบุคคลในสังคมและชุมชน สำหรับชุมชนแต่ละชุมชนก็มีความเชื่อที่แตกต่างกัน มีความเชื่อเฉพาะตัวของภายในชุมชนเอง ดังนั้นศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในชุมชนได้สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการดำรงชีวิตของกลุ่มชุมชน เพราะว่าศาลเจ้าเป็นสถานที่ที่จัดพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นสถานที่รวมตัวของกลุ่มชุมชน ดังนั้นศาลเจ้าจึงถือว่ามีสำคัญต่อการดำรงชีวิตและมีบทบาทกับกลุ่มชุมชนเป็นอย่างมาก

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทที่เกี่ยวกับศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนใน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 100 ปี และผู้วิจัยได้สำรวจ ศาลเจ้าเงินที่อยู่ภายในบริเวณพื้นที่ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน พบว่ามีศาลเจ้าเงินในบริเวณตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง แห่งนี้ที่มีประวัติศาสตร์ที่นานกว่า 100 ปีมีจำนวน 4 ศาลเจ้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ผู้วิจัยจะคัดเลือกศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนเฉพาะศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ภายในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตเท่านั้น ประกอบไปด้วย ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือศาลเจ้าซำเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2396 ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ่ามไถ่หงวนต่อง (太原堂 Tàiyuán Táng) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ่ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2451 และศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็งหรืออ่ามจู้ต่วย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2454 โดยศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งนี้มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและมีอายุมากกว่า 100 ปี

1.4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลและลงภาคสนาม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยใช้ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2566 ตั้งแต่เริ่มศึกษาเก็บข้อมูลจนถึงลงพื้นที่เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย

1.4.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มบุคคลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มคือ ประธานหรือกรรมการศาลเจ้า ผู้ดูแลศาลเจ้า ผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ขายของบริเวณศาลเจ้า และผู้มาสักการะบูชาศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนภายในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 แบบ คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดของกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 55 คน ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัย

ลำดับ	ประเภทของ กลุ่มตัวอย่าง	ศาลเจ้า แม่ย่านาง (คน)	ศาลเจ้า จ้ออ๋อง (คน)	ศาลเจ้า จู้ตู่ยู่ (คน)	ศาลเจ้า ปุดจ้อ (คน)	วิธีคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง
1.	ประธานหรือกรรมการศาลเจ้า	1	1	1	1	แบบเจาะจง
2.	ผู้ดูแลศาลเจ้า (ทุกคน)	2	1	2	2	แบบเจาะจง
3.	ผู้ประกอบพิธี (ทุกคน)	1	1	1	2	แบบเจาะจง
4.	ผู้ขายของบริเวณศาลเจ้า (ทุกคน)	3	3	4	4	แบบเจาะจง
5.	ผู้มาสักการบูชาศาลเจ้า	5	5	5	10	แบบบังเอิญ
รวม		12	11	13	19	55

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ดังนี้

1) ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลสำคัญของศาลเจ้าคือ ประธานหรือกรรมการศาลเจ้า ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกศาลเจ้าละ 1 ท่าน เนื่องจากประธานศาลเจ้าอาจจะไม่มีเวลาให้สัมภาษณ์ เพราะส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจของจังหวัดภูเก็ตจึงอาจจะไม่สะดวกในการให้เวลาสัมภาษณ์ ดังนั้น จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อทั้ง 4 แห่งแล้วนั้น ผู้วิจัยจะได้สัมภาษณ์กับผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของศาลเจ้าหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้ามาให้ข้อมูลสัมภาษณ์แทนคือ ศาลเจ้าละ 1 ท่านรวมจำนวนทั้งสิ้น 4 ท่าน

2) การคัดเลือกผู้ที่ดูแลศาลเจ้านั้น ผู้วิจัยจะคัดเลือกศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) จำนวน 2 ท่าน ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) จำนวน 1 ท่าน ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) จำนวน 2 ท่าน และศาลเจ้าจู้ตู่ยู่เต้าโบ้แก๊งหรืออ๋ามจู้ตู่ยู่ (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) จำนวน 2 ท่าน เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่แล้วพบว่า บางศาลเจ้าจะมีผู้ดูแลศาลเจ้าที่มีจำนวนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้ดูแลศาลเจ้าทุกคนทุกศาลเจ้า รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 ท่าน

3) การคัดเลือกผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้วิจัยจะคัดเลือกศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) จำนวน 1 ท่าน ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) จำนวน 1 ท่าน ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) จำนวน 2 ท่าน และศาลเจ้าจู้ตู่ยู่เต้าโบ้แก๊งหรืออ๋ามจู้ตู่ยู่ (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) จำนวน 1 ท่าน เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่แล้วพบว่าทั้ง 4 ศาลเจ้านี้ จะมีศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ที่มีผู้ประกอบพิธีกรรมจำนวน 2 ท่าน และอีก 3 ศาลเจ้าจะมีผู้ประกอบพิธีกรรมแต่ละศาลเจ้าจำนวน 1 ท่าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้ประกอบพิธีกรรมทุกคนทุกศาลเจ้า รวมจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน

4) การคัดเลือกผู้ขายของบริเวณศาลเจ้า จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทั้ง 4 ศาลเจ้านี้ พบว่าบริเวณด้านหน้าของศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) กับ ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) จะมีผู้ขายของด้านหน้าศาลเจ้าจำนวน 3 ร้านค้า ส่วนบริเวณด้านหน้าศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (觀音廟 Guānyīn miào) กับบริเวณด้านหน้าของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจู้ยู่ (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) จะมีผู้ขายของด้านหน้าศาลเจ้าจำนวน 4 ร้านค้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากทุกร้านค้าที่อยู่บริเวณด้านหน้าศาลเจ้า รวมจำนวนร้านค้าทั้งสิ้น 14 ร้านค้า

5) การคัดเลือกผู้มาสักการะบูชาเทพเจ้าภายในศาลเจ้า ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจทั้งวันธรรมดาคือวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และวันเสาร์-วันอาทิตย์ด้วย พบว่ามี 3 ศาลเจ้านั้นในวันธรรมดาและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์จะมีผู้มาสักการะบูชาเทพเจ้าในศาลเจ้ามีจำนวนน้อยคือ ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) และศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจู้ยู่ (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในคำสัมภาษณ์ศาลเจ้าละ 5 ท่าน และอีก 1 ศาลเจ้าคือ ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (觀音廟 Guānyīn miào) จะมีผู้มาสักการะบูชาเทพเจ้าภายในศาลเจ้าทั้งวันธรรมดาและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ มีจำนวนมากกว่าอีก 3 ศาลเจ้า คือวันธรรมดาจะมีจำนวนผู้มาสักการะจำนวน 2-3 คนต่อวัน และวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะมีจำนวน 5-10 คนต่อวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของศาลเจ้าแห่งนี้ จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 25 คน

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบที่มีส่วนร่วมกับแบบที่ไม่มีส่วนร่วมพิธีกรรม และใช้วิธีคำสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) จนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เช่น ความเชื่อเรื่องขอพรเกี่ยวกับสุขภาพ ความเชื่อเรื่องขอพรเกี่ยวกับโชคลาภ ความเชื่อเรื่องขอพรเกี่ยวกับความปลอดภัย เป็นต้น

1.5.2 พิธีกรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มนุษย์เป็นคนกำหนดขึ้นมา ซึ่งมีการกำหนดวันและเวลาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการแสดงถึงความเคารพนับถือในศาสนาที่ตนนับถือซึ่งพิธีกรรมในการวิจัยนี้หมายถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เช่น พิธีกรรมของวันตรุษจีน พิธีถือศีลกินผัก เป็นต้น

1.5.3 บทบาท หมายถึง ภาวะที่ต้องรับผิดชอบและตามสถานภาพในการทำตามหน้าที่ การงาน หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับบุคคล ทางสังคมเป็นผู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิตกับกลุ่มชุมชน บทบาทของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ถือเป็นสถานที่จัดพิธีกรรมของชุมชน และเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

1.5.4 ศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน หมายถึง สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเทพในลัทธิเต๋าและศาสนาอื่น ๆ ซึ่งเป็น สถานที่ที่รวมตัวของกลุ่มคนจีนฮกเกี้ยนในการดำเนินการพิธีกรรมต่าง ๆ และประเพณีต่าง ๆ ในภาษาจีน กลางเรียกว่า “เมี่ยว” (廟 Miào) ก่อนหน้านี้เป็นสถานที่ใช้เคารพบูชาบรรพบุรุษ หรือภาษาฮกเกี้ยนที่ เรียกว่า “อ๋าม” (庵 Ān)

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.6.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ลักษณะของศาลเจ้า วัฒนธรรมความเชื่อ และรวมถึงบทบาทของศาลเจ้าในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.6.2 ศึกษาศาลเจ้าในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 แห่ง ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งใช้วิธีการศึกษาข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยวิธีการสุ่มแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานหรือกรรมการศาลเจ้า ผู้ดูแลศาลเจ้า ผู้ประกอบพิธี และผู้ขายของบริเวณศาลเจ้า กับกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มากราบไหว้สักการบูชาศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง

1.6.3 สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการ ทำวิจัยทั้ง 2 ข้อและให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

1.6.4 ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ และนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่ม ตัวอย่างในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากคำสัมภาษณ์ในด้านความเชื่อ พิธีกรรมของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนใน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.6.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากคำสัมภาษณ์ในด้านบทบาทของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.6.7 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1. ทำให้ได้ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรมของศาลเจ้าจันทกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.7.2. ทำให้เข้าใจและเห็นถึงบทบาทของศาลเจ้าจันทกเกี้ยนที่มีต่อชุมชน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และสังคมไทย

1.7.3 ทำให้ชุมชนที่อาศัยอยู่ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตมีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง และสามารถทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลเจ้า และพัฒนาให้เป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอก รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจันทกเกี้ยนที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดภูเก็ต

1.7.4 งานวิจัยเล่มนี้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลต่อการศึกษาเรื่องศาลเจ้าจันทกเกี้ยน และชุมชนคนไทยเชื้อสายจันทกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานที่เป็นแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสาระสำคัญที่สามารถแบ่งเป็นหัวข้อ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ

2.1.1 ความหมายของความเชื่อ

2.1.2 ความสำคัญของความเชื่อ

2.1.3 ประเภทของความเชื่อ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม

2.2.1 ความหมายของพิธีกรรม

2.2.2 ความสำคัญของพิธีกรรม

2.2.3 ประเภทของพิธีกรรม

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนและศาลเจ้าจีน

2.3.1 การตั้งถิ่นฐานของคนจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย

2.3.2 ความหมายและความสำคัญของศาลเจ้าจีน

2.3.3 ลักษณะและประเภทของศาลเจ้าจีน

2.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2.4.1 ที่ตั้งและภูมิศาสตร์

2.4.2 การปกครองและเศรษฐกิจ

2.4.3 กลุ่มชาวจีนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

2.5 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2.5.1 ศาลเจ้าแม่ย่านาง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng)

2.5.2 ศาลเจ้าจ้ออ๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng)

2.5.3 ศาลเจ้าปุดจ้อ (观音廟 Guānyīn miào)

2.5.4 ศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าไ้แก้ง (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนในประเทศไทย

2.6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าจีนในสังคมไทย

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ

คำว่า “ความเชื่อ” ถือเป็นคำที่อยู่คู่กับมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ ความเชื่อถือได้ว่ามีพลังมหาศาล เพราะไม่เพียงแต่ส่งผลต่อชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสังคมเท่านั้น แต่ยังทำให้กลุ่มผู้คนที่มีความเชื่อเดียวกันหรือกลุ่มที่มีความเชื่อเหมือนกันนั้นได้ร่วมกันสร้างวัฒนธรรม สร้างประเพณี และสร้างความดีให้แก่สังคมด้วย ซึ่งศาลเจ้าถือเป็นสถานที่ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่ออีกรูปแบบหนึ่ง อย่างเช่น ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่ตั้งอยู่ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนโดยผ่านศาสนสถานศาลเจ้าจีน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของความเชื่อ

คำว่า ความเชื่อ ผู้คนได้ให้ความหมายไม่เหมือนกัน อาจจะเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายและลักษณะของความเชื่อดังต่อไปนี้

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2558, น. 22) ได้กล่าวว่า ความเชื่อ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงตามเหตุผลหรือไม่ แต่กลุ่มชุมชนหรือสังคมยอมรับว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง มีอยู่จริง และมีอำนาจที่จะบันดาลชีวิตของมนุษย์ให้เกิดผลดีหรือผลร้าย

พรณี ชูจิรวงศ์ (2552, น. 1) ได้กล่าวว่า ความเชื่อคือพลัง พลังที่จะสร้างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์สร้างโลก ความเป็นจริงของมนุษย์จากสิ่งที่คุณตกลงใจแล้วว่าเชื่อ ความเชื่อทุกเรื่องที่อยู่ลึกสุดใจคอยตรึงความสนใจ และผลักดันให้เกิดเป็นการกระทำ หรือขัดขวางไม่ให้กระทำก็ได้ สิ่งที่เราเชื่อส่งผลต่อความสามารถในการทำงาน ทศนคติต่อเรื่องเงินทอง รวมถึงวิถีดำเนินชีวิตและผูกมิตรสัมพันธ์กับทุกคน

กานต์สิริ โรจนสุวรรณ (2550, น. 299-301) ได้กล่าวว่า ความเชื่อ คือ ปัจจัยพื้นฐานของความสามารถในการสร้างปรากฏการณ์ทางไซโคคินซิส Psychokinesis (การใช้จิตควบคุมสิ่งของ) ในขณะที่โทรจิตได้รับการยืนยันมาแล้ว ผลจากการทดลองพบว่า มนุษย์จะเชื่อว่าการมีความคิดที่จดจ่อ การมีความคาดหวัง และการมีความเชื่ออย่างเหนียวแน่น จะทำให้เราผลักดันพลังสัมผัสเทอโนให้เต็มเครื่องจนทำให้เกิดความสำเร็จได้

มัลลิกา คุณานุกรักษ์ (2550, น. 37) ได้กล่าวว่า ความเชื่อของคนไทย มีความเชื่อเกี่ยวข้องกับ ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดและแนวปฏิบัติของคนในสังคม เป็นการปลูกฝัง และสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน โดยผู้ปลูกฝังยังคงประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ๆ อยู่ให้เห็นเป็นต้นแบบและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนในสังคม

ฐาปณี (2549, น. 15-16) ได้กล่าวว่า ความเชื่อ หมายถึง ความเห็นจริงด้วย เช่น ในแง่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่เน้นหนักในเรื่องการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ให้รู้จักกำจัดความทุกข์เดือดร้อนด้วยการพิจารณาให้เห็นต้นเหตุของความทุกข์แล้วแก้ไขให้ถูกทาง ไม่ใช่ให้เชื่อถ้อยอย่างมง่ายไร้เหตุผลความเห็นจริงด้วยนั้นต้องเป็นสิ่งที่ใช้หลักการของความเชื่อนั้นลงไป

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวมาและอธิบายเกี่ยวกับความหมายของความเชื่อ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึงสิ่งที่กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่นับถือหรือเชื่อเหมือนกัน อาจจะเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นหรือสามารถจับต้องได้ และอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าบนโลกนี้มีจริงหรือไม่ แต่เกิดจากทางจิตและกลุ่มคนในชุมชนทุกคนมีความเชื่อเหมือนกันโดยจะมีประเพณีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ เกิดตามมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตของบุคคลในสังคม ที่มีการยอมรับ การนับถือ และยึดมั่นในสิ่งต่าง ๆ กันมา ตั้งแต่ระดับของบุคคลรวมถึงระดับสังคมหรือระดับชาติ ซึ่งไม่สามารถมีเอกสารมาเป็นส่วนยืนยันได้อย่างชัดเจน แต่สามารถทำความเข้าใจผ่านรูปเคารพของเทพเจ้า ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษของตนเอง และสามารถสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมนุษย์อยู่คู่กับความเชื่อต่าง ๆ ของบนโลกนี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและคิดว่าคงอยู่คู่กันต่อไป

2.1.2 ความสำคัญของความเชื่อ

ความเชื่อมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกันตั้งแต่การเกิดจนถึงวันสิ้นสุดชีวิต มีอิทธิพลต่อความคิดและจิตใจรวมถึงการดำเนินชีวิตปัจจุบัน ดังนั้น จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความสำคัญของความเชื่อดังต่อไปนี้

กิตติ นนโท (2563, น. 219) ได้กล่าวว่า ความเชื่อของมนุษย์เกิดจากความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยจากอำนาจเหนือธรรมชาติ เมื่อเกิดเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่มีการทำความอันตรายต่อชีวิต ต่อทรัพย์สินของมนุษย์ และไม่สามารถหาเหตุผลได้ จึงเกิดความคิดที่ว่าต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอำนาจเหนือกว่าธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีการเกิดความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ลัญจกร นิลกกาญจน์ (2561, น. 15) ได้กล่าวว่า ความเชื่อในสิ่งที่เหนือจากธรรมชาติ เป็นการเกิดจากความกลัวของมนุษย์ กลัวในเรื่องเกิดการไม่ดีแก่ตนหรือสมาชิกในครอบครัว จึงทำให้มนุษย์ต้องการนำเครื่องสักการะบูชามาถวายบูชาสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ เกิดความสบายใจ เกิดความ

มุงมั่น และเกิดพลังในการดำเนินชีวิตต่อไป ดังนั้น จึงทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์กับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจเหนือกว่าธรรมชาติ โดยสื่อความต้องการผ่านประเพณีต่าง ๆ

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ และสุภัทรา บุญปัญญาโรจน์ (2560, น. 23) ได้กล่าวว่า ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติเกิดจากความกลัวของมนุษย์ ดังนั้น เพื่อการปกป้องตนเอง มนุษย์จึงหาสิ่งของต่าง ๆ มาคุ้มครองตัวเอง เพื่อความปลอดภัยของตนเอง และมีการดำเนินชีวิตให้มีความสุขสบาย จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีความพยายามใช้อำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ในวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการให้ความหวังในการประสบความสำเร็จ

ลักขณา ศกุนะสิงห์ (2556, น. 2-4) ได้กล่าวว่า ความเชื่อเกิดจากความกลัว ความไม่รับรู้ ความไม่แน่ใจ หรือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถหาเหตุผลได้ ดังนั้น ความเชื่อจึงมีความสำคัญต่อลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ตลอดจนเกิดศาสนา ซึ่งศาสนาก็เป็นความเชื่อ เพราะทุกศาสนาล้วนมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลที่นับถือมันมีการปฏิบัติที่ดี

ชนิษฐา จิตชินะกุล (2545, น. 34) ได้กล่าวว่า ความเชื่อเกิดจากความกลัวของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ไม่เข้าใจสาเหตุหรือไม่สามารถอธิบายได้ในเรื่องที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น การมีฝนตก การมีฟ้าผ่า การมีฟ้าร้อง เป็นต้น ซึ่งการที่มีการพัฒนาของมนุษย์ ต้องการที่ให้สังคมมีความสุขมีระเบียบ จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

จากการที่นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความสำคัญของความเชื่อ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเชื่อที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องจากมนุษย์มีความกลัวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทางธรรมชาติ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ไม่สามารถอธิบายได้ว่าเกิดขึ้นจากไหน เพราะอะไร ดังนั้น ทำให้มนุษย์กังวลว่าอาจจะเกิดอันตรายแก่ตน จึงพยายามหาสิ่งของต่าง ๆ ที่ตนคิดว่าสามารถป้องกันให้ตัวเองสามารถอยู่อย่างปลอดภัยได้นั้นมาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และให้ความเชื่อเหล่านี้เกิดพลังสำคัญต่อการดำรงชีวิตของตน และมีความหวังให้ความเชื่อเหล่านี้ทำให้ชีวิตของตนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จหรือสามารถได้มีชีวิตที่ดีกว่าเดิม

2.1.3 ประเภทของความเชื่อ

ความเชื่อมีความหมายหลากหลายเนื่องจากความเชื่อถูกสร้างขึ้นจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ดังนั้น จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของความเชื่อดังต่อไปนี้

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2559, น. 10-11) ได้กล่าวว่าประเภทของความเชื่ออาจจะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) ความเชื่อที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต หรือความเชื่อชาวบ้าน เช่น เชื่อกันว่า บาปอยู่กับคนทำ กรรมอยู่กับคนกิน 2) ความเชื่อที่กำหนดโดยคำสอนในลัทธิศาสนา เป็นความเชื่อที่ยึดตามหลักคำสอนบทบัญญัติ ข้อห้าม หรือแนวคิดของศาสนา 3) ความเชื่อที่กำหนดโดยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น มนุษย์สามารถใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์จัดการธรรมชาติได้

อภิวัฒน์ สุธรรมดี (2558, น. 143) ได้กล่าวว่า ประเภทของความเชื่อได้แบ่งออกเป็น 4 ประการคือ ความเชื่อเกี่ยวกับด้านชีวิต ความเชื่อเรื่องผีและเทวดา ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และเครื่องรางของขลัง ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ และการพยากรณ์ จากการแบ่งประเภทของนักวิชาการเห็นได้ว่าความเชื่อมีหลายประเภทและหลายด้าน อาจจะเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นหรือไม่สามารถจับต้องถึงตัวจริงได้ แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของกลุ่มคนที่มีประเภทความเชื่อเดียวกัน และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของกลุ่มคนเหล่านั้น

ฐาปณี (2549, น. 18-20) ได้กล่าวว่า ประเภทของความเชื่อสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ 4 ประเภท คือ 1) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าอยากได้ผลดี ควรทำดี พุทธดี และคิดดี 2) ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์เป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากหนังสือเรื่องไตรภูมิพระร่วง ประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อได้รับกรรมดี จะได้ส่งผลให้ไปสู่ภพภูมิที่ดีในชาติต่อไป 3) ความเชื่อเรื่องพระศรีอารียะ เป็นความเชื่อที่ปลูกฝังเพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีกำลังใจในการทำความดี 4) ความเชื่อที่เกี่ยวกับผี เป็นความเชื่อที่คนส่วนใหญ่สนใจมาก แบ่งได้เป็น 3 ประการ ได้แก่ ผีชั้นปกครอง ผีบรรพบุรุษ และผีร้าย

ชนิษฐา จิตชินะกุล (2545, น. 38-50) ได้กล่าวว่า ประเภทของความเชื่อได้แบ่งออกมาเป็น 7 ประเภทใหญ่ คือ 1) ความเชื่อเรื่องบุคคล รวมถึงความเชื่อทางการเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งชื่อ ความเชื่อเกี่ยวกับการตาย การดูบุคลิกลักษณะ และกิริยาอาการต่าง ๆ 2) ความเชื่อเรื่องผีบางเทวดาเกี่ยวกับเทวดา อารักษ์ ผีที่ให้โชคลาภ ผีที่ให้โทษ 3) ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และเครื่องรางของขลัง 4) ความเชื่อเรื่องโชคกลาง 5) ความเชื่อเรื่องความฝัน และการทำนายฝัน 6) ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ และ 7) ความเชื่อเรื่องยากกลางบ้าน

ผาสุก มุทฺธเมธา (2540, น. 31) ได้กล่าวว่า ประเภทของความเชื่อสามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภท คือ 1) ความเชื่อเรื่องธรรมชาติ 2) ความเชื่อเรื่องความเป็น ความตาย 3) ความเชื่อเรื่องการทำนายทายทัก ฤกษ์ ยาม 4) ความเชื่อเรื่องคาถา เครื่องราง เวทมนต์ ไสยศาสตร์ 5) ความเชื่อเรื่องกสิกรรม 6) ความเชื่อเรื่องของครอบครัว 7) ความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับยากกลางบ้าน และ 8) ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์

จากการแบ่งประเภทของความเชื่อต่าง ๆ ที่นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายมานี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประเภทของความเชื่อต่างคนต่างมีแนวคิดที่แตกต่างกันไปบ้าง แต่ส่วนมากแล้วก็คือแบ่งตามลักษณะความคิด ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ความเชื่อระหว่างบุคคลกับธรรมชาติ เช่น เวลาฟ้าผ่า เชื่อว่ามีคนสาบานต่อฟ้าดิน แต่ไม่ทำตามคำสาบานจึงโดนฟ้าลงโทษ 2) ความเชื่อระหว่างบุคคลกับเทวดา เช่น เวลาผู้คนพบเจอปัญหาต่าง ๆ นิยมไปกราบขอให้เทพเจ้าช่วยเหลือ 3) ความเชื่อระหว่างบุคคลกับผี เช่น ตอนกลางคืนมีเสียงต่าง ๆ ก็มีการคิดว่าอาจจะเห็นผีทำ 4) ความเชื่อระหว่างบุคคลกับสังคม เช่น เมื่อชายหญิงแต่งงานแล้ว มีผู้คนที่สามเข้ามายุ่งเกี่ยว ทางสังคมเชื่อกันว่าคนที่สามเป็นผู้ผิด เป็นต้น

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม

พิธีกรรมคือการแสดงความนับถือของกลุ่มผู้คนที่ได้สื่อผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าความเชื่อของแต่ละกลุ่มนั้นจะมีการกำหนดพิธีกรรมอย่างไร ดังนั้น แต่ละพิธีกรรมก็จะมีความแตกต่างกันไปตามความเชื่อ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาความหมายของพิธีกรรม ความสำคัญของพิธีกรรม และประเภทของพิธีกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของพิธีกรรม

พิธีกรรมถือเป็นกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้รับคามยอมรับจากกลุ่มบุคคลหรือสังคม ซึ่งมีการกำหนดวันเวลาและขั้นตอนในการปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของพิธีกรรมดังต่อไปนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 835) ได้กล่าวว่า พิธี คือ งานที่จัดขึ้นตามลัทธิหรือความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อความเป็นสิริมงคลเป็นต้น เช่น พิธีมงคลสมรส พิธีประสาทปริญญา ส่วนพิธีกรรม คือ การบูชา เพื่อเป็นแบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ

ปัญญา นันทะภิกขุ (2561, น. 4) ได้กล่าวว่า พิธี หมายถึง งานที่จัดทำขึ้นตามลัทธิหรือความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อความศักดิ์สิทธิ์หรือความเป็นสิริมงคล เป็นต้น พิธีกรรม หมายถึง การบูชา รูปแบบ หรือแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา

พระพรหมคุณาภรณ์ (2559, น. 5) ได้กล่าวว่า คำว่าพิธีกรรม แปลว่า พฤติกรรมที่เป็นพิธี คือ เป็นวิธีที่จะให้บรรลุผลที่ต้องการ หรือการกระทำที่เป็นวิธีการ เพื่อให้บรรลุผลตามความต้องการหรือนำไปสู่ผลที่ต้องการ

อภิวัฒน์ สุธรรมดี (2558, น. 118) ได้กล่าวว่า พิธีกรรม หมายถึง กิจกรรมในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายตามแนวคิดหลักของพิธีกรรม พิธีกรรมสื่อสารด้วยอวัจนภาษาเป็นส่วนใหญ่ และมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่มองเห็นและจับต้องไม่ได้ ในประเพณีพิธีกรรมหนึ่ง ๆ อาจจะมีกิจกรรมในพิธีกรรมเพียงอย่างเดียวหรือประกอบด้วยหลาย ๆ กิจกรรมก็ได้

สวด แดงเอียด และคณะ (2552, น. 9) ได้กล่าวว่า พิธีกรรม คือ พฤติกรรมที่มนุษย์ถือปฏิบัติตามความเชื่อความศรัทธาต่อศาสนาของตน ในแต่ละศาสนาที่มีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา กลายเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ถือว่าเป็นกิจกรรมบูชาหรือการปฏิบัติพิธี ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้ส่วนมากจะสัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวมาและอธิบายเกี่ยวกับความหมายของ พิธีกรรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พิธีกรรมคือกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อศาสนาหรือความเชื่อของตน ซึ่งพิธีกรรมที่จัดขึ้นนั้น ได้มีการกำหนดเวลาจัดขึ้น ขั้นตอนในการดำเนินงาน และเป้าหมายในการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน ในพิธีกรรมไม่ได้มีการกำหนดอย่างตายตัวว่าต้องมีพิธีกรรมเดียว

หรือหลายพิธีกรรมร่วมกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการของกลุ่มบุคคลที่จัดพิธีกรรม อีกประการหนึ่งการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ นั้น เพื่อเป็นการนำทางเข้าสู่ความสำเร็จให้กลุ่มบุคคลที่คาดหวัง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายจัดพิธีกรรมหรือฝ่ายที่เข้าร่วมพิธีกรรม ดังนั้น พิธีกรรม คืองานที่ถูกสร้างขึ้นตามความเชื่อเพื่อให้ผู้คาดหวังได้สมหวังตามที่ได้คิดหรือขอพร

2.2.2 ความสำคัญของพิธีกรรม

ความสำคัญของพิธีกรรมมีผลต่อการดำรงชีวิต และเป็นกิจกรรมสำคัญต่อการสืบทอดความเชื่อ มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความสำคัญของพิธีกรรมดังต่อไปนี้

กาญจนา แก้วเทพ (2560, น. 221-229) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของพิธีกรรมน่าจะมี 7 ประการ คือ 1) พิธีกรรมคือสื่อที่เชื่อมโยงโลก 3 มิติ ก็คือเชื่อมโยงกันระหว่าง มนุษย์ สิ่งของ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2) พิธีกรรมเป็นสื่อที่ระดมพลังชุมชนได้อย่างเข้มข้น 3) พิธีกรรมเป็นเครื่องหมายของการเปลี่ยนผ่านสถานะ 4) พิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นเอกลักษณะของชุมชน 5) พิธีกรรมเป็นสื่อที่เข้มงวดและเป็นทางการ 6) พิธีกรรมเป็นภาษาที่สร้างสรรค์ได้ และ 7) พิธีกรรมเป็นระบบเฉพาะตัวของชุมชน

พระพรหมคุณาภรณ์ (2559, น. 9) ได้กล่าวว่า พิธีกรรม เป็นจุดหมายให้ตั้งใจเริ่มทำการอย่างจริงจัง เป็นวินัยพื้นฐาน และนำคนให้ประสานเข้าในชีวิตชุมชน เป็นเครื่องน้อมนำศรัทธาที่จะพาให้เข้าถึงกรรมที่สูงขึ้นไป

พิมุต รุจิรากุล (2554, น. 9) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมสามารถสื่อถึงความจริงได้ อย่างเช่นในขั้นตอนการเคารพบูชา การกราบไหว้ เป็นต้น สามารถเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความรู้สึกของมนุษย์ ที่มีความอ่อนน้อมและมีความเคารพต่อสิ่งของหรือว่าบุคคล อีกอย่างการจัดพิธีกรรมเป็นการที่เน้นไปทางจิตใจเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความสบายใจ และสร้างกำลังใจต่อมนุษย์

วันดี จันทร์ประดิษฐ์ และนักวิชาการศาสนาชำนาญการ (2552, น. 1) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมเป็นการกระทำที่มนุษย์สมมติขึ้นมีระเบียบวิธี เพื่อขอความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความสบายใจและมีกำลังใจดำรงชีวิตต่อไป

พระครูสังฆรักษ์ ภูริปัญญา (2550, น. 10) ได้กล่าวว่า ในการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ มีการเชิญชวนผู้คนเข้าร่วมพิธีกรรม จึงถือได้ว่าการจัดพิธีกรรมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคน เมื่อบุคคลเข้าร่วมพิธีกรรมจะได้รับความรู้สึกที่ดีต่อใจ อีกอย่างพิธีกรรมเป็นการดึงดูดคนให้มารวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่และได้มีโอกาสสื่อธรรมะแก่กลุ่มคนเหล่านี้ด้วย

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของพิธีกรรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พิธีกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นมานั้น มีความสำคัญต่อบุคคลในการสื่อความหมายต่าง ๆ และมีความสำคัญ

ต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พิธีกรรมเหล่านี้เป็นการที่ทำให้บุคคลได้รับความสุขสงบ สบายใจ และกลุ่มบุคคลที่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมนั้นสามารถสืบทอดความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2.2.3 ประเภทของพิธีกรรม

ประเภทของพิธีกรรมมีการแบ่งตามลักษณะหรือแบ่งตามศาสนา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายประเภทของพิธีกรรมดังต่อไปนี้

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2554, น. 66) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมการทำบุญของศาสนาพุทธ มี 3 ประเภท คือ 1) พิธีการทำบุญวันสำคัญของชาติ ศาสนา องค์กรพระมหากษัตริย์ 2) พิธีกรรมทำบุญประจำประเพณีในเทศกาลต่าง ๆ เช่น ตรุษสงกรานต์ สารทเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น 3) พิธีกรรมทำบุญที่มีความเกี่ยวข้องเฉพาะตัวบุคคล

กาญจนา แก้วเทพ (2553, น. 17-19) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมในสังคมใหม่มีการแบ่งออกมาเป็น 4 ประเภท คือ 1) พิธีกรรมทางศาสนา (Religious ritual) ซึ่งพิธีกรรมทางศาสนาเป็นต้นแบบของพิธีกรรมอื่น ๆ และมีมาอย่างยาวนานที่เป็นการควบคู่กับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ 2) พิธีกรรมประชาชน (Civic ritual) เป็นพิธีกรรมประเภทใหม่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น การเลือกตั้ง การฉลองวันชาติ 3) พิธีกรรมแห่งช่วงชีวิต (Life-cycle ritual) สำหรับสังคมในอดีต เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นสำหรับในช่วงรอยต่อของชีวิตแต่ละช่วงอาจจะมี ความชัดเจนมาก เช่น พิธีกรรมการเกิด พิธีกรรมการบวช และพิธีกรรมการแต่งงาน เป็นต้น 4) พิธีกรรมเชิงสุนทรีย์ (Aesthetic ritual) เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการแสดง เช่น การเล่นดนตรี การเต้นรำ เป็นต้น

เจียรชาย อักษรดิษฐ์ (2552, น. 9) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมในศาสนาพุทธมีการแบ่งออกมาเป็น 3 ประเภท คือ 1) พิธีกรรมกุศล เป็นพิธีที่ทำความดีความงามเฉพาะบุคคลผ่านทางศาสนาพุทธ 2) พิธีกรรมบุญ เป็นพิธีกรรมในการทำบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของรอบปี ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำ 3) พิธีกรรมทาน เป็นพิธีการถวายทานต่าง ๆ เช่น ยารักษาโรคทั่วไป น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2552, น. 10) ได้กล่าวว่า ประเภทของพิธีกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ 1) พิธีกรรมเกี่ยวกับการดำรงชีวิตทั่วไป เช่น พิธีกรรมการขึ้นบ้านใหม่ พิธีกรรมแต่งงาน พิธีกรรมให้ขวัญแก่เด็กที่เพิ่งเกิดใหม่ เป็นต้น และ 2) พิธีกรรมทางศาสนา เช่น พิธีกรรมการบวช พิธีกรรมเข้าพรรษา พิธีกรรมออกพรรษา เป็นต้น ซึ่งจากประเภทใหญ่ที่สามารถแบ่งเป็น 10 ประเภทย่อย คือ 1) พิธีกรรมที่ปฏิบัติเป็นครั้งคราว 2) พิธีกรรมการบวงสรวงพระภูมิเจ้าที่ 3) พิธีกรรมการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาสถิตชั่วคราว 4) พิธีกรรมการชำระล้างบาป 5) พิธีกรรมการเลี้ยงราชบัณฑิตพราหมณ์หรือนักปราชญ์ในวาระสำคัญของเจ้าภาพ 6) พิธีกรรมเกี่ยวกับผู้ล่วงลับไปแล้ว 7) พิธีกรรมเกี่ยวกับการเบิกปฐมฤกษ์ด้วยการกระทำในฤกษ์มงคล 8) พิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณี 9) พิธีกรรมเฉพาะบุคคล และ 10) พิธีกรรมเกี่ยวกับการอ้อนวอนพระเจ้า

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ และสุภัทรา บุญปัญญาโรจน์ (2546, น. 101) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมของชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) พิธีกรรมผ่านภาวะ เป็นพิธีกรรมที่มีเครื่องหมายของการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางสังคมของบุคคล ช่วยบุคคลและสังคมให้จัดการกับความเปลี่ยนแปลงขั้นต้นสำคัญในชีวิตได้ เช่น ตอนเกิด ตอนเข้าวัยรุ่น ตอนแต่งงาน และตอนตาย 2) พิธีกรรมแห่งความเป็นปึกแผ่น เป็นพิธีกรรมทำหน้าที่สนับสนุนเอกลักษณ์ของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น การเรียกร่องให้พลังอำนาจเหนือธรรมชาติมาป้องกันคุ้มครองชีวิต หรือเพิ่มผลผลิตและความอุดมสมบูรณ์ของพืชผล

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวถึงประเภทของพิธีกรรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่าพิธีกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) พิธีกรรมแบบรอบปี เป็นพิธีที่จัดขึ้นตามเวลาของแต่ละปี เช่น พิธีกรรมสงกรานต์ พิธีกรรมลอยกระทง พิธีกรรมเข้า-ออกพรรษา เป็นต้น พิธีกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ในแต่ละปีเหล่านี้ เมื่อถึงเวลาจะจัดขึ้นทุกปี ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งการดำรงชีวิตในประจำวัน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางศาสนา และ 2) พิธีกรรมแบบครั้งเดียว เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นได้ครั้งเดียวในชีวิตของบุคคล เช่น พิธีกรรมการเกิด พิธีกรรมการตาย ซึ่งพิธีกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นการแสดงถึงความรู้สึกของบุคคล

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนและศาลเจ้าจีน

ชาวจีนได้เดินทางอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยตั้งแต่อดีต ซึ่งการตั้งถิ่นฐานนั้นชาวจีนได้กระจายตัวอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย อีกทั้งชาวจีนที่อพยพมานั้นพวกเขายังได้นำวิถีชีวิต และวัฒนธรรมความเชื่อของตนเข้ามาด้วย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 การตั้งถิ่นฐานของคนจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย

เนื่องด้วยประเทศจีนและประเทศไทยมีระยะในการเดินทางระหว่างกันไม่ไกลมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงมีการติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในเวลาต่อมาชาวจีนได้อพยพเข้ามาใช้ชีวิตในประเทศไทยด้วยเหตุผลหลายประการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สุรเชษฐ์ ศรีสุชาติ และ คณະ (2559, น. 7) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยและประเทศจีนมีการติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยอาจจะย้อนขึ้นไปถึงสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (พ.ศ. 341-551) (西汉朝 Xī hàn cháo) เห็นได้จากการพบหลักฐานศิลปกรรมจีนในไทยหลายยุคสมัย โดยเฉพาะเครื่องเคลือบดินเผา เครื่องกระเบื้อง เครื่องถ้วยชาม ทั้งยังมีหลักฐานที่ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ทั้งในระดับรัฐต่อรัฐ รัฐต่อบุคคล และบุคคลต่อบุคคล โดยสันนิษฐานว่ามีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันในสมัยสุโขทัย และมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในสมัยอยุธยา

ถนอม พูนวงศ์ (2556, น. 31-32) ได้กล่าวว่าในศตวรรษที่ 18-19 ในยุคนี้นักพ่อค้าชาวอาหรับ ชาวอินเดีย ชาวจีน และมลายู ซึ่งเคยทำการซื้อขายดีบุกมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ล่องเรือสำเภาเข้ามารับซื้อแร่และแยกย้ายกันไปตั้งถิ่นฐานในเกาะกลางชุกดาหรืออย่างอิสสระรี โดยเฉพาะลูกหลานของ

ชาวจีน ชาวอินเดีย และชาวมลายู ได้เป็นเจ้าของเมืองถางในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ต่อมา และถนน พูนวงศ์ (2556, น. 66) ยังได้กล่าวไว้อีกว่า การทำเหมืองแร่ดีบุก เจ้าเหมืองดีบุกตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบกว่าที่เคยเป็นมาแต่ก่อน เพราะว่ามีชาวจีนคนหนึ่งได้รับสิทธิขาดในการถลุงแร่จากรัฐบาล เจ้าของเหมืองจะต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของโรงถลุงแร่ในอัตราร้อยละ 12 ของแร่ที่นำไปถลุง และยังคงให้แร่ดีบุกอีกจำนวนหนึ่ง

ปิยะนาถ ลีมสกุล (2542, น. ค) ได้กล่าวว่า กลุ่มชาวจีนที่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคใต้เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่จะมาจากมณฑลทางภาคใต้ โดยเฉพาะในเขตมณฑลฮกเกี้ยน (福建 Fújiàn) และกวางตุ้ง (广东 Guǎngdōng) มากที่สุด โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพเป็นจำนวนมากมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ตัวน ลี เซิงและคณะ (2540, น. 26) ได้กล่าวถึงว่า ชาวไทยและชาวจีนมีความสัมพันธ์กันมาช้านานตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย แต่ในสมัยนั้นไม่พบการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวฮกเกี้ยนในประเทศไทย ต่อมา วิเลียม สกินเนอร์ (2529, น. 16) ได้มีการบันทึกไว้ว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยและจีนได้มีการติดต่อค้าขายกันมากขึ้น ในสมัยนี้เองที่พบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนฮกเกี้ยน เนื่องจากมณฑลของฮกเกี้ยนเป็นมณฑลที่ติดกับชายทะเลและชาวฮกเกี้ยนมีความชำนาญในการเดินเรือ จึงมีพ่อค้าชาวฮกเกี้ยนเดินเรือเข้ามาซื้อข้าวและขายสินค้าอื่น ๆ ในประเทศไทย ดังนั้นจึงมีคนจีนฮกเกี้ยนได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยและมีการนำวิถีชีวิตกับวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามา ซึ่งมีการสืบทอดต่อมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน และคงยังสืบทอดต่อไปอีกยาวนาน

ศุภิมาน นฤมล วงศ์สุภาพ (2540, น. 40-41) ได้กล่าวว่า การเกิดและการเติบโตของสังคมจีน เกิดจากนักเดินเรือชาวจีนที่ไปมาค้าขายระหว่างประเทศจีนและอินเดีย มักแวะพักที่เกาะภูเก็ต เพื่อเติมน้ำและซื้อเพลิง เพราะมีอ่าวจอดเรือที่ดี อยู่ในทำเลที่เรือต้องแล่นผ่านและมีทรัพยากรประเภทดีบุกมาก พ่อค้าจีนที่แวะพักมักจะรับซื้อดีบุกจากชาวพื้นเมืองหรือเมื่อพบแหล่งแร่ที่ดีก็เข้าไปตั้งถิ่นฐานทำเหมืองอยู่ที่เกาะภูเก็ต ซึ่งการตั้งถิ่นฐานเช่นนี้มีมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย ในตอนปลายสมัยรัชกาลที่ 3 ชาวจีนจำนวนมากอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองภูเก็ต เพื่อทำเหมืองแร่ การค้าขาย การเกษตรกรรม หรือเป็นช่างฝีมือ จนกระทั่งจำนวนชาวจีนในเมืองภูเก็ตมากกว่าชาวพื้นเมืองเดิม ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองภูเก็ต ได้แก่ จีนฮกเกี้ยน จีนแต้จิ๋ว จีนฮากกาและจีนไหหลำ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างทำงานตามเหมืองแร่มากที่สุด รองลงมาเป็นพ่อค้า นายเหมืองชาวจีนที่เข้ามาอยู่ยังคงรักษาวัฒนธรรมและความรู้สึกเป็นคนจีนไว้

ศุภิมาน นฤมล วงศ์สุภาพ (2534, น. 1) ได้อธิบายว่า การแสวงหาผลประโยชน์จากพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์กว่า เพื่อการค้าขายที่ดีกว่าเป็นพฤติกรรมปกติของมนุษย์ตั้งแต่อดีตมา และทำให้ย้ายถิ่นฐานเข้าสู่พื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ ภูเก็ตเป็นเกาะที่มีพื้นที่ขนาด 500 กว่าตารางกิโลเมตร อยู่ฝั่งทะเลอันดามัน

ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เช่น สัตว์ป่าหลากหลายชนิด ป่าไม้ แร่ธาตุ และธรรมชาติอันสวยงาม จึงทำให้คนต่างชาติอพยพเข้ามาประกอบผลประโยชน์จากธรรมชาติเป็นอันมาก มีทั้งชาวยุโรป เอเชีย โดยเฉพาะชาวจีน ใน พ.ศ. 2427 (ค.ศ. 1884) มีชาวจีนอพยพเข้ามาเป็นกุลี (苦力 Kǔlì) เหมือนแร่ ในภูเก็ตมากถึง 40,000 กว่าคน

ไชยยุทธ ปิ่นประดับ และ คณะ (2534, น. 39) ได้กล่าวว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น และได้มีชุมชนชาวจีนเกิดขึ้นในภูเก็ตหลายชุมชน ชาวจีนส่วนใหญ่อพยพมาจากมณฑลฮกเกี้ยน (福建 Fújiàn) และจังหวัดเต๋อจิว (潮州 Cháo zhōu) ของมณฑลกว่างตุง (广东 Guǎngdōng) โดยทางเรือเดินทางจากประเทศจีนผ่านสิงคโปร์ (新加坡 Xīnjiāpō) บางส่วนปักหลักทำมาหากินที่ปีนัง (檳城 Bīn chéng) บางส่วนเดินทางต่อเข้าสู่ภูเก็ต (普吉 Pǔ jī)

จากเอกสารของนักวิชาการที่ได้นำมากล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ประเทศไทยกับประเทศจีนมีการติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีชาวจีนอพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย และเริ่มมีการดำรงชีวิตมาตั้งแต่ตอนนั้นจนถึงปัจจุบัน ส่วนกลุ่มคนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ตนั้นคือกลุ่มคนจีนทางภาคใต้ของจีน มาจากมณฑลฮกเกี้ยนเป็นจำนวนมากที่สุด และในระหว่างการดำรงชีวิตอยู่ในภูเก็ตนั้น ก็ได้นำวิถีชีวิตของตนที่เคยดำรงอยู่ในมณฑลฮกเกี้ยนนั้นเข้ามาด้วย รวมทั้งประเพณีที่ฮกเกี้ยนและความเชื่อต่าง ๆ เข้ามาอีกด้วย จึงได้มีการสร้างศาลเจ้าจีนเกิดขึ้น และมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงมีศาลเจ้าจีนเป็นจำนวนมากในสังคมไทยแต่ละที่ที่มีลูกหลานของชาวจีนหรือที่เรียกกันว่าคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ การที่มีการสร้างศาลเจ้าต่าง ๆ ตามชุมชนของกลุ่มชาวจีนนั้น เพื่อเป็นสถานที่รวมตัวของชุมชนหรือกลุ่มคนที่มีความเชื่อเดียวกันสร้างความสามัคคีกันในชุมชน ทำให้ทุกคนมีใจเดียวกันและช่วยกันและกัน อีกทั้งยังเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในด้านความศรัทธาของเทพเจ้า เพื่อเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนจีนรุ่นแรกที่ได้สร้างศาลเจ้าขึ้นมาและสืบทอดจนถึงปัจจุบันให้แก่ลูกหลานของตน และเชื่อกันว่าความเชื่อเหล่านี้คงมีการสืบทอดต่อไป

2.3.2 ความหมายและความสำคัญของศาลเจ้าจีน

ศาลเจ้าเป็นสถานที่รวมตัวของกลุ่มคนในชุมชนเพื่อจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา และเป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์และความศรัทธา ซึ่งมีการสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยก่อนในประเทศจีน และมีการเผยแพร่ไปตามประเทศต่าง ๆ ที่มีชาวจีนอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ซึ่งศาลเจ้าแต่ละเมืองของประเทศจีนก็มีการสร้างแตกต่างกันไปตามความเชื่อของบุคคลในแต่ละที่ ดังนั้นเมื่อชาวจีนอพยพไปต่างถิ่นก็จะมีการสร้างศาลเจ้าตามความเชื่อในกลุ่มของตนที่มีการนับถือ ดังที่ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานของคนจีนกับการสร้างศาลเจ้าจีน ดังต่อไปนี้

อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช (2561, น. 3-5) ได้กล่าวว่า ศาลเจ้าจีนและวัดจีนต้องปรากฏในชุมชนจีนเสมอ ด้วยสาเหตุเมื่อชาวจีนอพยพถิ่นฐานไปต่างแดน พวกเขาหวังว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถปกป้องคุ้มครองตนได้ จึงนิยมสร้างศาลเจ้าจีนและวัดจีนในดินแดนใหม่ที่ตนไปตั้งถิ่นฐานในปัจจุบัน ศาลเจ้าจีนแต่ละกลุ่มสร้างขึ้นนั้นจะมีความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่ยังคงมีอัตลักษณ์ของความเป็นจีนแต่ละกลุ่มไว้ตามวัฒนธรรมความเชื่อของตน

ตัวน ลี เซิงและบุญยั้ง ไร่สุขสิริ (2541, น. 13) ได้กล่าวถึงว่า วัดและศาลเจ้าเป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางศาสนาของสาธารณชน คำว่าศาลเจ้าและวัดในภาษาจีนใช้คำว่าชื่อ (寺 Sì) หรือ ชื่อเมี่ยว (寺庙 Sìmiào) คำว่า ชื่อ (寺 Sì) แต่เดิมหมายถึง บ้านพักของราชการ จากหนังสือ สูเหวินเจินชื่อ (书文真寺 Shū wén zhēn sì) ซึ่งเขียนโดยสีเซิน (席生 Xí shēng) ในสมัยราชวงศ์ฮั่น (汉朝 Hàn cháo) อธิบายว่า ชื่อ (寺 Sì) หมายถึง บ้านพักของข้าราชการ ในสมัยราชวงศ์ฮั่น (汉朝 Hàn cháo) มีระบบข้าราชการเรียกว่าสามกงเก้าชิง (三公九卿 sāngōng jiǔ qīng) บ้านพักของสามกง เรียกว่าฝู (府 Fǔ) บ้านพักของเก้าชิงเรียกว่าชื่อ (寺 Sì) ในสมัยกษัตริย์หมิงตี้ ราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (汉明帝 Hàn míngdì) ค.ศ. 58-75 ศาสนาพุทธได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศจีนและได้ใช้คำว่าชื่อ (寺 Sì) แทนศาสนาพุทธ

ส่วนคำว่า “เมี่ยว” (庙 miào) เดิมทีหมายถึง สถานที่ที่ชาวจีนใช้แสดงความเคารพนับถือบรรพบุรุษ จากหนังสือสูเหวินเจินชื่อ (书文真寺 Shū wén zhēn sì) อธิบายว่าเมี่ยว หมายถึง สถานที่ที่เคารพนับถือบรรพบุรุษ ดังนั้น ในประเทศจีนก็มีคำว่า “จูเมี่ยว” (祖庙 Zǔ miào) หมายถึง สถานที่ที่ไหว้บรรพบุรุษสำหรับสามัญชน “แท่เมี่ยว” (太庙 Tàimiào) หมายถึงสถานที่ไหว้บรรพบุรุษสำหรับกษัตริย์

จากการอธิบายของนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายมานี้ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ศาลเจ้าเป็นสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชุมชน และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มชุมชน ดังนั้นศาลเจ้าจากเดิมเป็นที่พักอาศัยของข้าราชการแต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยความหมายของศาลเจ้าก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ปัจจุบันศาลเจ้าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ให้กลุ่มบุคคลที่มีความนับถือได้เข้าไปสักการบูชาเพื่อเป็นการทำให้ชีวิตมีความสุขหรือเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

2.3.3 ลักษณะและประเภทของศาลเจ้าจีน

ศาลเจ้าแต่ละพื้นที่อาจจะไม่เหมือนกัน ในการสร้างศาลเจ้าแต่ละแห่งก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกัน เนื่องด้วยสถานที่ต่างกัน กลุ่มชุมชนมีความเชื่อแตกต่างกัน จึงมีการสร้างศาลเจ้าที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน มีนักวิชาการได้อธิบายลักษณะของศาลเจ้าและแบ่งประเภทของศาลเจ้าไว้ดังต่อไปนี้

สรุเชษฐ์ ศรีสุชาติ และคณะ (2559, น. 17-18) ได้กล่าวว่า ศาลเจ้าจีนที่ปรากฏอยู่ในกรุงเทพมหานคร แม้จะสร้างโดยชาวจีนพื้นทะเลกลุ่มภาษาต่าง ๆ ที่มีรากฐานทางด้านภาษาและ

วัฒนธรรมแตกต่างกัน หากแต่ชาวจีนเหล่านี้ล้วนมีพื้นฐานของคติความเชื่อทางด้านลัทธิความเชื่อและศาสนาในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งต้นกำเนิดของลัทธิ ความเชื่อ และศาสนาเป็น 3 ประเภท คือ 1) ศาสนาเต๋า หรือเต๋าตามภาษาจีนกลาง (道 Dào) แปลว่า มรรค หรือทาง โดยเริ่มแรกลัทธิเต๋าเป็นลัทธิที่เน้นเกี่ยวกับหลักปรัชญาตามคำสอนของเล่าจื้อ หรือเหลาจื้อตามภาษาจีนกลาง (老子 Lǎozǐ) นักปราชญ์ผู้มีชีวิตอยู่ในช่วง 70 ปีก่อนพุทธกาล หลักปรัชญาของท่านเน้นเรื่องการดำรงชีวิตให้กลมกลืนกับธรรมชาติ แต่ในสมัยราชวงศ์ฮั่น (汉朝 Hān cháo) มีการนำหลักการลัทธิเต๋ามาพัฒนาจนกลายเป็นศาสนาเต๋าที่สอดแทรกเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ภูตผีปีศาจเป็นหลัก 2) ลัทธิขงจื้อ หรือ ขงจื้อตามภาษาจีนกลาง (孔子 Kǒngzǐ) มีที่มาจากหลักปรัชญาของขงจื้อ ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 1 ท่านเป็นชาวยุโรปที่ซึ่งถือว่าเป็นนักคิดคนแรกของประวัติศาสตร์จีน คำสอนของขงจื้อมุ่งเน้นเรื่องจริยธรรม เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความสงบสุขของสังคมโดยรวม และกลายเป็นแนวทางการปฏิบัติตนที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรมจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 3) พระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 2 นิกายใหญ่คือ เถรวาทและมหายาน โดยนิกายเถรวาทนับถือพระพุทธเจ้าศากยมุนีเพียงพระองค์เดียว และมีการกล่าวถึงพระโพธิสัตว์เพียงองค์เดียวคือ พระโมคคัลลานะ (弥勒佛 Mí lè fó) ซึ่งมีพุทธทำนายว่าจะได้เป็นพระอนาคตพุทธเจ้า ส่วนนิกายมหายานให้ความสำคัญกับพระพุทธเจ้าองค์อื่น ๆ เช่น พระไวโรจนะ (毗卢遮那佛 Pílú zhē nà fó) พระอมิตาภะ (阿弥陀佛 Āmítuófó) ทั้งยังให้การเคารพนับถือพระโพธิสัตว์จำนวนมาก เช่น พระมัญชุศรี (文殊菩萨 Wénshū púsà) พระกษิติครรภ์ (地藏菩萨 Dìcáng púsà) เป็นต้น

Gao Feng (2555, น. 88-90) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของศาลเจ้าจีนมีความแตกต่างกัน สาเหตุคือความเชื่อทางศาสนาก็มีความแตกต่างกัน ประเภทของศาลเจ้าจีนตั้งอยู่ที่ประเทศจีน แบ่งตามประเภทของศาสนา 1) ศาลเจ้าของพุทธศาสนา 2) ศาลเจ้าของศาสนาเต๋า 3) ศาลเจ้าของศาสนาพุทธนิกายมหายาน 4) ศาลเจ้าของศาสนาอิสลาม ดังนั้นจากการแบ่งประเภทของศาลเจ้าตามศาสนาก็เข้าใจได้ง่ายว่า กลุ่มบุคคลประชาชนที่ได้เข้าไปกราบไหว้ศาลเจ้าแตกต่างกัน คือกลุ่มคนที่มีความเชื่อไม่เหมือนกัน ส่วนกลุ่มคนที่ได้เข้าไปกราบไหว้ศาลเจ้าเดียวกันก็คือกลุ่มคนที่มีความเชื่อเดียวกัน มีศาสนาที่เหมือนกัน ซึ่งอาจมีความคิดและวิธีการดำรงชีวิตที่ใกล้เคียงกัน

ตัวน ลี เชนและบุญยิ่ง ไร่สุขสิริ (2541, น. 16) ได้กล่าวว่า เทพเจ้าที่ชาวจีนนับถือตลอดจนประวัติความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทยนั้น เราอาจแบ่งเป็นกลุ่มตามศาสนาที่สังกัดได้เป็น 3 ประเภท อันได้แก่

- 1) ศาสนาตั้งเดิม หรือความเชื่อพื้นบ้าน
- 2) ศาสนาพุทธ
- 3) ศาสนาเต๋า

พงศสวัสด์ สระวาสี (2539, น. 89-91) ได้กล่าวว่า การแบ่งประเภทของศาลเจ้าจีนบนเกาะภูเก็ตอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ศาลเจ้าจีนของทางราชการ และศาลเจ้าจีนของเอกชน

จากเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะและประเภทของศาลเจ้าจีนจะมีการแบ่งตามความเชื่อในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งแต่ละศาลเจ้าก็จะมี ความแตกต่างกันไปตามความเชื่อ จากการแบ่งประเภทจะแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ 1) แบ่งตามขนาดของศาลเจ้า 2) แบ่งตามกลุ่มความเชื่อหรือกลุ่มคนนับถือเทพเจ้า 3) แบ่งตามฐานะความเป็นอยู่ของศาลเจ้า ความเป็นศาลเจ้าของรัฐบาลหรือเป็นศาลเจ้าของเอกชน ลักษณะในการสร้างศาลเจ้าจะมีลักษณะแบบเฉพาะกลุ่ม ตั้งแต่การตกแต่งศาลเจ้าและรูปของเทพเจ้าที่ได้นำเข้าไปประดิษฐานก็มีความแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ดังนั้นเมื่อเห็นป้ายชื่อของศาลเจ้าหรือว่าการตกแต่งของศาลเจ้าก็สามารถทราบได้ว่าเป็นศาลเจ้าในความเชื่อของประเภทใด เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้คนได้เลือกเข้าไปกราบไหว้ได้อย่างถูกต้องตามความเชื่อของตน

2.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่ขึ้นชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวระดับโลก นอกจากจังหวัดภูเก็ตจะมีความสวยงามในด้านธรรมชาติแล้วยังมีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายด้วย เช่น ประเพณีถือศีลกินผัก (เทศกาลกินเจ) ตำบลตลาดเหนือในอดีตมีเรือสามารถเข้าเทียบท่าได้ ดังนั้นจึงมีผู้คนต่างบ้านต่างเมืองได้เดินเรือเข้ามาทำการค้าขายในพื้นที่แห่งนี้โดยเฉพาะกลุ่มพ่อค้ากลุ่มใหญ่ชาวจีน จึงมีชาวจีนที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในตำบลตลาดเหนือนี้เป็นจำนวนมากและปัจจุบันมีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ที่ตั้งและภูมิศาสตร์

จังหวัดภูเก็ต ได้มีคำขวัญกล่าวไว้ว่า “เป็นไข่มุกอันดามัน สวรรค์เมืองใต้ หาดทรายสีทอง สองวีรสตรี บารมีหลวงพ่อแช่ม” ซึ่งจากคำขวัญดังกล่าวนี้จึงทราบได้ว่าจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและมีชื่อเสียง ดังที่นักวิชาการอธิบายต่อไปนี้

ถนอม พูนวงศ์ (2556, น. 1-2) ได้กล่าวว่า จังหวัดภูเก็ต เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย อาณาเขต ทิศตะวันออกจดทะเลฝั่งจังหวัดพังงาและจังหวัดกระบี่ ทิศตะวันตก จดทะเลอันดามัน ทิศเหนือ จดจังหวัดพังงา โดยมีสะพานสารสินและสะพานเทพกระษัตรี เชื่อมทิศใต้ จดทะเลอันดามัน ลักษณะของเกาะภูเก็ตเรียวยาวเรียวยาวทำยมิรูปร่างเหมือนกระหังเปลี่ยวกระโจนจากฝั่งมุ้งหน้าลงสู่ทะเลอันดามัน ตำราจีนเปรียบเทียบว่าเป็นรูปมังกรทะเล หันหัวไปทางทิศใต้ ขาหน้า หน้าท้อง ขาหลังอยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนสันหลังอยู่ทางทิศตะวันตก เกาะภูเก็ตเรียงรายไปด้วยเกาะน้อยเกาะใหญ่จำนวน 36 เกาะ ความกว้าง 21.3 กิโลเมตร และยาว 48.7 กิโลเมตร

ปัญญา ศรีนาถ (2546, น. 201-202) ได้กล่าวว่า ศูนย์กลางของจังหวัดภูเก็ตตั้งอยู่บนเกาะชื่อเดียวกัน มีเกาะเล็กเกาะน้อยเป็นบริวาร 32 เกาะ รวมเนื้อที่เป็นพื้นดิน 543 ตารางกิโลเมตร ตัวเกาะตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย บนคาบสมุทรทมาลยู ริมฝั่งทะเลอันดามันที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย พื้นที่ทางทิศเหนือเป็นช่องแคบกันแผ่นดินใหญ่ของจังหวัดพังงา ทิศใต้และตะวันตกเป็นทะเลอันดามัน ทิศตะวันออกติดทะเลอ่าวภูเก็ต ภูมิประเทศเป็นเกาะยาวเรียวจากเหนือลงไปใต้ พื้นที่ร้อยละเจ็ดสิบเอ็ดเป็นภูเขา ไม่มีแม่น้ำใหญ่ มีลำน้ำเล็ก 9 สาย พื้นที่ราบร้อยละสิบสาม หรือประมาณ 8,000 ไร่ เป็นสวนยางพาราและไม้ยืนต้นอื่น ๆ มีพื้นที่ทำนาปลูกข้าวเล็กน้อย ที่เหลือเป็นที่อยู่อาศัย สถานพาณิชย์ การเกษตรและอุตสาหกรรม ภูมิอากาศร้อนชื้น ฤดูมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน ฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคมของปีถัดไป ชาวเมืองนิยามฤดูกาลว่า ฝนแปดแดดสี่

ตั้งเส็ง ถาวรวงศ์ (ม.ป.ป., น. 177) กล่าวว่า คำว่าภูเก็ตแต่เดิมเขียนว่าภูเก็ตคือใช้ “จ” สะกด หนังสือราชกิจจานุเบกษาใช้ “จ” สะกดจนถึง พ.ศ. 2449 ตั้งแต่ พ.ศ. 2450 เป็นต้นมาใช้ ภูเก็ต หรือ “ต” สะกดตลอด ส่วนวารสารเทศาภิบาลของกระทรวงมหาดไทยใช้ “จ” สะกดเท่าที่มีหลักฐานให้ค้นถึง พ.ศ. 2458 ก็ยังใช้ “จ” พ.ศ. 2472 ใช้ “ต” สะกด เป็นเพราะเหตุใดจึงเปลี่ยนตัวสะกดจาก “จ” เป็น “ต” และหน่วยงานใดหรือบุคคลใดเสนอให้เปลี่ยนนั้นยังมีหลักฐานไม่ได้

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่มีเกาะต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งเป็นความสวยงามที่เกิดขึ้นจากทางธรรมชาติ และเป็นจังหวัดที่มีเพียง 2 ฤดู ซึ่งมีฤดูฝนนานเป็นเวลา 8 เดือนในรอบปี แต่มีความสวยงามในด้านธรรมชาติ เช่นเกาะต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกที่ทุกคนนิยมมาเที่ยว

2.4.2 การปกครองและเศรษฐกิจ

จังหวัดภูเก็ต เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อายุนับพันปี ควบคู่กับเมืองสิบสองนักษัตรอื่น ๆ ในภาคใต้ ภายใต้การปกครองของอาณาจักรตามพรลิงค์หรือต่อมาเรียกชื่อว่าอาณาจักรศรีธรรมนครและอาณาจักรนครศรีธรรมราช การปกครองมีรายละเอียดดังนี้

ถนอม พูนวงศ์ (2556, น. 3-4) ได้กล่าวว่า จังหวัดภูเก็ต แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 อำเภอ 1) อำเภอเมืองภูเก็ต 2) อำเภอกะทู้ 3) อำเภอถลาง และได้แบ่งเขตปกครองท้องถิ่นออกเป็น 1 เทศบาลนคร คือเทศบาลนครภูเก็ต ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง 2 เทศบาลเมือง คือเทศบาลเมืองป่าตองกับเทศบาลเมืองกะทู้ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกะทู้ และ 9 เทศบาลตำบล คือ เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี เทศบาลตำบลเชิงทะเล เทศบาลตำบลป่าคลอก และเทศบาลตำบลศรีสุนทร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอถลาง และเทศบาลตำบลกะรน เทศบาลตำบลรัชฎา เทศบาลตำบลราไวย์ เทศบาลตำบลวิชิต และเทศบาลตำบลฉลอง ตั้งอยู่

ในเขตอำเภอเมือง และมี 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 6 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 17 ตำบล 103 หมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจของภูเก็ต เนื่องด้วยจังหวัดภูเก็ตเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะอันดามัน ดังนั้นจังหวัดภูเก็ตจึงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ในอดีตมีชื่อเสียงเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ดีบุก มีไข่มุก และอำพันอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติจากท้องทะเล มีไม้เนื้อแข็งรวมทั้งชันและน้ำมันยางใช้สำหรับต่อเรือและซ่อมเรือ มีภูมิประเทศเป็นป่าเขาลำเนาไพรและหาดทรายที่สวยงาม ปัจจุบัน ได้มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวระดับโลก ดังนั้นเศรษฐกิจหลักของจังหวัดภูเก็ตก็คือการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ถนอม พูนวงศ์ (2556, น. 129) ได้กล่าวว่า รายได้หลักของจังหวัดภูเก็ตมาจากธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2549 จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ รวม 4.50 ล้านคน รายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวประมาณ 22,595.88 ล้านบาท รองลงมาเป็นรายได้จากการค้าส่งและการค้าปลีก การเกษตรซึ่งได้แก่ การประมง การปลูกยางพารา มะพร้าว สับปะรด เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวมาสรุปได้ว่าจังหวัดภูเก็ตให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวและมีนักท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกประเทศนิยมเลือกมาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต จึงเป็นสถานที่ที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่บนเกาะ

2.4.3 กลุ่มชาวจีนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมีหลากหลาย ในสมัยก่อนจะมีการแบ่งกลุ่มอย่างชัดเจน แต่เนื่องด้วยกาลเปลี่ยนแปลงของการเวลาทำให้เกิดการผสมกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ถนอม พูนวงศ์ (2556, น. 117) ได้กล่าวว่า ในจังหวัดภูเก็ตมีกลุ่มคนหลากหลาย แต่จากลักษณะตัวตึกมีลักษณะผสมแบบซิโน โปรตุเกส (Sino-Portuguese) คำว่า ซิโนก็คือ ชาวจีน และคำว่าโปรตุเกส ก็คือ ชาวโปรตุเกส

นวลศรี พงศ์ภักดิ์ (2543, น. ก-ข) ได้กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพมาสู่เกาะภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ดังหลักฐานการผูกปี่ข้อมือจีนใน พ.ศ. 2407 พบว่ามีชาวจีนอพยพมายังเกาะภูเก็ตทั้งสิ้น 7,201 คน เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนถึง 5,858 คน (81.34%) ชาวจีนไหหลำ 619 คน (8.59%) ชาวจีนกวางตุ้ง 444 คน (6.16%) และชาวจีนแต้จิ๋ว 280 คน (3.88%) โดยอพยพมาจากเมืองฉวนโจว (泉州 Quánzhōu) ฉางโจว (漳州 Zhāngzhōu) เซี่ยเหมิน (廈門 Xiàmén) และถงอัน (同安 Tóng'ān) ในมณฑลฮกเกี้ยน ด้วยการที่กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้พวกเขากลายเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในภาคการผลิตของเหมืองแร่ดีบุกแทบจะทุกขั้นตอน และเกือบทุกแห่ง หลายคนสามารถสร้างฐานะได้จากเงินค่าแรงกรรมกรเหมือง หลายคนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นนายเหมืองเจ้าของกิจการ ดำรงสืบทอดผ่านประวัติศาสตร์พัฒนาการกิจการเหมืองแร่ดีบุกในเกาะภูเก็ต ซึ่งมี 3 ระยะดังนี้

1) ระหว่าง พ.ศ. 2396-2425 เป็นยุคทองของระบบเหมืองเมือง ในเกาะภูเก็ต รัฐบาลได้มอบหมายให้เจ้าเหมืองเป็นผู้ผูกขาดทำภาษีในหัวเหมืองของตน

2) ระหว่าง พ.ศ. 2425-2462 ซึ่งเป็นระยะที่ผู้นำชาวจีนฮกเกี้ยนเข้ามาอิงกับระบบเจ้าภาษีนายอากร

3) หลัง พ.ศ. 2462 เป็นระยะหลังจากการยกเลิกระบบเจ้าภาษีนายอากร จากข้อมูลที่ได้ยกมากล่าวไว้นั้น สรุปได้ว่ากลุ่มชาวจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยน

2.5 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินที่ตั้งอยู่ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ตำบลตลาดเหนือถือเป็นตำบลที่มีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีความหลากหลายในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ภาษาฮกเกี้ยน การประกอบอาชีพ และความเชื่อในด้านการบูชาเทพเจ้าภายในศาลเจ้า ซึ่งศาลเจ้าก็บวถิชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอยู่คู่กันมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้ ดังนั้น ในพื้นที่ชุมชนที่มีคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่นั้นจะมีการตั้งศาลเจ้าอยู่ด้วย และศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ภายในตำบลตลาดเหนือสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ศาลเจ้าที่สร้างขึ้นมาเพื่อบูชาบรรพบุรุษ กับ ศาลเจ้าที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นสถานที่จัดพิธีส่วนรวมของชุมชน โดยศาลเจ้าแต่ละศาลเจ้ามีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนภายในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จังหวัดภูเก็ตในสมัยก่อนมีชื่อเสียงในด้านเหมืองแร่ดีบุก ดังนั้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ชีวิตของตนดีขึ้น จึงมีชาวจีนเข้ามาทำงานเป็นกุลิ (苦力 Kuli) ในเหมืองแร่ที่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์ (2544, น. 5) ได้กล่าวว่า ในสมัยอยุธยาเป็นหลักฐานปรากฏว่า ชาวจีนฮกเกี้ยนได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทยแล้วอย่างแน่นอน ศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย คือ ศาลเจ้านั้นเมี้ยวของชาวจีนฮกเกี้ยน ได้สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2229 ซึ่งเป็นรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

นวลศรี พงศ์ภักดิ์ (ป.ป.ป, น. 80) ได้กล่าวว่า ชาวจีนได้เริ่มอพยพมายังเกาะภูเก็ตตั้งแต่สมัยสุโขทัยล่วงมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2392-2453 ถือเป็นช่วงที่มีการอพยพครั้งใหญ่สุดอันเป็นผลมาจากความอดอยาก ภัยธรรมชาติ และความไม่สงบทางการเมืองในประเทศจีน ประกอบกับความต้องการแรงงานในเหมืองแร่ดีบุกที่เพิ่มขึ้นตามปริมาณความต้องการแร่ดีบุกที่สูงขึ้น จากการที่พ่อค้าชาวยุโรปได้เข้ามาเปิดตลาดการค้าแร่ดีบุกอย่างจริงจังหลังจากนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษค้นพบว่า การฉาบแร่ดีบุกบนผิวโลหะสามารถป้องกันสนิมได้ ทางฝั่งไทยเองนั้นหลังจากที่ยกเลิกระบบผูกขาด

พระคลังสินค้าตามข้อเรียกร้องของสนธิสัญญาเบาว์ริงใน พ.ศ. 2398 แร่ดีบุกซึ่งเคยเป็นสินค้าต้องห้ามกลับกลายเป็นสินค้าที่มีการค้าขายกันอย่างเสรี ซึ่งก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความต้องการแร่ดีบุกในตลาดเพิ่มขึ้น

ประสิทธิ ชินการณ (ป.ป.ป, น. 61) ได้กล่าวว่า ชาวฮกเกี้ยนอพยพเข้าเมืองภูเก็ตเพิ่มจำนวนในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากพระมหากษัตริย์พระองค์นี้ทรงมีพระราชโบายเปิดตลาดเป็นเสรี ทั้งในด้านการค้าขายทางเรือ ซึ่งมีจุดหมายอยู่ที่ประเทศจีนและการเหมืองแร่ที่ภูเก็ต ทั้งนี้เพื่อการได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศสำหรับพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยปรีชาสามารถอันสูงส่ง

2.5.1 ศาลเจ้าแม่ย่านาง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng)

ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ตั้งอยู่ บ้านเลขที่ 110 ถนน กระจับปี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต จากการสังเกตตามป้ายในศาลเจ้าทราบได้ว่าการเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2396 ก่อนหน้านี้นี้เป็นสำนักงานชาวฟูโจว (福州 Fúzhōu) สมัยแรกผู้ ก่อตั้งคือ หลินบุนชวง หรือตามภาษาจีนกลางที่เรียกว่า หลินเหวินชวง (林文双 Línwénshuāng) หลังจากการสร้างสำนักได้เสร็จเรียบร้อย หลินเหวินชวงได้กลับไปฟูโจวที่ประเทศจีนจัดการขายสวนดอกไม้และสระเลี้ยงปลาที่หลังบ้านเพื่อเป็นการนำเงินที่ได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในการอัญเชิญเจ้าแม่ย่านางและกระถางธูปจากฟูโจวมาภูเก็ต

ต่อมาคือกรณี 18 กันยายน พ.ศ. 2474 (九一八事件 Jiǔyībā shì jiàn) ญี่ปุ่นได้เข้ามารุกรานประเทศจีน และได้พยายามขับไล่คนจีนให้ออกจากประเทศของตน ช่วงเวลานั้นประเทศไทยอยู่ในยุคของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงครามก็เช่นกัน ซึ่งในขณะนั้นฮุกหงวนหรือภาษาจีนกลางที่เรียกว่า ฟุหยวน (福元 Fúyuán) เป็นนายกรรมการ เขาใช้วิธีการปิดสำนักงานและงดกิจกรรมบางชนิด โดยได้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมดในนามเจ้าแม่ย่านาง และป้ายของชื่อสำนักที่เขียนโดยลายมือของลิ้งเซ้งหรือภาษาจีนที่เรียกว่า หลินเซิง (林森 Línsēn) ก็ต้องเอาลงมาและเก็บไว้จนมาความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนเริ่มดีขึ้น

จากป้ายและคู่มือการให้ข้อมูลของศาลเจ้าแม่ย่านางให้ข้อมูลว่า ในวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2519 มีการเลือกตั้งกรรมการขึ้นเป็นครั้งแรก โดยฝางโจะมิ่งหรือภาษาจีนกลางที่เรียกว่า พันจิวหมิง (潘作明 Pānzuòmíng) เป็นประธาน จึงร่วมแรงร่วมใจกันตกแต่งศาลเจ้า เพิ่มโต๊ะบูชา และมีการซื้อเครื่องครัวกับถ้วยชามนานาชนิด เพื่อเตรียมไว้ให้ชาวบ้านหยิบยืมใช้งาน ในปีพ.ศ. 2549-2555 คุณธีระเคียนโพธิ์ธีระมาตร (陈泽诚 Chénzéchéng) และคณะกรรมการได้จัดงานประชมฟูโจวแห่งประเทศไทย โดยจัดสร้างรูปเหมือนมาจ้อโป้ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เคารพบูชาและมีการก่อตั้งกองทุนการศึกษาอีกด้วย ดังนั้น สำนักฟูโจวหรือศาลเจ้าแม่ย่านางมีประวัติยาวนานเป็นเวลา 169 ปี โดยปัจจุบันยังติดป้ายที่

คุณหลินเซิง (林森 Línsēn) เขียนไว้ และชาวภูเก็ติดินิยมไปกราบขอพรแม่ย่านางในการเดินเรือหรือการเดินทางต่าง ๆ ในปัจจุบัน เพราะเชื่อกันว่าเจ้าแม่ย่านางมีความศักดิ์สิทธิ์ด้านการคุ้มครองความปลอดภัยในการเดินทาง

2.5.2 ศาลเจ้าจ้ออ๋อง (太原堂 Tàiyuán táng)

ศาลเจ้าจ้ออ๋อง หรือคนภูเก็ตรียกว่าอ๋ามไ้หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán táng) จากหนังสือ 欧阳修, 宋祁. (ouyángxiū, sòng qí) (2000, น. 1981-2052) 新唐书·宰相世系表 (Xīn táng shū zǎixiàng shìxì biǎo) ได้กล่าวว่าตระกูลอ๋องเริ่มมาจากตระกูลจิน (姬 Jī) เพราะว่าจ้ออ๋องก่อนหน้านี้เป็นลูกชายของฮองเต้โจวหลิงหวัง (周灵王 Zhōu líng wáng) ซึ่งฮองเต้โจวหลิงหวัง ได้ขึ้นเป็นราชา ทั้งหมดเป็นจำนวน 27 ปี แต่ไม่มีความสามารถในด้านการปกครองบ้านเมือง โดยลูกชายจิน (姬晋 Jī jìn) ชื่อเล่นหรือชื่อรองคือจื่อเฉียว (子乔 Zǐ qiáo) เป็นคนฉลาดมีความคิดในด้านปกครองบ้านเมืองมาตั้งแต่เด็ก ฮองเต้โจวหลิงหวัง จึงได้แต่งตั้งขึ้นมาเป็นไท้จื่อ (太子 Tàizǐ) รัชทายาทเมื่ออายุ 15 ปี ซึ่งในการเสนอความคิดด้านการปกครองพูดตรงเกินไปทำให้ฮองเต้โจวหลิงหวัง โหมโหยงหนักจึงยกเลิกตำแหน่งการเป็นไท้จื่อและไล่ให้ไปอยู่ที่เมืองลั่วหยาง (洛阳 Luòyáng) และได้ดูแลปกครองเมืองลั่วหยางเป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้นจึงได้รับการนับถือและการยกย่องเป็นอย่างสูง เรียกเขาว่า จิ้นหวัง (晋王 Jìn wáng) แต่หลังจากนั้นเวลาผ่านไปสองปีจิ้นก็เสียชีวิตไป กลุ่มคนของเขาจึงได้โยกย้ายจากเมืองลั่วหยาง (洛阳 Luòyáng) ไปอยู่เมืองไท่หยวน (太原 Tàiyuán) และได้ตั้งศาลบรรพบุรุษขึ้นมาที่เรียกว่า ศาลเจ้าจ้ออ๋อง หรือ คนภูเก็ตรียกว่า อ๋ามไ้หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán táng) และเปลี่ยนตระกูลจี้ (姬 Jī) มาเป็นภาษาจีนกลางตระกูลหวังหรือภาษาฮกเกี้ยนว่าตระกูลอ๋อง (王 Wáng)

หลังจากนั้นมาลูกหลานของตระกูลหวังก็กระจายไปตั้งถิ่นฐานของตนตามเมืองต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ไปทุกเมืองก็มีการสร้างศาลเจ้าไ้หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán táng) เพื่อบูชาบรรพบุรุษของตน และแต่ละเมืองจะมีการเรียกแตกต่างกันตามภาษาของท้องถิ่นนั้น ซึ่งศาลเจ้าจ้ออ๋อง หรือคนภูเก็ตรียกว่าอ๋ามไ้หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán táng) ที่ตำบลตลาดเหนือเป็นศาลเจ้าที่มีขนาดเล็กแต่ติดกับถนนใหญ่และมีความเก่าแก่มากกว่า 100 ปี ตั้งอยู่เลขที่ 110 ถนนกระบี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นศาลเจ้าที่สร้างขึ้นมากเพื่อกราบไหว้บูชาบรรพบุรุษของตระกูลอ๋อง โดยคำว่าอ๋องคือออกเสียงตามภาษาฮกเกี้ยน ตรงกับภาษาจีนกลางตระกูลหวัง (王家 Wángjiā)

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้พบข้อมูลตามป้ายในศาลเจ้า ได้ความรู้ทางด้านการก่อตั้งของศาลเจ้า คือสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2443 (ก่อตั้งเป็นเวลา 122 ปี) จากป้ายของรายชื่อผู้เริ่มก่อตั้งมีสองท่านท่านที่หนึ่งคือ นายต่อเต็งเอี้ยง (杜登勇 Dūdēngyǒng) ท่านที่สองคือ นายอ๋องเบ่งอี (王朋怡 Wángpéngyí) ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ เช่น ป้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน

2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ๋องมาเป็นเวลา 11 ปี ได้กล่าวว่า เมื่อ พ.ศ. 2441 ชาวจีนแฉ่งองค์คนหนึ่งถือพญาพามาหากินที่ภูเก็ต ได้นำ “ผงรูป” จากศาลเจ้าจ้ออ๋องที่ประเทศจีนมาด้วย แล้วตั้งโต๊ะบูชาที่เหมืองดีบุกของนายต่อเต็งเอี้ยง แลกตำบลบ้านทุ่งทอง ชื่อเหมือง ท่อเต่งงเนี้ย นายต่อเต็งเอี้ยง มีโรคประจำตัวอย่างหนึ่ง พยายามรักษาทั้งหมดจีนหมอไทยมาหลายปีก็ไม่หายหรือทุเลา ซึ่งสร้างความรำคาญให้แก่ตนเป็นอย่างมาก นายต่อเต็งเอี้ยง จึงประกอบพิธีอัญเชิญเทพเจ้าจ้ออ๋องเข้าประทับทรง เพื่อขอยาจีนมารับประทาน ปรากฏว่าตำรับยาที่พระเจ้าทรงที่ตนไปเจียมมาต้มกินนั้น อาการดีขึ้นมาก ตนจึงเกิดเลื่อมใสศรัทธาเทพเจ้าจ้ออ๋อง จึงมีการคิดที่จะสร้างศาลเจ้าจ้ออ๋องขึ้นมา จึงได้ไปปรึกษา “นายอ๋องเบ่งเอี” สามีของแม่หลวน ผู้สร้างถนนแม่หลวนนั่นเอง โดยให้เป็นผู้แทนรับมอบที่ดินหนึ่งแปลงซึ่งติดกับสี่แยกถนนกระบีกับถนนปฏิพัทธ์ คือสถานที่ตั้งศาลเจ้าจ้ออ๋องในปัจจุบัน นายอ๋องเบ่งเอีจึงรับมอบที่ดิน แล้วดำเนินการก่อสร้างศาลเจ้าจ้ออ๋องขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 เพื่อให้ชาวตระกูลแฉ่งอ๋องได้สักการบูชาบรรพบุรุษ

ลูกหลานของตระกูลอ๋องไม่ว่าอยู่เมืองไหน หรืออาศัยอยู่ต่างแดน ช้ามกุเขาไฟ้นทะเลก็ยังคงยังมีความเคารพและระลึกถึงความดีงามของบรรพบุรุษของตน ดังนั้น ศาลเจ้าจ้ออ๋อง (太原堂 Tàiyuán tang) จึงเป็นศาลเจ้าที่สร้างขึ้นเพื่อให้ลูกหลานของตระกูลอ๋องได้มีการรับรู้และรำลึกถึงต้นกำเนิดของตนเอง และมีการสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลังของตระกูลต่อไป อีกทั้งยังมีผู้คนศรัทธาที่ไม่ใช่ตระกูลอ๋องมีความเชื่อว่าท่านเป็นเทพเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในด้านการรักษาโรค จึงมีผู้ศรัทธาเดินทางเข้ามาขอพรและกราบไหว้ศาลเจ้าจ้ออ๋องในย่านตำบลตลาดเหนือจนถึงปัจจุบัน

2.5.3 ศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào)

ศาลเจ้าปุดจ้อ หรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) จากหนังสือเล่มที่ให้ข้อมูลและป้ายต่าง ๆ ที่ติดอยู่ในศาลเจ้า ทราบได้ว่าก่อสร้างขึ้นมาในปี พ.ศ. 2451 เป็นจำนวน 114 ปี ตั้งอยู่ที่ 289 ซอยภูธร ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ก่อนหน้าทางด้านหน้าศาลเจ้าเป็นคลองใหญ่ อีกทั้งยังเป็นท่าเรือทำให้เรือสามารถเล่นผ่านเข้ามาได้และเทียบท่าได้ ซึ่งตอนนั้นมีศาลเจ้าตั้งอยู่แล้ว คือศาลเจ้าเต้กั๊น ซึ่งประดิษฐานเทพเจ้ากวนอู (关公 Guānyū) เป็นอาคารไม้หลังคาจาก ต่อมาเมื่อพ่อค้าชาวจีนนั่งเรือใบสามหลักเดินทางมาจากปิ่นกั๊น (檳城 Bīn chéng) เข้ามาทำการค้าขายที่เมืองทุ่งคา (ชื่อของภูเก็ตในสมัยก่อน) โดยปกติชาวจีนที่ออกเดินทางห่างไกลจากบ้าน มักจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพนับถือประจำตัวหรือประจำของตระกูลติดตัวมาจากบ้านเกิดด้วย เพื่อเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจหรือเรียกโชคให้แก่ตน ซึ่งบนเรือของพ่อค้าได้มีรูปสลักไม้ที่เป็นเจ้าแม่กวนอิมประทับอยู่เพื่อเป็นการบูชา เมื่อพ่อค้าลงเรือและได้เห็นสถานที่ตั้งของศาลเจ้านี้ ก็พบว่า ศาลเจ้ามีสถานที่ทำเลดีและมีผู้คนผ่านไปมาเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความคิดที่จะอัญเชิญเจ้าแม่กวนอิมขึ้นไปประดิษฐานไว้ในศาลเจ้าแห่งนี้ เพื่อเป็นศูนย์รวมให้ทุกคนได้มากราบไหว้ ต่อจากนั้นมา ผู้คนที่เข้ามากราบขอสิ่งต่าง ๆ ก็มักได้ตามที่ขอ ชาวบ้านจึงเชื่อกันว่าเพราะ

ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่กวนอิม จึงได้เปลี่ยนชื่อศาลเจ้าตุ๋กุน (关羽 Guānyū) มาเป็นศาลเจ้าปู้จ้อจนถึงปัจจุบัน

2.5.4 ศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้แก้ง (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gong)

ศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบ้แก้ง หรือ อ้ามจู้ต๋ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gong) จากรูปภาพที่ติดกำแพงทราบได้ว่าก่อสร้างขึ้นมาใหม่ในปี พ.ศ. 2454 (宣統三年 Xuāntǒng sān nián) ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 283 ซอยภูธร ถนนระนอง ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นเวลา 111 ปี ซึ่งจากคำสัมภาษณ์ของคุณ วินัย อายุ 58 ปี (วันที่ 20 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า “บ้านผมอยู่หลังอ้าม ตอนเด็ก ๆ ได้มาวิ่งเล่นทุกวันในอ้าม จริง ๆ อ้ามนี่ก่อนที่ไฟไหม้มีชื่อว่าจู้ต๋ยอย่างเดียว หลังไฟไหม้จึงเรียกว่าอ้ามจู้ต๋ยเต้าโบ้แก้ง” จากคำสัมภาษณ์ทราบได้ว่าศาลเจ้าจู้ต๋ยมีมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่เนื่องด้วยเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้และไม่ได้มีเอกสารหรือหลักฐานข้อมูลใดได้บันทึกไว้ ดังนั้น ไม่สามารถทราบได้ว่า ศาลเจ้าจู้ต๋ยเดิมมีการสร้างขึ้นตั้งแต่ช่วงเวลาใด แต่ตามคำบรรยายบนป้ายของชื่อศาลเจ้าทราบได้ว่า จู้ต๋ยในภาษาฮกเกี้ยนหมายถึง คำว่า น้ำ ของภาษาจีนกลาง (水 Shuǐ) คำว่า ต๋ย หมายถึง ครกตำข้าว (碓 duì) คำว่า เต้าโบ้แก้ง หมายถึง สถานที่ที่เป็นหอที่มีเทพเจ้าต่าง ๆ ได้ประดิษฐานไว้ ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่อยู่ในกลุ่มความเชื่อของลัทธิเต๋า (斗母宮 Dòu mǔ gong)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ที่มีความสัมพันธ์กับคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน โดยได้ค้นหาข้อมูลงานวิทยานิพนธ์ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับหัวข้องานวิจัยเรื่องนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย ได้มีผู้วิจัยที่ศึกษาเรื่องคนไทยเชื้อสายจีนในแง่มุมต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

Xiong Shengpu (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง คติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคติความเชื่อแบบดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อแบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการค้าขายตามกระแสการเปลี่ยนแปลง ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรในที่นี้ประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในตลาดบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยไม่จำกัดเพศ และความรู้ แต่ต้องเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปเป็นผู้สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ทางคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการค้าขาย การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 15 คน ผลการวิจัยพบว่า คติความเชื่อแบบ

ดั้งเดิมที่เกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ 1) สิ่งที่เคารพบูชาประจำชุมชน 2) สิ่งที่เคารพบูชาในเคหสถานบ้านเรือน 3) สัตว์หรือสัญลักษณ์มงคลในบ้าน 4) วัตถุมงคลหน้าประตูร้านค้า 5) เครื่องรางของขลังติดตัว และ 6) ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินการค้าขาย ความเชื่อเหล่านี้นับเป็นจุดเด่นของตลาดบ้านใหม่ และทำให้ตลาดบ้านใหม่มีสีสันมากขึ้นเนื่องจากการดำเนินการค้าขายของตลาดบ้านใหม่ในทุกวันนี้ ต้องดำเนินการภายใต้การจัดการการท่องเที่ยว จึงทำให้วิถีการดำเนินการค้าขายและแนวคิดมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่คติความเชื่อแบบผสมผสานยังคงมีอิทธิพลต่อการค้าขายในหลายด้าน คือ มีอิทธิพลด้านความปลอดภัย มีอิทธิพลด้านการทำให้จิตใจสงบและส่งเสริมกำลังใจ มีอิทธิพลด้านลูกหลานเต็มบ้านเต็มเมือง ทำให้เกิดการขยายการค้าขาย มีอิทธิพลด้านครอบครัวอยู่อย่างมั่นคง และมีอิทธิพลด้านสืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งทำให้การค้าขายได้เจริญก้าวหน้า ครอบครัวมีเงินทอง แต่เนื่องจากมีปัจจัยเสี่ยงหลากหลายเกิดขึ้นมาตามสภาพการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้น ชาวตลาดบ้านใหม่นอกจากอาศัยคติความเชื่อแล้ว ยังต้องหากลวิธีที่จะลดปัจจัยเสี่ยงควบคู่ไปกับคติความเชื่อด้วย

Ren Zhiyuan (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ขอบเขตของการวิจัย คือ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 60 คน ซึ่งเป็นคนอาศัยอยู่ในเมืองควางโจว บริเวณมณฑลควางตุง ประเทศจีน รวม 30 คน และอาศัยอยู่ในบริเวณเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา ประเทศไทยรวม 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนในประเทศจีนมีการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ยุคหินใหม่ โดยตลอดช่วงระยะเวลาแห่งพัฒนาการที่กล่าวนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งความเชื่อและพิธีกรรมมาจนถึงปัจจุบัน โดยปรากฏลักษณะที่สำคัญของความเชื่อ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะมหัพภาค ลักษณะความมั่นคงและการปรับเปลี่ยน ลักษณะการสืบทอดและการแพร่กระจาย ส่วนการปฏิบัติพิธีกรรมสามารถที่จะจำแนกตามช่วงเวลาเป็น 2 โอกาส ได้แก่ โอกาสปกติกับโอกาสพิเศษ ส่วนความเชื่อในการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษที่อพยพมาจากประเทศจีน ระบบความเชื่อที่กล่าวนี้มีลักษณะที่สำคัญ คือ ลักษณะความมั่นคง และลักษณะการสืบทอดและการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติพิธีกรรมสามารถจำแนกตามช่วงเวลาเป็น 2 โอกาส ได้แก่ โอกาสปกติและโอกาสพิเศษ ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษที่มีการสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานนี้ได้ส่งผลกระทบต่อทางจิตใจ ทางเศรษฐกิจ และสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา

จันทิรา แกมขุนทด (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาเฉพาะตำบลตลาดใหญ่และตำบลตลาดเหนือ ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ศึกษาประเพณีตรุษจีน ประเพณีไหว้เทวดา ประเพณีเซ็งเม้ง ประเพณีสารทจีน ประเพณีไหว้พระจันทร์ และประเพณีกินเจ ผลการวิจัยพบว่า ในประเพณีรอบปีต่าง ๆ ก่อให้เกิดความผูกพันในครอบครัวและความผูกพันในศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางสังคมด้านเศรษฐกิจ คือ การทำกิจกรรมร่วมกันประกอบอาชีพ มีรายได้ให้แก่ชุมชน ด้านการท่องเที่ยว ประเพณีรอบปีเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาร่วมประเพณี ซึ่งประเพณีที่นักท่องเที่ยวนิยมเข้าร่วมมากที่สุดคือ ประเพณีกินเจ จากการที่ผู้คนยังมีการให้ความสำคัญกับประเพณีรอบปีต่าง ๆ นั้น ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลภูเก็ตยังคงเหนียวแน่นและมีความมั่นคง

เฉลิมรัฐ ขนอม (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิม 2) เพื่อศึกษาผลกระทบของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิม ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาเฉพาะเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านเนื้อหา คือ ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิม ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนเทศบาลหาดใหญ่มีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม ด้านสามารถช่วยเหลือผู้เดือดร้อนให้พ้นทุกข์ บันดาลความเป็นสิริมงคลให้แก่ผู้ศรัทธาได้ จึงมีพิธีปลุกเสกรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม คือ ด้านโชคลาภ เมตตามหานิยม รักษาโรคร้ายไข้เจ็บ และแคล้วคลาด ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมเกิดผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ คือ มีร้านค้าต่าง ๆ ที่จำหน่ายสิ่งของหรืออาหารเช่นไหว้เพิ่มเติมมากกว่าเดิม มีร้านค้าจำหน่ายรูปเคารพของเจ้าแม่กวนอิมมากขึ้น ทำให้มีรายได้ของชุมชนดีกว่าเดิม ด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ เกิดความรักความสามัคคีกันภายในครอบครัว หมู่ญาติพี่น้อง การประกอบพิธีกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีของสังคม สร้างความเหนียวแน่น สร้างความรู้สึกเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน เป็นการอบรมบ่มเพาะนิสัยอันดีงามให้แก่สังคม เป็นการรู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ รู้จักความสามัคคีในหมู่คณะ สร้างความมั่นคงในสังคมต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย ผู้วิจัยสรุปได้ว่ากลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนส่วนมากยังมีความเชื่อต่าง ๆ ตามบรรพบุรุษของตน ซึ่งได้ปฏิบัติและสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจากความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนด้วย เช่น ความเชื่อด้านการกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตระกูล ความเชื่อด้านบาปกรรม ความเชื่อด้านการค้าเป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ได้รับ

การสืบทอดกันมา แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดวัฒนธรรมและความเชื่อต่าง ๆ ของกลุ่มคนจีนรุ่นแรกที่ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทยมีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยไม่ได้ปล่อยให้ลืมนั่นกำเนิดหรือประเพณีต่าง ๆ ของตน แต่มีการนำมาเผยแพร่และผสมกันในสังคมไทย เพื่อเป็นการปรับตัวที่สามารถอาศัยอยู่ต่อในสังคมไทยได้

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าเงินในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าเงินในประเทศไทย ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินในประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

LIAO CAICHUN (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อพระเพลิงในสังคมไทย: กรณีศึกษาฝั่งธนบุรี มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อพระเพลิงในเขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อพระเพลิงที่มีต่อสังคมไทย ขอบเขตการวิจัยคือ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 30 คน แบ่งเป็นคณะกรรมการของศาลเจ้า 2 คน ผู้ดูแลศาลเจ้า 2 คน ผู้ประกอบพิธีกรรม 2 คน ผู้ชายของอยู่บริเวณศาลเจ้า 4 คน และคนที่มาสักการะที่ศาลเจ้า 20 คน ผลการวิจัยพบว่า มีความเชื่อ 5 ประการ คือ ความเชื่อด้านความปลอดภัย ความเชื่อด้านความสำเร็จ ความเชื่อด้านสุขภาพ ความเชื่อด้านครอบครัว และความเชื่อด้านการขอบุตร ซึ่งจากความเชื่อเหล่านี้มีการประกอบพิธีกรรมทางศาลเจ้า คือ พิธีเบิกเนตร พิธีวันไหว้พระจันทร์ เทศกาลกินเจ งานเจ้าพ่อเพลิง และเทศกาลตรุษจีน โดยมีบทบาทต่อสังคมไทย 4 ด้าน คือ 1) บทบาทด้านจิตใจ ศาลเจ้าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา โดยมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต 2) บทบาทด้านสังคม การมีอยู่ของศาลเจ้าสร้างความสามัคคีทั้งชุมชนภายในและภายนอกและช่วยเหลือสังคม 3) บทบาทด้านเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4) บทบาทด้านวัฒนธรรม โดยมีการเผยแพร่และการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน

YANG HAYAN (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย: กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย ขอบเขตของการวิจัย คือ ศาลเจ้าพ่อเสือที่มีชื่อเสียงและมีผู้คนมากราบไว้มากที่สุด ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ศาลเจ้า คือ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า โดยสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 32 คน ผลการวิจัยพบว่า ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้ายังคงมีความเชื่อที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน 5 ประการ คือ การขอदानการทำงานเพื่อให้การทำงานก้าวหน้า การขอบุตรเพื่อให้คนที่มีบุตรยากได้สมหวัง การขอเรื่องสุขภาพเพื่อให้หายจากโรคภัยต่าง ๆ การขอโชคลาภเพื่อให้การค้าขายร่ำรวย และการขอเรื่องการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความเชื่อดังกล่าว

ทำให้มี 6 พิธีกรรม คือ 1) พิธีวันจับโหงวเป็นพิธีกรรมการขอบุตร 2) พิธีวันเกิดเจ้าพ่อเสือเป็นพิธีกรรมการเฉลิมฉลองและขอขอบคุณเจ้าพ่อเสือ 3) พิธีแห่เจ้าโดยจะอัญเชิญเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลออกแห่ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้แสดงความเคารพนับถือต่อเทพเจ้า 4) พิธีสวดมนต์และเวียนเทียนเป็นการระลึกถึงเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าทั้งหลายเอื้อย 5) พิธีลอยกระทง เป็นการทำบุญให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และ 6) พิธีเทกระจาด เป็นการทำบุญให้แก่วิญญาณไร้บ้านและแจกทานให้กับผู้ยากไร้ ถือเป็นพิธีกรรมครั้งใหญ่ของศาลเจ้าพ่อเสือ ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้มีบทบาทต่อสังคมไทย 4 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ ทำให้ผู้ศรัทธาจิตใจสงบสุขและมีกำลังใจในการดำรงชีวิต 2) ด้านสังคม เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน และทำให้เกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม 3) ด้านเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้า และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) ด้านวัฒนธรรม เป็นการผสมผสานและสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีนให้สืบต่อไป

HE ZHONGHUAN (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้ากวนอูในพื้นที่กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาฝั่งธนบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้ากวนอูในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ฝั่งธนบุรี 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของเทพเจ้าและศาลเจ้ากวนอูที่มีต่อสังคมไทย ขอบเขตในการวิจัย คือ ศึกษาเฉพาะศาลเจ้ากวนอูที่ตั้งอยู่ฝั่งธนบุรี 2 แห่ง ได้แก่ศาลเจ้ากวนอูในตลาดสมเด็จพระยาและศาลเจ้ากวนอูในตลาดพลูและมีการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยผ่านคำสัมภาษณ์จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อต่อเทพเจ้ากวนอูมี 5 ประการ ได้แก่ ความเชื่อด้านสุขภาพ โชคลาภเงินทอง ครอบครัว ความปลอดภัย และความสำเร็จ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้มี 4 พิธีกรรมปรากฏอยู่ในศาลเจ้ากวนอู (ตลาดสมเด็จพระยา) คือ วันง่วนเซียว วันเกิดของเทพเจ้ากวนอู ทั้งกระจาดและวันขอบคุณเทพเจ้า โดยมี 6 พิธีกรรมปรากฏอยู่ในศาลเจ้ากวนอู (ตลาดพลู) คือ วันง่วนเซียว งานแห่เจ้าพ่อกวนอู วันเกิดของเทพเจ้ากวนอู ทั้งกระจาด เทศกาลกินเจ และวันเสี่ยซิ่ง จากความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้มีบทบาทต่อสังคมไทย 3 ด้าน คือ 1) บทบาทด้านจิตใจและสังคม 2) บทบาทด้านเศรษฐกิจ 3) บทบาทด้านวัฒนธรรม

ZHONG-YULU (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมที่มีต่อสังคมไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คนโดยไม่จำกัดเพศ แต่ต้องมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อที่มีต่อเจ้าแม่ทับทิม ได้แก่ ความเชื่อด้านความปลอดภัย ด้านการค้าขาย ด้านการขอบุตร ด้านความรัก และด้านสุขภาพ พิธีกรรมมีปรากฏอยู่ 4 พิธีกรรม ได้แก่ ง่วนเซียว วันเกิดเจ้าแม่ทับทิม ไหว้ฮ้อเฮียตี้ และพิธีขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจากความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้ทำให้มีบทบาทต่อสังคมไทย 3 ด้าน คือ บทบาท

ด้านสังคม บทบาทด้านเศรษฐกิจ และบทบาทด้านวัฒนธรรมในการสืบทอดวัฒนธรรมจีนแบบมีการผสมผสานกับวัฒนธรรมไทย

JING KAIYANG (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ขอบเขตของการวิจัย คือ วัดมังกรกมลาวาส มูลนิธิเทียนฟ้า และวัชรโพธิสถานมณฑลฉัญ ซึ่งสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราชมีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม 3 ประเด็น คือ 1) ความเชื่อด้านการทำความดี 2) ความเชื่อด้านความศักดิ์สิทธิ์ 3) ความเชื่อด้านการปฏิบัติและข้อห้าม พิธีกรรมของรอบปี ได้แก่ วันเกิดของเจ้าแม่กวนอิม งานตรุษจีน วันไหว้พระจันทร์ และการกินเจ ซึ่งความเชื่อกับพิธีกรรมเหล่านี้ทำให้มีบทบาทต่อสังคมไทย 4 ด้าน คือ 1) บทบาทต่อปัจเจกบุคคลหรือผู้ศรัทธา 2) บทบาทด้านเศรษฐกิจ 3) บทบาทด้านสังคม และ 4) บทบาทด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนในประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปได้ว่าศาลเจ้าจีนในประเทศไทยได้มีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ มากมายสำหรับกลุ่มคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนในสมัยก่อนให้ความสำคัญในเรื่องการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก และหลัง ๆ มากก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากเดิมไปตามกาลเวลา ปัจจุบันทุกคนในสังคมให้ความสำคัญกับศาลเจ้าในด้านบทบาททางเศรษฐกิจ รวมถึงคนไทยแท้ก็มีการเข้าไปกราบไหว้ศาลเจ้าจีน เพื่อขอในเรื่องหน้าที่การงานหรือ โชคลาภต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิตของตนได้ดีกว่าเดิม ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าศาลเจ้าจีนในสังคมไทยมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนจีน กับคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยบางส่วนเป็นอย่างมาก ซึ่งบทบาทเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมจีน

2.6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าจีนในสังคมไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าจีนในสังคมไทย มีผู้วิจัยที่ศึกษาเรื่องศาลเจ้าจีนในสังคมไทยในแง่มุมต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

QIU HAIFENG (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทศาลเจ้าหลี่ตี้เมี่ยวของชาวจีนฮากกา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าหลี่ตี้เมี่ยวของชาวจีนฮากกา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทศาลเจ้าหลี่ตี้เมี่ยวของชาวจีนฮากกา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานครที่มีต่อสังคมไทย ขอบเขตของการศึกษาคือ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ในสมาคมฮากกา 1 คน เจ้าของศาลเจ้าหลี่ตี้เมี่ยว 1 คน ผู้ดูแลศาลเจ้าหรือผู้ประกอบพิธีกรรม 3 คน ผู้ชายของอยู่

บริเวณศาลเจ้า 5 คน และผู้ศรัทธาหรือนักท่องเที่ยว 20 คน ผลการวิจัยพบว่า มีความเชื่อที่ปรากฏให้เห็น อยู่ 9 ความเชื่อ คือ ด้านสุขภาพ ด้านโชคลาภเงินทอง ด้านขอบุตร ด้านการงาน ด้านการศึกษา ด้านครอบครัว ด้านพืชผลอุดมสมบูรณ์ ด้านแก้ปีชง และด้านการไหว้บรรพบุรุษของชาวจีนฮากกา ซึ่งจากความเชื่อเหล่านี้ มีพิธีกรรมของรอบปีปรากฏขึ้น 4 พิธีกรรม คือ 1) พิธีกรรมในงานฉลองวันเทศกาลขององค์เทพ 2) พิธีกรรมการทิ้งกระจาด 3) พิธีกรรมในเทศกาลกินเจ และ 4) พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ การที่มีความเชื่อและจัดพิธีกรรมรอบปีเหล่านี้ขึ้นมา มีบทบาทต่อสังคมไทย 3 ด้าน คือ 1) บทบาทด้านสังคม เป็นที่พึ่งทางยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ศรัทธา 2) บทบาทด้านเศรษฐกิจ เป็นการส่งเสริมการค้าขายบริเวณศาลเจ้า และส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน 3) บทบาทด้านวัฒนธรรม เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮากกาการผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน

WANG QINGHUA (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรมและบทบาทของศาลเจ้าจีนใต้หวัน : กรณีศึกษาศาลเจ้ามูลุนิธธรรมกัตัญญู (เสียนหลอใต้เทียนกง) จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่อยู่ในศาลเจ้ามูลุนิธธรรมกัตัญญู (เสียนหลอใต้เทียนกง) จังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของศาลเจ้ามูลุนิธธรรมกัตัญญู (เสียนหลอใต้เทียนกง) ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีนใต้หวันในสังคมไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน คือ เจ้าของศาลเจ้าหรือผู้เกี่ยวข้อง 1 คน คนดูแลศาลเจ้า 5 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมใต้หวัน 4 คน และคนที่มาสักการะที่ศาลเจ้า 20 คน ผลการวิจัยพบว่า มีความเชื่อ 7 ด้าน คือ ความเชื่อเรื่องสุขภาพ ความมั่นคงของชีวิต ดวงชะตาความเมตตา การค้าขาย การขอโชคลาภเงินทอง การขอบุตร และเรื่องการทำงาน ซึ่งจากความเชื่อต่าง ๆ จึงมีพิธีกรรมที่สำคัญเกิดขึ้น 5 พิธีกรรม คือ 1) พิธีแก้ปีชง 2) วันตรุษจีน 3) เทศกาลหยวนเซียว 4) งานวันเกิดของเทพเจ้า และ 5) งานเทศกาลประจำปี ซึ่งจากความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของศาลเจ้าคือ บทบาทด้านจิตใจ เป็นการที่ทำให้จิตใจสงบสุขและช่วยเป็นกำลังใจในการดำรงชีวิตต่อไปได้ บทบาทด้านสังคม เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีที่มีการปลูกฝังให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมและการช่วยเหลือสังคม บทบาทด้านวัฒนธรรม มีการสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมความเชื่อของชาวจีนใต้หวัน และยังมีผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนใต้หวันได้เป็นอย่างดี บทบาทด้านเศรษฐกิจ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและศาลเจ้าได้เป็นอย่างดี

SU SHENGYING (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและบทบาทของศาลเจ้า : กรณีศึกษาตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ลักษณะศาลเจ้า และความเชื่อของศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของศาลเจ้าที่มีต่อชุมชน และผู้มากราบสักการะศาลเจ้า ที่ตั้งอยู่ในตลาดน้อย ขอบเขตของการวิจัยคือ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน 45 คน คือผู้ก่อตั้งศาลเจ้าแต่ละศาลเจ้า 1 คน รวม 5 คน ผู้มีหน้าที่

ดูแลศาลเจ้าแต่ละศาลเจ้า 1 คน รวม 5 คน และผู้มาสักการะบูชาศาลเจ้าทั้ง 5 ศาลเจ้า ศาลเจ้าละ 7 คน รวม 35 คน ผลการวิจัยพบว่า ศาลเจ้าภายในตลาดน้อยมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานเพราะมีอายุไม่ต่ำกว่า 100 ปีขึ้นไป ศาลเจ้าถือได้ว่าอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดน้อยมาตั้งแต่อดีต และศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ตลาดน้อยแห่งนี้มีจำนวน 5 ศาลเจ้า โดยการสร้างศาลเจ้าเกิดจากกลุ่มชาวจีนที่ได้อพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณตลาดน้อย จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มจีนฮกเกี้ยน กลุ่มจีนแคะ และกลุ่มจีนไหหลำ ซึ่งจากการศึกษาศาลเจ้าทั้ง 5 ศาลเจ้านี้ได้ปรากฏความเชื่อเรื่อง โชคลาภ สุขภาพ ครอบครัวยุ และ การแก้ปีชง ซึ่งจากความเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดประเพณีเทศกาลกินเจและประเพณีเทศกาลหยวนเซียวที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของศาลเจ้าคือ บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านเศรษฐกิจที่สามารถทำให้ชุมชนมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม

แคทรียา อังทองกำเนิด (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง เจ้าพ่อท้าว : บทบาทของเจ้าพ่อท้าวและประเพณีแห่งเจ้าพ่อท้าวที่มีต่อชุมชน มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าพ่อท้าว ประเพณีแห่งเจ้าพ่อท้าว 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของเจ้าพ่อท้าวและประเพณีแห่งเจ้าพ่อท้าวที่มีต่อชุมชน ขอบเขตของการวิจัยคือ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อท้าว และประวัติศาลเจ้าพ่อท้าวในการวิจัยกล่าวถึงเฉพาะศาลเจ้าพ่อท้าวแห่งเดิมเท่านั้น ซึ่งระยะเวลาเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2561 และการเก็บข้อมูลประเพณีแห่งเจ้าพ่อท้าว เป็นการเข้าร่วมสังเกตการณ์ประเพณีแห่งเจ้าพ่อท้าวประจำปี 2561 เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 28 มกราคม 2561 ผลการวิจัยพบว่า เจ้าพ่อท้าวมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องความปลอดภัยการเดินทาง ชาวบ้านมีการนับถือเจ้าพ่อท้าวจึงได้สร้างศาลเจ้าขึ้นมาเพื่อให้ผู้คนที่เดินทางผ่านไปมาได้ขอพรจากท่าน ซึ่งมี 4 บทบาท คือ 1) บทบาทด้านเป็นที่พึ่งทางใจ ผู้คนสามารถเข้ามากราบไหว้เพื่อทำให้มีความสุขหรือตามสิ่งที่ใจอยากขอ 2) บทบาทด้านการควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในชุมชน ต้องทำดีหรือแสดงความเคารพต่อเจ้าพ่อท้าว 3) บทบาทด้านการสร้างความสัมพันธ์สามัคคีให้แก่คนในชุมชน เวลาจัดพิธีกรรมแห่งเจ้าพ่อท้าวจะเป็นการรวมตัวของชุมชนที่ทุกคนได้ร่วมแรงร่วมใจกัน 4) บทบาทด้านการให้ความเพลิดเพลินแก่คนในชุมชน เช่น มีขบวนสิงโต ขบวนมังกร เป็นต้น ที่สามารถทำให้ผู้คนในชุมชนได้รับความบันเทิงไปด้วย

ZHANG XIAOJING (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พ.ศ. 2543-2557 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ขอบเขตของการวิจัยคือ สัมภาษณ์ประชากรที่เกี่ยวข้องจำนวน 294 คน ได้แก่ ผู้จัดการศาลเจ้าไต้ฮงกง มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 1 คน หัวหน้าแผนกของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 13 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 250 คน และประชาชนทั่วไปที่อยู่ในพิธีกรรมประมาณ 30 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงมี 36 คน คณะกรรมการดำเนินงานมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 4 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 10 คน และประชาชนที่เข้าร่วมพิธีกรรมในวันเดียวกันกับผู้วิจัยที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 22 คน ผลการวิจัยพบว่า มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเป็นศูนย์รวม

ของการจัดเทศกาลงานบุญประจำปีที่ได้รับคามนิยมเป็นอย่างมากในสังคมไทยและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน โดยเฉพาะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน พิธีกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในศาลเจ้าไต้ฮงกงในมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และจากพิธีกรรมต่าง ๆ นี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของมูลนิธิที่มีต่อสังคมไทยในด้านแนวคิด คุณธรรม และการปฏิบัติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของศาลเจ้าจีนในสังคมไทย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ศาลเจ้าจีนในประเทศไทยมีความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ด้วยการที่กลุ่มลูกหลานของชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมจีน จึงมีการสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบทบาทของศาลเจ้าจีนมี 4 บทบาท คือ 1) บทบาทด้านการสอนให้ผู้คนเป็นคนดีต่อสังคม 2) บทบาทด้านจิตใจ ทำให้ผู้คนได้เข้าไปกราบไหว้เทพเจ้าที่ตนนับถือ เกิดความสบายใจ 3) บทบาทด้านเศรษฐกิจ ทำให้มีพิธีกรรมประจำของรอบปีเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมศาลเจ้า ทำให้ชุมชนที่อยู่ในบริเวณศาลเจ้ามีรายได้เพิ่มขึ้น 4) บทบาทด้านวัฒนธรรม เป็นการนำวัฒนธรรมจีนแบบดั้งเดิมได้มาปรับเปลี่ยนหรือมีการผสมวัฒนธรรมไทย เพื่อสามารถสืบทอดต่อไปได้อีกยาวไกล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปความคิดสำคัญได้ว่า จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายและประเภทของความเชื่อ ความหมายและประเภทของพิธีกรรม ความสำคัญของเทพเจ้าจีน และความสำคัญของศาลเจ้าจีนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสามารถกำหนดความหมายของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถสร้างความคิดเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และสามารถอธิบายความเป็นมาของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่ยังสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันได้ เนื่องด้วยเห็นถึงความสำคัญของศาลเจ้า นอกจากนี้ยังสามารถให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรมจีนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะวัฒนธรรมจีนที่เกี่ยวกับ ความเชื่อ พิธีกรรม และศาสนา ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยเรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 3

ความเชื่อ และพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

พื้นที่ของตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนจำนวน 4 ศาลเจ้า คือ ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2396 ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ้ามไถ่หวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2443 ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้ามปู่จ้อ (觀音廟 Guānyīn miào) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2451 และ ศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโป้แก้งหรืออ้ามจู้ต่วย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2454 โดยศาลเจ้าทั้ง 4 ศาลเจ้านี้ถือเป็นศาลเจ้าที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และยังมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมตามแบบชาวฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน และมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายด้านที่ได้รับความยอมรับจากกลุ่มคนจีนฮกเกี้ยน รวมถึงเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน และคนไทยด้วย ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าทั้ง 4 ศาลเจ้านี้ แสดงให้เห็นถึงการรักษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้านี้ เพราะเป็นศาลเจ้าที่มีชื่อเสียงและยังเป็นศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในใจกลางเมืองของตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตที่มีความโดดเด่นเป็นวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน อีกทั้งยังแฝงไปด้วยคติความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ตามคติความเชื่อของจีนฮกเกี้ยนได้เป็นอย่างดี มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ลักษณะของศาลเจ้าและรูปเคารพภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

- 3.1.1 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าแม่ย่านาง
- 3.1.2 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจ้ออ่อง
- 3.1.3 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าปู่จ้อ
- 3.1.4 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโป้แก้ง

3.2 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

- 3.2.1 ความเชื่อเรื่องสุขภาพ
- 3.2.2 ความเชื่อเรื่องโชคลาภ
- 3.2.3 ความเชื่อเรื่องความปลอดภัย
- 3.2.4 ความเชื่อเรื่องการทำงาน
- 3.2.5 ความเชื่อเรื่องการขอบุตร
- 3.2.6 ความเชื่อเรื่องการขอชื่อ
- 3.2.7 ความเชื่อเรื่องแก้ปีชง

3.2.8 ความเชื่อเรื่องความรัก

3.3 พิธีกรรมภายในศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน

3.3.1 พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีน (春节 Chūnjié) กับเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo)

3.3.2 พิธีกรรมในเทศกาลเซียวไต้ผ้อ (พ้อต้อ) (盂兰胜会 Yúlán shèng huì)

3.3.3 พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ (中秋节 Zhōngqiū jié)

3.3.4 พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก (九皇斋节 Jiǔ huáng zhāi jié)

3.3.5 พิธีกรรมในเทศกาลแซยิด (诞辰 Dànchén)

3.4 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมภายในศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน

3.4.1 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ

3.4.2 การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรม

3.4.3 ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ลักษณะของศาลเจ้าและรูปเคารพภายในศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน

ลักษณะของศาลเจ้าในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยหมายถึงลักษณะเฉพาะของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนที่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ ซึ่งลักษณะของศาลเจ้าและรูปเคารพของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลด้านสถานที่ตั้ง ลักษณะการสร้างศาลเจ้า ศิลปะการตกแต่งภายในศาลเจ้า และรูปเคารพของเทพเจ้าที่ประดิษฐานอยู่ภายในศาลเจ้า

สถานที่ตั้งของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งนี้ จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า ทั้ง 4 แห่งมีการสร้างศาลเจ้าไม่ไกลกันมากนัก แต่ลักษณะของการสร้างศาลเจ้าจะมีความแตกต่างกัน ดังภาพที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำแผนที่เพื่อระบุสถานที่ตั้งและการเดินทางไปยังศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง ดังข้อมูลดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนที่ของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง ที่ตั้งอยู่ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) จัดทำเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2565

3.1.1 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าแม่ย่านาง

1) สถานที่ตั้งของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันซานเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 110 ถนนกระบี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ดังภาพที่ 1 ซึ่งจะตั้งอยู่ติดกับถนนใหญ่โดยมีผู้คนเดินผ่านไปมาและสามารถเดินเข้าไปกราบไหว้ได้อย่างสะดวก จากป้ายติดประตูของศาลเจ้าทราบได้ว่าศาลเจ้าแห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2396 ถือเป็นศาลเจ้าที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานที่สุดในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2) ลักษณะการสร้างศาลเจ้าแม่ย่านาง

ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันซานเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) จะมีประตูใหญ่เป็นทางเข้าซึ่งมีกำแพงปิดรอบศาลเจ้า ผนังกำแพงมีรูปภาพที่มีความหมายเป็นมงคลต่าง ๆ ด้วย เช่น รูปปลา ในภาษาจีนปลาออกเสียงว่าเหยิว (魚 Yú) ซึ่งมีการพ้องเสียงกับคำว่า 余 (Yú) มีความหมายคือเหลือกินเหลือใช้ รูปผลทับทิม (石榴 Shíliú) ซึ่งชาวจีนให้ความหมายตามลักษณะว่ามีลูกหลานเต็มบ้าน รูปฟักทอง (南瓜 Nánguā) เนื่องด้วยต้นของฟักทองในภาษาจีนเรียกว่า 藤蔓 (Téngwǎn) มีพ้องเสียงคำว่า 漫 (Màn) จึงหมายถึงความสุขที่ยั่งยืน ดอกโบตั๋น (牡丹花 Mǔdān huā) มีความหมายว่ามีเกียรติยศ ความมั่งคั่ง โชคดี และชีวิตรักที่โรแมนติคแสนสมบูรณ์ การมีภาพวาดเช่นนี้ถือได้ว่าต้องการให้ผู้คนได้รับพรจากเทพเจ้าและศาลเจ้า ด้านหลังเข้าไปจะมีรูปปั้นหินเป็นตัวกิลิน (麒麟 Qílín) สองตัวเฝ้าอยู่สองข้างหน้าโต๊ะตั้งเครื่องเซ่น ด้านหลังกิลินเป็นมังกรสองตัวเฝ้าอยู่สองข้างเช่นกัน ซึ่งรูปปั้นที่นำมาตั้งไว้หน้าถ้ำก็องเต๋อนั้นเป็นสัตว์มงคลสามารถปกป้องดูแลศาลเจ้า ด้านหลังโต๊ะ

ถึ่ก้องเต่งเป็นประตูกกลางจะมีป้ายเขียนเป็นภาษาจีนว่า 福州公所 (Fúzhōu gōngsuǒ) แขนงไว้หน้าประตูแปลว่าสำนักชุมชนของชาวฝูโจว ด้านขวามือของป้ายจะมีข้อความภาษาจีนเขียนว่า 中华民国二十六年九月重修落成 (Zhōnghuá mínguó èrshíliù nián jiǔ yuè chóngxiū luòchéng) แปลว่า เวลาจัดทำป้ายใหม่อีกรอบในเดือน 6 ปี 1937 ด้านซ้ายมือของป้ายจะเป็นชื่อของผู้เขียนป้ายชื่อนี้ 林森 (Lín sēn) ดังภาพที่ 2 บริเวณข้างใต้ของป้ายมีการตกแต่งด้วยผ้ามา่านสีแดงมีการปักลายดอกไม้แบบจีนและมีการปักภาษาจีนว่า 有求必应 (Yǒuqiú bì yìng) ความหมายคือ ขอสิ่งใดได้ตามสิ่งนั้น บริเวณประตูขวามือจะมีชื่อเป็นภาษาจีนว่า 月明 (Yuè míng) หมายถึงพระจันทร์ที่มีแสงสว่าง ประตูซ้ายมือมีชื่อว่า 风清 (Fēng qīng) หมายถึงลมที่สดชื่นซึ่งปัจจุบันประตูสองบานนี้ถูกปิดไว้ให้เข้าได้เฉพาะเจ้าหน้าที่ในศาลเจ้าเท่านั้น

ภาพที่ 2 ป้ายประตูใหญ่ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3) ศิลปะการตกแต่งภายในศาลเจ้าแม่ย่านาง

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันซานเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ยังมีวัฒนธรรมการเขียนดู่เหลียน (对联 Duì lián) คำว่าดู่เหลียน (对联 Duì lián) หรือโคลงคู่เป็นวัฒนธรรมของประเทศจีนมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งมีการใช้ในทุกงานตั้งแต่การเกิดจนกระทั่งถึงการตาย ในแต่ละงานจะมีการเขียนให้ความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งจะติดตามเสาประตู และหน้าต่างตามที่ต้องการ เนื้อหาของดู่เหลียน (对联 Duì lián) ในศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันซานเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการชื่นชมสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ พรรณนาความงดงาม ความคิดถึงต่อบ้านเกิดกับความหวังต่ออนาคต ข้อคิด

คำสอนในการประพद्यปฏิบัติสอนให้รู้จักตอบแทนไม่ลืมนบุญคุณของบรรพบุรุษหรือเจ้าแม่ย่านางที่มีให้
 ต้อยเหลี่ยน (对联 Duì lián) ทั้งหมดจะเขียนด้วยตัวหนังสือสี่เหลี่ยน

- ต้อยเหลี่ยนหรือโคลงคู่ของประตูทางเข้าศาลเจ้าแม่ย่านาง ดังภาพที่ 3

ต้อยเหลี่ยนของประตูทางเข้าศาลเจ้าแม่ย่านางมีจำนวน 2 คู่ โดยมีลำดับตามหมายเลข 1-4
 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 三山卫五虎一旗一鼓拱闽候

(Sānshān wèi wǔ hǔ yī qí yī gǔ gǒng mǐn hòu)

<หมายเลข 2 > 山廓开七门双桥双塔建榕城

(Shān kuò kāi qī mén shuāng qiáo shuāng tǎ jiàn róng chéng)

แปลว่า ซุ้มซาน (ที่ตั้งของศาลเจ้าแม่ย่านาง) ปกป้องโดยเสือ 5 ตัวแสดงความจงรักภักดีต่อ
 ชาวฮกเกี้ยนด้วยธงหนึ่งผืนกลองหนึ่งใบ ภูเขาเปิดประตูเจ็ดบาน สะพานคู่ และหอคอยคู่เพื่อสร้างเมือง
 ฮกเกี้ยน

<หมายเลข 3 > 福地为基宜联桑梓

(Fúdì wèi jī yí lián sāngzǐ)

<หมายเลข 4 > 州人集会功致富强

(Zhōu rén jíhuì gōng zhìfù qiáng)

แปลว่า ใช้สถานที่แสนสุขแห่งนี้เป็นศูนย์กลางเพื่อติดต่อกับบ้านเกิด กลุ่มคนรวมตัวกัน
 เพื่อความสำเร็จ

ภาพที่ 3 ต่yleftี่ยน (对联 Duìlián) หรือโครงคู่ประตูทางเข้า

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ต่yleftี่ยนหรือโคลงคู่ของประตูอาคารศาลเจ้าแม่ย่านาง ดังภาพที่ 4

ต่yleftี่ยนคู่นี้ได้ติดไว้สองด้าน ของทางเข้าอาคาร ซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันกับโคลงคู่ <หมายเลข 3 > และ <หมายเลข 4 > ของประตูทางเข้าศาลเจ้า (ดังภาพที่ 3) คำว่า 榕城 (Róng chéng) แปลว่าเมืองต้นไทรในที่นี้หมายถึงเมืองฮกเกี้ยน (福建 Fújiàn) เพราะว่ามีคนปลูกต้นไทรจำนวนมากจึงได้ชื่อว่า 榕城 (Róng chéng) ส่วนคำว่า 桑 (Sāng) คือต้นหม่อน คำว่า 梓 (Zǐ) คือต้นแคหางค่าง ดังนั้นคำว่า 桑梓 (Sāngzǐ) ในที่นี้หมายถึงบ้านเกิด เพราะว่าสมัยก่อนต้นไม้เหล่านี้คือผู้ใหญ่ปลูกไว้หน้าบ้าน ปัจจุบันคนจีนจึงใช้เป็นความหมายแทนบ้านเกิด จากการที่เอาเนื้อหาเดียวกันมาติดซ้ำแสดงให้เห็นว่าชาวจีนฮกเกี้ยนรุ่นที่ก่อตั้งศาลเจ้าแม่ย่านางมีความคิดถึงบ้านเกิดเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4 ตู๋เหลี่ยนหรือโคลงคู่ของประตูอาคารศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู๋เหลี่ยนหรือโคลงคู่ตัวอาคารประตูขวามือจำนวน 1 คู่ ดังภาพที่ 5

ตู๋เหลี่ยนหรือโคลงคู่นี้จากการหันหน้าเข้าฝั่งศาลเจ้าคือติดอยู่ประตูตัวอาคารขวามือของศาลเจ้า โดยเป็นการเขียนถึงความสวยงามทางธรรมชาติของศาลเจ้าแม่ย่านางมีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 水色山光皆画本

(Shuǐsè shān guāng jiē huà běn)

<หมายเลข 2 > 花香鸟语是诗情

(Huāxiāng niǎo yǔ shì shī qíng)

แปลว่า สีสน้ำกับแสงบนเขาส่งามเหมือนภาพวาด กลิ่นหอมของดอกไม้และเสียงนกร้อง

คือบทกวี

ภาพที่ 5 ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่ตัวอาคารประตูชาวมือ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่ตัวอาคารประตูชาวมือ ดังภาพที่ 6

ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่นี้จากการหันหน้าเข้าฝั่งศาลเจ้าคือติดอยู่ประตูตัวอาคารชาวมือของศาลเจ้าจำนวน 1 คู่ โดยเป็นการเขียนถึงบรรยากาศกลางคืนในศาลเจ้าแม่ย่านางมีความสวยงามมีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 树影不随明月去

(Shù yǐng bùsuí míngyuè qù)

<หมายเลข 2 > 荷香时兴好风来

(Hé xiāng shíxīng hǎo fēng lái)

แปลว่า เงาของต้นไม้ไม่ติดตามดวงจันทร์ไป ได้กลิ่นหอมของดอกบัวพร้อมกับสายลมเซย

ภาพที่ 6 ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่ตัวอาคารประตูซ้ายมือ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่สองข้างของโต๊ะบูชาเจ้าแม่ย่านาง ดังภาพที่ 7
 ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่สองข้างของโต๊ะบูชาเจ้าแม่ย่านางจำนวน 1 คู่ โดยเป็นการเขียนถึง
 ความดีความงาม และความเมตตาของเจ้าแม่ย่านางมีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 天道无私万民共仰

(Tiāndào wú sī wàn mǐn gòng yǎng)

<หมายเลข 2 > 后恩普遍四海同沾

(Hòu ēn pǔ biàn sì hǎi tóng zhān)

แปลว่า สวรรค์เจ้าแม่มีความเสียสละประชาชนเคารพบูชา บุญคุณได้กระจายไปทั่วโลก

ภาพที่ 7 ตู๋เหลียนบริเวณเสาโต๊ะบูชาเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่สองข้างโต๊ะบูชาปูนเก่ากง ดังภาพที่ 8

ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่สองข้างโต๊ะบูชาปูนเก่ากง (福德正神 Fú dé zhèng shén) จำนวน 1 คู่ โดยเป็นการเขียนถึงความดีของเทพเจ้าปูนเก่ากงสามารถทำให้ศาลเจ้าอยู่เย็นเป็นสุข มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 福星永照丰隆宅

(Fúxīng yǒng zhào fēng lóng zhái)

<หมายเลข 2 > 德惠长盈旺相堂

(Dé huì zhǎng yíng wàng xiāng tāng)

แปลว่า เทพเจ้าแห่งความสุขคุ้มครองให้บ้านเจริญรุ่งเรืองตลอดไป ความดีความงามอยู่คู่กับแช่ตระกูลตลอดกาล

ภาพที่ 8 ตูยเหลียนหรือโคลงคู่สองข้างโต๊ะบูชาปูนถ่าง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

4) รูปเคารพของเทพเจ้าที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าแม่ย่านางจากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่ารูปเคารพเทพเจ้าในศาลเจ้าแม่ย่านางได้มีการแบ่งโต๊ะบูชาเทพเจ้าเป็น 4 จุด ได้แก่

จุดที่ 1 จุดที่ไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าแม่ย่านาง

โต๊ะนี้ตั้งไว้ตรงกลางประตูอาคารศาลเจ้า เป็นจุดที่ไหว้ฟ้าดิน เป็นจุดแรกหลังจากเดินผ่านประตูทางเข้าแล้วจะเห็นมีถังรูปสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ตั้งไว้ ดังภาพที่ 9 เพื่อเป็นจุดที่ปักธูปจำนวน 3 ดอก เป็นการกราบไหว้เทพเจ้าฟ้าดินในศาลเจ้าแม่ย่านาง เมื่อในศาลเจ้ามีการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ จะมีการกราบไหว้เทพเจ้าฟ้าดินทุกรอบ และผู้ศรัทธาที่เดินทางเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าแม่ย่านางก็จะไปกราบจุดนี้ก่อนแล้วปักธูปลงไปก่อนเดินเข้าไปในตัวอาคารศาลเจ้า

ภาพที่ 9 จุดที่ 1 จุดที่ไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 2 โต๊ะบูชาเทพเจ้าประธานของศาลเจ้าแม่ย่านาง

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ตรงกลางของศาลเจ้าซึ่งเป็นโต๊ะที่บูชาเจ้าแม่ย่านาง (天上圣母 Tiānshàng shèngmǔ) หรือ มาจู (妈祖 Māzǔ) เป็นเทพที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง ดังที่ อู่ลี้วี่ซิง (2554, น. 178) ได้กล่าวว่า ในชาติก่อนมีคนที่เยียนช่างเซ็งหมู่ (天上圣母 Tiānshàng shèngmǔ) นั้นมีแซ่ว่า หลิน นามว่าม่อเหนียง เป็นคนมณฑลฝูเจี้ยน เมืองฝูเถียน (莆田 Pútián) บรรพบุรุษหลายรุ่นรับราชการ เป็นขุนนางอยู่ที่มณฑลเหอหนาน ในยุคห้าราชวงศ์ ทวดของนางลาออกจากราชการและย้ายมาใช้ชีวิต สันโดษ ณ ที่แห่งนี้ปูของม่อเหนียง (默娘 Mò niáng) เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการมณฑลฝูเจี้ยน (福建 Fújiàn) สร้างคุณงามความดีไว้มากมาย ส่วนบิดาของนางก็เป็นคนสัตย์ซื่อ ชอบให้ทานช่วยผู้ทุกข์ยาก จนได้รับการเรียกขานว่าหลินผู้ใจบุญเนื่องด้วยเจ้าแม่ย่านางเป็นเทพเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการเดินทาง เรือ ดังนั้นบนโต๊ะบูชามีเทพเจ้าเฉียนหลี่เหยียน (千里眼 Qiānlǐyǎn) เทพเจ้าผู้ทรงมีดวงตาทิพย์ที่สามารถมองเห็นได้ไกลถึงหนึ่งพันเมตร ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายของเจ้าแม่ ส่วนเทพเจ้าซุนเฟิงเอ้อ (顺风耳 Shùnfēng'ěr) เป็นเทพเจ้าผู้มีหูทิพย์ที่สามารถได้ยินได้ไกลมาก ตั้งอยู่ฝั่งขวาของเจ้าแม่ ซึ่งเป็นพี่น้องกัน ด้วยเหตุที่ทั้งสองไปทำทายนางและได้พ่ายแพ้งจึงต้องเป็นทวารรับใช้ของเจ้าแม่ตลอดไปและใช้ความสามารถพิเศษที่ตนมีช่วยเจ้าแม่จึงมีการตั้งเทพเจ้าทั้งสองอยู่สองข้างของเจ้าแม่ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 โต๊ะบูชาที่ 2 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 3 โต๊ะบูชาเทพเจ้าไฉซิงเอี้ย (財神爺 Cáishén yé)

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ด้านซ้ายมือของโต๊ะบูชาเจ้าแม่ย่านาง เป็นโต๊ะบูชาที่ 3 ของศาลเจ้าซึ่งเทพเจ้าที่ประดิษฐานคือองค์ไฉซิงเอี้ย (財神爺 Cáishén yé) เป็นเทพเจ้าที่มีความศรัทธาในเรื่องโชคลาภ ซึ่งเป็นเทพเจ้าอีกองค์หนึ่งที่ชาวจีนให้ความเคารพนับถือในฐานะเทพเจ้าที่ประทานความร่ำรวยดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 โต๊ะบูชาที่ 3 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 4 โต๊ะบูชาเทพเจ้าปุนเถ่ากง (福德正神 Fú dé zhèng shén)

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ด้านขวามือของโต๊ะบูชาเจ้าแม่ย่านาง เป็นโต๊ะบูชาที่ 4 ของศาลเจ้า โดยมีเทพเจ้าที่เป็นประธานคือเทพเจ้าปุนเถ่ากง (福德正神 Fú dé zhèng shén) ดังภาพที่ 12 ภาษาจีนกลางเรียกว่า ถ่อตี้กง (土地公 Tǔdì gōng) ตี้จู่เอี้ย (地主爷 Dìzhǔ yé) และตี้จู่กง (地主公 Dìzhǔ gōng) ตามความเชื่อของชาวจีน เทพเจ้าปุนเถ่ากง (福德正神 Fú dé zhèng shén) เป็นเทพเจ้าที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้น ๆ หรือ บางครั้งก็จะเป็นเทพเจ้าสำหรับดูแลชุมชน หรือ หมู่บ้านนั้น ๆ ซึ่งถ้าดูจากนิยามข้างต้น จะเห็นว่า ปุนเถ่ากง หรือตี้จู่เอี้ยมีหลายองค์ตามแต่ละพื้นที่ แต่ละองค์ก็จะมีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่แต่ละพื้นที่ต่างกันไป นอกจากนี้ทางศาลเจ้ายังมีการบูชาเทพเจ้าองค์อื่น ๆ อีกหลายองค์ เช่น เทพเจ้ากวนอูเจ้าแม่กวนอิม และเทพเจ้าเสื่อ เป็นต้น ซึ่งโต๊ะที่ตั้งบูชาเทพเจ้าเสื่อนั้นจะต่ำกว่าโต๊ะบูชาเทพเจ้าอื่น ๆ ในศาลเจ้า

ภาพที่ 12 โต๊ะบูชาที่ 4 ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3.1.2 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

1) สถานที่ตั้งของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ้ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 112 ซอย อิมจิต ถนนกระบี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีการสร้างศาลเจ้าที่ตั้งแตกต่างกับอีก 3 ศาลเจ้าในตลาดเหนือตรงที่ไม่มีกำแพงล้อมรอบศาลเจ้า เนื่องด้วยศาลเจ้าแห่งนี้อยู่ติดกับถนน แต่ก็มีการแบ่งประตูทางเข้าเป็นสามทางเหมือนกัน โดยจะแตกต่างกับอีก 3 ศาลเจ้าตรงที่ว่าศาลเจ้าอื่น ๆ แต่ละประตูจะมีการตั้งชื่อเป็นภาษาจีนที่มีความหมายต่างกัน แต่ศาลเจ้าศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ้ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) จะตั้งชื่อประตูมีความหมายเดียวกันเพียงแต่มีการใช้ภาษาต่างกัน โดยประตูตรงกลางใช้เป็นป้ายภาษาจีนกลางเขียนว่า 太原堂 (Tàiyuán Táng) ประตูด้านขวามือเขียนเป็นป้ายที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษว่า THYE GUAN TONG ประตูด้านซ้ายมือเป็นป้ายที่เขียนด้วยภาษาไทยว่าศาลเจ้าจ้ออ๋อง ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

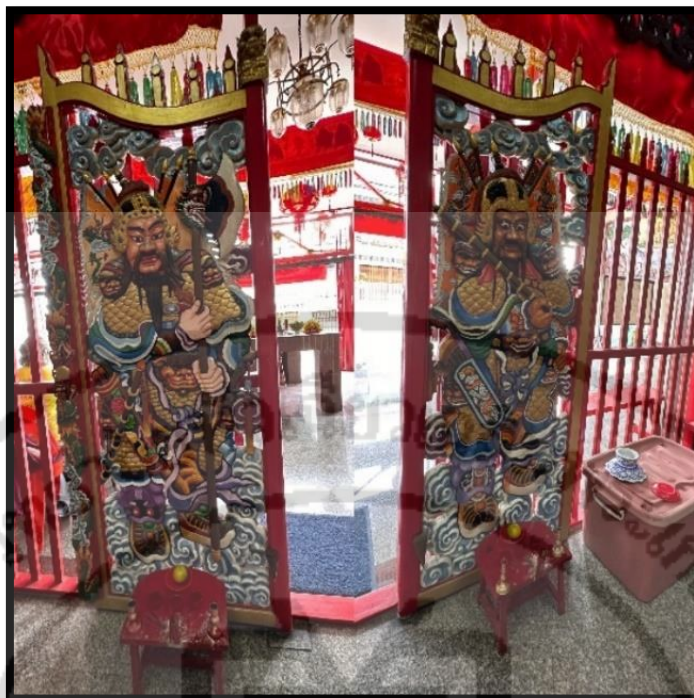
2) ลักษณะการสร้างศาลเจ้าจ้ออ่อง

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ภายในศาลเจ้าจะมีภาพถ่ายตกแต่งโดยเป็นภาพกิจกรรมต่างๆ ที่ติดไว้ในศาล เช่น ภาพกิจกรรมงานแซยิดจ้ออ่องในแต่ละปี และยังมีภาพวาดรูปมังกรกับรูปของเสื่อติดไว้บนกำแพงภายในศาลเจ้าด้วย

บริเวณประตูตรงกลางในศาลเจ้าจะมีเทพเจ้าเฝ้าประตู ภาษาจีนกลางเรียกว่า 門神 (Ménshén) โดยเป็นการแกะสลักไม้เป็นรูปภาพของเทพเจ้าบนประตูที่สามารถมองเห็นสิ่งของภายในศาลเจ้า ดังภาพที่ 14 ภาษาฮกเกี้ยนเรียกว่ามิ่งสิน ทางศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ได้เลือกเป็นอู๊ดตีเกียง (尉迟恭 Yùchí gōng) กับจินชกโป้ (秦叔宝 Qínshūbǎo) ซึ่งทั้งสองท่านมีตัวตนอยู่ในสมัยต้นราชวงศ์ถัง (初唐时期 Chū táng shíqī) โดยเป็นขุนนางของจักรพรรดิถังไท่จง (唐太宗 Táng tàizōng) ดังที่ จันฮกซิว (2562, น. 191) ได้กล่าวว่าในเวลาบรมมจักรพรรดิถังไท่จงมักทรงพระสุบินฝันถึงวิญญาณไร้ศรัทธาหลอกหลอนอยู่เสมอ ทำให้พระองค์เกิดความหวาดกลัว จึงนำความนี้ไปปรึกษากับขุนพลฝีมือเก่ง ซึ่งได้แนะนำให้พระองค์ออกรับสั่งให้ขุนพลผู้เก่งกาจสองคน คือ อู๊ดตีเกียง (尉迟恭 Yùchí gōng) กับจินชกโป้ (秦叔宝 Qínshūbǎo) มายืนเฝ้ายามที่หน้าประตูตำหนักขณะบรมมในเวลากลางคืน ปรากฏว่าในตอนกลางวันจักรพรรดิถังไท่จงไม่ทรงพระสุบินถึงวิญญาณร้ายเหล่านั้นอีก แต่ทั้งสองท่านต้องมีหน้าที่การงานอื่นต้องไปปฏิบัติ จักรพรรดิถังไท่จงจึงมีรับสั่งให้ช่างวาดวาดภาพตามขนาดของทั้ง 2 ท่านไปติดประตูแทน ต่อจากนั้นมาเมื่อชาวบ้านได้รับรู้จึงมีการทำตาม และได้สืบทอดจนกลายเป็นประเพณีจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 14 เทพเจ้าเฝ้าประตูศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3) ศิลปะการตกแต่งภายในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรือฮำไถ่หนงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ยังมีวัฒนธรรมตุ้ยเหลียน (对联 Duì lián) โดยเนื้อหาของตุ้ยเหลียน (对联 Duì lián) ที่พบในศาลเจ้าจ้ออ๋องหรือฮำไถ่หนงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการชื่นชมสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ พรรณนาความงดงามและความคิดถึงต่อบ้านเกิด ข้อคิดคำสอนในการประพฤติปฏิบัติสอนให้รู้จักตอบแทนไม่ลืมนบุญคุณของบรรพบุรุษหรือจ้ออ๋องที่มีให้ผู้ศรัทธา ตุ้ยเหลียน (对联 Duì lián) ทั้งหมดจะเขียนด้วยตัวหนังสือสีเหลือง

- ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่ของประตูทางเข้าศาลเจ้าจ้ออ๋อง ดังภาพที่ 15

ตุ้ยเหลียนของประตูทางเข้าศาลเจ้าจ้ออ๋องมีจำนวน 2 คู่ โดยมีลำดับตามหมายเลข 1-4

ภาพที่ 15 ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng)

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ตุ้ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่ที่สอง โดยเป็นการเขียนถึงการเลือกสถานที่ตั้งศาลเจ้าจ้ออ๋องในจังหวัดภูเก็ตด้วยความคาดหวังว่าจะสามารถทำให้ตระกูลเจริญรุ่งเรืองและลูกหลานจะทำตามคำสอนและความดีเหมือนกับบรรพบุรุษ ดังภาพที่ 16 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 开基择普吉府我祖我宗蒸翼

(Kāi jī zé pǔ jí fǔ wǒ zǔ wǒ zōng zhēng yì)

<หมายเลข 2 > 闽乔太原堂尔孙尔子克象贤

(Mǐn qiáo tàiyuán táng ěr sūn'ěrzi kè xiàng xián)

แปลว่า เลือกตั้งศาลเจ้าในเมืองภูเก็ตเพื่อขอให้ตระกูลของเราถึงวันยิ่งดี ลูกหลานของตระกูลอ๋องทุกคนควรเลียนแบบทำตามความดีความงามเหมือนบรรพบุรุษ

ภาพที่ 16 ตู๋ยเหลียนหรือโคลงคู่ที่สองในศาลเจ้าจ้ออ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ตู๋ยเหลียนหรือโคลงคู่ที่หนึ่ง เป็นการเขียนถึงความระลึกความดีงามของเทพเจ้าจ้ออ้อ ความภูมิใจกับศาลเจ้ามีประวัติศาสตร์ครบร้อยปี และการให้ความเท่าเทียมกับความเชื่ออื่น ๆ ดังภาพที่ 17 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 3 > (太一统叭尊王庆祝建庙百丰之庆

(Tàiyītǒng shēn zūnwáng qìngzhù jiànmiào bǎi fēng zhī qìng)

<หมายเลข 4 > 原四隅而立廟无分派别宗邦合祀

(Yuán sìyú ér lì miào wú fēn pàibié zōngbāng hé sì)

แปลว่า เทพเจ้าทุกองค์ร่วมแสดงความเคารพแก่ท่านจ้ออ้อในงานมงคล ศาลเจ้าครบร้อยปี เริ่มสร้างด้วยการมีส่วนร่วมทำพิธีกรรมกราบไหว้ร่วมกันไม่แบ่งกลุ่ม

ภาพที่ 17 ตั๋วเหลียนหรือโคลงคู่ที่หนึ่งในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตั๋วเหลียนหรือโคลงคู่ภายในศาลเจ้าจ้ออ๋อง มีจำนวน 1 คู่ ดังภาพที่ 18
 ตั๋วเหลียนหรือโคลงคู่ภายในศาลเจ้าจ้ออ๋อง เป็นการเขียนถึงความสวยงามของศาลเจ้าและ
 ความกตัญญูของลูกหลานตระกูลอ๋องที่ไม่เคยลืมทิ้ง มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 此日同拈香堂上珠灯焕彩

(Cǐ rì tóng niān xiāng táng shàng zhū dēng huàn cǎi)

<หมายเลข 2 > 裔孙皆发达思木本水源

(Yì sūn jiē fā dá sī mù běn Shuǐ yuán)

แปลว่า วันนี้ทุกคนได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงศาลเจ้าให้มีความสวยงาม ลูกหลานของ
 ตระกูลล้วนแล้วมีความร่ำรวยโดยไม่เคยลืมรากเหง้าบรรพชน

ภาพที่ 18 ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่ภายในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่สองข้างประตูในอาคารศาลเจ้าจ้ออ๋อง มีจำนวน 1 คู่ ดังภาพที่ 19
 ตู๋เหลียนหรือโคลงคู่สองข้างประตูในอาคารศาลเจ้าจ้ออ๋อง เป็นการเขียนถึงการปรับปรุง
 ศาลเจ้าใหม่เพื่อให้ลูกหลานตระกูลอ๋องที่อยู่ต่างบ้านต่างเมืองได้รำลึกนึกถึงบรรพบุรุษของตน มีข้อความ
 ดังนี้

<หมายเลข 1 > 祝俎豆千秋暨建廟百年重修之庆

(Zhù zǔ dòu qiānqiū jì jiànmiào bǎinián chóngxiū zhī qìng)

<หมายเลข 2 > 敬先祖圣诞海外裔孙表孝思威仪

(Jìng xiānzǔ shèngdàn hǎiwài yì sūn biǎo xiào sī wēiyí)

แปลว่า เนื่องด้วยโอกาสแสนดีบำรุงศาลเจ้าอีกรอบ ขอกราบถวายบรรพบุรุษด้วยการจัด
 แเซยิด เพื่อให้ลูกหลานตระกูลอ๋องที่อยู่ต่างบ้านต่างเมืองได้มีโอกาสรำลึกนึกถึงบุญคุณของจ้ออ๋อง

ภาพที่ 19 ตั๋วเหลียนหรือโคลงคู่สองข้างประตูในอาคารศาลเจ้าจ้ออ่อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

4) รูปเคารพของเทพเจ้าที่ประดิษฐานอยู่ภายในศาลเจ้าจ้ออ่อง จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่ารูปเคารพเทพเจ้าของศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออามไถ่หนวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) ในศาลเจ้าได้มีการแบ่งโต๊ะบูชาเทพเจ้าเป็น 8 จุด ได้แก่ จุดที่ 1 จุดที่ไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าจ้ออ่อง

เป็นจุดที่ไหว้ฟ้าดิน โดยศาลเจ้าจ้ออ่องสร้างติดกับถนนใหญ่ จึงมีการตั้งโต๊ะไหว้เทพเจ้าฟ้าดินภายในศาลเจ้า ดังภาพที่ 20 ตั้งไว้ตรงกลางในศาลเจ้า และหน้าโต๊ะมีภาษาจีนเขียนไว้ว่า 天宮賜福 (Tiāngōng cì fú) หมายถึงได้รับพรจากสวรรค์ เป็นการตั้งโต๊ะขอพรกับเทพเจ้าบนฟ้า เมื่อมีผู้ศรัทธาหรือมีจัดกิจกรรมในศาลเจ้าจ้ออ่อง จุดนี้เป็นจุดแรกที่ต้องปักธูปเป็นอันดับแรก

ภาพที่ 20 โต๊ะที่ 1 จุดไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าจ้ออ่อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 2 โต๊ะบูชาที่ 2-5 บูชาเทพจ้ออ่อง

โต๊ะนี้มีการตั้งโต๊ะอยู่ตรงกลางของศาลเจ้าติดกับผนัง เป็นโต๊ะประธานของศาลเจ้าบูชาเทพเจ้าจ้ออ่องหรือตงอีจุนอ่อง ดังภาพที่ 21 มีภาษาจีนเขียนว่า 忠懿尊王 (Zhōng yì zūnwáng) ตงอีจุนอ่อง ลูกหลานตระกูลหวังในปัจจุบันเชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของตระกูลและเป็นบรรพบุรุษของแจ้ออ่องสายฮกเกี้ยน ดังที่ 欧阳修, 宋祁. (ouyangxiū, sòng qí) (2000, น.1981-2052) (新唐书·宰相世系表 Xīn táng shū zǎixiàng shìxì biǎo) ได้กล่าวว่าตระกูลอ่องเริ่มมาจากตระกูลจิน (如 Ji) เทพเจ้าจ้ออ่องท่านเป็นคนที่มีความฉลาด ซื่อสัตย์ ประสบความสำเร็จ ดังนั้นลูกหลานของตระกูลจึงมีการเคารพนับถือเป็นอย่างสูง มีโต๊ะจำนวนหนึ่งโต๊ะแต่มีการติดเลข 3-5 เป็นเทพเจ้าจ้ออ่อง 3 ้วย ดังภาพที่ 22 ได้แก่ รูปเคารพเทพเจ้าจ้ออ่องตามลำดับเรียงจากซ้ายไปขวาเป็นสมัยวัยรุ่น ้วยกลางคน และวัยชรา ของเทพเจ้าจ้ออ่อง มีภาษาจีนเขียนว่า 开闽王 (Kāi mǐn wáng) หมายถึง ผู้บุกเบิก ลูกหลานของตระกูลอ่องไม่ว่าไปตั้งตัวอยู่ที่ไหน มักจะมีการสร้างศาลเจ้าจ้ออ่องขึ้นมาเพื่อเป็นสถานที่รวมตัวและให้ลูกหลานได้รับรู้ความดีความงามของบรรพบุรุษ

ภาพที่ 21 เทพเจ้าจ้ออ่ององค์ประธานในศาลเจ้าจ้ออ่อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 22 เทพเจ้าจ้ออ่อง 3 ้วยในศาลเจ้าจ้ออ่อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 6 โต๊ะตั้งรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

โต๊ะนี้ตั้งติดกับผนังด้านซ้ายมือของโต๊ะบูชาเทพเจ้าจ้ออ๋อง มีเทพเจ้าจำนวนหลายองค์ที่มีขนาดเล็กตั้งอยู่บนโต๊ะ มีรูปเคารพของแม่ย่านางกับรูปวัดของเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนไม่มาก และมีขนาดเล็ก หลังโต๊ะบูชาเทพเจ้าจ้ออ๋องฝั่งซ้ายมือมีภาษาจีนเขียนไว้ว่า 誠求則應 (Chéng qiú zé yīng) หมายถึงเมื่อผู้ศรัทธาขอด้วยความจริงใจมักจะได้ตามสิ่งที่ขอ ดังภาพที่ 23

ภาพที่ 23 โต๊ะบูชาที่ 6 โต๊ะตั้งรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 7 โต๊ะตั้งเทพเจ้ากวนอูในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

โต๊ะนี้ตั้งติดกับผนังด้านขวามือของโต๊ะบูชาเทพเจ้ารวม มีรูปเคารพของเทพเจ้ากวนอู ซึ่งมีขนาดเล็กและจำนวนน้อยกว่าอีกสามศาลเจ้าในตำบลลาดเหนือ ยังมีเทพเจ้าอีกหลายองค์ เช่น เทพเจ้าปุนเถ่ากง เทพเจ้าเตียนฮู่หรง่วนโส่ย เป็นต้น ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 โต๊ะบูชาที่ 7 โต๊ะตั้งเทพเจ้ากวนอูในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 8 จุดที่ตั้งรูปเคารพเจ้าพ่อเสือของศาลเจ้าแม่ย่านาง
จุดนี้ตั้งไว้ใต้โต๊ะของโต๊ะที่ 2 ซึ่งเป็นจุดสุดท้ายของศาลเจ้า รูปเคารพคือเจ้าพ่อเสือดงภาพ
ที่ 25 โต๊ะบูชาเทพเจ้าเสือจะต่ำกว่าโต๊ะบูชาของเทพเจ้าอื่น ๆ และในศาลเจ้ามีการเอาของเล่นของคนมา
ถวายให้กับเทพเจ้าเสือเพื่อให้ท่านได้อยู่แต่ในศาลเจ้าและดูแลเรื่องความปลอดภัยของศาลเจ้า

ภาพที่ 25 เจ้าพ่อเสือในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3.1.3 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าปุดจ้อ

1) สถานที่ตั้งของศาลเจ้าปุดจ้อ

ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ตั้งอยู่ที่ 289 ซอยภูธร ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2) ลักษณะการสร้างศาลเจ้าปุดจ้อ

ลักษณะการสร้างมีกำแพงล้อมรอบตัวของศาลเจ้า เนื่องด้วยสมัยก่อนมีแม่น้ำพังกิจึงปิด
กันไว้ทั้ง 4 ด้าน บนกำแพงมีรูปสัตว์มงคลต่าง ๆ ได้แก่ กิเลน มังกร หงส์ นกกระเรียน และเต่า
มีรูปกำแพงมงคล ได้แก่ ดอกบัวกับดอกโบตั๋น ซึ่งล้วนเป็นรูปภาพที่มีความหมายมงคลเกี่ยวกับเรื่อง
โชคลาภ สุขภาพ ความปลอดภัย ความสุข และอำนาจ ประตูดตรงกลางของศาลเจ้าจะมีป้ายที่เขียนเป็น
ภาษาจีนว่า เจนเตอโฟตี้ (真德佛地 Zhēn dé Fó dì) ดังภาพที่ 26 หมายถึง สถานที่แห่งคุณธรรม
ศาสนาที่แท้จริง ภายในเป็นโต๊ะที่บูชาเทพเจ้า เจ้าแม่กวนอิม ประตูดด้านขวามือจะติดป้ายว่าฟาเจี่ย (法界
Fǎjiè) ดังภาพที่ 27 หมายถึง โลกแห่งธรรม เทพเจ้าที่บูชากายในคือเทพเจ้ากวนอู บริเวณประตูดด้าน
ซ้ายมือจะติดป้ายว่าเฉื่อห่าง (慈航 Cí háng) ดังภาพที่ 28 หมายถึง เส้นทางแห่งความเมตตา เทพเจ้าที่

บูชาภายในมีโต๊ะใส่โต๊ะ (太岁爷 Tàisuì yé) เทพธิดากำหนดจุดดี จู๋เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng) เป็นต้น

ภาพที่ 26 ป้ายประตูตรงกลางของศาลเจ้าปู่ดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 27 ป้ายประตูด้านซ้ายมือของโต๊ะบูชาปู่ดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 28 ป้ายประตูด้านขวามือของโต๊ะบูชาปู่จ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3) ศิลปะการตกแต่งภายในศาลเจ้าปู่จ้อ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้ามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ยังมีวัฒนธรรมตุ้ยเหลียน(对联 Duì lián) โดยเนื้อหาของตุ้ยเหลียน(对联 Duì lián) ในศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้ามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการชื่นชมสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความเมตตาของเจ้าแม่กวนอิม พรรณนาความงามและความคิดถึงต่อบ้านเกิด ข้อคิดคำสอนในการประพฤติปฏิบัติสอนให้รู้จักตอบแทนไม่ลืมนบุญคุณของบรรพบุรุษหรือเจ้าแม่ปู่จ้อที่มีให้ ตุ้ยเหลียน (对联 Duì lián) ทั้งหมดจะเขียนด้วยตัวหนังสือสีเหลือง

- ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่ของประตูทางเข้าศาลเจ้าปู่จ้อ ดังภาพที่ 29

ตุ้ยเหลียนหรือโคลงคู่ของประตูทางเข้าศาลเจ้าปู่จ้อ มีจำนวน 1 คู่ติดอยู่สองข้างของประตู เป็นการเขียนถึงความสวยงามของสถานที่ และคำสอนของเจ้าแม่กวนอิม มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 平水浮慧日观见般若

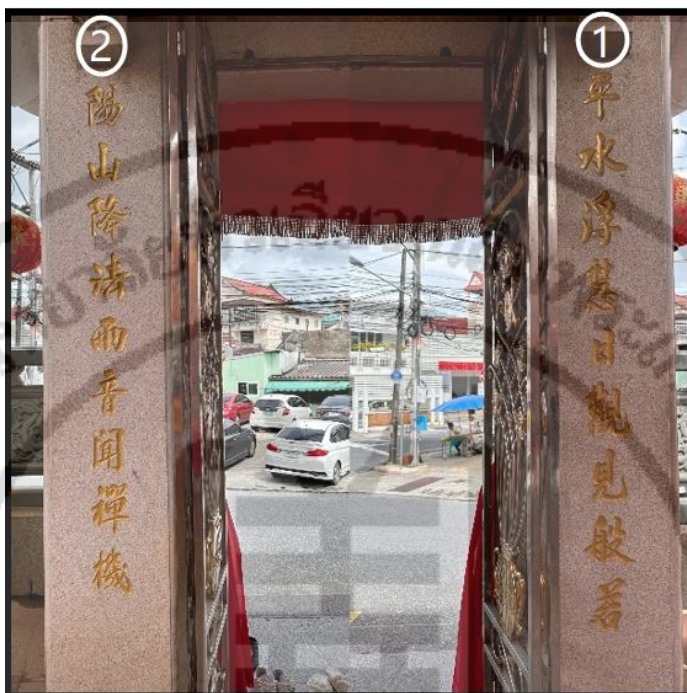
(Píngshuǐ fú huì rì guān jiàn bōrě)

<หมายเลข 2 > 阳山降法雨音闻禅机

(Yáng shān jiàng fǎ yǔ yīn wén chán jī)

แปลว่า แสงอาทิตย์ลอยอยู่เหนือผืนน้ำที่ราบเรียบเห็นเป็นเงาของเจ้าแม่กวนอิม
ฝนที่ตกลงมาสู่บนภูเขานั้นเป็นคำสอนของท่าน

ภาพที่ 29 ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณทางเข้าศาลเจ้าปู่ด้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคาร จำนวน 3 คู่
ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคารศาลเจ้าปู่ด้อเรียงตามลำดับจาก
ภายนอกสู่ภายใน คู่ที่ 1 เป็นการเขียนถึง เจ้าแม่กวนอิมเคยพบเจอสิ่งต่าง ๆ มากมายเป็นการเปรียบเทียบ
ให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของเจ้าแม่ ดังภาพที่ 30 ข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 紫竹夹桃花曾见龙翻锦浪

(Zǐzhú jiā táohuā céng jiàn lóng fān jǐn làng)

<หมายเลข 2 > 青阳来偃月应知凤舞琅玕

(Qīng yáng lái yǎnyuè yīng zhī fèng wǔ yín gōu)

แปลว่า เจ้าแม่กวนอิมเคยพบเจอมังกรเล่นท่องทะเล เมื่อพระอาทิตย์พบเจอ
ดวงจันทร์ควรรู้รู้นั้นคือนกหงส์ฟ้าเต็มร่าอยู่

ภาพที่ 30 ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคาร คู่ที่ 1 ในศาลเจ้าปู่จ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ตั๋ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคารศาลเจ้าปู่จ้อเรียงตามลำดับจากภายนอกสู่ภายใน คู่ที่ 2 เป็นการเขียนถึงเจ้าแม่กวนอิมมีความเมตตาต่อผู้คน ช่วยเหลือให้สิ่งที่มีชีวิตบนโลกนี้หลุดพ้นความทุกข์ทรมาน ดังภาพที่ 31 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 真身感应在普渡南海

(Zhēn shēn gǎnyìng zài pǔ dù nánhǎi)

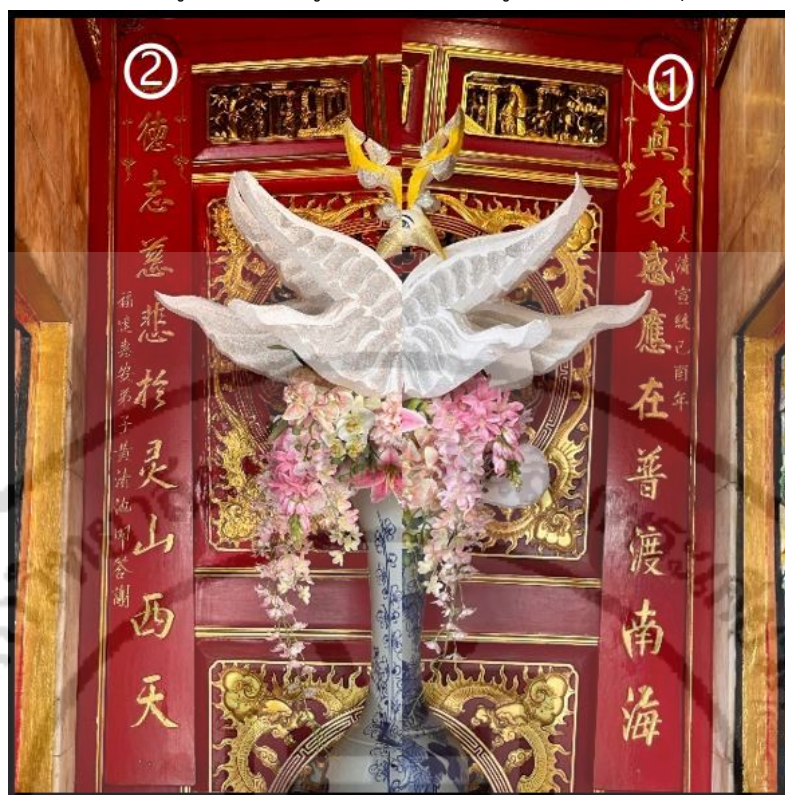
<หมายเลข 2 > 德志慈悲拾灵山西天

(Dé zhì cíbēi shí líng shānxī tiān)

แปลว่า ร่างทรงที่แท้จริงกำลังช่วยผู้คนและสิ่งที่มีชีวิตของทะเลใต้ให้หลุดพ้นความทุกข์ทรมาน ส่วนคุณธรรม ความเมตตาของท่านกำลังอยู่บนภูเขาหลังซานภาคตะวันตก

ภาพที่ 31 ตู๋ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคาร คู่ที่ 2 ในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ตู๋ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคารศาลเจ้าปุดจ้อเรียงตามลำดับจากภายนอกสู่ภายใน คู่ที่ 3 เป็นการเขียนถึงความเมตตากรุณาของเจ้าแม่กวนอิม และความสามารถพิเศษของเจ้าแม่กวนอิม ดังภาพที่ 32 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 真心能济古慈悲为宝

(Zhēnxīn néng jì gǔ cíbēi wéi bǎo)

<หมายเลข 2 > 德行可参天通慧作门

(Déxíng kě cāntiān tōng huì zuò mén)

แปลว่า ความจริงใจสามารถเป็นประโยชน์ต่อคนทั่วโลกและความเมตตาสามารถเป็นสมบัติ คุณธรรมสูงตระหง่านเท่าฟ้าปัญญาสามารถเป็นประตูได้

ภาพที่ 32 ตู้เหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณประตูตรงกลางอาคารคูที่ 3 ในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู้เหลี่ยนหรือโคลงคู่โต๊ะบูชาเจ้าแม่กวนอิมมีจำนวน 1 คู่

ตู้เหลี่ยนหรือโคลงคู่โต๊ะบูชาเจ้าแม่กวนอิม เป็นการเขียนถึงความยิ่งใหญ่ของฟ้าดิน กับความพิเศษของหยินหยาง ดังภาพที่ 33 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > (乾坤一道能生万象

Qiánkūn yīdào néngshēng wànxiàng

<หมายเลข 2 > 阴阳二气传復先天

Yīnyáng èr qì chuán fù xiāntiān)

แปลว่า สวรรค์รวมกันกับโลกสามารถกำเนิดได้ทุกสิ่ง การถ่ายทอดหยินและหยางจะสามารถคืนสู่ต้นกำเนิด

ภาพที่ 33 ตั๋วเหลียนหรือโคลงคู่โต๊ะบูชาเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

4) รูปเคารพของเทพเจ้าที่ประดิษฐานอยู่ภายในศาลเจ้าปุดจ้อ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่ารูปเคารพเทพเจ้าของศาลเจ้าปุดจ้อ (观音菩萨 Guānyīn púsà) ในศาลเจ้าได้มีการแบ่งโต๊ะบูชาเทพเจ้าเป็น 8 จุด ได้แก่

จุดที่ 1 จุดไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าปุดจ้อ

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ตรงกลางประตูทางเข้าของศาลเจ้าปุดจ้อ เป็นจุดที่ไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าปุดจ้อ เมื่อเดินขึ้นบันไดผู้ศรัทธาจะเห็นเป็นจุดแรก มีถังรูปกับตะเกียงไฟที่รองรับน้ำมัน และหน้าโต๊ะมีภาษาจีนเขียนไว้ว่า 天宮賜福 (Tiāngōng cì fú) หมายถึงได้รับพรจากสวรรค์ ดังภาพที่ 34 เมื่อผู้ศรัทธามากราบไหว้ต้องหันหน้าไปประตูทางเข้ากราบขอพรกับเทพเจ้าฟ้าดินให้เรียบร้อยแล้วปักธูปในถังธูปบนโต๊ะ และเติมน้ำมันลงในตะเกียงไฟ โดยมีความหมายว่าเติมแสงสว่างให้กับชีวิต

ภาพที่ 34 จุดที่ 1 จุดไหว้ฟ้าดินของศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 2 ไต่บูชาเจ้าแม่กวนอิม

โถะนี้ตั้งอยู่ตรงกลางของศาลเจ้าปุดจ้อ เป็นโถะบูชาที่ 2 ของศาลเจ้า เทพเจ้าที่บูชาคือ เทพเจ้าประธานของศาลเจ้าปุดจ้อ ได้แก่ เทพเจ้าปุดจ้อหรือเจ้าแม่กวนอิม (观音菩萨 Guānyīn púsà) ดังภาพที่ 35 เป็นเทพเจ้าที่มีความรัก ความเมตตาต่อสรรพสัตว์ เป็นพระผู้เปี่ยมด้วยความกตัญญู และเป็นสัญลักษณ์แห่งเมตตาตามหาการุณย์เพื่อปลดปล่อยสัตว์ให้หลุดพ้นจากห้วงทุกข์ ดังคำปณิธานของพระองค์ที่ว่า “หากยังมีสัตว์ตกทุกข์ได้ยากอยู่ ก็จะไม่ขอบรรลุปุทธภูมิ”

อักษรคำว่า “พระโพธิสัตว์” ในภาษาจีนกลางเรียกว่าผู่ซ่า (菩萨 púsà) พระนามของเจ้าแม่กวนอิมจึงมีอยู่ด้วยกันหลายชื่อ ส่วนใหญ่แล้วในสำเนียงจีนกลางจะนิยมเรียกว่ากวนยินผู่ซ่า (观音菩萨 Guānyīn púsà) หรือ “กวนซี อียินผู่ซ่า (观世音菩萨 Guānshì yīn púsà) นอกจากนี้ ยังมีบางชื่อที่เรียกกัน ได้แก่ กวนจื่อไจ้ผู่ซ่า (观自在菩萨 Guān zì zài púsà) และ กวงซีอียินผู่ซ่า (光世音菩萨 Guāngshì yīn púsà) เดิมทีนั้นพระนามเดิมที่เรียกเจ้าแม่กวนอิมจะเรียกว่า กวนซีอียิน (观世音 Guānshì yīn) แต่เนื่องจากในสมัยราชวงศ์ถัง (唐朝 Táng cháo) อักษรคำว่า ซีอ (世 shì) ตรงกับชื่อเดิมของถังไท่จงฮ่องเต้ (唐太宗 Táng tài zōng) คือ หลี่ซีอหมิน (李世民 Lǐshì mǐn) จึงได้เปลี่ยนมาเรียกย่อ ๆ ว่า กวนยิน (观音 Guānyīn)

ตั้งแต่ ปี แอล บรืฟตัน (2536, น. 159) ได้กล่าวว่า ตั้งแต่ราชวงศ์ซ่งเหนือ (北宋 Běisòng) นั้นคือ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (พระกวนอิมโพธิสัตว์) ในชาติสุดท้ายนั้นพระนามเดิมว่าเจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) ทรงจุดเป็นพระราชธิดาองค์ที่ 3 ของพระเจ้าเมี่ยวจง หรือ

เมี่ยวจวงหวัง (妙庄王 Miào zhuāng wáng) กษัตริย์ผู้โหดร้ายทารุณ ต่อโพรฟ้า ข้าแผ่นดิน พระองค์ทรงมีพระราชธิดาสามพระองค์ได้แก่ ลูกสาวคนโตเจ้าหญิงเมี่ยวเหยียน (妙颜公主 Miào yán gōngzhǔ) คนรองเจ้าหญิงเมี่ยวอิน (妙音公主 Miào yīn gōngzhǔ) และคนสุดท้ายเจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) ครั้นเมื่อพระราชธิดาทั้ง 3 เจริญพระชันษาพร้อมที่จะออกเรือน เจ้าหญิงเมี่ยวเหยียน (妙颜公主 Miào yán gōngzhǔ) และเจ้าหญิงเมี่ยวอิน (妙音公主 Miào yīn gōngzhǔ) ต่างปรารถนาที่จะเข้าสู่พิธีวิวาห์ คงมีแต่เจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) ที่ไม่พึงปรารถนาในสิ่งใด ๆ นอกเหนือไปจากพระเมตตาที่ทรงกรุณาช่วยเหลือสรรพสัตว์ ทรงถือศีลกินเจ และเรียนรู้ในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ทำให้พระราชบิดากริ้วโกรธที่ขัดพระทัย จึงลงโทษทัณฑ์ทรมาณ พระธิดาเจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) นานปีการ จนถึงขั้นสั่งประหารชีวิต แต่กระนั้นก็ไม่อาจกระทำการใดระคายเคืองพระธิดาเมี่ยวชานได้

ต่อมา เจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) ได้ถวายตนเป็นพุทธมามกะและทรงหนีออกจากวัง เพื่อออกบวช จากนั้นจึงได้มุ่งมั่นประกอบคุณงามความดีและบำเพ็ญศีลภาวนา ในเวลาต่อมา พระเจ้าเมี่ยวจวง (妙庄王 Miào zhuāng wáng) ต้องประสบเคราะห์กรรมที่ได้ทรงกระทำไว้ ทำให้ทรงป่วยด้วยโรคร้ายแรงที่ไม่มีตัวยาสมากรักษาได้ นอกจากพระโอสถที่ต้องปรุงจากดวงตาและแขนของผู้ที่เป็นทายาทเท่านั้น ซึ่งเจ้าหญิงทั้ง 2 พระองค์ไม่มีผู้ใดยินยอมกระทำเช่นนั้น เมื่อข่าวนี้ล่วงรู้ถึงเจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) เจ้าหญิงจึงหวนกลับเข้าวัง ให้อภัยต่อการกระทำของพระบิดา ยอมสละดวงตาทั้งสอง และแขนทั้งสองข้าง เพื่อใช้ปรุงเป็นพระโอสถรักษาพระบิดา จนกระทั่งพระเจ้าเมี่ยวจวง (妙庄王 Miào zhuāng wáng) ฟิ้นคืนเป็นปกติ ความกตัญญูของเจ้าหญิงเมี่ยวชาน (妙善公主 Miào shàn gōngzhǔ) สร้างความตื่นตันให้แก่โลกมนุษย์ และสรรงสวรรค์ เมื่อพระองค์ทรงบรรลุมรรคผลเป็นพระโพธิสัตว์กวนอิม องค์ศากยมุนี จึงประทานคืนดวงตาพันดวง และแขนพันข้างแก่พระองค์ อันเป็นที่มาของปางปาฏิหาริย์ที่เรียกว่า เจ้าแม่กวนอิมพันเนตร (千手千眼观音 Qiān shǒu qiān yǎn guānyīn)

ภาพที่ 35 เทพเจ้าปุดจ้อในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 3 โต๊ะบูชาเทพเจ้าปูนเถ่าง

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ห้องด้านซ้ายมือของโต๊ะบูชาเจ้าแม่กวนอิม เป็นโต๊ะบูชาที่ 3 ของศาลเจ้า โดยมีเทพเจ้าที่เป็นประธานคือเทพเจ้าปูนเถ่าง (福德正神 Fú dé zhèng shén) ดังภาพที่ 36 มีลักษณะพิเศษ คือที่มือขวาถือก้อนทองไว้แสดงว่าท่านกำลังจะยกทองในมือให้ผู้ศรัทธาที่มากرابไหว้ขอพรในศาลเจ้า

ภาพที่ 36 เทพเจ้าปูนเถ่าง ในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 4 โต้ะบุซาเทพเจ้าเต้กััน

โต้ะนั้ตั้งอยู่ห้องด้านซ้ายมือของโต้ะบุซาเจ้าแม่กวนอิม เป็นโต้ะบุซาเทพเจ้าเต้กััน หรือเรียกกันว่าเทพเจ้ากวนอู หรือกวนเซ็งตี้จวิน (关圣帝君 Guān shèng dì jūn) ดังภาพที่ 37 ซึ่งในอดีตเทพเจ้ากวนอูท่านเป็นขุนพลใหญ่ของหลิวเป่ย์ (刘备 Liú bèi) ในสมัยชานกั้ว โดยทั่วไปผู้คนเรียกว่ากวนกง ดังที่ อู่ลิวซิง (2554, น. 122) ได้กล่าวว่า กวนเซ็งตี้จวินเป็นเทพเจ้าที่ผู้คนนับถือในฐานะเทพเจ้าแห่งการปกป้องคุ้มครองและความมั่งคั่ง กวนกงเป็นคนหมู่บ้านฉางผิง อำเภอเจี้ยเซี่ยน เมืองเหอตง ได้รับการศึกษาจากตระกูลใหญ่แต่เยาว์วัย ชอบอ่านคัมภีร์อี้จิง (易经 Yì jīng) และตำราขุนศึกอย่างยิ่ง ฝึกฝนตนเองจนเป็นคนรักความซื่อสัตย์ยิ่งชีพ ด้วยรูปร่างสูงใหญ่องอาจ แฝงอานุภาพครอบงำ จึงทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกเกรงขามด้วยการที่ถูกคอกันทั้งสามคือ กวนอู หลิวเป่ย์และจางเฟย จึงสาบานในสวนดอกท้อว่าจะเป็นที่น่องและเพื่อนตายตลอดไป หลังจากสาบานเป็นที่น่องกันในสวนดอกท้อแล้ว กวนกงก็ได้กลายเป็นที่น่องต่างแ่งกับหลิวเป่ย์และจางเฟย ต่อมาช่วยหลิวเป่ย์ตั้งตัวแล้วสร้างแคว้นสู่ซัน เกิดเป็นเรื่องชานกั้วในช่วงเวลานั้น กวนกงสร้างความชอบไว้มากมาย เช่น ทักห้าด้าน สังหารหกขุนพล พกข้าวเล่มเดียวร่วมงานชุมนุม ทดน้ำถล่มเจ็ดทัพ ใช้ปัญญาจนได้ตัวแม่ทัพหวงจงมาเป็นพวกเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความฉลาดท้าวหาญอันยิ่งใหญ่ของเขา นอกจากนี้ การยึดมั่นในความซื่อสัตย์ภักดีต่อหลิวเป่ย์อย่างเหนียวแน่นต่อหน้าเฉาเซาก็ยังทำให้ชื่อเสียงของกวนกงเลื่องลือไกล สืบต่อมาทุกยุคทุกสมัย

ต่อมากวนกงต้องกลศึกจนเสียชีวิตที่เมืองตั้งหยาง มณฑลหูเป่ย์ ทัพแตกพ่ายจนเสียเมืองมายเจิง นับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังเป็นต้นมา ผู้คนได้สร้างศาลบูชาให้กวนกงเรียกว่าศาลเจ้ากวนตี้ หรือเรียกอีกชื่อว่าศาลอู่เมี่ยว เพื่อเป็นคู่กับศาลขงจื้อ อีกทั้งถือเอาวันที่ 12 เดือนห้าตามปฏิทินจันทรคติจีนเป็นวันเกิดของกวนกง ราชสำนักออกคำสั่งให้ที่ว่าการทั้งระดับเมืองและอำเภอทั่วประเทศ จัดพิธีบูชากวนกงทั้งในฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง ประเพณีสร้างศาลเจ้ากวนกงกระทำสืบต่อมาจนถึงราชวงศ์ซ่ง (宋 Sòng) หยวน (元 Yuán) หมิง (明 Míng) และชิง (清 Qīng) ไม่เสื่อมคลายแม้แต่น้อย

ภาพที่ 37 เทพเจ้าเต้กุ้น (กวนอู) ในศาลเจ้าปู่ดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 5 โต๊ะบูชาเทพเจ้าจู้เซิงเหนียงเหนียง

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ห้องด้านขวามือของโต๊ะบูชาเจ้าแม่กวนอิม เทพเจ้าสำคัญคือเทพเจ้าจู้เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niáng niáng) ดังภาพที่ 38 เป็นเทพเจ้าที่ดูแลเรื่องการคลอดบุตร คู่ครองสตรีมีครรภ์ แม่ลูกอ่อน และทารกโดยเฉพาะ เป็นเทพเจ้าในดวงใจสตรีในอดีตที่มีการนับถือบูชามากที่สุดเพราะขณะนั้นการแพทย์ยังไม่เจริญ การคลอดบุตรจึงเป็นเรื่องอันตรายมาก ยิ่งกว่านั้น ชาวจีนเชื่อว่า หากสะใภ้ไม่มีบุตรชายให้ครอบครัวแล้ว ครอบครัวจะถูกและไม่พอใจ ถึงกระทั่งถูกขับไล่ออกจากบ้าน ด้วยเหตุนี้ จู้เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng) จึงเป็นเทพเจ้าที่มีผู้คนเคารพนับถือ และมีหญิงสาวหลายคนผู้หญิงทั้งหลายมักอธิษฐานขอให้ได้บุตรชายและเติบโตอย่างปลอดภัย

ตำนานเกี่ยวกับจู้เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng) มีมากมาย และเรื่องเล่าของแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกันไป ในจำนวนนี้ เรื่องที่บันทึกในจดหมายเหตุเจี้ยนหนิงผู้จื้อ ค่อนข้างได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป ดังที่ อู๋ลี่ซิง (2554, น. 125) ได้กล่าวว่า ในสมัยราชวงศ์ซ่ง สิวี่ซิง โส่วมีสะใภ้คนหนึ่งตั้งครรภ์นานถึงสิบเจ็ดเดือนแล้วก็ยังไม่คลอด ขณะที่คนทั้งครอบครัววิตกกังวลกันอยู่นั้น มีสตรีนางหนึ่งมาถึงบ้านของพวกเขาพร้อมกับแนะนำตนเองว่าแซ่เฉิน มาจากอำเภอกุ่เถียน มณฑลฝูโจว เชี่ยวชาญการทำคลอด นางขอให้สิ่วี่ซิงโส่วจัดหาห้องให้หนึ่งห้องที่ชั้นล่างใต้ห้องลูกสะใภ้ จากนั้นเจาะรูที่พื้นห้องชั้นบนไว้หนึ่งรู แล้วให้คนรับใช้ถือกระบองเฝ้าอยู่ชั้นล่าง ไม่นานนัก สะใภ้ก็คลอดงูขาวออกมาหนึ่งตัว งูตัวนั้นเลื้อยหนีออกมาทางรู แต่ก็ถูกตีตาย สะใภ้ปลอดภัย สิวี่ซิงโส่วให้รางวัลขอบคุณสตรี

แซ่เฉินมากมาย แต่นางปฎิเสธไม่ยอมรับ รับไว้เพียงผ้าเช็ดหน้าหนึ่งผืนเท่านั้น และขอให้เขียนอักษรบนผืนผ้าว่า สี่ชิงโส่วมอบให้สตรีแซ่เฉินผู้ช่วยเหลือหญิงท้องแก่ จากนั้นจึงอำลากลับ

ต่อมาไม่นานสี่ชิงโส่วย้ายมารับราชการที่เมืองฝูโจว ได้ส่งคนออกไปสืบหาข่าวของสตรีแซ่เฉิน แต่ไม่ได้ข่าวแม้แต่น้อย ได้ยินเพียงว่าในท้องถิ่นนั้นมีศาลบูชาเฉินฟูเหรินแห่งหนึ่งหากมีหญิงคนใดตั้งครรภ์แล้วคลอดยากเทพในศาลนี้จะแปลงกายมาช่วยเหลือ จึงเดินทางไปดูที่รูปเคารพของเทพเจ้าองค์นี้มีผ้าเช็ดหน้าผืนหนึ่งแขวนอยู่ เป็นผ้าเช็ดหน้าที่ตนมอบให้นั่นเอง สี่ชิงโส่วจึงรายงานต่อราชสำนักเพื่อขอพระราชทานตำแหน่ง ด้วยเหตุนี้ เฉินฟูเหรินจึงกลายเป็นเทพเจ้าผู้ดูแลการคลอดบุตร ผู้คนเรียกว่าจู้เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng)

ภาพที่ 38 เทพเจ้าจู้เซิงเหนียงเหนียงในศาลเจ้าปู่จ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 6 โต๊ะบูชาเทพเจ้าไท้โส่ยเอี้ย

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ห้องด้านขวามือของโต๊ะบูชาเจ้าแม่กวนอิม เทพเจ้าสำคัญคือเทพเจ้าไท้โส่ยเอี้ย (太岁爷 Tàisui yé) ดังภาพที่ 39 ก็คือเทพเจ้าตามภาษาจีนกลางที่ว่าไท้โส่ย (太岁 Tàisui) ดังที่ อู่ลีซิง (2554, น. 24) ได้กล่าวว่า มีความเกี่ยวเนื่องกับดาวพฤหัสบดี หลังจากยุคสงครามระหว่างรัฐเป็นต้นมา ผู้คนได้สร้างแนวความคิดเรื่องไท้โส่ย (太岁 Tàisui) ขึ้น เพื่อนำปฏิทินโบราณสองระบบ (ระบบวนซ่ายและวนขวา) มาปรับใช้ด้วยกัน ไต้โส่ย (太岁 Tàisui) โคจรบนพื้นดิน แต่เคลื่อนที่สัมพันธ์กับดาวพฤหัสบดีบนท้องฟ้า นับตั้งแต่สมัยฮั่นตะวันตก (西汉 Xīhàn) เป็นต้นมา ผู้คนยึดถือว่าทิศทางที่ ไต้โส่ย (太岁 Tàisui) โคจรไปในแต่ละปีเกี่ยวข้องกับข้อห้ามในการปรับหน้าดินก่อสร้าง

ย้ายบ้าน แต่งงาน เป็นต้น หากขุดดินในตำแหน่งของไท้ส่วย (太岁 Tàisui) ก็จะพบก้อนเนื้อที่เคลื่อนไหวได้ชนิดหนึ่ง ซึ่งจะนำภัยพิบัติมาสู่มนุษย์ ดังนั้นจึงห้ามขุดดินเหนือศีรษะของไท้ส่วยเด็ดขาด (莫在太岁头上动土 Mò zài tàisui tóu shàng dòngtǔ) ด้วยเหตุนี้ตามธรรมเนียมปฏิบัติเมื่อจะขุดดิน ก่อสร้างบ้านเรือน ก็จะต้องเชิญผู้รู้มาถามตำแหน่งของไท้ส่วย (太岁 Tàisui) ในปีนั้น ๆ ให้แน่ชัด เพื่อไม่ให้ล่วงเกินเข้า

ตั้งที่ อู่ลี่ซิง (2554, น. 24) ได้กล่าวอีกว่า ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (宋朝 Sòngcháo) ไต้ส่วย (太岁 Tàisui) ไม่ได้จัดอยู่ในทำเนียบเทพเจ้าที่ต้องทำพิธีกราบไหว้บูชาของประเทศ ต่อมาหลังจากสมัยราชวงศ์หยวน (元朝 Yuáncháo) ธรรมเนียมนี้ก็มาเปลี่ยนแปลง ไม่เพียงแต่ไท้ส่วย (太岁 Tàisui) เป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้ปกครองสูงสุด แต่ยังมีการสร้างแท่นบูชาเป็นพิเศษสำหรับกราบไหว้ร่วมกับสุริยเทพ และจันทร์เทพ ในสมัยนั้นนอกจากข้อห้ามตำแหน่งทิศในการก่อสร้างแล้ว ไต้ส่วย (太岁 Tàisui) ยังได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ควบคุมชะตาประจำปีอีกด้วย และความเชื่อนี้ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 39 เทพเจ้าไท้ส่วยในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

*คำว่าไท้ส่วยผู้วิจัยอ้างอิงมาจากหนังสืออู่ลี่ซิง (2554, น. 24) คำว่าไท้ส่วยผู้วิจัยใช้ตามป้ายเขียนในศาลเจ้า คือ เทพเจ้าเดียวกัน

จุดที่ 7 โต้ะบูชาเทพเจ้าเต๋จ้งอ๋องกับเทพเจ้าจี้กง

โต้ะนี้ตั้งอยู่ห้องด้านขวามือของโต้ะบูชาเทพเจ้าฟ้าดิน เทพเจ้าสำคัญคือ เทพเจ้าเต๋จ้งอ๋อง หรือภาษาจีนกลางที่เรียกว่าตี้จี้หวัง (地藏王 Dì zàng wáng) ดังภาพที่ 40 เป็นเทพเจ้าแห่งยมโลกที่ชาวจีนนับถือ เดิมคือเทพเจ้าแห่งขุนเขาบูรพาแต่หลังจากอิทธิพลของศาสนาพุทธเผยแพร่เข้ามา ก็เริ่มมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับตี้จี้หวังปกครองยมโลก พุทธศาสนิกชนชาวจีนเรียกว่าตี้จี้หวังผู้ชำระ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตี้จี้หวังมีกล่าวไว้มากมาย ดังที่ อู๋ลี่ซิง (2554, น. 13) ได้กล่าวว่า ตี้จี้หวังเป็นเชื้อพระวงศ์ของประเทศจีนแล้ว มีนามว่าจินเฉียวเจี๋ย ขณะนั้นยังเป็นเพียงเจ้าผู้ครองแคว้นแคว้นหนึ่ง หนังสือกุ๋นฉู่จี้เชิงบทเทพพิสดารได้บันทึกเรื่องของตี้จี้หวังไว้ว่าเป็นผู้มีจิตใจเมตตาว่าไบหน้าตุ๋รายสตีปัญญาฉลาดปราดเปรื่อง ร่าจึ่งเจ็ดฉื่อ กระหม่อมสูง รูปร่างแปลก มีพลังและความสามารถมาก สามารถต่อกรกับคนสิบคน อันที่จริงตี้จี้หวังสามารถใช้ชีวิตความเป็นอยู่หรูหราสุขสบายได้ แต่กลับไม่นิยมวิถีชีวิตเช่นนั้น ท่านชอบอ่านหนังสือ ชอบช่วยเหลือผู้คน ระหว่างรัชสมัยของพระเจ้าถังซู่จง (唐肃宗 Táng sù zōng) ตี้จี้หวังตั้งปณิธานออกบวช นำเรือออกจากท่าที่เมืองอินซอน เลียบชายฝั่งมุ่งเข้าสู่แม่น้ำฉางเจียงของประเทศจีน ในที่สุดก็ปักหลักบำเพ็ญเพียรที่เขาจี้หัวซานในอำเภอหยาง มณฑลอันฮุย ใช้ดินขาวในชอกหินผสมข้าวกิน สิ้นอายุเก้าสิบเก้าปี ได้เป็นตี้จี้หวังปกครองสิบตำหนักพญายม ตรวจสอบความดีความชั่วของมนุษย์เมื่อยังมีชีวิต ใครทำความดีก็พาขึ้นสวรรค์ ใครทำความชั่วก็ส่งลงนรก ผู้ตายเพราะอุบัติเหตุก็ส่งไปเกิดใหม่ ตำนานเล่าว่าวันที่ 1 เดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติจีนของทุกปี ตี้จี้หวังจะเปิดด่านประตูผี ปล่อยให้ภูตผี วิญญาณพเนจรที่หิวโหยไปขออาหารกินในโลกมนุษย์ เมื่อมีผู้ล้มป่วยเพราะลวงเกินเทพเจ้า ผู้คนก็จะมากกราบไหว้บูชาเทพองค์นี้

ภาพที่ 40 เทพเจ้าเต๋จ้งอ๋องในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

โต๊ะบูชาที่ 7 ยังมีเทพเจ้าที่สำคัญอีกองค์ที่ผู้คนนิยมกราบไหว้ขอพรคือ เทพเจ้าจี้กง (济公 Jìgōng) ดังภาพที่ 41 ดังที่ 郭小亭 (Guōxiǎotíng) (2016, น. 1-5) ได้กล่าวไว้ว่า จี้กงเป็นพระอรหันต์ทางศาสนาพุทธมหายานนิกายเซนฝ่ายใต้ ท่านเกิดในตระกูลหลี่ ชื่อหลี่ซิ่วหยวน (李修缘 Lǐxiūyuán ค.ศ.1148 -1209) ในสมัยราชวงศ์ซ่งใต้ (南宋时期 Nán Song shíqí) หลังออกบวชแล้ว ท่านได้รับขนานนามว่า เต้าจี้ (道济 Dào jì) จำพรรษาอยู่ที่วัดกั๋วชิ่งชื่อ (国清寺 Guó Qīng Sì) หรือตามที่ชาวบ้านนิยมเรียกว่าพระจี้เตียน (济癫和尚 Jì diān héshàng) จี้กงหัวฟู (济公活佛 Jìgōng huófó) จี้กงฉานชื่อ (济公禅师 Jìgōng chánshī) ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่วัดหลิงอินชื่อ (灵隐寺 Líng yǐn sì) เนื่องจากพระจี้กงไม่ชอบปฏิบัติตามกฎของสงฆ์ ซ้ำยังชอบรับประทานเนื้อสัตว์ ดังนั้น หลังจากท่านเจ้าอาวาสอยู่หยวนมรณภาพแล้ว จี้กงจึงต้องย้ายไปอยู่ที่วัดจิ้งฉือชื่อ (净慈寺 Jìng cí sì) เนื่องจากพระจี้กงชอบช่วยเหลือผู้คนที่ตกทุกข์ได้ยาก อีกทั้งเป็นพระที่มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มาก จนเรื่องราวของท่านได้กลายเป็นนิทานพื้นบ้านที่กล่าวขานกันสืบต่อมาตั้งแต่ราชวงศ์ซ่ง (宋朝 Sòngcháo) จนถึงปัจจุบัน กล่าวกันว่าพระจี้กงเป็นพุทธสาวกองค์เดียวที่มีความโดดเด่นของการรวม 3 ความเชื่อคือ ศาสนาพุทธ (佛教 Fójiào) ศาสนาเต๋า (道教 Dàojiào) และขงจื้อ (孔道 Kǒngdào) ไว้ในตัวท่านเพียงองค์เดียว ท่านจึงกลายเป็นพระอรหันต์ที่มีผู้คนกราบไหว้ขอพรมากที่สุดองค์หนึ่งของชาวจีนภาคใต้

จิ้งในศาลเจ้าปู่ดจ้อมักรับรู้กันว่าท่านให้เพียงพอที่ใช้ในความจำเป็นแก่ผู้ศรัทธา นอกจากนี้ศาลเจ้าปู่ดจ้อยังเป็นศาลเจ้าที่มีการบูชาเทพเจ้าจำนวนมากที่สุดในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนของตำบลตลาดเหนือ มีการบูชาเทพเจ้าอีกหลายองค์ เช่น พระยูไล (如来佛祖 Rúlái fózǔ) เจ้าพ่อหลักเมือง (城王爷 Chéng wángyé) กิมฮั่วเหนียงเหนียง (金花娘娘 Jīn huā niángniáng) ไต้เส็งปู่ดจ้อ (齐天大圣 Qí tiān dà shèng) 18 อรหันต์ (十八罗汉 Shíbāluòhàn) และเฉิ่งสุ่ยจ้อซือ (清水祖师 Qīngshuǐ zǔshī) เป็นต้น

ภาพที่ 41 เทพเจ้าจี้กงในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 8 เทพเจ้าฮ้อเอี้ยก้ง

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ด้านขวามือของโต๊ะบูชาที่ 7 เป็นโต๊ะสุดท้ายของศาลเจ้า คือเทพเจ้าฮ้อเอี้ยก้ง (虎爷公 Hǔ yé gōng) ดังภาพที่ 42 มีจำนวนเสื่อหลายตัว โดยการตั้งโต๊ะต่ำกว่าโต๊ะบูชาอื่น ๆ ในศาลเจ้า

ภาพที่ 42 เทพฮ้อเอี้ยก้งในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3.1.4 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

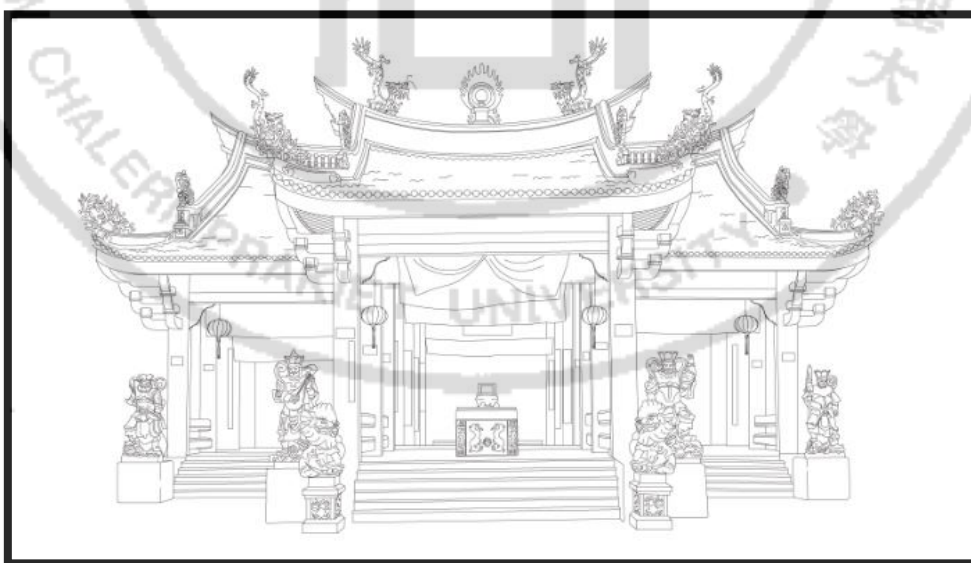
1) สถานที่ตั้งของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง (水碓斗母宮 Shuǐduì dòu mǔ gōng) เดิมตั้งอยู่ในหิ้งอาหล่ายหรือชอยรมณีย่านเมืองภูเก็ตเดิม ต่อมาเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้จึงได้ย้ายมาสร้างที่ใหม่เป็นที่ตั้งของศาลเจ้าปัจจุบัน ตั้งอยู่เลขที่ 283 ซอยภูธร ถนนระนอง ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2) ลักษณะการสร้างศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

การออกแบบของศาลเจ้ารอบแรกได้ออกแบบเป็นลักษณะของหัวกวางเพศผู้ คือมีลักษณะชั้นเดียวแต่ยกเพดานสูงขึ้นไปเป็นพิเศษ การออกแบบเช่นนี้เพราะคำว่ากวางในภาษาจีนกลางออกเสียงว่าลู่ ภาษาฮกเกี้ยนคือลก (鹿 Lù) ซึ่งพ้องเสียงกับคำว่าลู่ (祿 Lù) ที่มีความหมายว่ายศฐาบรรดาศักดิ์ แต่เนื่องจากตัวอาคารสูงกว่าศาลเจ้าปุดจ้อที่อยู่ทางด้านขวามือมากเกินไป และยังเป็นทีประดิษฐานของพระโพธิสัตว์ อีกทั้งศาลเจ้าปุดจ้อยังเคยมีบุญคุณในการให้ใช้สถานที่ฝากเครื่องใช้ในพิธีกรรมกินผักเมื่อครั้งที่เกิดเหตุไฟไหม้ที่ชอยหิ้งอาหล่ายแล้วย้ายมาที่ชุมชนจ้วยตุ่ย ดังนั้นจึงได้เปลี่ยนแปลงศาลเจ้าใหม่จากเดิมจากทรงหัวกวางมาเป็นทรงหลังเต่าแทน โดยลดส่วนสูงของตัวอาคารลง และเพิ่มเนื้อที่ในส่วนหลังของถ้ำกึ่งตั้งให้ยื่นออกมาจากตัวอาคารหลักทางด้านหน้า ดังภาพที่ 43 เมื่อมองจากภาพถ่ายมุมสูง ก็มีลักษณะคล้ายเต่าที่มีส่วนหัวยื่นออกมาจากกระดอง เพราะคำว่าเต่า (龟 Guī) ในภาษาจีนมีความหมายว่า อายุวัฒนะ ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำว่าสิ่ว (寿 Shòu) อีกทั้งในมงคล 3 ประการของชาวจีน สิ่ว (寿 Shòu) จัดอยู่ในลำดับสุดท้ายหลังฮก (福 Fú) และลก (祿 Lù) ซึ่งมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ชาวจีนปรารถนามากที่สุด

ภาพที่ 43 รูปแบบของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: <https://www.sac.or.th/exhibition>

การตกแต่งศาลเจ้ามีลักษณะเป็นแบบชาวจีนฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน มีการแกะสลักหินเป็นรูปท้าวจตุโลกบาล หรือสี่ตายิมก้อง จำนวน 4 องค์ ชูนางง้วน 1 คู่ และสิงโตหินแบบจีนฮกเกี้ยนขนาดใหญ่ 1 คู่ โดยทั้งหมดแกะสลักด้วยหินแกรนิตสีเขียว ซึ่งเป็นงานแกะสลักหินที่มีชื่อเสียงของเมืองฮกเกี้ยน ส่วนกำแพงของศาลเจ้านั้นก็เป็นช่างมาจากฮกเกี้ยนที่ทำโรงงานแกะสลักเดียวกัน ในการแกะสลักรูปแบบกำแพง ได้ทำเป็นแผ่นและเอามาติดรอบกำแพงศาลเจ้า โดยใช้รูปแบบการแกะสลักที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองฮกเกี้ยนหลายรูปแบบด้วยกัน คือการแกะสลักแบบลวดลายนูนต่ำ การแกะสลักแบบกะเทาะเพียงผิวหินเป็นลวดลายต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนั้นมีความหมายสิริมงคลทั้งหมด เช่นลวดลาย ส่ามเส้งเกียงแจ่ว เป็นการอวยพรให้โชคดี ร่ำรวย อายุมั่นขวัญยืน ลวดลายฮ้องเตียวโบทัน เป็นสัญลักษณ์แห่งความสวยงาม อวยพรให้มีความสุข ลวดลายก่าก้วนจิ้นลก เป็นการอวยพรให้ได้รับยศถาบรรดาศักดิ์ ลวดลายต่ายเหล็กเถ่งฮุย เป็นการอวยพรให้ประสบความสำเร็จในอนาคต เป็นต้น

ทางเข้าประตูใหญ่มีป้ายที่เขียนเป็นภาษาจีนขนาดใหญ่ว่า 九皇大帝 (Jiǔ huáng dàdì) แปลว่ากิ้วอ่องไตเต่ และมีภาษาจีนอยู่ด้านบนเหนืออักษรทั้งสี่เขียนว่า 斗母宮 (Dòu mǔ gōng) ก็คือเต้าโบบี้เก้ง ส่วนด้านบนขวาเป็นการเขียนวันเวลาที่ทำป้ายเขียนว่า 宣統三年秋季立 (Xuāntǒng sān nián qiūjì lì) แปลว่าได้จัดทำเมื่อช่วงฤดูใบไม้ร่วง ส่วนถ้องปีที่ 3 ซึ่งเป็นเวลาของจีนคือปี ค.ศ. 1909-1911 ช่วงสมัยปลายราชวงศ์ชิง ซึ่งตรงกับปี.ศ. 2454 และด้านล่างซ้ายมีการเขียนถึงบุคคลที่จัดทำป้ายว่า 弟子苏庆泉敬谢 (Dìzǐ sūqìngquán jìng xiè) แปลว่า ลูกศิษย์นายส้อเค่งจ้วนสร้างถวายดั่งภาพที่ 44 ศิลปะในการทำป้ายมีลายดอกไม้ที่มีความหมายเป็นสิริมงคล ซึ่งวันเวลาของป้ายมีประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ของศาลเจ้าจู้ตู่ในปัจจุบัน เนื่องจากศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบบี้เก้งเดิมที่เกิดไฟไหม้ไม่มีหลักฐานให้รับรู้ได้ว่าเริ่มมีการก่อสร้างตั้งแต่เวลาใด

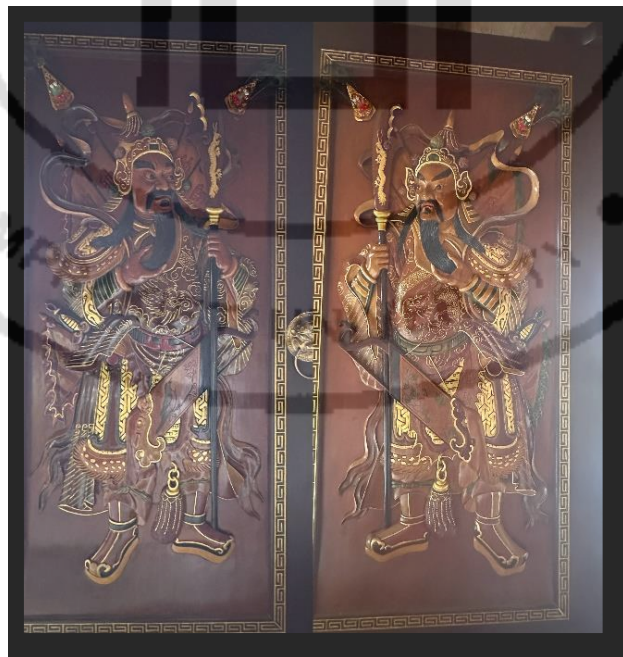
ภาพที่ 44 ป้ายทางเข้าประตูตรงกลางอาคารศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ประตูตรงกลางอาคารศาลเจ้าจะมีเทพเจ้าเฝ้าประตู ภาษาจีนกลางเรียกว่า 門神 (Ménshén) ดังภาพที่ 45 ภาษาฮกเกี้ยนเรียกว่ามึงสิน ทางศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งได้เลือกเป็นอู๊ดตีเกียง (尉迟恭 Yùchí gōng) กับจินชกโป้ (秦叔宝 Qínshūbǎo) เหมือนกับศาลเจ้าจ้ออ๋อง แต่เป็นการแกะสลักต่างกันตรงที่ไม่สามารถมองเห็นสิ่งของภายในศาลเจ้าได้

ภาพที่ 45 เทพเจ้าเฝ้าประตูของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ประตูดั้งเดิมมีป้ายว่าแชเล้งกอก (青龙阁 Qīnglóng gé) ดังภาพที่ 46 แปลว่าหอมังกรเขียว โดยก่อนหน้านี้ใช้คำว่าแชเล้งเตียน (青龙殿 Qīnglóng diàn) แปลว่าตำหนักมังกรเขียว ดังสามารถพบได้จากหลักฐานที่จารึกอยู่ในใบเขียนซีเก๋าของทางศาลเจ้าที่มีการสลักอักษรคำว่าแชเล้งเตียนไว้ด้วย แต่ป้ายหายไปตอนที่บูรณะศาลเจ้า ต่อมาในช่วงต้นปีพ.ศ. 2556 เปะเกี้ยว (คนช่วยดูแลภาษาจีนในศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง) คิดจะสร้างป้ายนี้ขึ้นมาใหม่ จึงมอบหมายให้นายดนตรีกร (เจ้าหน้าที่ประสานงาน) ไปเชิญศาสตราจารย์ 常敬宇教授 (Cháng jìngyǔ jiàoshòu) จากมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่งช่วยเขียน จากนั้นได้ส่งต่อไปยังเมืองจวนจีว (泉州 Quánzhōu) มณฑลฮกเกี้ยน (福建 Fújiàn) เพื่อแกะสลักป้ายไม้ โดยเปะเกี้ยวได้พิจารณาว่า ภายในศาลเจ้าที่เป็นตำหนักควรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด คือหลายเตียน หรือตำหนักใน (内殿 Nèi diàn) ซึ่งเป็นที่ประทับขององค์กิวอ๋องไตเต่ (九皇大帝 Jiǔ huáng dàdì) จึงเปลี่ยนคำว่ากอก (阁 Gé) มาแทนคำว่าเตียน (殿 diàn) จนถึงปัจจุบัน และเพื่อให้ดูสวยงามขึ้น ประตูดั้งเดิมของประตูทางเข้าจึงมีการติดป้ายตงหึ่งต๋อง (忠义堂 Zhōngyì Táng) ดังภาพที่ 47 แปลว่าศาลาคุณธรรม

ภาพที่ 46 ป้ายแชเล้งกอก (青龙阁 Qīnglóng gé) ประตูดั้งเดิมของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 47 ป้ายตงหิ้งตั้ง (忠义堂 Zhōngyì Táng) ประตู่ซ้ายมือของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

3) ศิลปะการตกแต่งภายในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งยังมีวัฒนธรรมคู่ยฺเหฺียน (对联 Duì lián) เนื้อหาของเหลี่ยนคู่ยฺเหฺียนในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งจะเกี่ยวกับการสรรเสริญบูชาเทพเจ้า พรรณนาความงดงามของศาสนสถาน ข้อคิดคำสอนในการประพฤติปฏิบัติ เหลี่ยนคู่ยฺเหฺียนทั้งหมดจะถูกเขียนลงบนแผ่นกระดาษสีเหลืองจึงเรียกว่า อั้งต๋วยเหลี่ยน แปลว่า โคลงคู่สีเหลือง จากบริเวณถ้ำก๊องเต้งก็คือศาลาบูชาเทวดาฟ้าดิน

- คู่ยฺเหฺียนหรือโคลงคู่บริเวณจุดไหว้ฟ้าดินหรือถ้ำก๊องเต้ง มีจำนวน 3 คู่

คู่ยฺเหฺียนหรือโคลงคู่บริเวณจุดไหว้ฟ้าดิน หรือถ้ำก๊องเต้งจากเสาด้านหน้าถึงด้านในตามลำดับคู่ที่หนึ่ง เป็นการเขียนถึงสถานที่ตั้งและความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง ดังภาพที่ 48 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 平阳山斗母宝宫金坛神灵春秋祀典古今传

(Píngyáng shān dòu mǔ bǎo guān jīn tán shénlíng chūnqiū sì diǎn gǔjīn zhuàn

<หมายเลข 2 > 水碓社九皇御殿银座圣迹四时景焕犹新

(Shuǐduì shè jiǔ huáng yùdiàn yínzuò shèng jī sì shí jǐng huàn yóu xīn)

แปลว่า พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าเต้าโบ้เก้งเหนือเนินเป้งหย่องซ่านสี่บ่ทอดไม่ขาดสาย ทัศนียภาพรอบศาสนสถานกลางชุมชนจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งสวยงามสดงดงามทุกเวลา

ภาพที่ 48 ตั๋วเหลี่ยนบริเวณถ้ำก้องเต่งคู่ที่ 1 ของศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโป้เก็ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณจุดไหว้ฟ้าดิน หรือถ้ำก้องเต่งจากเสาด้านหน้าถึงด้านในตามลำดับคู่ที่สอง เป็นการเขียนถึงความสวยงามของแสงธรรมชาติสะท้อนให้ศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโป้เก็งมีความสวยงามเป็นอย่างมาก ดังภาพที่ 49 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 平阳山风水月常织锦绣光华大启

(Píngyáng shān fēngshuǐ yuè cháng zhī jǐnxiù guānghuá dà qǐ)

<หมายเลข 2 > 水碓社云霞日映圣庙阁绮丽漫天

(Shuǐduì shè yúnxiá rì yìng shèngmiào gé qǐlì màntiān)

แปลว่าจันทร์ทอแสงนวลส่องเสริมฮวงจู้ยเนินเป็งหยองซ้าน สุริยันส่องสะท้อนศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโป้เก็งเกิดเป็นทัศนียภาพอันงดงาม

ภาพที่ 49 ตั๋วเหลี่ยนบริเวณถ้ำก๊องเต้งคู่ที่ 2 ของศาลเจ้าจ้วยตู่เต้าโบบี้เก็ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่บริเวณจุดไหว้ฟ้าดิน หรือถ้ำก๊องเต้งจากเสาด้านหน้าถึงด้านในตามลำดับคู่ที่สาม เป็นการเขียนถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้าในศาลเจ้าจ้วยตู่เต้าโบบี้เก็งทำให้มีผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้เป็นจำนวนมากจึงมีกลิ่นธูปตลอดเวลา ดังภาพที่ 50 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 北岳宫里金坛香霏瑞气神仙欣赏

(Běiyuè gōng lǐ jīn tán xiāngrú ruì qì shénxiān xīnshǎng)

<หมายเลข 2 > 南天门外银河烟波宛转凡夫难跨

(Nán tiānmén wài yínhé yānbō wǎnzhuǎn fánfū nán kuà)

แปลว่า กลิ่นธูปหอมเหมือนแท่นบูชาเทพเจ้าจรขยายไปทั่วศาลเจ้า ประดุจคลื่นหมอกประดุจสวรรค์ซัดสาดจนไม่มีผู้ใดก้าวข้ามผ่าน

ภาพที่ 50 ตั๋วเหลี่ยนบริเวณถ้ำก้องเต่งคู่ที่ 3 ของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่ประตูตรงกลางตัวอาคารจำนวน 1 คู่
 ตั๋วเหลี่ยนหรือโคลงคู่ประตูตรงกลางตัวอาคารกลางศาลเจ้าโดยเป็นการเขียนถึงบรรยากาศ
 และสิ่งแวดล้อมบริเวณศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งมีความสวยงาม และมีความสรรเสริญเทวดาบารมีของ
 ศาลเจ้า ดังภาพที่ 51 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 苍山碧水虎跃龙腾斗宫萧然肃静

(Cāngshān bìshuǐ hǔ yuè lóngtóng dòu gōng xiāorán sùjìng)

<หมายเลข 2 > 丽日和风鸚歌凤舞母殿淑德清倩

(Lì rì héfēng yīng gē fèng wǔ mǔ diàn shū déqīng qiàn)

แปลว่า ศาลเจ้าเต้าโบ้เก้งเจียบส่งดล้อมรอบไปด้วยเขาเขียวน้ำใส เหล่ามังกรผงดฝูง
 พยัคฆ์ผยอง แสงแดดอบอุ่นสายลมเย็นชื่น มวลวิหคขับร้องหมู่หงส์รำยรำร่วมสรรเสริญเทวดาบารมี

ภาพที่ 51 ตู๋เย่เหลียนหรือโคลงคู่ประตูตรงกลางตัวอาคารของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าไป๋แก๊ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู๋เย่เหลียนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งขวามือตัวอาคารศาลเจ้าจำนวน 1 คู่
 ตู๋เย่เหลียนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งขวามือตัวอาคารศาลเจ้าแซ่เล็งกอก (青龙阁 Qīnglóng gé) เป็นการเขียนถึงวิธีการต้อนรับเทพเจ้าทั้งหลายเข้ามาในศาลเจ้า ดังภาพที่ 52 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 金鼓银锣喧天共奏恭迎圣驾妙曲

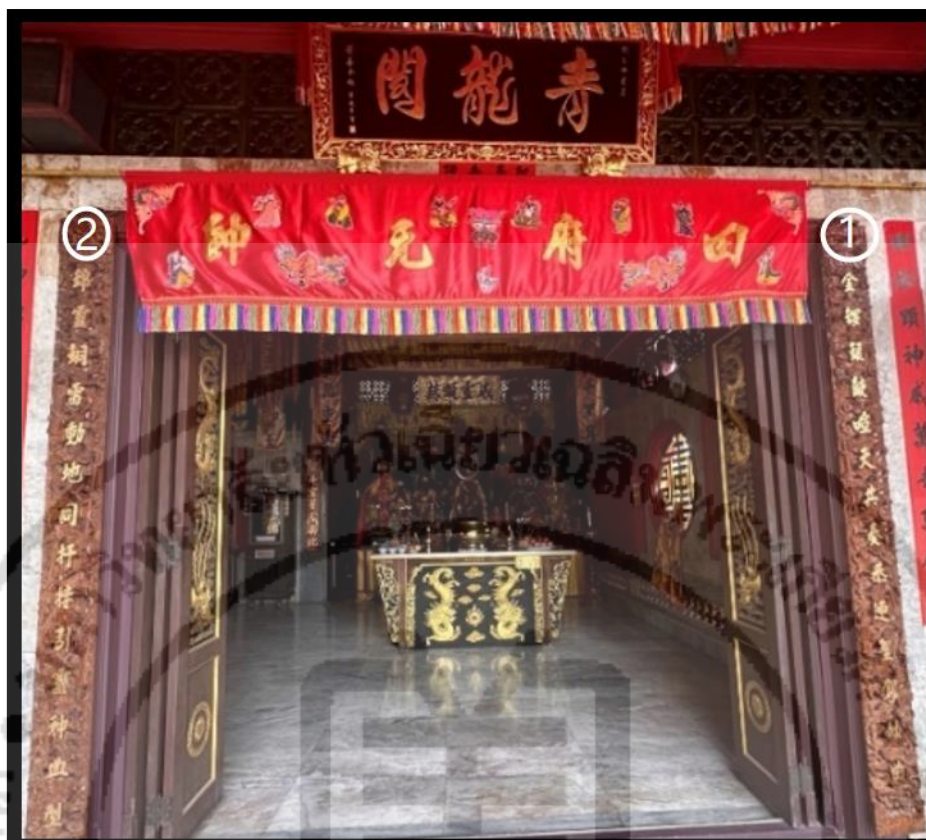
(Jīn gǔ yín luó xuān tiān gòng zòu gōngyíng shèng jià miào qǔ)

<หมายเลข 2 > 锦雳铜雷动地同抒接引灵神典型

(Jǐn lì tóng léidòng dì tóng shū jiē yǐn líng shén diǎnxíng)

แปลว่า กลองฆ้องประโคมสะเทือนเลื่อนลั่นบรรเลงดนตรีรับเสด็จ สายฟ้าฟาดสนั่น
 หวั่นไหวยามอัญเชิญเทวดาลงมาสถิต

ภาพที่ 52 ตู๋ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งซ้ายมือตัวอาคารของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโป้แก๊ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

- ตู๋ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งซ้ายมือตัวอาคารศาลเจ้าจำนวน 1 คู่
 ตู๋ยเหลี่ยนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งซ้ายมือตัวอาคารตงหังต๋อง (忠义堂 Zhōngyì Táng)
 เป็นการเขียนถึงความความศักดิ์สิทธิ์ของประเพณีถือศีลกินผักและการสวดมนต์ของศาลเจ้าได้ดึงดูดใจ
 ผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก ดังภาพที่ 53 มีข้อความดังนี้

<หมายเลข 1 > 神阁宝座灯影烛光炮花驻足斋宾

(Shén gé bǎozuò dēngyǐng zhúguāng pào huā zhùzú zhāi bīn)

<หมายเลข 2 > 古庙俊立青磬红鱼经曲醉迷香客

(Gǔ miào jùn lì qīng qìng hóng yú jīng qū zuì mí xiāngkè)

แปลว่า แสงเทียนเงาประทีปเหนือแท่นบูชาดึงดูดศาสนิกชนให้หยุดชม ทำนองสวดมนต์
 ภายในศาลเจ้าเก่าแก่ไพเราะจับใจยิ่ง

ภาพที่ 53 ด้ายเหลียนหรือโคลงคู่ประตูฝั่งซ้ายมือตัวอาคารของศาลเจ้าจ้วยตุ๋เต้าไ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยยังพบว่ามีศาลาชื่อศาลาร่วมใจภาษาจีนฮกเกี้ยนเรียกว่าแปะเอ่งต๋อง ซึ่งตรงกับภาษาจีนกลางคำว่า 百应堂 (Bǎi yīng táng) ดังภาพที่ 54 ตั้งอยู่ซ้ายมือของตัวศาลเจ้าจ้วยตุ๋เต้าไ้เก้ง แปลตามภาษาก็คือรับทุกเรื่อง ดังนั้นศาลานี้ทางศาลเจ้าใช้เป็นสถานที่สำหรับเปิดโรงทาน แจกจ่ายอาหารให้กับชาวบ้านที่เข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า บางครั้งก็เป็นที่นั่งพักผ่อนหรือหลบฝนของผู้คนที่เดินทางผ่านไปมา นอกเหนือจากช่วงงานกินผักแล้วยังเป็นสถานที่ที่สำคัญสำหรับจัดงานแซ่ฮิดของเทพเจ้าต่าง ๆ ตลอดทั้งปีด้วย

ภาพที่ 54 ศาลาแปะเอ่งต๋องของศาลเจ้าจ้วยตุ๋เต้าไ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

4) รูปเคารพของเทพเจ้าที่ประดิษฐานอยู่ภายในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่ารูปเคารพเทพเจ้าของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งในศาลเจ้าได้มีการแบ่งโต๊ะบูชาเทพเจ้าเป็น 5 จุด ได้แก่

จุดที่ 1 โต๊ะไหว้ฟ้าดินศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ตรงกลางของศาลเจ้า หลังจากเดินผ่านประตูทางเข้าจะเห็นเป็นจุดแรก มีภาษาจีนเขียนว่า 天宮賜福 (Tiāngōng cì fú) หมายถึงได้รับพรจากสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีลายดอกไม้กับลายมังกรที่เป็นเอกลักษณ์แบบจีนและมีความหมายสิริมงคลอีกด้วย ดังภาพที่ 55

ภาพที่ 55 จุดไหว้ฟ้าดินศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 2 โต๊ะบูชาเทพเจ้ายูไลฮุด

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ตรงกลางในอาคารศาลเจ้า เทพเจ้าที่สำคัญและตั้งไว้สูงสุดของศาลเจ้าคือเทพเจ้ายูไลฮุด-ไ้ซ่งโล่กุ้น (如来佛祖 Rúlái fózǔ) ตามความเชื่อของชาวจีนที่เชื่อกันว่าเทพเจ้ายูไลฮุดเป็นเทพเจ้าหลายองค์ โดยแต่ละองค์ก็มีชื่อยูไลทุกองค์ และนอกจากคำว่ายูไลแล้ว ยังมีคำที่พระพุทธรเจ้าใช้เรียกแทนตัวเองอีก 9 ชื่อ ดังที่ 熊江宁 (Xióng jiāngníng) (2016, น. 16) ได้กล่าวไว้ว่าตามที่บันทึกไว้ในคัมภีร์พุทธะวณะสิบพระนาม (佛说十号经 Fó shuō shí hào jīng) ชื่อของเทพเจ้ายูไลฮุด-ไ้ซ่งโล่กุ้น (如来佛祖 Rúlái fózǔ) มี 1) ยูไล (如来 Rúlái) 2) อิงกง (应供 Yīng gōng) 3) เจิ้งเปียนจื่อ (正遍知 Zhèng biàn zhī) 4) หมิงสิงจู่ (明行足 Míng xíng zú) 5) ซ่านชื่อ (善逝 Shàn shì) 6) ชื่อเจียนเจีย (世间解 Shì jiān jiě) 7) อู่ซ่งเตี้ยวอวีจ่างฟู (无上调御丈夫 Wú shàngdiào yù zhàngfū) 8) เทียนเหรินชื่อ (天人师 Tiān rén shī) โฟ (佛 Fó) 9) ชื่อจุน (世

尊 Shì zūn) พุทธลักษณะขององค์พระยูไลนั่งบนบัลลังก์ดอกบัว ดังภาพที่ 56 ซึ่งชาวจีนเชื่อว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเมตตาต่อทุกชีวิตของโลก และรับรู้ทุกอย่างของโลก

ภาพที่ 56 โต๊ะที่ 2 เทพเจ้ายูไลสูงสุดศาลเจ้าจួយู่เต้าไบ้แก๊ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 3 โต๊ะบูชาเทพเจ้าเตียนฮู่หง่วนโส่ย

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ในตัวอาคารแซ่เล็งกอก (青龙阁 Qīnglóng gé) อยู่ซ้ายมือของโต๊ะบูชาเทพเจ้ายูไลสูงสุด บนโต๊ะตั้งเทพเจ้าหลายองค์ องค์ที่สำคัญคือพระเตียนฮู่หง่วนโส่ย (田府元帅 Tián fǔ yuánshuài) ดังภาพที่ 57 ท่านเกิดในวันที่ 11 เดือน 6 ตามปฏิทินจีน ดังที่ จันฮกซิว (2562, น. 78) ได้กล่าวว่าตามประวัติชาวจีนมีชื่อจริงว่า เหล่ยไห่ชิง (雷海青 Léi hǎi qīng) ลูกบุญธรรมของจักรพรรดิ ตงเยว่ (东岳大帝 Dōng yuè dàdì) ในประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ถัง (唐朝 Táng cháo) ท่านลงมาปฏิบัติธรรมในโลกมนุษย์ ซึ่งเป็นนักดนตรีที่ถือว่าเป็นสุดยอดของดนตรีพื้นเมืองหมิ่นหนาน (闽南 Mǐnnán) (ฮกเกี้ยน) ในสมัยราชวงศ์ถัง (唐朝 Táng cháo) จักรพรรดิถังหมิงหวง (唐明皇 Tángmíng huáng) กับนางสนมของจักรพรรดิหยางก๊วยเฟย (楊貴妃 Yángguì fēi) โปรดปรานดนตรีพื้นบ้านของฮกเกี้ยนเป็นพิเศษ (閩南傳統音樂 Mǐnnán chuántǒng yīnyuè) ซึ่งสั่งให้เหล่ยไห่ชิงเล่นดนตรีที่เรียกว่า “หนานอิน” (南音 Nányīn) ป้อยครั้ง จนใน ค.ศ. 756 เกิดกบฏอันชื้ออันสี่อ (安史之亂 Anshǐzhīlù àn) เหล่ยไห่ชิงโดนถูกผู้ร้ายประหารชีวิตเพราะปกป้องจักรพรรดิถังหมิงหวง (唐明皇 Tángmíng huáng) หลังตายแล้วยังส่งวิญญาณมาปกป้องจักรพรรดิถังหมิงหวง (唐明皇 Tángmíng huáng) ซึ่งเห็นบนธงมี

คำว่า 田 (Tián) จึงให้ตำแหน่งว่าหวงโส่ย (元帅 yuánshuài) ชาวบ้านจึงเรียกกันว่าเตียนหวงโส่ย (田元帅 Tián yuánshuài) แต่ความจริงบนธงคือคำว่า 雷 (Léi) ด้วยมีเมฆปิดบังส่วนบนไว้

ดั่งที่ จันฮกซิว (2562, น. 78) ได้กล่าวอีกว่า หลังจากนั้นจักรพรรดิถังหมิงหวง (唐明皇 Tángmíng huán) ได้มอบตำแหน่งให้อีกรอบเป็นตู่หวงโส่ย (都元帅 dū yuánshuài) ชาวบ้านจึงเรียกกันว่าเตียนตู่หวงโส่ย (田都元帅 Tiándū yuánshuài) ปัจจุบันเป็นเทพเจ้าที่ได้รับความเคารพจากคณะละครนักดนตรี และนักแสดงพื้นบ้านฮกเกี้ยน อีกตำนานบอกว่าท่านเกิดมาถูกทิ้งในทุ่งนา ซึ่งภาษาจีนกลางเรียกว่าเตียน (田 Tián) แต่อยู่รอดมาได้ด้วยยุบ่วนน้ำลายให้กินเป็นอาหาร จนกระทั่งมีชาวนามาพบและเก็บไปเลี้ยง วัยเด็กชอบเสียงดนตรีมาก ถึงกับสร้างขลุ่ยจากไม้ไผ่และเครื่องดนตรีอีกหลายชนิด จากนั้นก็เล่นดนตรีเรื่อยมาจนถูกเรียกตัวไปยังเมืองหลวงในตำแหน่งนักดนตรีประจำวัง จนกระทั่งถูกย้ายให้ไปคุมกองทหารฝ่ายเหนือตำแหน่งนายทหารฝ่ายบุ๋น

ดั่งที่ จันฮกซิว (2562, น. 78) ได้กล่าวว่าท่านได้พาสัตว์เลี้ยงตั้งแต่ท่านยังเล็กคือ สุนัขและไก่ ติดตามไปด้วย หลังจากนั้นได้เกิดสงครามขึ้น ด้วยความไม่รู้ในการศึกจึงถูกข้าศึกล้อมเมืองไว้ ขณะที่เมืองกำลังจะถูกตีแตก ท่านก็ได้เกิดแนวคิดโดยแบ่งทหารออกมาส่วนหนึ่ง ให้แต่งกายด้วยหนังสัตว์แล้วทำการแสดงที่เรียกว่า ละครงาหุ่นกระบอกคนประกอบดนตรี ส่วนทหารที่เหลือซุ่มไว้ ข้าศึกเข้ามาเห็นต่างก็ตะลึงและหลงใหลเนื่องจากไม่เคยเห็น ทันใดนั้นเหล่าทหารที่ซุ่มไว้ต่างเข้าโจมตีสวนกลับ จนกระทั่งข้าศึกแตกพ่ายหนีไป จักรพรรดิถังหมิงหวง (唐明皇 Tángmíng huán) ทราบความจริงแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพเตียน หรือ เตียนตู่หวงโส่ย (田都元帅 Tiándū yuánshuài) ลักษณะรูปเคารพของท่านคือนิ้วท่านจะชี้ขึ้นและชี้ลง หมายถึง 天生吾, 地育吾 (Tiānshēng wú, Dìyù wú) แปลว่า สวรรค์ให้กำเนิด พสุธาให้คงอยู่

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าศาลเจ้าจួយู่เต้าโบ้เก็งนับถือท่านเป็นอย่างมากด้วยเหตุที่ศาลเจ้ามีการก่อตั้งต้นกำเนิดโดยคณะจิวที่มาจากมณฑลฮกเกี้ยน ซึ่งตามการให้ความสำคัญที่นั้งฝั่งขวาของจีนจึงประดิษฐานท่านไว้บนโต๊ะบูชาที่ 3 กับพระจ้อซูก๊อง (祖师公 Zǔshī gōng) ดังภาพที่ 57 เป็นเทพเจ้าที่สำคัญของโต๊ะที่ 3 เช่นกัน ดั่งที่ อู๋ลิ่วจิง (2554, น. 182) ได้กล่าวว่าชิงสุ่ยจู่ซือ (清水祖师 Qīngshuǐ zǔshī) ชาวฮกเกี้ยนส่วนใหญ่เรียกว่า อู๋เมี่ยนจู่ซือ (乌面祖师 Wū miàn zǔshī) ปริมาจารย์หน้าดำเนื่องด้วยคำว่า 乌 (Wū) ในภาษาจีนหมายถึงดำ มีชื่อทางโลกว่าเฉินอิง (陈应 Chén yīng) ฉายาทางธรรมคือผู้จู่ (普足 Pǔ zú) เกิดที่เมืองฮกเกี้ยน (福建 Fújiàn) ในสมัยจักรพรรดิซ่งเหรินจง (宋仁宗 Sòng rénzhōng) (ค.ศ. 1023-1063) ถือเพศตรงตั้งแต่ยังเด็กเล็ก เดิมทีอาศัยอยู่ที่สำนักต้าหยุนยวน (大云院 Dà yún yuán) ภายหลังเดินทางไปยังเขาเกาไท่ซาน (高太山 Gāotàishān) เพื่อบำเพ็ญเพียรอย่างเข้มงวดเพียงลำพัง ต่อมาเนื่องจากใคร่ครวญแล้วเห็นว่า การศึกษาด้วยตนเองไร้อาจารย์ชี้แนะ ย่อมยากนักที่จะประสบความสำเร็จ จึงเดินทางไปเขาต้าจิ้งซาน (大静山 Dà jìng shān) คารวะหมิงซ่งช่านซือ (明

松禅师 Míngsōng chánshī) เป็นอาจารย์ ศึกษาเล่าเรียนอยู่สามปีจึงรู้แจ้งในมรรคาเต๋า ก่อนกลับเขา เกาไท่ซาน (高太山 Gāotàishān) อาจารย์ได้สั่งสอนให้รู้จักบำเพ็ญเมตตาบารมี ช่วยเหลือสรรพสัตว์ จ้อชูก๊อง (祖师公 Zǔshī gōng) ยึดคำสั่งสอนของอาจารย์เป็นที่ตั้งนับแต่บัดนั้น ช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บให้ผู้คน บริจาคยารักษาผู้ป่วย ตลอดจนคนยากจนทั้งหลาย ต่อมาในสมัยจักรพรรดิซ่งเสินจง (宋神宗 Sòng shénzōng) ปีที่ 6 แห่งรัชศกหยวนเฟิง (元丰六年 Yuán fēng liù nián) (ค.ศ. 1078-1085) ที่ห้องที่เมืองชิงซี (清溪 Qīng xī) มณฑลฮกเกี้ยน (福建 Fújiàn) เกิดภัยแล้งจ้อชูก๊อง (祖师公 Zǔshī gōng) ได้รับคำสั่งให้ไปทำพิธีขอฝน ไม่นานนักฝนก็ตกลงมาจนเพียงพอ ผู้คนจึงขอให้ท่านอยู่ที่ เขาผิงไหลซาน (蓬莱山 Pénglái shān) ต่ออีกเป็นเวลานาน ทั้งยังสร้างที่พำนักและให้การดูแลเป็นพิเศษ จ้อชูก๊อง (祖师公 Zǔshī gōng) เห็นว่าด้านหน้าประตูมีน้ำพุใสสะอาด จึงตั้งชื่อที่พำนักว่าชิงสุ่ยเหยียน (清水岩 Qīngshuǐ yán) และบำเพ็ญเพียรอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 19 ปี เนื่องจากทำความดีช่วยเหลือผู้คนมากมาย จึงเป็นที่เคารพของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นเป็นอันมาก ชาวบ้านจะมาหาเพื่อขอพรให้มีความสุขและให้ช่วยปัดเป่าเคราะห์ร้าย สมัยจักรพรรดิซ่งฮุยจง (宋徽宗 Sòng huīzōng) (ค.ศ. 1101-1125) ปีที่ 9 แห่งรัชศกเจี้ยนจงจิ้งกั๋ว (靖国九年 Jìngguó jiǔ nián) วันที่ 13 เดือน มิถุนายน จ้อชูก๊อง (祖师公 Zǔshī gōng) สั่งเสียบรรดาศิษย์ทั้งหลายแต่เช้า จากนั้นนั่งตัวตรง สิ้นใจละจากโลกนี้ไป สิริอายุรวม 65 ปี

ภาพที่ 57 รูปเคารพของเตียนฮ้วนโศยกับจ้อซูก๊องของศาลเจ้าจ้วยตุ๋นต้าไต้เก็ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 4 โต๊ะบูชากวนเส่งเต้กุ้น

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ในตัวอาคารตงหังต๋อง (忠义堂 Zhōngyì Táng) อยู่ขวามือของโต๊ะบูชาเทพเจ้ายูลูฮุด บนโต๊ะตั้งเทพเจ้าหลายองค์ มีเทพเจ้าที่สำคัญคือกวนเส่งเต้กุ้น (เทพเจ้ากวนอู) (关圣帝君 Guān shèng dì jūn) ดังภาพที่ 58 ท่านกวนอู หยุน ฉาง (ภาษาจีนกลางเรียกนามท่านว่า กวนอู๋) เป็นพี่น้องร่วมสาบานกับเล่าปี่และเตียวหุยตามพงศาวดารเรื่องสามก๊ก หน้าท่านแดงตลอดเวลาเหมือนพุทราสุกมีหนวดเครางดงามมีง้าวเป็นอาวุธคู่กาย ท่านมีความรอบรู้ด้านการทหารมากมีพาหนะสุดยอดคือม้าเซ็กเทาท่านร่วมชีวิตในการศึกร่วมกับเล่าปี่ด้วยความซื่อสัตย์จงรักภักดีและกล้าหาญ หลังจากท่านสิ้นชีวิตลงท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์สูงส่ง

ภาพที่ 58 รูปเคารพของกวนเส่งเต๋กุ่นของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก็ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จุดที่ 5 โต๊ะบูชาเทพเจ้าฮ้อเอี้ย

โต๊ะนี้ตั้งอยู่ในประตูตัวอาคารตงหิงต๋อง (忠义堂 Zhōngyì Táng) อยู่ขวามือของโต๊ะบูชาเทพเจ้ากวนเส่งเต๋กุ่น ซึ่งเป็นโต๊ะสุดท้ายของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก็ง เทพเจ้าที่บูชาคือฮ้อเอี้ย (威猛将军 Wēi měng jiàng jūn) ดังที่ จันฮกซิว (2562, น. 103) ได้กล่าวว่าเสื่อคือเจ้าป่า ประกอบความเชื่อในเรื่องของเจ้าที่เจ้าทางเจ้าป่าและเจ้าเขาทั้งหลาย เสื่อจึงถูกรวมเข้าไปในกลุ่มความเชื่อนั้นด้วย โดยชาวจีนเชื่อกันว่า เสื่อเป็นสัตว์พาหนะของท้อเต๋ก๊อง (土地公 Tǔdì gōng) และเส่งฮองเอี้ย ในศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก็งมีการตั้งโต๊ะบูชาฮ้อเอี้ย (威军猛将 Wēi měng jiàng jūn) มาตั้งแต่สมัยก่อน แต่รูปเคารพที่ตั้งบูชาในปัจจุบันนั้นเป็นคนละองค์ เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่าองค์สมัยก่อนมีลักษณะรูปปั้นของเสื่ออ้าปาก แลดูน่าเกรงขามยิ่งนัก ซึ่งมีทั้งความศักดิ์สิทธิ์และดุร้ายไปพร้อมกัน ชาวบ้านและเด็ก ๆ หรือผู้คนที่เดินผ่านทางหน้าศาลเจ้าบางที่ก็เห็นเงาของเสื่อ บางครั้งก็ได้ยินเสียงคำรามของเสื่อ ทำให้มีความเกรงกลัว ต่อมาทางศาลเจ้าจึงได้ทำพิธีตัดหัวของเสื่อรูปเคารพองค์เดิมและเปลี่ยนมาเป็นองค์ปัจจุบันที่มีลักษณะเป็นเสื่อที่หมอบนึ่ง ปิดปาก ดุสุขุมน่าเกรงขามไปอีกแบบ จากนั้นมาชาวบ้านที่อยู่ใกล้บริเวณศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก็งก็ไม่มีกรพบเจอเหตุการณ์ประหลาดเหล่านั้นอีกเลย นอกจากรูปเคารพที่สำคัญ

ของแต่ละโตะแล้วในศาลเจ้ายังมีรูปเคารพอีกมากมาย เช่น รูปเคารพของเจ้าแม่กวนอิม (观音菩萨 Guānyīn púsà) รูปเคารพของเจ้าแม่ย่านาง (妈祖婆 Māzǔ pó) รูปเคารพของไท่ส่วยเอี้ย (太岁爷 Tàisui yé) เป็นต้น

ภาพที่ 59 รูปเคารพของฮ้อเอี้ย (威猛将军 Wēi měng jiāng jūn) ของศาลเจ้าจ้วยเต้าไต้เก็ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ลักษณะของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้ามีการแบ่งประตู่เป็น 3 บานทุกศาลเจ้า ประตู่ตรงกลางของศาลเจ้าเป็นการตั้งโตะบูชาเทพเจ้าประธานที่สำคัญที่สุดในศาลเจ้า มีรูปภาพต่าง ๆ ที่มีความเป็นจีนและมีความหมายเกี่ยวกับความมงคลต่าง ๆ ตั๋วเหลี่ยนในศาลเจ้าทุกแห่งมีการเขียนด้วยสีเหลืองทั้งหมดและมีความหมายในด้านการชมสถานที่ที่มีความสวยงาม และความดีงามของเทพเจ้าในศาลเจ้า ส่วนรูปเคารพของศาลเจ้านั้นมีการให้ความสำคัญเทพเจ้าที่ต่างกัน โดยศาลเจ้าแม่ย่านางมีการให้ความสำคัญและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเจ้าแม่ย่านางเป็นหลัก ศาลเจ้าจ้ออ๋องให้ความสำคัญและมีการจัดงานพิธีกรรมเกี่ยวกับจ้ออ๋องเป็นหลัก ศาลเจ้าปุดจ้อให้ความสำคัญกับเจ้าแม่ปุดจ้อเป็นหลัก และศาลเจ้าจ้วยเต้าไต้เก็งมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิ้วอ๋องไต่เต่เป็นหลัก ซึ่งการตั้งโตะบูชาของแต่ละศาลเจ้านั้น โตะที่ 1 เป็นโตะบูชาเทพเจ้าฟ้าดินทั้งหมด โตะที่ 2 เป็นโตะที่บูชาเทพเจ้าประธานในศาลเจ้า และโตะสุดท้ายทั้ง 4 ศาลเจ้าเป็นโตะที่มีความสูงต่ำกว่าโตะบูชาอื่น ๆ ในศาลเจ้า ซึ่งเป็นเทพเจ้าเจ้าพ่อเสือทั้ง 4 ศาลเจ้า ดังนั้นจึงทราบได้ว่าศาลเจ้าของชาวฮกเกี้ยนมีความเหมือนกันแต่ก็มีการเน้นความสำคัญที่แตกต่างกัน ศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือจึงสามารถอยู่ใกล้และสืบทอดกันมานานกว่า 100 ปีได้ และยังคงสืบทอดได้ต่อไปอีกยาวไกล เนื่องด้วยศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง แต่ละแห่งมีการ

บูชาเทพเจ้าจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงอธิบายข้อมูลรายละเอียดเพียงแต่เทพเจ้าที่ทางศาลเจ้าให้ความสำคัญเป็นหลักเท่านั้น

3.2 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

ความเชื่อเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่สามารถทำให้จิตใจของบุคคลสบายใจได้และสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยเฉพาะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งกลุ่มชาวจีนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาคือกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยน ที่ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ตก็นำคติความเชื่อของตนมาพร้อมกันด้วย หลังจากเริ่มมีการตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นที่ เป็นทางมีความมั่นคงมากขึ้น จึงมีการสร้างศาลเจ้าตามความเชื่อของตนขึ้นมาด้วย เพื่อเป็นสถานที่นัดรวมตัวกันและสามารถเป็นที่ประดิษฐานรูปเทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือ จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ความเชื่อทั้ง 4 ศาลเจ้าในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตมี ความเชื่อทั้งหมด 7 ความเชื่อคือ ความเชื่อเรื่องสุขภาพ ความเชื่อเรื่องความรัก ความเชื่อเรื่องโชคลาภ ความเชื่อเรื่องการทำงาน ความเชื่อเรื่องการขอบุตร ความเชื่อเรื่องแก้ปิง และความเชื่อเรื่องความปลอดภัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ความเชื่อเรื่องสุขภาพ

คนจีนได้สอนลูกหลานต่อ ๆ กันมาว่า 身体是革命的本钱 (Shēntǐ shì géming de běnqián) แปลเป็นภาษาไทยหมายถึงร่างกายเป็นต้นทุนของการพัฒนา ดังนั้นทุกคนต้องให้ความสำคัญกับสุขภาพร่างกาย มีสุขภาพที่ดีจึงมีชีวิตที่ดีได้ เพราะชีวิตของคนเราถ้าหากว่าไม่สบายหรือมีโรคประจำตัวก็จะทำให้ชีวิตของคนนั้นรวมถึงคนในครอบครัวและเพื่อนรอบตัวไม่มีความสุขตามไปด้วย ซึ่งสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญมาก ๆ สามารถช่วยให้ชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขสมบูรณ์และมีคุณภาพที่ดี ถึงแม้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาเป็นอย่างดี แต่เนื่องด้วยโรคบางโรคก็ยังไม่สามารถรักษาได้ และความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็มีคู่กับมนุษย์มาช้านาน ทุกคนจึงมีการพึ่งพาเทพเจ้าทางจิตใจ เพราะเชื่อว่าเทพเจ้าจะอวยพรให้สุขภาพร่างกายดี ไม่เจ็บป่วย หรือหายจากเจ็บป่วยโดยเร็ว

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าความเชื่อเรื่องสุขภาพของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตมี 3 ศาลเจ้า คือ ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ๋ามไถ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) และศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าไบ่เก้งหรืออ๋ามจู้ต๋ย (水碓斗母宫 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

ป้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคนภูเก็ตเรียกว่าอ๋ามไถ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มาเป็นเวลา 11 ปี กล่าวถึงความเชื่อและความ เป็นมาของศาลจ้ออ่องเจ้าว่า

“สมัยก่อนคนที่สร้างอ๋าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) ขึ้นมาเพราะว่าป่วยหนัก ไปรักษาหลายที่แต่ยังไม่ดีขึ้น จนมีวันหนึ่งได้ฝันถึงจ้ออ่อง (เทพเจ้า) ได้ให้ยา

จินมา ท่านทำตาม ไปหายาจินเหล่านั้มาต้ม จนหายดีมาเป็นปกติและสามารถเข้าไปทำงานในเมืองต่อได้ ด้วยเหตุนี้จนถึงปัจจุบันชาวบ้านก็ยังคงมีความเชื่อว่าท่านสามารถปกป้องเรื่องสุขภาพทำให้ไม่มีไข้เจ็บ ป้าเองก็เชื่อมากจ้ออ่องสามารถทำให้ ป้าแข็งแรง ตั้งแต่มาทำงานที่นี้ป้าไม่เคยลาป่วย”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ในศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคนภูเก็ตเรียกว่าฮ้ามไถ่ หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ผู้คนมีความเชื่อเรื่องจ้ออ่องสามารถดูแลเรื่องสุขภาพ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหนความเชื่อเรื่องสุขภาพนี้ก็ยังคงอยู่กับจ้ออ่องตลอดไป ผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณศาลเจ้าหรือผู้คนที่เดินทางผ่านไปมาที่มีความเชื่อความศรัทธาเทพเจ้าจ้ออ่องก็จะมากกราบขอพร เพื่อให้ท่านได้ปกป้องดูแลสุขภาพของตนให้แข็งแรง รวมถึงขอให้ปกป้องดูแลพ่อแม่พี่น้องและคนรอบตัวอีกด้วย จึงทำให้มีผู้ศรัทธาได้เดินทางมาขอพรและกราบไหว้จ้ออ่องในย่านตำบลตลาดเหนือแห่งนี้

ลุงพร อายุ 53 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้จำหน่ายดอกไม้หน้าศาลเจ้าปู่จ้อจ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวความเชื่อที่ตนมีต่อเจ้าแม่กวนอิมว่า

“ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในรุ่นที่สี่ มีช่วงหนึ่งป่วยหนักจนไม่สามารถทำงานได้จึงลากลับบ้าน ไปหาหมอหลายโรงพยาบาลก็ไม่หาย จึงมากกราบไหว้และบอกความทุกข์ความเจ็บป่วยให้กับเจ้าแม่ปู่จ้อจ้อ (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) ช่วย จึงได้เซียมซีขอยาจากท่าน และคืนนั้นก็กลับไปผมได้ฝันถึงเจ้าแม่ปู่จ้อจ้อว่าให้ผมมาถวายดอกบัวแก้วดอกตามที่ท่านให้ในฝัน จึงไปซื้อดอกบัวกลับมาประกอบเองตามรูปแบบในฝัน เป็นจำนวนเก้าดอกและเรียงตามลำดับเป็นสามชั้น กลับไปกราบถวายท่านอีกครั้ง จากนั้นไม่นานโรคเจ็บป่วยของผมนั้นก็ค่อย ๆ ดีขึ้น ผมคิดว่าเจ้าแม่เป็นผู้ให้ชีวิตรอบใหม่ของผม จึงลาออกและมาขายดอกบัวหน้าศาลเจ้าจนถึงปัจจุบันเป็นปีที่ห้าครับ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ศรัทธาที่นับถือเจ้าแม่ปู่จ้อจ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) มีความเชื่อว่าเจ้าแม่กวนอิมเป็นเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ป่วยสามารถกราบขอยารักษาโรคด้วยวิธีการเสี่ยงเซียมซี หลังจากนั้นความเจ็บป่วยมีการหายจริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องการขอสุขภาพกับเจ้าแม่กวนอิมมีความศักดิ์สิทธิ์ต่อผู้ศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้ผู้ศรัทธานิยมเข้ามากราบไหว้ขอยารักษาโรคเป็นอย่างมาก

คุณ ZhāngHǎibō (张海波) อายุ 46 ปี (วันที่ 4 ตุลาคม 2565: สัมภาษณ์) ผู้เข้าร่วมพิธีส่งพระในเทศกาลถือศีลกินผักในศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบ๊เก้งของตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวเหตุผลที่มาร่วมพิธีส่งพระในเทศกาลถือศีลกินผักว่า

“一直都听说水碓庙的斋节很圣神，最近感觉身体健康不是很好，而且经常失眠，所以在送佛的时候就赶来，希望水碓的

众神能保佑我的身体健康，无病无灾 (Yìzhí dōu tīng shuō shuǐduì miào de zhāi jié hěn shèng shén, zuìjìn gǎnjué shēntǐ jiànkāng bùshì hěn hǎo, érqǐě jīngcháng shīmíán, suǒyǐ zài sòng fú de shíhòu jiù gǎn lái, xīwàng shuǐduì de zhòng shén néng bǎoyòu wǒ de shēntǐ jiànkāng, wú bìng wú zāi) แปลว่า ได้ยินความศักดิ์สิทธิ์เทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบ้เก็งมาตั้งนานแล้ว ช่วงนี้รู้สึกสุขภาพไม่ค่อยดี ตอนกลางคืนก็นอนไม่หลับ ในคืนส่งพระจึงขอมาร่วมงานเพื่อขอให้เทพเจ้าทั้งหลายในศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบ้เก็งได้ปกป้องให้ผมสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ” (แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ความเชื่อเรื่องสุขภาพของเทพเจ้าก็กว้างได้ แต่ (เทพเจ้าประธานเทศกาลถือศีลกินผัก) ไม่เพียงแต่ชาวไทยหรือชาวไทยเชื้อสายจีน ปัจจุบันยังมีชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาร่วมกิจกรรมเพื่อขอให้เทพเจ้าทั้งหลายในศาลเจ้าดูแลรักษาให้มีสุขภาพที่ดี ซึ่งเป็นความหวังที่เป็นที่พึงพอใจของผู้ศรัทธาอีกด้วย

สรุปได้ว่า ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 3 แห่งนี้เป็นศาลเจ้าของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนเหมือนกัน ความเชื่อเรื่องสุขภาพเหมือนกัน แต่เนื่องด้วยเทพเจ้าในศาลเจ้ามีความแตกต่างกัน จึงมีการขอเรื่องสุขภาพกับเทพเจ้าที่ไม่เหมือนกัน โดยผู้ศรัทธาที่มีความเชื่อเรื่องสุขภาพในศาลเจ้าจ้ออ่องเพราะว่าเชื่อตามเรื่องเล่าของผู้ก่อสร้างศาลเจ้าที่เคยฝันถึงเทพเจ้าจ้ออ่องได้ยาจินรักษาตัวจนหาย ส่วนผู้ศรัทธาที่ขอเรื่องสุขภาพในศาลเจ้าปุดจ้อด้วยเหตุที่ทางศาลเจ้ามีการขอเซียมซีจ่ายยาจินมาตั้งแต่สมัยโบราณ และมีการแบ่งยาได้ชัดเจน ชาวบ้านที่มาขอได้หายดีจริง ส่วนผู้ศรัทธาที่มีความเชื่อเรื่องสุขภาพในศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบ้เก็งเป็นเข้าร่วมพิธีกรรมถือศีลกินผักกับเทพเจ้าก็ว้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มเดียวกันกับศาลเจ้ากลุ่มเดียวกันมักมีความเชื่อเดียวกันกับเทพเจ้าที่แตกต่างกันได้ แต่ความเชื่อนี้ที่สามารถเกิดขึ้นได้และอยู่ได้จนถึงปัจจุบันนั้น เพราะว่าผู้ศรัทธาล้วนแล้วขอเพื่อให้ตนมีสุขภาพที่ดีจึงสามารถไปดำเนินชีวิตต่อไปได้ ความเชื่อนี้จึงอยู่กับเทพเจ้าและชุมชนต่อไป

3.2.2 ความเชื่อเรื่องโชคลาภ

ผู้คนที่มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เชื่อกันว่าเทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือนั้น สามารถช่วยให้ตนได้มีโชคลาภและมีเงินทองเข้ามาตามที่ขอพร จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ ทั้ง 4 แห่งปรากฏความเชื่อเรื่องโชคลาภทั้งหมด ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณ Lín qīng (林菁) อายุ 78 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) กรรมการศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซำเทียนเฮวกิ่ง (天后宮 Tiān hòugōng) กล่าวถึงการมากราบขอพรเรื่องเงินในศาลเจ้าแม่ย่านางต้องไปขอกับเทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ยว่า

“ผมทำธุรกิจส่วนตัว มีโรงแรมอยู่ในเมืองเข้ามานั่งพักในอ้ามบอย เรื่องการขอโชคลาภในอ้ามนี้ห้ามขอกับอ้ามา ต้องไปขอกับตัวที่สอง เป็นที่บูชาเทพเจ้าไฉ่ลิ่งเอี้ย ก่อนขอ ตั้งจิตให้ดีขึ้นก็จะให้ตามที่ขอ ปกติผมมานั่งเล่นแต่ไม่ขออะไร เฉพาะช่วงที่ธุรกิจติดขาดทุนปัญหาเท่านั้นครับ พอธุรกิจผมหมุนเวียนได้แล้วผมก็กลับมากราบขอบคุณท่านอีกรอบและนำของมาถวายให้กับทางอ้าม”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นว่า ผู้คนที่ทำธุรกิจส่วนตัวหรือว่าผู้คนที่อยู่ใกล้บริเวณศาลเจ้า มักจะเข้ามากราบขอพรในเรื่องโชคลาภในศาลเจ้าแม่ย่านางกับเทพเจ้าไฉ่ลิ่งเอี้ย เมื่อได้โชคลาภตามที่ขอผู้ศรัทธาก็มีการนำของเช่นไหว้เข้ามากราบไหว้เพื่อแสดงความขอบคุณภายหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทพเจ้าภายในศาลเจ้าแม่ย่านางแห่งนี้มีความศักดิ์สิทธิ์อย่างมาก

บ้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคนภูเก็ตรียกชื่อว่าอ้ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) มาเป็นเวลา 11 ปี กล่าวถึงการขอพรเรื่องโชคลาภกับเทพเจ้าจ้ออ่องและได้ตามที่ขอว่า

“ท่าน (เทพเจ้าจ้ออ่อง-อธิบายโดยผู้วิจัย) ใจดี เมื่อป้ามีปัญหาเรื่องเงิน ป้าก็ขอท่าน ได้เกือบทุกอย่างแต่ไม่เยอะ ภูเก็ต 2 ตัวบ้าง 3 ตัวบ้าง ท่านไม่ได้ให้รำรวยแต่ให้อยู่ต่อได้ แต่ต้องทำตัวดี ๆ นะ ถ้าทำตัวไม่ดีท่านไม่ให้ เพราะท่านรักคนซื่อสัตย์มีคุณธรรม”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นว่า ผู้ศรัทธาที่ขอเรื่องโชคลาภเงินทองจากจ้ออ่องต้องมีการปฏิบัติตัวที่ดีจึงสามารถประสบความสำเร็จในสิ่งที่ขอได้ จากการที่ขอแล้วได้ผลจริงสมหวังแสดงให้เห็นว่าเทพเจ้าจ้ออ่องมีความศักดิ์สิทธิ์มาก จึงทำให้ผู้คนที่เดินทางผ่านไปมาหรือผู้คนที่ทำธุรกิจนิยมเข้ามากราบขอให้ธุรกิจเจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญต่อชุมชนและผู้ศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง

คุณ นันทมนต์ อายุ 31 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าปุดจ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงศาลเจ้าปุดจ้อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเงินที่สามารถทำให้ชุมชนตำบลตลาดเหนือได้มีโอกาสสร้างธุรกิจเพิ่มขึ้นมีรายได้มากกว่าเดิม เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนให้ดีกว่าเดิม จึงทำให้ผู้คนที่เดินทางเข้ามากราบไหว้ว่า

“ดิฉันขอบมาขอพรอ้ามา (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) จริง ๆ แล้วขอได้ทุกอย่าง แต่การขอเรื่องโชคลาภดิฉันขอกับเทพเจ้าจี้กง เชื่อว่าท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องโชคลาภ ร่ำรวย ทำให้ผู้ที่มากราบไหว้มีกินมีใช้ ชีวิตไม่ตกอับ ซึ่งโดยส่วนตัวและทางครอบครัวของดิฉันเองมีเชื้อสายจีน ได้มีความเชื่อและศรัทธาเจ้าแม่กวนอิมนี้ต่อ ๆ กันมา ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ โดยทั้งครอบครัวจะไม่ทานเนื้อวัว เพราะมีความเชื่อว่า เจ้าแม่กวนอิมท่านเป็นพระโพธิสัตว์ที่มีความเมตตาสูง จะละเว้นไม่ทานเนื้อสัตว์

ใหญ่ และทุกครั้งที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าจะรับประทานอาหารเจ เพื่อถือเป็นบุญกุศลให้กับตัวเอง”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นความสำคัญของศาลเจ้าปู่จ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) ที่มีต่อชุมชนซึ่งผู้ศรัทธามีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์เรื่องโชคลาภกับเทพเจ้าที่ตั้งอยู่บนโต๊ะที่ 7 จิงก และเชื่อว่าศาลเจ้าปู่จ้อมีความสำคัญต่อกลุ่มชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนตั้งแต่การเกิดจนถึงวันตาย ทุกเรื่องที่สำคัญในชีวิตต้องมากราบไหว้และกล่าวขอพรจากเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งถือว่าศาลเจ้าปู่จ้อเป็นสถานที่ทำให้กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในชุมชนเป็นที่พึ่งพาทางจิตใจ เพื่อขอพรจากเจ้าแม่ จึงสามารถสืบทอดความเชื่อเหล่านี้ในย่านตำบลตลาดเหนือจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

คุณ Rú mǐn (茹敏) อายุ 38 ปี (วันที่ 22 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้าร่วมพิธีถือศีลกินผัก กล่าวถึงสาเหตุที่ตนเข้าร่วมพิธีกรรมส่งพระในเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าปู่จ้อว่า

“我在普吉这边开了一个纪念品店，平时主要是针对游客，但这几年因为疫情有点难熬，所以就来求求佛，让它保佑我生意兴隆，来这么庙是因为我朋友他们说这个庙很灵验 (Wǒ zài pǔ jí zhè biān kāile yīgè jìniànpǐn diàn, píngshí zhǔyào shì zhēnduì yóukè, dàn zhè jǐ nián yīnwèi yìqíng yǒudiǎn nán'áo, suǒyǐ jiù lái qiú qiú fú, ràng tā bǎoyòu wǒ shēngyì xīnglóng, lái zhè me miào shì yīnwèi wǒ péngyǒu tāmen shuō zhè ge miào hěn língyàn) แปลว่า ฉันเปิดร้านขายของที่ระลึกในภูเก็ตซึ่งปกติจะขายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก แต่ไม่กี่ปีมานี้เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด ค่อนข้างลำบาก ฉันจึงมาไหว้พระขอพรเพื่อให้ธุรกิจของฉันเจริญรุ่งเรือง ฉันมาศาลเจ้านี้เพราะเพื่อนบอกว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มาก” (แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นว่า เทพเจ้าในพิธีกรรมถือศีลกินเจมีชื่อเสียงและสร้างความศรัทธาในด้านการค้าขายต่อกลุ่มชาวจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นกรที่ทำให้ผู้เข้ามากราบไหว้รู้สึกสบายใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้มีกำลังใจดำเนินการค้าขายต่อไป เป็นการสร้างความหวังให้กับผู้คน ดังนั้นจึงมีผู้ศรัทธาเดินทางเข้ามากราบไหว้ขอพรในศาลเจ้า

สรุปได้ว่า ความเชื่อเรื่องโชคลาภของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตมีทั้ง 4 ศาลเจ้า ซึ่งเทพเจ้าในแต่ละศาลเจ้ามีจำนวนมาก อาจจะมีเทพเจ้าที่เหมือนกันแต่ผู้ศรัทธามักจะเลือกกราบขอพรกับเทพเจ้าที่ตนนับถือเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ศรัทธานิยมขอเรื่องโชคลาภกับเทพเจ้าในเรื่องอื่นในศาลเจ้าแม่ย่านาง ศาลเจ้าจ้ออ่องนิยมขอกับเทพเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปู่จ้อบางคนขอกับเจ้าแม่กวนอิม และบางคนขอกับเทพเจ้าจิงก ส่วนศาลเจ้าปู่จ้อเต้าโปกังนิยมขอในพิธีกรรมส่งพระ โดยทำให้ผู้วิจัยทราบถึงเหตุผลที่ศาลเจ้าทั้ง 4 สามารถอยู่ได้จนถึงปัจจุบันนี้ เพราะผู้ศรัทธาต่างกันและไม่ขาดหาย

ความเชื่อเรื่องโชคสามารถทำให้ชีวิตของผู้ศรัทธาได้มีเป้าหมายปฏิบัติตัวให้ดีและยังเป็นการสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิตต่อไปอีกด้วย

3.2.3 ความเชื่อเรื่องความปลอดภัย

คำว่า 平安 (Píng ān) แปลว่าความปลอดภัยเป็นคำอวยพรที่ดีมากสำหรับคนจีน ไม่ว่าจะในการเดินทางต่าง ๆ การให้พรแก่เพื่อน การออกรถใหม่ เป็นต้น ไม่สามารถขาดคำว่า 平安 (Píng ān) ได้ เช่นคำว่า 一路平安 (Yīlù píng' ān) แปลว่าปลอดภัยตลอดการเดินทาง คำว่า 一生平安 (Yīshēng píng' ān) แปลว่าปลอดภัยตลอดชีวิต และคำว่า 出入平安 (Chūrù píng' ān) แปลว่าปลอดภัยตลอดการเข้าออก หมายถึงการเข้าออกจากบ้านหรือการออกจากสถานที่ที่มีประตู เป็นต้น เพราะคนจีนเชื่อว่าเมื่อปลอดภัยแล้วจึงดำเนินชีวิตต่อไปได้เพราะถ้าคนเราตกอยู่ในสภาพอันตรายก็จะมีความกังวลเกิดขึ้น โดยขาดสมาธิในการทำมาหากินหรือพัฒนาบ้านเมืองของตน จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ศาลเจ้าเงินฮกก็ยกย่องในตำบลลาดเหนือปรากฏความเชื่อเรื่องการขอความปลอดภัยทั้ง 4 ศาลเจ้า ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณ Lín qīng (林清) อายุ 78 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) กรรมการศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซำเทียนเฮวกัง (天后宮 Tiān hòugōng) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าแม่ย่านางที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในการดูแลเรื่องความปลอดภัยของสำนักงานฟูโจวว่า

“ก่อนหน้านี้ที่นี่เป็นสำนักงานฟูโจว แต่ด้วยกรณี 18 กันยายน พ.ศ. 2474 ยุคนั้นมีการขับไล่และต่อต้านคนจีนเป็นขนานใหญ่ กลุ่มและสมาคมหรือโรงเรียนจีนต้องปิดหมด ตอนนั้นนายกรรมการชื่อฟูหยวนเพื่อความปลอดภัยของกลุ่มคนฟูโจวก็เอาป้ายสำนักลงมาและกิจกรรมทุกอย่างให้จัดอยู่ในนามของเจ้าแม่ย่านาง หลังจากนั้นมาก็มักมีการไหว้อำมา้ทั้งลูกหลานของคนฟูโจวและผู้คนทั่วไปที่มาขอเรื่องต่าง ๆ แต่เรื่องความปลอดภัยเป็นส่วนใหญ่ บางคนก็ขอให้ตนแต่บางคนก็ขอให้ครอบครัว”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่าศาลเจ้าแม่ย่านางสร้างความศรัทธาในเรื่องการขอความปลอดภัย มีผู้ศรัทธาทั้งกลุ่มคนจีนฟูโจวและกลุ่มคนทั่วไป ซึ่งจากการที่มีผู้ศรัทธาทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชนได้เดินทางเข้ามากราบไหว้ขอพรให้แก่ตนและครอบครัวนั้น แสดงให้เห็นว่าความปลอดภัยมีความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่ย่านางที่มีต่อกลุ่มผู้ศรัทธา ซึ่งเป็นการบอกถึงความเข้มแข็งของความเชื่อเรื่องความปลอดภัยในศาลเจ้าแม่ย่านางที่สามารถสืบทอดจนถึงปัจจุบัน

บ้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคนภูเก็ตรียกว่าอำมา้ไถ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán táng) มาเป็นเวลา 11 ปี กล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้าจ้ออ่องในเรื่องการดูแลความปลอดภัยว่า

“ผู้ที่เริ่มก่อสร้างอ๋าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) คือนายต่อเต็งเอ็ง (杜登勇 Dūdēngyǒng) กับนายอ๋องเป่งอี (王朋怡 Wángpéngyí) ทำงานเกี่ยวกับเหมืองแร่ ในเหมืองแร่มีความเสี่ยงการเกิดอันตรายได้ง่าย แต่เนื่องด้วยท่านมีการบูชาฆราวาสที่นำมาจากจีนท่านจึงรอดความตายหลายรอบ ดังนั้นผู้มีความเชื่อเกี่ยวกับจ้ออ๋องจะมีการขอพรจากท่านในเรื่องความปลอดภัย”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงศาลเจ้าจ้ออ๋องมีผู้ศรัทธาในเรื่องการขอความปลอดภัยมาก สามารถปกป้องดูแลผู้ศรัทธาให้รอดจากอันตรายได้ ดังนั้นจึงมีผู้ศรัทธาเดินทางเข้ามากราบไหว้ เพื่อขอให้เทพเจ้าจ้ออ๋องคุ้มครองในเรื่องความปลอดภัยให้กับตัวเองและคนในครอบครัวด้วย

คุณจู่ อายุ 54 ปี (วันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้กราบไหว้ศาลเจ้าปุดจ้อ (观音 庙 Guānyīn miào) ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงการทำความดีเจ้าแม่กวนอิม จะดูแลให้รอดจากอันตรายว่า

“บ้านป่าอยู่พังงา ไม่ได้เข้ามากราบปุดจ้อบ่อย แต่มาที่ป่าขอบนงนี่เป็นวัน เพราะรู้สึกสบายใจ ป่าเชื่อท่าน (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) ทุกอย่างและการทำบุญนั้นไม่ใช่ทำแต่ในศาลเจ้าอย่างเดียว สามารถทำได้ทุกที่ เรื่องเล็กเรื่องใหญ่ทำได้หมดนะ ปุดจ้อสามารถรับรู้ทุกอย่างที่เราทำ ท่านจะปกป้องให้ผู้ดีมีบุญรอดจากความอันตรายมีแต่ความปลอดภัย”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงผู้ศรัทธาที่มีความเชื่อต่อเจ้าแม่กวนอิม เชื่อกันว่า การทำความดีเป็นการที่ทำให้เจ้าแม่กวนอิมปกป้องและดูแลให้ห่างจากเรื่องอันตราย ซึ่งจะมีการดูแลคุ้มครองให้รอดจากเรื่องที่ไม่ดี ปลอดภัยตลอดชีวิต

คุณจั้นฮกซิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ประธานศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโม่แก๊ง (水碓斗母宫 Shuǐ duì Dòu mǔ gōng) กล่าวถึงการขอพรเรื่องความปลอดภัยในศาลเจ้าจู้ต๋วยผู้ศรัทธาจะมาเข้าร่วมพิธีกรรมไถ่หย่านหรือพิธีสะเดาะเคราะห์ว่า

“ผู้ที่ขอความปลอดภัยในอ๋ามเรานิยมมาร่วมพิธีไถ่หย่าน ทางอ๋ามจะสร้างสะพานชั่วคราวขึ้นมาที่สะพานเป่งอ๋านแก้ว พอเริ่มพิธีแล้วผู้คนที่เดินผ่านสะพาน จะได้รับการอวยพรจากม้าทรงทั้งสองข้าง ซึ่งเป็นเทพเจ้าต่าง ๆ ที่กำลังประทับทรงอยู่ สามารถดูแลเรื่องความปลอดภัยได้ทั้งปีครบแต่ละปีมีคนร่วมจำนวนเยอะ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ศรัทธาที่มีความเชื่อเรื่องการขอความปลอดภัย ต้องเข้าร่วมพิธีไถ่หย่าน หรือพิธีสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นพิธีที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีผู้ร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก โดยเชื่อกันว่าข้ามผ่านสะพานแห่งสันติสุขซึ่งเป็นสะพานที่สร้างขึ้นในงานพิธีแล้ว เทพเจ้าในศาลเจ้าจะช่วยเหลือสิ่งที่ไม่ดีออกไป จะดูแลคุ้มครองให้เหลือแต่ความปลอดภัย

สรุปได้ว่า ความเชื่อเรื่องความปลอดภัยของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตมีทั้ง 4 ศาลเจ้า ในศาลเจ้าแม่ย่านางผู้ศรัทธานิยมมากราบขอพรการดูแลความปลอดภัยในระหว่างการเดินทาง ศาลเจ้าจ้ออ่องผู้ศรัทธานิยมมากราบขอพรการปกป้องความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ศาลเจ้าปู่จ้อผู้ศรัทธานิยมมากราบขอพรเรื่องให้เจ้าแม่กวนอิมช่วยดูแลความปลอดภัยทางครอบครัวและรอดพ้นจากอันตรายในการดำเนินชีวิต และศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งผู้ศรัทธานิยมกราบขอพรเรื่องความปลอดภัยโดยการเข้าร่วมพิธีกรรมไถ่ท่าน หรือพิธีสะเดาะเคราะห์ ทั้งหมดนี้เป็นการขอพรจากเทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือเพื่อให้ชีวิตรอดพ้นความเสี่ยงและอันตรายมีแต่ความปลอดภัย ซึ่งความเชื่อนี้สามารถทำให้ชีวิตของผู้ศรัทธาอยู่อย่างสบายใจ

3.2.4 ความเชื่อเรื่องการทำงาน

การมีหน้าที่การงานที่ดีสามารถมีรายได้ที่ดีและนำไปช่วยครอบครัวตนเอง แบ่งเบาภาระของคุณพ่อคุณแม่ ให้ครอบครัวได้มีชีวิตที่ดีกว่าเดิม ทำให้ชีวิตของตนหรือฐานะทางสังคมดีกว่าเดิม ดังนั้นความเชื่อเรื่องการทำงานจึงเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับทุกคน ได้การทำงานที่ดีเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าผู้คนนิยมไปกราบไหว้ขอเรื่องการทำงานจากศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือมี 2 ศาลเจ้า คือ ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ่ามไถ่ท่นต๋อง(太原堂 Tàiyuán Táng)และ ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ่ามปู่จ้อ(观音庙 Guānyīn miào) ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณฟ้าใส อายุ 35 ปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ่ามไถ่ท่นต๋อง(太原堂 Tàiyuán Táng)กล่าวถึงการที่เข้าไปกราบขอพรเรื่องหน้าที่การงานกับเทพเจ้าจ้ออ่องว่า

“เราทำงานอยู่ในธนาคารหนึ่ง ประจำตำแหน่งเดิมมาเป็นเวลาเกือบ 10 ปี ยังไม่ได้เลื่อนสักที จึงเข้ามากราบขอท่าน (เทพเจ้าจ้ออ่อง-อธิบายโดยผู้วิจัย) เพื่อขอพรจากท่านให้ช่วยเรื่องเลื่อนตำแหน่ง ถ้าได้ตามที่ขอจะกลับมากราบไหว้และขอบคุณท่านตามสิ่งที่บ่นไว้”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ศรัทธามีความเชื่อเรื่องการทำงานจากเจ้าแม่ย่านาง เชื่อว่าท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ได้ตามที่ขอถ้าหากจริงใจ จึงมีการเดินทางเข้ามากราบขอพรเพื่อได้ตามสิ่งที่ขอ หลังจากสมปรารถนาในสิ่งที่ขอพรจะมีการเข้ามากราบไหว้แก้บนตอบแทนความศรัทธาของเจ้าแม่ย่านาง

คุณ Wáng wěi (王伟) อายุ 27 ปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565: สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ่ามไถ่ท่นต๋อง(太原堂 Tàiyuán Táng)กล่าวถึงการเดินทางมาเที่ยวและพบเจอศาลเจ้าด้วยความบังเอิญจึงเข้าไปกราบไหว้ว่า

“我是在罗勇工业区工作的，最近正好来普吉玩，刚好路过太原堂，作为王家子孙，看到宗堂肯定要进来参拜的，而且老祖

宗在事业上本来九特别有建树，所以进来拜拜希望老祖宗保佑能让我尽快升职，当然我也会很努力” (Wǒ shì zài luōyǒng gōngyè qū gōngzuò de, zuì jìn zhènghǎo lái pǔ jí wán, gānghǎo lùguò tàiyuán táng, zuòwéi wángjiā zisūn, kàn dào zōng táng kěndìng yào jìnlái cānbài de, érqiě lǎo zǔzōng zài shìyè shàng běnlái jiù tèbié yǒu jiànshù, suǒyǐ jìnlái bàibài xīwàng lǎo zǔzōng bǎoyòu néng ràng wǒ jìnkùài shēng zhí, dāngrán wǒ yě huì hěn nǔlì) แปลว่าผมทำงานในเขตอุตสาหกรรมระยอง บังเอิญช่วงนี้มาเที่ยวภูเก็ต และเดินผ่านหน้าศาลเจ้า ในฐานะลูกหลานของตระกูลหวัง ผมต้องเข้ามากกราบไหว้บรรพบุรุษ อีกอย่างท่านได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงานและเป็นตำนานของตระกูล จึงมากกราบไหว้ขอพรจากท่านด้วย ขอให้ได้เลื่อน ตำแหน่งในวันข้างหน้า ผมจะตั้งใจทำงานตามที่กราบขอ” (แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ลูกหลานของตระกูลหวังมีความเชื่อความนับถือ เทพเจ้าจ้ออ่องเป็นอย่างมาก เมื่อพบเจอศาลเจ้าที่มีเทพเจ้าจ้ออ่องประดิษฐานก็ต้องเข้าไป กราบไหว้ ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงความเคารพและความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตน ยังมีความเชื่อว่า เทพเจ้าจ้ออ่องสามารถปกป้องให้มือนาคที่ดี มีหน้าที่การงานที่ดีได้ซึ่งลูกหลานของตระกูลอ่องทราบกัน เป็นอย่างดีว่าต้องปฏิบัติตัวให้ดีบรรพบุรุษจึงปกป้องและช่วยคุ้มครอง ดังนั้นแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ศรัทธาของเทพเจ้าจ้ออ่องต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเมตตาซึ่งเป็นการปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ศรัทธาอีกด้วย

คุณศศิคุณ อายุ 27 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากกราบไหว้ศาลเจ้า ปุดจ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงการกราบขอพรเรื่องงานกับเจ้าแม่กวนอิมใน ศาลเจ้าปุดจ้อเพื่อให้มีหน้าที่การงานมั่นคงว่า

“ดิฉันปัจจุบันยังมีงานให้ทำอยู่ แต่เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด จีนก็ยังไม่ สนับสนุนให้ประชาชนเขาเริ่มออกเดินทางมาเที่ยวภูเก็ต และหน้าที่การงานของดิฉันมี ส่วนเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นอย่างมาก ก็มีการกลัวว่าตนตกงานเพราะ ในบริษัทก็มีการจ้างพนักงานออกเรื่อย ๆ มาเป็นสองปีแล้ว ดิฉันก็ไม่รู้ว่าจะเป็นคิวที่ เท่าไหล่ของนาย จึงเข้ามากกราบไหว้ศาลเจ้าปุดจ้อเรื่อย ๆ ขอให้ท่านช่วยให้หน้าที่ การงานมั่นคงไม่ตกงาน เพราะเพื่อนเราที่ทำงานเป็นมัคคุเทศก์กับโรงแรมต่าง ๆ ตก งานมาตั้งแต่สองปีที่แล้ว และก็ไม่มียานทำ พอได้เข้ามากกราบไหว้เจ้าแม่ ก็มีงานฟรี แลนซ์เข้ามามาก ทำให้ชีวิตสามารถอยู่ต่อได้ กลุ่มของเราเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของ ท่านมาก”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ศาลเจ้าปู่จ้อเป็นศาลเจ้าที่สำคัญของชุมชน ทำให้ผู้คนที่มีความเชื่อนับถือเจ้าแม่กวนอิมในย่านตำบลตลาดเหนือได้มีสิ่งที่พึ่งพาทางจิตใจ ผู้คนเชื่อว่าท่านเป็นเทพเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์มาก สามารถให้พรในเรื่องการงานให้แก่ผู้ศรัทธาได้ และยังสามารถช่วยให้หน้าที่การงานของผู้คนรอบตัวของผู้ศรัทธาได้รับความมั่นคงด้วย ดังนั้นปัจจุบันจึงมีผู้ศรัทธาทั้งภายในชุมชนของตลาดเหนือ และคนภายนอกชุมชนหรืออาจมาจากต่างประเทศที่ได้เดินทางเข้ามากราบไหว้ขอพรจากเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปู่จ้อย่านตำบลตลาดเหนือแห่งนี้

สรุปได้ว่า ความเชื่อเรื่องหน้าที่ การงานของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้ศรัทธานิยมไปกราบขอพรเทพเจ้าในศาลเจ้าจ้ออ้อกับเทพเจ้าในศาลเจ้าปู่จ้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทพเจ้าในศาลเจ้าทั้งสองแห่งนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ต่อผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก จึงเป็นการดึงดูดผู้ศรัทธาทั้งภายในชุมชนและผู้ศรัทธาภายนอกชุมชนเดินทางเข้ามากราบไหว้ขอพร เพื่อให้มีหน้าที่การงานที่ดี มีตำแหน่งสูงกว่าเดิม และมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

3.2.5 ความเชื่อเรื่องการขอบุตร

ลูกเป็นสมาชิกที่สำคัญของครอบครัว เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในชีวิตของผู้คน ลูกถือเป็นความหวังและอนาคตของครอบครัว ดังนั้น คนในสังคมยิ่งคู่แต่งงานจึงมีการขอพรกับเทพเจ้า เพื่อขอให้ตนเองได้มีลูกตามที่ขอและทำให้ครอบครัวมีความสุขสมบูรณ์ มีความสุข ความเจริญรุ่งเรืองและทำให้ทุกอย่างราบรื่นในการใช้ชีวิต จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้ทราบว่าทั้ง 4 ศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ มีเพียงศาลเจ้าเดียวที่มีผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้เพื่อการขอบุตรก็คือศาลเจ้าปู่จ้อ ศาลเจ้าปู่จ้อมีความสำคัญในด้านการขอบุตรของชุมชนตำบลตลาดเหนือเป็นอย่างมาก นอกจากผู้คนในชุมชนที่มากกราบไหว้เพื่อขอบุตรแล้ว ยังมีผู้คนที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดเพื่อมาขอพรจากศาลเจ้าปู่จ้อด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณปิยะ อายุ 33 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลปู่จ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องการขอบุตรกับเทพเจ้าจู้เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng) ของศาลเจ้าปู่จ้อและคนรอบตัวเคยมาขอและได้ตามจริงว่า

“เราเป็นคนกระบี่ แต่งงานกันมาสองปี อยากจะมีตัวน้อยเพิ่มขึ้นมาเป็นสมาชิกใหม่ในครอบครัว อยากให้เพิ่มความอบอุ่นและการศึกษามากกว่านี้ อยู่กันสองคนก็มีความสุขดี แต่ถ้ามีตัวน้อยเข้ามาก็อาจจะเติมเต็มความสุขและความรู้สึกอีกแบบให้กับเราทั้งสอง ก่อนหน้านี้ก็เคยได้ยินเพื่อนรอบตัวพูดถึงความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าปู่จ้อในเรื่องขอบุตร ในศาลเจ้ามีการบูชาเทพเจ้าจู้เซิงเหนียงเหนียง เพื่อนเคยมาขอหลังจากกลับไปไม่นานมีการตั้งครรภ์จริง จึงปรึกษากับแฟนและหา

วันหยุดเข้ามากราบไหว้ท่าน ขอให้ท่านได้ช่วยนำตัวน้อยมาสู่ครอบครัวเราครับ และก็ยังขอให้ท่านช่วยคุ้มครองครอบครัวเราอยู่อย่างมีความสุข เพราะเพื่อนบอกมาว่าศาลเจ้าปู่จ้อสามารถขอได้สองเรื่องต่อรอบ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นได้ว่า เทพธิดากำหนดจุด จู๋เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng) ถือเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ เพราะทั้งผู้คนในชุมชนและผู้คนที่มาจากต่างจังหวัด ต่างก็เชื่อกันว่าท่านให้ความช่วยเหลือและตอบสนองความต้องการของผู้ศรัทธาได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ปัจจุบันมีผู้คนเข้ามาบูชาเทพธิดากำหนดจุดมากขึ้น พวกเขายังเชื่อกันว่า เทพธิดากำหนดจุดสามารถคุ้มครองครอบครัวได้ตามที่ผู้คนไปขอพรจากท่าน และเชื่อว่าเมื่อผู้คนที่เข้ามากราบขอและกราบไหว้เกิดความศรัทธา ท่านก็จะช่วยผู้ศรัทธาเสมอ จึงทำให้ผู้คนที่ทั้งภายในชุมชนเองหรือคนภายนอกต่างได้เดินทางเข้ามากราบไหว้ขอพรในศาลเจ้าปู่จ้อที่ตำบลตลาดเหนือจนถึงปัจจุบัน

คุณฝน อายุ 38 ปี (วันที่ 23 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลปู่จ้อตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องการขอบุตรกับเจ้าแม่กวนอิมด้วยการจดทานเนื้อว่าว่า

“ที่มีลูกสาวหนึ่งคนแล้วตอนนี้อายุ 6 ขวบ อยากมีเพิ่มแต่ก็ยังไม่มาสักที เคยไปตรวจที่โรงพยาบาล ร่างกายเราทั้งคู่แข็งแรงดี จึงมาขอเจ้าแม่และบนไว้ว่าถ้าได้ลูกมาพี่ก็จะไม่ทานเนื้อวัวตลอดชีวิต เพราะพี่ชอบทานมาก ๆ เพื่อนจึงบอกว่าเอาสิ่งที่เราชอบสุดมาบนให้กับเจ้าแม่จะได้สิ่งที่เราขอไว้...”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นได้ว่า ผู้ศรัทธามีความเชื่อเรื่องการขอบุตรกับเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปู่จ้อ โดยมีการนำสิ่งที่ตัวเองชอบที่สุดมาบนไว้ให้กับเจ้าแม่กวนอิม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่เป็นการสร้างความหวังและความฝันให้กับผู้ศรัทธาในการดำเนินชีวิตของครอบครัวเป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่า ศาลเจ้าเงินทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้ศรัทธานิยมไปกราบขอพรเรื่องการขอบุตรเพียงในศาลเจ้าปู่จ้อแห่งเดียว ซึ่งในศาลเจ้าปู่จ้อนั้นการกราบขอพรเรื่องขอบุตร ผู้ศรัทธานิยมไปกราบขอกับเทพเจ้าจู๋เซิงเหนียงเหนียง (注生娘娘 Zhù shēng niángniáng) กับเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้าทั้งสององค์นี้ในศาลเจ้าปู่จ้อที่สามารถสร้างความหวังและความฝันในเรื่องการมีบุตรให้กับผู้ศรัทธาได้ อีกทั้งยังเป็นความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าปู่จ้ออีกด้วย เพราะจากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่าศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนอีก 3 แห่งในตำบลตลาดเหนือก็มีรูปปั้นของเจ้าแม่กวนอิมประดิษฐานไว้ในศาลเจ้าเหมือนกันเพียงแต่มีขนาดเล็กกว่าศาลเจ้าปู่จ้อ อาจเนื่องด้วยชื่อเสียงเรื่องการขอบุตรในศาลเจ้าปู่จ้อมีอิทธิพลต่อผู้ศรัทธาจำนวนมากกว่า จึงนิยมไปกราบขอแต่ในศาลเจ้าปู่จ้อแห่งเดียว

3.2.6 ความเชื่อเรื่องการขอชื่อ

การตั้งชื่อเป็นความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ชาวจีนเชื่อกันว่ามีชื่อที่ดีและถูกกับโชคชะตา (命格 Mìng gé) สามารถทำให้เด็กคนนั้นเติบโตอย่างปลอดภัย เลี้ยงดูง่าย ซึ่งจากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่าในตำบลตลาดเหนือมีเพียงศาลเจ้าเดียวที่สามารถขอชื่อให้กับเด็กเล็กด้วยวิธีเซียมซีก็คือศาลเจ้าปู่ดจ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) โดยมีรายละเอียดดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณฮกเส็ง อายุ 30 ปี (วันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้มาราบไหว้ศาลเจ้าปู่ดจ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงชื่อที่ใช้ปัจจุบันนั้นคือคุณแม่มาขอจากเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปู่ดจ้อว่า

“ชื่อผมฮกเส็งก็ขอมาจากเจ้าแม่ แม่ผมบอกว่าหลังจากผมครบ 1 เดือนก็ได้พามาเซียมซีขอชื่อกับท่าน เชื่อว่าท่านจะดูแลปกป้องให้เติบโตได้ง่าย แล้วก็ตามจริงครับ แม่บอกผมเป็นเด็กเลี้ยงไม่ยากเลย ศาลเจ้าปู่ดจ้อมีความสำคัญต่อครอบครัวผมและชุมชนภูเก็ตมาก เพราะตั้งแต่การเกิด การแต่งงาน การขอลูกจนการตายต้องมาราบบอกเจ้าแม่ทุกเรื่องจริง ๆ ถือว่าเจ้าแม่เป็นส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถขาดได้ในชีวิตชาวภูเก็ตครับ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์เห็นความสำคัญของศาลเจ้าปู่ดจ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) ที่มีต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ผู้ศรัทธาหรือผู้คนในภูเก็ตเชื่อกันว่า การขอชื่อจากเจ้าแม่ปู่ดจ้อจะทำให้เด็กเลี้ยงดูง่าย ไม่มีความเจ็บป่วย สามารถเติบโตและแข็งแรงตลอดเวลา ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าความเชื่อการขอชื่อจากเจ้าแม่ปู่ดจ้อได้ถูกฝังลึกไปอยู่ในจิตของชาวภูเก็ตตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นศาลเจ้าที่เป็นสถานที่พึ่งทางใจของชาวภูเก็ตได้อีกด้วย เรื่องสำคัญที่เกิดขึ้นในชีวิต ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าปู่ดจ้อ

3.2.7 ความเชื่อเรื่องแก้ปีชง

“ปีชง” คือความเชื่อทางโหราศาสตร์ของจีนมานานมากแล้ว โดยเกี่ยวข้องกับ “เทพเจ้าให้ส่วย” (太岁爷 Tàisui yé) หรือที่รู้จักกันดีในนาม เทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา (北斗七星君 Běidǒu qīxīng jūn) ดังที่ อู่ลี่ซิง (2554, น. 25) ได้กล่าวว่า เทพเจ้าให้ส่วยเป็นเทพที่ทรงอิทธิฤทธิ์ และยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละปีอีกด้วย คนจีนเชื่อกันว่า “ปีชง” (冲撞年 Chōng féng nián) หมายถึง คุปีเกิดที่ไม่ถูกกัน ซึ่งมีหลักการในการดูง่าย ๆ คือ คนที่อายุต่างกัน 6 ปี ถ้านับตามปีเกิด ก็คือปีที่อยู่ตรงข้ามกัน โดยหลักจะเชื่อว่าปีที่อยู่ตรงกันข้าม เป็นปีคู่กัด เป็นปีที่จัดว่าเป็นปรปักษ์กัน คนจีนมักจะใช้ปีชงมาอิงกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการงาน การหาคู่ครอง หรือ ปัญหาครอบครัว” ถ้าปีนั้นเป็นปีชงของปีนักษัตรไหน มีความเชื่อว่าไม่ว่าจะทำอะไรก็เกิดอุปสรรค ทำอะไรก็เกิดปัญหาติดขัด ไม่ราบรื่น ดังนั้นจึงต้องมีการเสริมดวงชะตาด้วยการแก้ชง (化太岁 Huà tàisui)

ดั่งภาพที่ 60 เพื่อให้ดวงชะตาคลี่คลายไปในทางที่ดี คำว่า ไ้ส่วย (太岁 tàisuì) ยังมีความหมายถึงดาวพฤษบดีในภาษาจีนโบราณ ซึ่งดาวพฤษบดีนี้เองก็ถือว่าเป็นประธานของดาวศุกเคราะห์ ซึ่งหมายถึงคุณธรรม ความดี โชคลาภ ทรัพย์สิน ดังนั้นหากปีนั้นกษัตริย์ใดปะทะหรือได้รับผลร้ายจากเทพ “ไ้ส่วย” จะทำให้ปีนั้นจะเป็นปีที่ได้รับผลไม่ดี หรือที่เราเรียกว่า ปีชง ดังนั้นการแก้ปีชงจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดภูเก็ตทุกคนนิยมไปแก้ปีชงในศาลเจ้าปุดจ้อ

ภาพที่ 60 ผู้ศรัทธากำลังแก้ปีชงให้กับในศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2566

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า ในตำบลตลาดเหนือมีศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่สามารถทำการแก้ปีชงได้ 2 ศาลเจ้า คือศาลเจ้าปุดจ้อ และศาลเจ้าจู้ต่วย แต่ก็มีความแตกต่างในระหว่างการทำพิธี ศาลเจ้าปุดจ้อจะมีอาจารย์ที่ช่วยทำพิธีแนะนำการทำและช่วยสวดเป็นภาษาจีนฮกเกี้ยนต่อหน้าเทพเจ้าไ้ส่วย ส่วนศาลเจ้าจู้ต่วยเป็นสถานที่ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมในเทศกาลกินเจมากที่สุดของตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ตทุกปี ซึ่งในการแก้ปีชงมีการตั้งป้ายอยู่ใกล้เทพเจ้าไ้ส่วยและมีการเขียนวิธีแก้อย่างชัดเจน ผู้คนสามารถทำแก้ปีชงด้วยตนเอง สองศาลเจ้าอยู่ติดกันจะเลือกศาลเจ้าใดทำพิธีขึ้นอยู่กับผู้ศรัทธา

เอง แต่ผู้ศรัทธาส่วนมากเลือกทำพิธีแก้ปีชงในศาลเจ้าปู่จ้อเนื่องด้วยมีอาจารย์เป็นผู้ประกอบพิธีแก้ให้ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

อาจารย์ คิม อายุ 60 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรมศาลเจ้าปู่จ้อเป็นเวลา 30 ปี กล่าวถึงความรู้ที่เกี่ยวกับปีชงและกลุ่มผู้คนที่ควรแก้ปีชงว่า

“คำว่าปีชงไม่ใช่ว่าเป็นปีที่ไม่ดีเสมอไป ต้องขึ้นอยู่กับวันเดือนและเวลาของการเกิดด้วย ถ้าหาก 5 ธาตุ ก็คือไม้ ไฟ ดิน ทอง และน้ำ จะมีความสัมพันธ์ด้านการควบคุมและการจำกัด กฎเกณฑ์นั้นคือ ไม้ข่มดิน ดินข่มน้ำ น้ำข่มไฟ ไฟข่มทอง ทองข่มไม้ ถ้าหากวันเดือนและเวลาเราแข่งกว่าองค์ไหนเสียเอี้ยนปีนั้น ๆ ก็เป็นชงที่ดี ขอบมีผู้ศรัทธามาแก้ปีชงก่อนตรุษจีน จริงแล้วไม่ถูกต้องเพราะเทพเจ้าใหม่ยังไม่ได้ลงมาที่ ต้องรอให้เริ่มปีใหม่ของจีนก่อนแล้วมาแก้จึงถูกต้องแต่ถ้ามาแก้ก่อนผมก็ทำให้เพื่อความสบายใจของผู้ศรัทธา เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับจิตใจของเรา”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปีชงก็สามารถมีทั้งชงดีกับชงที่ไม่ดี ขึ้นอยู่กับเวลาเกิด วันเกิด และเดือนเกิดของผู้ศรัทธากับธาตุของเทพเจ้าไท้ส่วยเอี้ยในปีนั้น ซึ่งการแก้ปีชงที่ถูกต้องคือต้องรอให้ถึงวันขึ้นปีใหม่ของจีนหรือเริ่มวันตรุษจีนก่อน การที่ผู้คนเข้ามาทำการแก้ปีชงก็แสดงให้เห็นถึงความเชื่อแบบจีนโบราณได้มีการถ่ายทอดและการสืบทอดจนถึงปัจจุบัน

คุณอ้าย อายุ 56 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าปู่จ้อ กล่าวถึงความเชื่อเรื่องแก้ปีชงในศาลเจ้าปู่จ้อมีชื่อเสียงและเชื่อว่าหลังจากแก้ปีชงแล้วสามารถทำให้ชีวิตดำเนินได้อย่างราบรื่นว่า

“อ้ามปู่จ้อมีชื่อเสียงในหลาย ๆ เรื่อง เราไม่ใช่คนภูเก็แต่ก็เข้ามาทำงาน และได้สร้างครอบครัวที่นี่ เข้ามากราบอาม้า (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) บ่อย เพราะอาม้าให้ทุกอย่างตามที่ขอจริง ๆ วันนี้เข้ามาแก้ปีชงให้ลูกสาว ลูกทำงานที่กรุงเทพช่วงนี้ไม่ค่อยราบรื่นเท่าไร มาแก้ปีชงและขอเซียมซีจากอาม้าด้วย เพื่อให้ลูกได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และมีชีวิตดีกว่าเดิม”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ศรัทธามีความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลเจ้าปู่จ้อ เมื่อพบเจอเรื่องต่าง ๆ หรืออุปสรรคในการดำเนินชีวิตก็มีความเชื่อว่าการแก้ปีชงจะสามารถช่วยเหลือให้ชีวิตของตนราบรื่นและสามารถดำเนินการได้ดีกว่าเดิม ซึ่งสะท้อนให้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าปู่จ้อ ในพิธีกรรมการแก้ปีชงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้คนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน อีกอย่างยังสามารถเป็นกำลังใจหรือทำให้ผู้ศรัทธาสบายใจในการใช้ชีวิตต่าง ๆ ด้วย แสดงให้เห็นถึงพิธีกรรมการแก้ปีชงและความเชื่อนี้คงยังสามารถอยู่กับชุมชนต่อไปได้

คุณธัญทิพ อายุ 29 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามาราบไหวศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง กล่าวถึงความเชื่อเรื่องแก้ปีชงกับเทพเจ้าไท่ส่วยเอี้ยสามารถรอดจากอันตรายได้ และคนรอบตัวก็มีความเชื่อเหมือนกันว่า

“ดิฉันเกิด พ.ศ. 2535 เป็นปีวอก ซึ่งปีนี้เป็นปีชง จึงได้เข้ามาทำพิธีแก้ปีชงในศาลเจ้าจ้วยตุ่ย เพื่อขอให้เทพเจ้าไท่ส่วยเอี้ยได้ช่วยในเรื่องที่ไม่ดีต่าง ๆ ได้มีการเบาลงหรือป้องกันไม่ให้มันเกิดขึ้น ทางครอบครัวของดิฉันเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแบบผสม อากังมาจากเมืองฮกเกี้ยนที่จีน ก่อนหน้านี้ได้เข้ามาทำงานในเมืองแร่ดีบุกของภูเก็ต จึงเห็นเรื่องปีชงเป็นเรื่องสำคัญ สอนมาตั้งแต่เด็กว่าเทพเจ้าไท่ส่วยเอี้ยได้ช่วยให้พ้นความอันตรายมาหลายรอบ ทางบ้านดิฉันทุกคนก็มีความเชื่ออย่างนี้เหมือนกัน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า ปัจจุบันก็ยังคงมีผู้คนนับถือเทพเจ้าไท่ส่วยเอี้ยของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยในตำบลตลาดเหนือ ผู้คนที่มีความเชื่อว่า ท่านเป็นเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ แล้วสามารถช่วยสะเดาะเคราะห์เรื่องที่ไม่ดีให้แก่ผู้ศรัทธาได้ และยังสามารถช่วยดูแลเรื่องความปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัวหรือคนรอบตัว จึงทำให้มีผู้ศรัทธาได้เดินทางมาขอพรจากไท่ส่วยเอี้ยในศาลเจ้าจ้วยตุ่ยย่านตำบลตลาดเหนือจนถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่าปีชงมีทั้งชงดีกับชงที่ไม่ดี ขึ้นอยู่กับ 5 ธาตุ ได้แก่ ไม้ (木 Mù) ไฟ (火 Huǒ) ดิน (土 Tǔ) ทอง (金 Jīn) และน้ำ (水 Shuǐ) จะมีความสัมพันธ์ด้านการควบคุมและการจำกัด กฎเกณฑ์นั้น ตามจีนมีอู๋สิงเซียงเซิง (ความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดของ 5 ธาตุ) ก็คือ ไม้สร้างไฟ (木生火 Mù shēnghuǒ) ไฟสร้างดิน (火生土 Huǒ shēng tǔ) ดินสร้างทอง (土生金 Tǔshēng jīn) ทองสร้างน้ำ (金生水 Jīn shēng shuǐ) น้ำสร้างไม้ (水生木 Shuǐ shēng mù) และ อู๋สิงเซียงเค่อ (ความสัมพันธ์ระหว่างการข่มของ 5 ธาตุ) ก็คือ ไม้ข่มดิน (木克土 Mù kè tǔ) ดินข่มน้ำ (土克水 Tǔ kè shuǐ) น้ำข่มไฟ (水克火 Shuǐ kè huǒ) ไฟข่มทอง (火克金 Huǒ kè jīn) ทองข่มไม้ (金克木 Jīnkè mù) ดังนั้น เพื่อให้ความเคารพแก่เทพเจ้าไท่ส่วยเอี้ย และให้ชีวิตของตนได้มีการอยู่สุขสบายไม่พบเจอปัญหาต่าง ๆ เมื่อธาตุของกลุ่มผู้คนที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกับท่านไท่ส่วยเอี้ยในปีนั้นได้ก็ต้องการจัดพิธีกรรมแก้ปีชงเกิดขึ้นจากการที่ผู้คนทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชนได้เข้ามาทำพิธีการแก้ปีชงในศาลเจ้าปุดจ้อกับศาลเจ้าจ้วยตุ่ยไม่เคยขาดสายนี้ แสดงให้เห็นว่าความเชื่อนี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้คน และความเชื่อของการแก้ปีชงก็คงมีการสืบทอดต่อไป

ยังสรุปได้ว่าความเชื่อเรื่องแก้ปีชงในศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนของตำบลตลาดเหนือ ผู้ศรัทธานิยมไปขอกับศาลเจ้าปุดจ้อกับศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง โดยมีวิธีการแก้ปีชงระหว่างสองศาลเจ้าแตกต่างกัน ได้แก่ ศาลเจ้าปุดจ้อมีเจ้าหน้าที่แนะนำวิธีการแก้ปีชงและนำข้อมูลส่วนตัวของผู้ศรัทธาไปกล่าวขอพรและทำ

พิธีกรรมแก้ปีชงกับเทพเจ้าไท่ส่วย (太岁爷 Tàisui yé) ในศาลเจ้า ส่วนศาลเจ้าจួយตุ่ยเต้าโบ้เก้ง ผู้ศรัทธาที่เข้าไปกราบขอพรเรื่องแก้ปีชงนั้นสามารถดำเนินการทุกอย่างด้วยตนเองตามป้ายคำแนะนำในศาลเจ้าและใส่เข้าตู้แก้ปีชงที่อยู่ใกล้เทพเจ้าไท่ส่วย (太岁爷 Tàisui yé) จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยเห็นว่า ช่วงที่ผู้วิจัยอยู่ในศาลเจ้ามีผู้ศรัทธานิยมไปขอแก้ปีชงในศาลเจ้าปุดจ้อมีจำนวนมากกว่าศาลเจ้าจួយตุ่ยเต้าโบ้เก้ง จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ศรัทธานิยมให้เจ้าหน้าที่ของศาลเจ้าทำพิธีกรรมแก้ปีชงมากกว่าการแก้ด้วยตนเอง

3.2.8 ความเชื่อเรื่องความรัก

ความรักเป็นเรื่องที่สวยงาม ผู้คนส่วนใหญ่มีความฝันอยากได้คู่รักที่ดี อยากมีความรักที่มีความสุข แต่ด้วยการที่ชีวิตจริงอาจจะไม่ได้พบเจอคนรักอย่างที่คิดไว้ จึงมีการกราบขอเพื่อให้เทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือนั้นได้มีความเมตตาจัดหาคู่รักที่ดีให้ตามที่ขอ จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องความรักมีปรากฏเพียงศาลเจ้าเดียวก็คือศาลเจ้าปุดจ้อ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณเรณูกา อายุ 34 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้กราบไหว้ศาลเจ้าปุดจ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงการที่มาขอความรักกับเจ้าแม่กวนอิมว่า

“ดิฉันเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยกถิ่นหลายรุ่นแล้ว พูดภาษาจีนไม่ได้เลย ทางบ้านก็ใช้แต่ภาษาไทยในการสื่อสาร ปกติเข้าวัดไหว้พระบ่อยกว่าการที่เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้า แต่ศาลเจ้าปุดจ้อเป็นศาลเจ้าที่มีสาว ๆ ชอบมาขอเรื่องความรัก เราก็อยากมีความรักหวาน ๆ เหมือนคนอื่นเขา จึงเข้ามากราบขอพรจากเทพเจ้าปุดจ้อ และเชื่อว่าท่านจะเลือกคนที่ดีที่สุดให้เรา เพราะท่านดูแลเรา รักเรา ช่วยเรามาโดยตลอด และสมัยเด็ก ๆ แม่ก็ได้พาเรามาถวายเป็นลูกให้แก่ท่าน ดังนั้นท่านก็เลือกแต่คนดี ๆ และสิ่งดี ๆ ให้แก่ลูกหลานของท่านเสมอ เพื่อนเราเคยมาขอและได้คู่รักตามที่ขอ ทั้งรูปร่างหน้าตาจนถึงนิสัยเพื่อนเราบอกว่าเหมือนทุกอย่าง จึงมาขอตามเพื่อน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า เจ้าแม่ปุดจ้อหรือเจ้าแม่กวนอิมมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องความรัก ปัจจุบันยังมีผู้คนในชุมชนที่นับถือเจ้าแม่กวนอิมย่านตำบลตลาดเหนือ ผู้คนที่มีความเชื่อว่าท่านเป็นเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์สามารถให้พรเรื่องความรักและสามารถให้ได้ตามที่ผู้ศรัทธาขอไว้ จึงทำให้ผู้คนทั้งคนภายในชุมชนและคนนอกชุมชนได้เดินทางเข้ามากราบไหว้ขอคู่รักตามที่ตนอยากได้หรือต้องการจากเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อที่ตำบลตลาดเหนือ

คุณ Máomao (毛毛) อายุ 33 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าปุดจ้อกล่าวถึงการที่เคยมาขอความรักกับเจ้าแม่กวนอิมและได้ตามที่ขอว่า

“去年和朋友从清迈来普吉岛玩，听朋友说这个观音庙在普吉岛不得不拜，而且求爱情特别灵，所以那时候我真的来求了，

然后回去大概三个月吧，真的遇到了我现在的男朋友，所以今天我们一起来还愿 (Qùnián hé péngyǒu cóng qīng mài lái jí dǎo wán, tīng péngyǒu shuō zhège guānyīn miào zài pǔ jí dǎo bùdé bù bài, érqǐě qiú àiqíng tèbié líng, suǒyǐ nà shíhòu wǒ zhēn de lái qǐle, ránhòu huíqù dàgài sān gè yuē ba, zhēn de yù dào le wǒ xiànzài de nán péngyǒu, suǒyǐ jīntiān wǒmen yìqǐ guò lái huányuàn) แปลว่า ปีที่แล้วฉันกับเพื่อน เดินทางจากเชียงใหม่มาเที่ยวที่ภูเก็ที่ได้ยินจากเพื่อนว่า ศาลเจ้าปุดจ้อนี้มีชื่อเสียงมาก คนที่มาภูเก็ต้องมาสักการะขอพร โดยเฉพาะการขอความรัก ฉันจึงมาขอ และหลังจากกลับไปประมาณ 3 เดือน เจอแฟนคนปัจจุบันจริง ๆ วันนี้ก็เลยมาแก้บนกัน” (แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า เจ้าแม่กวนอิมมีความศักดิ์สิทธิ์เรื่องความรักเป็นอย่างมาก ผู้คนที่เดินทางมากราบขอได้ตามจริง จึงมีการบอกต่อกันได้เป็นที่รู้จักและผู้คนนับถือ ทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชน หลังจากได้สิ่งที่ขอจากเจ้าแม่กวนอิมผู้ศรัทธายังมีการเข้ามาแก้บนหรือกล่าวขอบคุณเจ้าแม่กวนอิมอีกครั้ง ถือได้ว่าการขอเรื่องความรักกับเทพเจ้ากวนอิมนั้นมีความน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้ศรัทธาที่ขอเรื่องความรักในตำบลตลาดเหนือ นั้น นิยมเดินทางมากราบขอกับเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อมากกว่า ซึ่งอีก 3 ศาลเจ้าก็มีเจ้าแม่กวนอิมเหมือนกัน อาจจะด้วยการที่ทางศาลเจ้าให้ความสำคัญต่อเทพเจ้าที่ต่างกันนั้นจึงทำให้ผู้ศรัทธานิยมกราบขอเจ้าแม่กวนอิมเพียงแต่ศาลเจ้าปุดจ้อเท่านั้น

สรุปได้ว่า ความเชื่อของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 ศาลเจ้ามีความเชื่อที่เหมือนกันคือ ความเชื่อเรื่องการขอโชคลาภกับความเชื่อเรื่องการขอความปลอดภัย เนื่องจากมีเทพเจ้าประจำศาลเจ้าไม่เหมือนกัน ความเชื่อบางอย่างจึงมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ศรัทธานิยมขอพรเรื่องการทำงานในศาลเจ้าจ้ออ้อง นิยมขอเรื่องความรักในศาลเจ้าปุดจ้อ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่จะขอพรเรื่องสุขภาพ โชคลาภและความปลอดภัย ที่ถือว่าเป็นเรื่องนิยมขอมากที่สุด

จากการลงพื้นที่ทั้ง 4 ศาลเจ้า ผู้วิจัยสรุปได้ว่าความเชื่อของแต่ละศาลเจ้ามีตามตารางดังต่อไปนี้

ศาลเจ้า	ความเชื่อ								
	เทพเจ้าหลัก ประจำศาลเจ้า	เรื่อง สุขภาพ	เรื่อง ความรัก	เรื่อง โชค ลาภ	เรื่อง การ งาน	เรื่อง การ ขอ บุตร	เรื่อง การขอ ชื่อ	เรื่อง แก้ ปีชง	เรื่อง ความ ปลอดภัย
1. ศาลเจ้าแม่ ย่านาง	แม่ย่านาง			✓					✓
2. ศาลเจ้าจ้ออ๋อง	จ้ออ๋อง	✓		✓	✓				✓
3. ศาลเจ้าปุดจ้อ	กวนอิม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ศาลเจ้าจู้ยตุ่ย เต้าโบ้เก็ง	เตียนฮุ้นหวงโส่ย (เทพเจ้าแห่ง ศิลปะการแสดง)	✓		✓				✓	✓

จากตารางสรุปได้ว่า เนื่องจากแต่ละศาลเจ้ามีเทพเจ้าที่ไม่เหมือนกันทำให้มีความเชื่อที่ต่าง
กันออกไป แต่ศาลเจ้าปุดจ้อมีความเชื่อทั้ง 8 ประการนั้น เพราะศาลเจ้าปุดจ้อเป็นศาลเจ้าที่มีขนาดใหญ่
มีเทพเจ้าประจำจำนวนมากที่สุดในตำบล ซึ่งถือว่าเป็นศาลเจ้าที่ชาวภูเก็ตนิยมมากราบไหว้มากที่สุด
ส่วนศาลเจ้าอีก 3 แห่ง มีความเชื่อและเรื่องที่นิยมขอพรแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้ ศาลเจ้าแม่ย่านาง
นิยมขอเรื่องโชคลาภและความปลอดภัย ศาลเจ้าจ้ออ๋องนิยมขอเรื่องสุขภาพ โชคลาภ การงาน และ
ความปลอดภัย ศาลเจ้าจู้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งนิยมขอเรื่องสุขภาพ โชคลาภ แก้ปีชง และความปลอดภัย

3.3 พิธีกรรมภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

พิธีกรรม คือการกระทำของมนุษย์กำหนดขึ้นมา เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อต่าง ๆ
โดยผ่านการจัดพิธี มีรูปแบบหลากหลาย มีการกำหนดเวลาและขั้นตอนชัดเจน ซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งเสริม
ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้คนที่มีความเชื่อเหมือนกัน องค์กรประกอบของพิธีมีหลายประการ เช่น
ผู้ประกอบพิธี ผู้ร่วมพิธี สิ่งของที่นำมาเช่นไหว้ และขั้นตอนพิธี เป็นต้น พิธีกรรมเดียวกันด้วยความ
แตกต่างของสถานที่จะมีการประกอบที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบล
ตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พบว่ามีการประกอบพิธีกรรมสำคัญในเทศกาลที่ยังคงปฏิบัติเป็น
ประจำทุกปี 6 พิธีกรรม คือ พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีน (春节 Chūnjié) กับเทศกาลหยวนเซียว (元宵
Yuánxiāo) พิธีกรรมในเทศกาลเซียวไ้บ้อ (พ้อต้อ) (盂兰胜会 Yú lán shèng huì) พิธีกรรมใน

เทศกาลไหว้พระจันทร์ (中秋节 Zhōngqiū jié) พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก (九皇斋节 Jiǔ huáng zhāi jié) และพิธีกรรมในเทศกาลเซียด (诞辰 Dànchén) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีน (春节 Chūnjié) กับเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo)

ประเพณีตรุษจีนคือวันขึ้นปีใหม่ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทุกคนให้ความสำคัญและมีการเฉลิมฉลองกัน ดังที่ วันทิพย์ สิ้นสูงสุด (ม.ป.ป, น.33-46) ได้กล่าวว่า ประเพณีตรุษจีนตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 จนถึงวันที่ 15 ค่ำ เดือน 1 (ตามปฏิทินจีน) เป็นวันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของชาวจีน ที่ยึดถือและปฏิบัติกันเป็นเวลายาวนานจนถึงปัจจุบัน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเพณีตรุษจีนมีความสำคัญต่อคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างมาก ซึ่งก่อนจะเริ่มประเพณีจะมีการเตรียมความพร้อมต่าง ๆ มากมาย

ดังที่ ถนอม พูนวงศ์ (2556, น.123) ได้กล่าวว่า วันแรกคือ วันที่ 29 เดือน 12 ของจีน มีการเตรียมอาหาร และของไหว้ต่าง ๆ ไว้สำหรับวันรุ่งขึ้น วันที่ 2 คือ วันที่ 30 เดือน 12 ของจีน มีการไหว้สองช่วง คือช่วงเช้า จะมีการไหว้เทพเจ้า และช่วงบ่ายจะมีการไหว้บรรพบุรุษ เมื่อเสร็จพิธีไหว้ จะมีการรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัว และมีการแจกซองเปาให้แก่เด็ก ๆ วันที่ 3 คือวันที่ 1 เดือน 1 ของจีน ชาวจีนจะแต่งกายด้วยชุดใหม่เพื่อเป็นสิริมงคลไปไหว้พระที่ศาลเจ้า และวันนี้ถือเป็นวันเที่ยว อาจไปเยี่ยมญาติในท้องถิ่นอื่น ๆ ซึ่งในวันนี้จะไม่มีการทำงานแต่อย่างใด จะไม่มีการพูดคำหยาบ หรือดูด่าว่ากล่าวกัน

สำหรับวันที่ 2 คือวันที่ 30 เดือน 12 ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตก็มีการไหว้ตามสองช่วงเวลาเช่นกัน แต่ต่างกับสาธารณรัฐประชาชนจีนตรงที่ว่าช่วงเช้าเป็นการไหว้เทพเจ้า และช่วงบ่ายไหว้บรรพบุรุษ หลังจากนั้นก็มีการแจกซองแดงหรือที่เรียกว่าซองเปา (红包 Hóngbāo) ให้แก่เด็ก ๆ วันที่ 3 คือวันที่ 1 เดือน 1 ของจีน ในวันนี้คนจีนจะแต่งกายด้วยชุดใหม่ที่มีสีสันสดใสสวยงาม ส่วนมากจะเป็นสีแดงหรือสีส้มสดใส เพราะเชื่อกันว่าใส่ชุดใหม่ต้อนรับปีใหม่ ทุกอย่างจะได้เริ่มต้นใหม่และมีแต่สิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนสภกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตก็มีการแต่งชุดสีแดงลายมังกรและไปไหว้ศาลเจ้า วันที่ 3 ห้ามพูดคำหยาบหรือไปมีปากเสียงกับคนอื่นเพราะถือว่าเป็นวันแรกของปีใหม่ เมื่อเราทำอย่างไรปีต่อไปก็จะได้รับสิ่งนั้นมาตลอดทั้งปี ซึ่งวันนี้ทุกคนจะเที่ยวอย่างเดียวไม่มีการทำงาน แต่พอถึงวันที่ 15 เดือน 1 ของจีนหรือที่เรียกกันว่าเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo) นั่นถือว่าเป็นการจบวันหยุดปีใหม่ ก็จะเริ่มออกไปทำงานตามปกติ จากการลงพื้นที่พบว่ามีการจัดเทศกาลตรุษจีน (春节 Chūnjié) ทั้ง 4 ศาลเจ้า แต่มีการจัดเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo) เพียงศาลเจ้าเดียวคือศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวเก็ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ได้มีการเตรียมการทำความสะดวกในศาลเจ้าก่อนเทศกาลตรุษจีน วันที่ 30 เดือน 12 หรือ ภาษาจีนเรียกว่า 除夕 (Chúxì) ซึ่งเป็นวันสิ้นปีของจีน ตอนเช้า 10.00 นาฬิกาไหว้ห้องเส่ง ป้ายบรรพชน ตอน 17.00 นาฬิกาเชิญกิมซันมาจ้อไปจากไต้หวันขึ้นที่ประทับพร้อมกับกระถางธูปใหม่ ตอน 23.59 นาฬิกาไหว้พระมาจ้อไปขอพรในเทศกาลตรุษจีน และรับเทพเจ้าโชคลาภก็คือจ่ายซินเอี้ย (接财神 Jiē cáishén) ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เดือน 1 มีการไหว้ตรุษจีนตลอดจนถึงวันที่ 15 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติ จีนซึ่งตรงกับเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo) ทางศาลเจ้ามีการตกแต่งโคมไฟสีแดงเต็มศาลเจ้าตั้ง ภาพที่ 61 ตอนเช้าในศาลเจ้าประกอบพิธีกราบไหว้เจ้าแม่มาจ้อไป (妈祖婆 Māzǔ pó) เพื่อขอพรจาก ท่านและได้กราบเรียนท่านว่าปีใหม่จบลงแล้ว ตอนบ่ายมีกิจกรรมชมนิทรรศการหยวนเซียว (展览元宵节 Zhǎnlǎn yuánxiāo jié) ซึ่งเป็นการชมการทำขนมหยวนเซียวหรือภาษาจีนเรียกว่า 汤圆 (Tāngyuán) ดังภาพที่ 62 จากชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมชมขนมหยวนเซียวทำด้วยข้าวเหนียวและปั้นเป็น ลูกเล็กกลมมีหลายสีสวยงาม เพราะตั้งแต่สมัยก่อนชาวจีนเชื่อกันว่ากินหยวนเซียวแล้วจะมีชีวิตที่หวาน สวยงามและทุกคนจะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน ตอนค่ำคืนทางศาลเจ้าได้จัดงานเวทีให้ทั้งคนที่ร่วมงาน และชาวบ้านที่อยู่ใกล้ศาลเจ้าได้ร่วมชมความสนุกกัน รายการในการแสดงจะเป็นการร้องเพลงจีนที่มีความหมายในการอวยพรหรือมีความหวังที่ดีต่อชีวิต มีเต๋นร่าแบบจีน มีการกล่าวอธิบายความเป็นมาหรือ ความสำคัญของเทศกาลหยวนเซียว เป็นต้น ซึ่งจากกิจกรรมต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงทางศาลเจ้ามีการให้ความสำคัญต่อเทศกาลจีนแบบดั้งเดิม และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

คุณ หวัง อายุ 59 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ผู้ใจรุ่มที่ 3 ที่ชอบเข้ามานั่งพักในศาลเจ้าแม่ย่านางเป็นประจำกล่าวถึงพิธีกรรมรอบปีของศาลเจ้าแม่ ย่านางว่า

“อ๋ามนี้ตามภาษาฮกจิ๋วเราเรียกว่ามาจ้อไป ก่อนหน้านี้เป็นชมรมชาว ฮกจิ๋วแต่ด้วยการที่มีการต่อต้านและไล่คนจีนออกจากแผ่นดินไทยในสมัยของรัฐบาล ป.พิบูลสงคราม ผู้ดูแลสำนักจึงเปลี่ยนกิจกรรมทุกอย่างมาอยู่ภายใต้ในนามอาม้า แต่ สมัยนี้ลูกหลานของฮกจิ๋วก็มีชีวิตที่ดี งานหยวนเซียวในศาลเจ้าก็ได้จัดขึ้นทุกปี ถ้าไม่มีโควิดจะจัดงานใหญ่เริ่มตั้งแต่เช้าจนถึงเที่ยงคืน ทางอ๋ามก็จะมีการตกแต่งโคมไฟสีแดง และผู้คนในชุมชนก็เข้ามาช่วยทำขนมบัวลอยน้ำซึ่งมีความหมายที่ดี กินแล้วก็จะ ราบรื่นตลอดปีและได้อยู่กับครอบครัวพร้อมหน้าพร้อมตากันตลอดไป ส่วน ตอนกลางคืนก็ชมดวงจันทร์พร้อมกัน เพราะว่าเป็นพระจันทร์เต็มดวงในคืนแรกของ

ปีความหมายก็คือมีชีวิตแบบสมบูรณ์ เพราะจีนให้ความสำคัญกับเรื่องครอบครัวเป็นอย่างมาก”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า ลูกหลานของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลในมณฑลฮกเกี้ยนไม่มีการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่ใดก็ยังคงปฏิบัติประเพณีดั้งเดิมตามบ้านเกิดของตน ซึ่งในเทศกาลนี้ไม่ว่าเรื่องอาหารการกินหรือกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนมีความหมายที่ตีงามต่อผู้คนและครอบครัว อีกอย่างยังแสดงให้เห็นว่าความลำบากในสมัยก่อนยิ่งทำให้กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนให้ความสำคัญกับการที่ได้อยู่ร่วมกันกับครอบครัวของตน มีความศรัทธาในการที่กินขนมและสิ่งของที่มีลักษณะกลม ๆ เพราะคำว่ากลมออกเสียงตามภาษาจีนว่าหยวน (圆 yuán) จึงได้ให้ความหมายตามคำว่า 团团圆圆 (Tuántuán yuán yuán) แปลว่า การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันในครอบครัวเพื่อเป็นการฝากความหวัง จึงสะท้อนให้เห็นว่าประเพณีหยวนเซียวเป็นเทศกาลที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญและยังสืบทอดจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 61 โคมไฟในเทศกาลหยวนเซียวที่ศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2566

ภาพที่ 62 ขนมหวานเซียวในเทศกาลหยวนเซียวที่ศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: facebook ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ส่วนศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ้ามไถ่หนตอง(太原堂 Tàiyuán Táng)มีการเตรียมโต๊ะบูชาเทพเจ้าในศาลเจ้าให้มีสีส้มสวยงาม ส่วนใหญ่จะเป็นสีแดง เพราะว่าสีแดงถือเป็นสีที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล จัดขนมหวานและผลไม้ที่มีความหมายสิริมงคลในผู้คนที่เข้ามากราบไหว้ขอพรปีใหม่

ศาลเจ้าปู่ด้อหรืออ้ามปู่ด้อ(观音庙 Guānyīn miào) มีการจัดโต๊ะสวยงามมีของเซ่นไหว้หลายอย่าง มีผลไม้มงคล เช่น กล้วย สับปะรด แตงโม และองุ่น เป็นต้น โดยจะมีกระดาษสีแดงที่จัดเป็นรูปดอกไม้ตัดแต่งไว้บนผลไม้ ในศาลเจ้ามีการเปลี่ยนทุกอย่างให้เป็นสีแดง เนื่องด้วยสีแดงเป็นสีที่แสดงความเป็นสิริมงคลของชาวจีน ดังภาพที่ 63 เตรียมเพื่อให้ผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้ขอพรปีใหม่กับเจ้าแม่ปู่ด้อ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

คุณราตรี อายุ 32 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ที่เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าปู่ด้อ กล่าวถึงช่วงเทศกาลตรุษจีนนอกจากมีการเซ่นไหว้ที่บ้านของตนแล้วยังเข้ามากราบไหว้ขอพรกับเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปู่ด้อว่า

“ดิฉันเป็นคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในรุ่นที่สาม ทางบ้านก็มีการจัดไหว้วันตรุษจีนทุกปี แต่ก็เข้ามากราบไหว้ในศาลเจ้าด้วย เพราะทางศาลเจ้าปู่ด้อแต่ละปีก็จะมีการจัดพิธีการไหว้ตรุษจีนที่มีการตกแต่งสวยงาม มีโคมไฟสีแดงเต็มเลย บ้านเราจะพากันมากราบไหว้ท่านทั้งครอบครัว เพื่อขอให้ท่านได้ดูแลคุ้มครองในปีต่อไปให้ดีเหมือนเดิม และเป็นงานที่แสดงถึงความรักและการเคารพกับเจ้าแม่กวนอิมด้วย”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตก็ยังมีการจัดพิธีการไหว้ในวันตรุษจีน และผู้นับถือเจ้าแม่กวนอิมได้เข้ามาขอพรจากท่านในวันที่

สำคัญของปี เชื่อว่าท่านเป็นเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์แล้วสามารถให้พรเรื่องดูแลคุ้มครองในปีต่อไปแก่ผู้ศรัทธาได้ และยังสามารถดูแลคุ้มครองสมาชิกในครอบครัว คนรอบข้าง ช่วยดูแลบ้านเรือนและทุก ๆ อย่างให้ดีกว่าปีเก่า ๆ จึงทำให้มีผู้ศรัทธาได้เดินทางมาขอพรปีใหม่จีนหรือวันตรุษจีนในศาลเจ้าปู่จ้อย่านตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ 63 การตั้งโต๊ะบูชาในเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้ามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào)

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2566

คุณจันฮกซิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ประธานศาลเจ้าปู่จ้อเต้าโบ้เก็ง กล่าวถึงวันเวลาและขั้นตอนที่จัดพิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าปู่จ้อเต้าโบ้เก็งได้จัดตามปฏิทินจีนรวมถึงสิ่งของที่ใช้เช่นไหว้ในพิธีกรรมเลือกใช้ของที่มีความหมายดีทั้งหมดว่า

“พิธีกรรมตรุษจีนจัดขึ้นวันที่ 29 เดือน 12 เวลา 23.45 น. จัดพิธีเค่งเต้ ต่อด้วยพิธีเฉี้ยห้อยที่สะพานหิน ในศาลเจ้าจะมีการนำต้นอ้อย 2 ต้นมาไว้ที่บริเวณประตูใหญ่ของศาลเจ้าข้างละต้น ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เนื่องจากเทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลแรกของปี ต้นอ้อยมีลักษณะเป็นข้อปล้องในภาษาฮกเกี้ยนเรียกว่าเจเซซึ่งพ้องเสียงกับคำว่าเทศกาลในภาษาจีนคำว่า 节 (Jié) อีกอย่างรสชาติของอ้อยหวานมีความหมายดี และข้อปล้องที่ซ้อนตัวเป็นชั้นขึ้นไปในภาษาจีนมีคำว่า 节节高升 (Jié jié gāoshēng) แปลว่าทุกอย่างจะมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น ขั้นตอนต่อมาศาลเจ้ามีการออกไปประกอบพิธีเฉี้ยห้อย (请火 Qǐng huǒ) (การอัญเชิญไฟพระฤกษ์เพื่อความเป็นสิริมงคลในโอกาสเข้าสู่ปีใหม่) สถานที่ประกอบพิธีขึ้นอยู่กับแต่ละปี ต่อมาคือการตั้งโต๊ะเซ่นไหว้ หงอี่ว (น้ำตาล

หล่อรูปทรงต่าง ๆ) 1 ชุดมี 5 ชั้นประกอบด้วยถึงเถาะ (รูปเจดีย์) (糖塔 Táng tǎ) ถึง
 เหลง (รูปมังกร) (糖龙 Táng lóng) ถึงห้อง (รูปหงส์) (糖凤 Táng fèng) ถึงซ่าย
 (รูปสิงห์) (糖狮 Táng shī) และถึงเขี้ยว (รูปช้าง) (糖象 Táng xiàng) เป็น
 สัญลักษณ์ตามภาษาจีนที่ว่า 五代同堂 (Wūdài tóng táng) แปลว่าอยู่กัน
 พร้อมหน้า 5 ชั่วอายุคน ของหวานมีองค์ (พุทธาจีน) แกัดหล่องเตี้ยวลีเขี้ยว (ขนมโก๋
 อ่อน) และกิมเกียด (ส้มจี๊ดเชื่อม) เป็นต้น ยอดด้านบนสุดประดับด้วยกระดาษสีแดงที่
 ตัดเป็นรูปดอกไม้ที่เรียกว่าบิดเจียนฮั่ว (蜜饯盒 Mì jiàn hé) ของความมี 5 ชนิดกับ
 เส้นไหมเหลือง ผลไม้มงคล 5 อย่าง ผักหรือวัตถุดิบเจ 6 ชนิด ตอนกลางวันผู้คน
 และชาวบ้านได้เข้ามากราบไหว้ขอพร ตอนค่ำคืนทางศาลเจ้ายังมีการตั้งถ้ำกึ่งโถงใน
 การเซ่นไหว้หรือเรียกว่าหนังผีอิง (皮影 Pí yǐng) ซึ่งการเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่
 ของศาลเจ้าจะสิ้นสุดในวันที่ 15 เดือนอ้าย ตรงกับเทศกาลหยวนเซียว” (คำภาษาจีน
 แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าจู้ตู่ย
 มีจัดพิธีกรรมการส่งท้ายปีเก่าและต้อนรับปีใหม่ตามปฏิทินจีน โดยพิธีกรรมต่าง ๆ มีการแสดงความเป็นจีน
 สกเกี้ยนอย่างชัดเจน เช่นมีการใช้ภาษาจีนสกเกี้ยนเรียกชื่งตอนของพิธีกรรม และพิธีที่ขาดไม่ได้ของชาว
 จีนสกเกี้ยนคือ จัดพิธีเค่งเต้ (ถวายน้ำชา) และพิธีเฉี่ยวโห้ย (请火 Qǐng huǒ) เป็นการอัญเชิญไฟพระฤกษ์
 เพื่อความเป็นสิริมงคลในโอกาสเข้าสู่ปีใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงชาวจีนสกเกี้ยนมีการให้ความสำคัญต่อไฟ
 ศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก อีกทั้งในการจัดพิธีกรรมสิ่งของเช่นไหว้ไต้ของที่มีความหมายเป็นสิริมงคลต่อ
 การดำเนินชีวิตในปีต่อไปทั้งสิ้น อย่างเช่น ต้นอ้อยหมายถึงการก้าวหน้าในปีต่อไป ของหวานต่าง ๆ
 หมายถึงความสุขของชีวิต เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังต่อปีใหม่ของชาวจีนสกเกี้ยนมีเรื่องการ
 งานก้าวหน้า สุขภาพแข็งแรงชีวิตมีความสุขสบาย

สรุปได้ว่า พิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าจีนสกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาด
 เหนือ มีการจัดพิธีกรรมตามปฏิทินจีนกันทั้งหมด ส่วนสิ่งของที่เช่นไหว้ไต้ของที่มีความหมายเป็นสิริ
 มงคลในภาษาจีนสกเกี้ยน อาจตามลักษณะ ตามชื่อ เป็นต้น อีกทั้งการตกแต่งศาลเจ้าทั้งหมดใช้สีแดง ซึ่ง
 แสดงให้เห็นว่าชาวจีนสกเกี้ยนก็เหมือนชาวจีนกลุ่มอื่น ๆ ใช้สีแดงเป็นสีประจำของเทศกาลตรุษจีน

3.3.2 พิธีกรรมในเทศกาลเซียวไต้ย้อ (พ้อต้อ) (盂兰胜会 Yú lán shèng huì)

พ้อต้อ (普渡 Pǔ dù) ในภาษาจีนเป็นคำกริยา หมายถึง การปล่อยสรรพสัตว์ให้หลุดพ้น
 จากความทุกข์ แต่ในภาษาท้องถิ่นภูเก็ตได้หยิบยืมคำนี้มาจากภาษาจีนสกเกี้ยนเพื่อใช้เรียกชื่อพิธีกรรมเช่น
 ไหว้โฮ้เฮียตี้ (孤魂 Gū hún) ไหว้ผีไร้ญาติ ในช่วงกลางเดือนกรกฎาคมตามปฏิทินจันทรคติแบบจีน (七月

半 Qī yuè bàn) ในการเซ่นไหว้เรียกว่าพ้อต่อ (普渡 Pǔ dù) แต่ชื่อที่ใช้จริงในจีนเรียกว่า 盂兰胜会 (Yú lán shèng huì)

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า มีการจัดไหว้พ้อต่อเพียงศาลเจ้าเดียว คือ ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรือ อี้มไฉ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) การเซ่นไหว้พ้อต่อในสมัยก่อนมีเพียงจัดตั้งโต๊ะเล็ก ๆ ไว้หน้าศาลเจ้า ประกอบด้วย ไก่ หมู ปลา เหล้าขาว บิดเจียน (ผลไม้แช่อิ่ม) และกระดาษเงินใส่ไว้ในตะกร้า ต่อมาได้ความช่วยเหลือจากชาวบ้านของเซ่นไหว้ก็มีจำนวนเพิ่มเรื่อย ๆ มีการเขียนคำว่าหยุดหลานเส็งโหยบนขนมหมุย่างทั้งตัว ข้าวสาร ขนมมอฮ้อและขนมตัวกู่ ดังภาพที่ 64 (ขนมเต่าแบ่งทาสีแดง) ในศาลเจ้าจ้ออ๋องหรือ อี้มไฉ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ไม่ได้มีการทำพิธี แต่มีการตั้งโต๊ะในศาลเจ้าและเชิญชวนชาวบ้านเข้ามากราบไหว้เป็นเวลา 1 วัน ดังภาพที่ 65 เพื่อแสดงถึงการเคารพต่อบรรพบุรุษและให้วิญญาณไร้ญาติได้มีที่เป็นที่ไป

ภาพที่ 64 ขนมตัวกู่ (เต่าแดง) ในเทศกาลเซียวไต้พ้อของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: facebook ของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ภาพที่ 65 ตั้งโต๊ะในศาลเจ้าจ้ออ่องให้ชุมชนเข้ามากราบไหว้ในเทศกาลพอดี

ที่มา: facebook ของศาลเจ้าจ้ออ่อง

3.3.3 พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ (中秋节 Zhōngqiū jié)

เทศกาลหรือประเพณีไหว้พระจันทร์คือการไหว้เทพเจ้าด้วยขนมไหว้พระจันทร์ ดังที่ ถนอม พูนวงศ์ (2556, น.125) ได้กล่าวว่าเทศกาลไหว้พระจันทร์ตรงกับวันที่ 15 เดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ในเทศกาลไหว้พระจันทร์ ชาวจีนจะเฉลิมฉลองด้วยการไหว้พระจันทร์ในเวลากลางคืน จะจัดเป็นประเพณีใหญ่ มีการเฉลิมฉลองด้วยโคมไฟสีแดง เป็นสีสันยามค่าคืน หรือบางแห่งอาจมีการเชิดมังกร ทั้งนี้จะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามแต่ท้องถิ่น ส่วนในภูเก็ตเนื่องด้วยกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในนี้ เป็นชาวฮกเกี้ยนจึงมีวิธีการไหว้ใกล้เคียงกันกับคนฮกเกี้ยนในสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น พิธีไหว้พระจันทร์จะไหว้กลางแจ้งหลังพระอาทิตย์ตกดินหรือเริ่มตอนหัวค่ำ (เมื่อเห็นพระจันทร์ก็สามารถไหว้ได้เลย) การตั้งโต๊ะจะจัดให้เรียบร้อยก่อนพระจันทร์ลอยสูงเกินขอบฟ้า และเก็บโต๊ะก่อนที่พระจันทร์เลยหัวไปหรือเมื่อเทียนดอกใหญ่ดับลง สถานที่ไหว้พระจันทร์อาจเป็นลานบ้านหรือดาดฟ้าก็ได้ เครื่องบวงสรวงที่ใช้จะไหว้ด้วยของเจเหมือนไหว้เจ้าแม่กวนอิม ซึ่งจะถวายอาหารเป็นเลขคู่ แต่บางคนอาจถวายอย่างละ 5 ก็ได้ ของไหว้เป็นของแห้ง และปัจจุบันมีการไหว้ด้วยน้ำหอมกับเครื่องแป้ง เพื่อขอเรื่องความสวยความงามจากเทพเจ้าบนพระจันทร์ จากการลงพื้นที่พบว่าตำบลตลาดเหนือมีเพียงศาลเจ้าเดียวที่มีการจัดไหว้พระจันทร์ คือ ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จากการลงพื้นที่พบว่าศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการเตรียมโต๊ะในวันที่ 15 เดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติจีนซึ่งเป็นวันไหว้พระจันทร์ เริ่มเชิญชวนผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้ตั้งแต่เวลา 9.30 นาฬิกา ขั้นตอนแรกคือกราบไหว้เจ้าแม่ย่านางก่อน ขั้นตอนต่อมาคือจัดโต๊ะไหว้ดังภาพที่ 66 บนโต๊ะมีผลไม้หลายอย่าง เช่น ส้ม แอปเปิ้ล ทับทิม ส้มโอ เป็นต้น ซึ่งผลไม้เหล่านี้มีความหมายแสดงให้เห็นถึงความเป็นสิริมงคล มีขนมหวานที่ขาดไม่ได้ก็คือขนมไหว้พระจันทร์ ซึ่งต้องเตรียมไหว้เป็นจำนวนคู่ สุดท้ายคือพิธีเค่งเต่ (奉茶獻茗 Fèng chá xiàn míng) ก็คือการถวายน้ำชา

ภาพที่ 66 ไหว้พระจันทร์ในศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: facebook ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

3.3.4 พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก (九皇斋节 Jiǔ huáng zhāi jié)

การกินเจของสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ได้กินพร้อมกันทั้งประเทศและเวลาการกินก็แล้วแต่ละสถานที่ แต่การให้ความสำคัญในการจัดพิธีก็คือชาวหมิงหนาน (闽南人 Mǐnnán rén) ซึ่งส่วนมากอยู่มณฑลกว่างตุงกับฮกเกี้ยน คำว่ากินผัก (吃斋 Chīzhāi) ความหมายตามภาษาจีนก็คือผู้นับถือศาสนาพุทธต้องปรับด้านอาหารการกิน จะมีการถือศีลอุโบสถ ต้องรับประทานอาหารก่อนเที่ยง หลังเที่ยงแล้วห้ามกินอาหารต่าง ๆ ยกเว้นน้ำดื่มในการรับประทานอาหารก็ต้องกินมังสวิรัต คือการห้ามกินเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ทุกชนิด รวมทั้งน้ำมันต้องใช้น้ำมันพืช น้ำปลาก็ต้องใช้ซีอิ๊วแทน ปัจจุบันการจัดพิธีใหญ่โตก็คือจังหวัดภูเก็ต ดังที่ ฌอนอม พูนวงศ์ (2556, น.120) ได้กล่าวว่า ประเพณีกินเจตรงกับวันขึ้น 1 ถึง 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจีน ตรงกับเดือน 11 หรือเดือนตุลาคมของไทย ตามปฏิทินสากล รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 9 วัน ข้อดีของการกินผักคือ 1) เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น เพราะอาหารเจถือเป็นอาหารชีววิตอย่างหนึ่ง ช่วยปรับสภาพร่างกายให้สมดุล ล้างพิษในร่างกาย รวมถึงช่วยเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะคนจีนเชื่อว่า เนื้อสัตว์เป็น “หยิน” และผักผลไม้เป็น “หยาง” โดยธรรมชาติ คนเรามักทานเนื้อสัตว์จำนวนมากกว่าผักผลไม้ การงดทานเนื้อสัตว์จึงเป็นการปรับให้หยินและหยางสมดุลมากยิ่งขึ้นด้วย 2) กินผัก เพื่อทำบุญ เพื่อชำระล้างใจให้ใสสะอาด ไม่เบียดเบียนสัตว์โลก ทำให้จิตใจเราผ่องใสมากขึ้น เมื่อเราทราบว่าเป็นเรื่องที่ดี ก็จะส่งผลต่อจิตใจที่เบิกบาน เป็นสุขขึ้น 3) กินผัก เพื่อละเว้นกรรม ที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หรือแม้กระทั่งการจ้างฆ่าเพื่อการบริโภครวมทั้งการงดบริโภคนเนื้อสัตว์ เป็นการช่วยชีวิตสัตว์นับพันนับหมื่น เราก็จะช่วยลดกรรมของเราได้มากขึ้น ทุกคนในอำเภอเมืองจะมีการทำพิธีเปิดรับพระในศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย หลังจากนั้นจึงดำเนินการไหว้ขอพรจากเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ ที่เข้าทรงตัวมนุษย์หรือที่เรียกกันว่าม้าทรง ในการจัดพิธีทุกพิธีจะมีธงสีเหลืองที่เขียนคำเป็นภาษาจีนว่า 九皇大帝 (Jiǔ huáng dàdì) ก็คือกิ้วฮ่องไต่เต่ จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าในตำบลตลาดเหนือมีเพียงศาลเจ้าเดียวมีการจัดพิธีกรรมถือศีลกินผัก คือศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้งเก้ง (水碓斗母宮 Shuǐduì dòu mǔ gōng) ช่วงเทศกาลถือศีลกินผักในศาลเจ้าตุ่ยจุ้ยเต้าโบ้งเก้ง (水碓斗母宮 Shuǐduì dòu mǔ gōng) ในปี พ.ศ. 2565 มีพิธีกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) เป๊ะโง้ยฮ่งอ คือ วันที่ 25 สิงหาคม (八月二十五 Bā yuè èrshíwǔ) ตอนเช้าเชิญชวนผู้ศรัทธาและชาวบ้านมาร่วมกันช่วยทำความสะอาดศาลเจ้า ตอนเย็นพิธีปางเอี้ย (放营 Fàng yíng) ก็คือการปล่อยทหารรักษาเขตปริมณฑลกินผัก

2) เป๊ะโง้ยซ่าจ๊าบ คือ วันที่ 30 สิงหาคม (八月三十 Bā yuè sānshí) ตอนเย็นพิธียกเสาโกเต้ง (举高灯柱 Jǔ gāo dēng zhù) ดังภาพที่ 67 ซึ่งเป็นสัญลักษณ์เริ่มพิธีกินผัก ตอนกลางคืนประกอบพิธีเฉี้ยหยกฮ่องซ่งเต่ คือพิธีอัญเชิญจักรพรรดิหยก (恭迎玉皇大帝 Gōngyíng yùhuángdàdì) ต่อด้วยพิธีเฉี้ยกิ้วฮ่องไต่เต่ คือพิธีอัญเชิญเทพเจ้ากิ้วฮ่องประธานเทศกาลถือศีลกินเจ

(恭迎九皇大帝 Gōngyíng jiǔ huáng dàdì) และพิธีฉีเยล่งก้วนไตเต่ คือ คือพิธีอัญเชิญจักรพรรดิหลังกวน ซึ่งหลังกวนเป็นเทพผู้พิทักษ์ที่ได้รับความเคารพมากที่สุดในลัทธิเต๋า (恭迎灵官大帝 Gōngyíng líng guān dàdì)

ภาพที่ 67 พิธียกเสาโกเต้ง (举高灯柱 Jǔ gāo dēng zhù) ของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบบัก

ที่มา: <https://www.khaosod.co.th>

3) เก้าโง้ยโช่ยอิด คือ วันที่ 1 กันยายน (九月初一 Jiǔ yuèchū yī) ตอนเย็นประกอบพิธีทักษ์สอ (读疏文 Dú shū wén) คือการอ่านรายชื่อผู้เข้าร่วมพิธีกินผัก

4) เก้าโง้ยโช่ยยี่ คือ วันที่ 2 กันยายน (九月初二 Jiǔ yuèchū èr) ตอนเช้าประกอบพิธีป๋ายหล่าฉ่ายอิว (拜老菜友 Bài lǎo cài yǒu) คือพิธีเซ่นไหว้ดวงวิญญาณให้กับผู้ที่เคยเสียสละช่วยเหลืองานศาลเจ้า

5) เก้าโง้ยโช่ยส้า คือ วันที่ 3 กันยายน (九月初三 Jiǔ yuèchū sān) ตอนกลางวันประกอบพิธีไก้กุ้น (犒军 Kào jūn) คือพิธีเลี้ยงทหารรักษาเขตปริณชทนกินผักกับพิธีฉีฉะเต็กเกี่ยม (挥竹剑 Huī zhú jiàn) คือการปักกระบี่ไม้ไผ่เพื่อเป็นการสร้างแนวพิฆาต ปักเขตปริณชทนกินผัก พอฟ้ามืดประกอบพิธีฉีเยล่งก้วนไตเต้า-ปี้กเต้า (恭请南斗星和北斗星君 Gōngqǐng nándǒu xīng hé běidǒuxīng jūn) สถานที่ประกอบพิธีคือชายทะเลสะพานหินเพราะจากการบอกเล่าต่อกันมาผู้ที่เริ่มกินผักคนแรกได้ลงเรือจากจุดนี้

6) เก้าโง้ยโช่ยสี่ คือ วันที่ 4 กันยายน (九月初四 Jiǔ yuèchū sì) ตอนเช้าประกอบพิธีป๋ายหล่าฉ่ายอิว (拜老菜友 Bài lǎo cài yǒu) คือพิธีเซ่นไหว้ดวงวิญญาณให้กับผู้ที่เคยเสียสละช่วยเหลืองานศาลเจ้าอีกรอบ

7) เก้าโจ้ยโชนงอ คือ วันที่ 5 กันยายน (九月初五 Jiǔ yuèchū wǔ) ไม่มีพิธีกรรม

8) เก้าโจ้ยโชนงัก คือ วันที่ 6 กันยายน (九月初六 Jiǔ yuèchū liù) ตอนเช้า ประกอบพิธีป้ายหลาวฉ้ายอ้ว (拜老菜友 BÀI lǎo cài yǒu) คือพิธีเซ่นไหว้ดวงวิญญาณให้กับผู้ที่เคยเสียสละช่วยเหลืองานศาลเจ้าอีกรอบ ตอนกลางวัน ประกอบพิธีโก๋กุ้น (犒军 Kào jūn) คือ พิธีเลี้ยงทหารรักษาเขตปริมณฑลกินผัก ตอนเย็น ประกอบพิธีทักส้อ (读疏文 Dú shū wén) คือ การอ่านรายชื่อผู้เข้าร่วมพิธีกินผัก ตอนฟ้ามืด ประกอบพิธีไถ้โห้ย (过火 Guò huǒ) ดังภาพที่ 68 คือ พิธีลุยไฟ ซึ่งคำว่าไฟ (火 huǒ) ได้ถูกจัดอยู่ในหลัก 5 ธาตุตามความเชื่อของศาสนาเต๋า ดังนั้นพิธีไถ้โห้ย (过火 Guò huǒ) คือการเดินข้ามผ่านกองไฟด้วยเท้าเปล่า ซึ่งมาทรงที่เข้าร่วมพิธีกรรมจะต้องกินผักอย่างเคร่งครัด ชำระร่างกายให้สะอาดบริสุทธิ์ ในพิธีกรรมนี้อนุญาตให้เพียงบุรุษเข้าร่วมเท่านั้น ส่วนผู้ชมต้องยืนอยู่ว่าแต่ละปี ผู้ที่เกิดปีชง สตรีที่มีประจำเดือน และผู้ที่อยู่ในช่วงไว้ทุกข์ห้ามร่วมชมพิธีกรรมไถ้โห้ย (过火 Guò huǒ)

ภาพที่ 68 พิธีกรรมไถ้โห้ย (过火 Guò huǒ) ของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบังแก้ง

ที่มา: <https://web.facebook.com/Phuketandamannews.FC>

9) เก้าโจ้ยโชนงิด คือ วันที่ 7 กันยายน (九月初七 Jiǔ yuèchū qī) ตอนเช้า ประกอบพิธีเฉี้ยโห้ย (游进前往海口进香 Yóu jìn qiánwǎng hǎikǒu jìnxiāng) ดังภาพที่ 69 ซึ่งเป็นการแห่พระไปริบควันรูปที่ชายทะเลสะพานหิน ศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโบังแก้ง (水碓斗母宫 Shuǐ duì dòu mǔ gōng) กระทำพิธีเฉี้ยโห้ยในวันที่ 7 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เพราะเชื่อว่าเรือที่บรรทุกลอดตัน (炉丹 Lú dān) ข้างในเป็นผงรูปขององค์กิวอ่องไต่เต่ (九皇大帝 Jiǔ huáng dàdì) จากมณฑลกังไส

ได้มาเทียบท่าที่ด่านจับเซ้ในวันดังกล่าว ตอนกลางคืนประกอบพิธีป้ายชิตแซ้ (拜七星 BÀI qīxīng) เป็นการบูชาดาวพระเคราะห์ทั้ง 7 ดวง

ภาพที่ 69 พิธีลุยห้อย (游进前往海口进香 Yóu jìn qiánwǎng hǎikǒu jìnxiāng) ของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโ้เก้ง

ที่มา: facebook.Ta prathompon

10) เก้าโจ้ยโชยเบ๊ะ คือ วันที่ 8 กันยายน (九月初八 Jiǔ yuèchū bā) ตอนเช้าประกอบพิธีป้ายหล่าฉ่ายอ้ว (拜老菜友 BÀI lǎo cài yǒu) คือพิธีเซ่นไหว้ดวงวิญญาณให้กับผู้ที่เคยเสียสละช่วยเหลืองานศาลเจ้าอีกรอบ ตอนเย็นประกอบพิธีไ้ก่ห่าน (过限 Guò xiàn) ก็คือการข้ามผ่านเคราะห์กรรม ทางศาลเจ้าจะมีการสร้างสะพานไม้ที่เรียกว่า 平安桥 (Píng ān qiáo) ดังภาพที่ 70 แปลว่าสะพานแห่งสันติสุข โดยเชื่อกันว่าทั้ง 2 ฝั่งของสะพานเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภพพินและหยาง ด้านใต้ของสะพานจะมีตะเกียงน้ำมันจำนวน 7 ดวง เป็นตัวแทนของกลุ่มดาวปักเต้า ซึ่งชาวจีนเชื่อกันว่าเป็นกลุ่มดาวที่มีพลังพิเศษในการแก้ไขดวงชะตาและต่ออายุขัยให้แก่มนุษย์ได้ สิ่งสำคัญที่ต้องมีคือเท่ซัน (替身 Tì shēn) (รูปแทนตัวจริง) ดังภาพที่ 71 สามารถเตรียมไปเองได้หรือหยิบจากทางศาลเจ้าก็ได้ โดยจะใช้ตัวเท่ซันเพื่อเป็นการขอซื้อทางผ่าน และเพื่อเป็นสินน้ำใจให้แก่ผู้ที่มาจัดการเท่ซัน หลังจากจบพิธีทางศาลเจ้าจะนำไปเผาไฟถือเป็นการสะเดาะเคราะห์

ภาพที่ 70 ผู้วิจัยต่อคิวร่วมพิธีโก้ยห่านของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2565

ภาพที่ 71 เทีซิ่นของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2565

11) เก้าโจยโซ่ยก้า คือ วันที่ 9 กันยายน (九月初九 Jiǔ yuèchū jiǔ) ตอนบ่าย ประกอบพิธีโก๋กุ้น (犒军 Kào jūn) คือพิธีเลี้ยงทหารรักษาเขตปริมณฑลกินผัก ตอนเย็นประกอบพิธีทักสอ (读疏文 Dú shū wén) คือการอ่านรายชื่อผู้เข้าร่วมพิธีกินผัก ตอนกลางคืนพิธีส่งหยกอ่องซ่งเต้ (恭送玉皇大帝圣驾返太虚玉府 Gōng sòng yùhuángdàdì shèng jià fǎn tài xū yù fǔ) ซึ่งเป็นพิธีการส่งพระ สถานที่ประกอบพิธีคือในศาลเจ้า และพิธีส่งก็วอ่องไต่เต้ (恭送九皇大帝圣驾回宫 Gōng sòng jiǔ huáng dà dì shèng jià huí gōng) เป็นการแห่พระออกจากศาลเจ้าเดินรอบเมืองจนถึงสถานที่ประกอบพิธีคือสะพานหิน

12) เก้าโจยโซ่ยก้าบ คือ วันที่ 10 กันยายน (九月初十 Jiǔ yuèchū shí) ตอนเย็นทำพิธีลงเสาโกเต้ง (谢高灯柱 Xiègāodēng zhù) ซึ่งหมายถึงเทศกาลถือศีลกินผักในรอบปีได้เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต่อด้วยพิธีโก๋กุ้น (犒军 Kào jūn) คือพิธีเลี้ยงทหารรักษาเขตปริมณฑลกินผัก และสุดท้ายคือพิธีชิวเอี้ย (收营 Shōu yíng) เป็นการเรียกทหารรักษาเขตปริมณฑลกินผักกลับ

จากข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สรุปได้ว่า พิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลถือศีลกินผักมีการกำหนดขึ้นตอน เวลาและสถานที่การจัดพิธีกรรมอย่างชัดเจน วันเริ่มพิธีกรรมและวันเสร็จสิ้นพิธีกรรมจัดขึ้นตามปฏิทินจีน โดยพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนแล้วมีความหมายที่ดีและมีเป้าหมายอย่างชัดเจน คือขอให้ทุกอย่างไปสู่อสิ่งที่ดี ทำให้ชีวิตของผู้ศรัทธาที่เข้าร่วมพิธีนั้นสามารถดำเนินได้ดีกว่าเดิม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพิธีกรรมว่าสามารถทำให้ผู้ศรัทธาเชื่อถือและทำตามทุกขั้นตอนที่กำหนดไว้

คุณก๊วน อายุ 45 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ที่เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจู้ยู่ตั้งแต่อายุ 15 ปี กล่าวว่า

“ผมได้เป็นม้าทรงตั้งแต่อายุ 15 ปี จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 30 ปีพอดี ตอนนั้นคือมีพระมาเลือกตัวและสอนการปฏิบัติก่อนที่จะเป็นม้าทรง ในสมัยนั้นมีการถ่ายทอดความรู้ด้วยแค่วิธีปากต่อปาก ผมยิ่งจำภาษาฮกเกี้ยนไม่เก่ง แต่ต้องไปเรื่อย ๆ สุดท้ายก็สามารถทำได้ แต่สมัยนี้สบายสามารถเรียนตามช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ได้ และหลัง ๆ มาผมก็ไม่ได้ทรงพระเพียงองค์เดียว แล้วแต่ว่าแต่ละปีอาจารย์ท่านไหนจะเลือกทรงเข้าตัวผม แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ต้องปฏิบัติตัวให้ดีตามข้อปฏิบัติ ผมเคยมีงานกินเจแบบขนาดเล็กที่กินเพียง 3 วัน คิดว่าน่าจะไม่มีอะไร จึงไม่ได้แยกที่นอนกับภรรยา ถึงวันเดินลุยไฟอาจารย์ที่ทรงร่างผมเดินเข้ามาจึงทำให้ผมต้องรักษาแผลบนเท้าเกือบจะเป็นปี ปกติใช้เวลาเพียง 1 ถึง 2 อาทิตย์ก็หายแล้ว และอีกอย่างหลังจากเสร็จพิธีกินเจ ผู้หญิงที่กำลังมีประจำเดือนห้ามทักเรื่องแผลและห้ามพูดคำว่าเนา คุณเห็นนมปากซ้ายของผมไหม แผลนี้ที่ไม่หายก็เพราะเหตุนี้ แต่ผมมีความเชื่อเรื่องกินเจเป็นเรื่องที่ดีต่อเราและก็รวมถึงคนรอบตัวเรา”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะเป็นม้าทรงได้นั้นต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี ต้องปฏิบัติตัวให้ตามข้อห้ามต่าง ๆ และการที่มาเป็นม้าทรงจึงถือว่าเป็นเสมือนมาต่ออายุ และเพิ่มสิริมงคลให้ตัวเอง แต่จากการที่ผู้คนที่เป็นม้าทรงมีการถูกตัวผู้หญิงหรือว่าโดนผู้หญิงที่กำลังมีประจำเดือนทักเรื่องบาดแผลนั้นก็แสดงให้เห็นถึงไม่ว่าในสมัยก่อนหรือปัจจุบัน ตำแหน่งของตัวผู้หญิงในการปฏิบัติพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ก็ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง แต่ด้วยการที่กินเจทำให้ผู้คนที่เข้าร่วมได้รับบุญทั้งตัวเองและรวมถึงคนในครอบครัว และคนรอบข้าง ดังนั้นจึงมีผู้คนเข้าร่วมพิธีในเทศกาลถือศีลกินผักเป็นจำนวนมากในศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้ง

3.3.5 พิธีกรรมในเทศกาลแซยิด (诞辰 Dànchén)

พิธีกรรมแซยิด (诞辰 Dànchén) ในวิทยานิพนธ์นี้หมายถึงวันเฉลิมฉลองวันเกิดให้กับเทพเจ้าสำคัญที่มีการประดิษฐานในศาลเจ้า ดังที่ จันฮกซิว (2562, น. 421) ได้กล่าวว่าแซยิดในสังคมชาวภูเก็ตมีสองความหมาย ได้แก่ งานเฉลิมฉลองวันคล้ายวันเกิดของเทพเจ้าจีน และวันเฉลิมฉลองวันที่มีอายุครบ 5 รอบนักษัตร คือ 60 ปี บริบูรณ์ตามคติของจีน ซึ่งทั้ง 4 ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือมีการให้ความสำคัญเทพเจ้าแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดพิธีกรรมแซยิดให้กับเทพเจ้าของแต่ละศาลเจ้าก็จะมี ความแตกต่างกัน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การจัดงานแซยิดในศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวก้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการจัดแซยิดในวันที่ 23 เดือน 3 (农历三月二十三日 Nónglì sān yuè èrshísān rì) ตามปฏิทินจันทรคติจีน ซึ่งเป็นการเฉลิมฉลองวันคล้ายวันเกิดของท่าน ส่วนวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีนเป็นวันคล้ายวันขึ้นสวรรค์ของท่าน ทางศาลเจ้าได้จัดงานแซยิดเพื่อเฉลิมฉลองรำลึกถึงคุณงามความดี และเป็นการขออมาประทานพรให้ผู้คนที่ได้มีสุขภาพแข็งแรง โชคดี มีความสุข การประกอบงานแซยิดในศาลเจ้าขั้นตอนแรกคือเวลา 08.30 นาฬิกาเริ่มพิธีเชิญตี้ก้อง (请天公 Qǐng tiāngōng) คือ พิธีอัญเชิญเทพเจ้าแห่งฟ้า ดังภาพที่ 72 ซึ่งเป็นเทพเจ้าดูแลบนฟ้า ขั้นตอนต่อมาเวลา 09.30 นาฬิกาถวายน้ำชา ขอพรพระมาจ้อโป (妈祖婆 Māzǔ pó) หลังจากนั้นเป็นพิธีชงเก้ง (念经 Niànjīng) เป็นพิธีการสวดมนต์ขอพรจากเจ้าแม่ย่านาง เสร็จพิธี กินฉ่ายหมี่ คือกินอาหารเจในศาลเจ้า และพิธีสุดท้ายคือเวลา 17.00 นาฬิกาประกอบพิธีส่งตี้ก้อง (送天公 Sòng tiāngōng) คือพิธีส่งเทพเจ้าดูแลบนฟ้ากลับไปบนฟ้า

ภาพที่ 72 พิธีฉีดยี่ก้องของศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: Facebook ของศาลเจ้าแม่ย่านาง

2) การจัดงานแฮยิดในศาลเจ้าจ้ออ่องหรือ อ้ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) มีสองรอบต่อปี รอบที่หนึ่งมีการจัดงานเป็นเวลาสองวัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 11 เดือน 2 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ในวันนี้ตอนเช้าเป็นการจัดพิธีกราบไหว้บรรพบุรุษ ซึ่งแต่ละครอบครัวของตระกูลอ่องจะมีหนึ่งคนเป็นหัวหน้าครอบครัวพาลูกหลานของเขาเข้ามาร่วมพิธีกราบไหว้และสอนให้ลูกหลานของตนรับรู้ความดีความงามของท่านจ้ออ่องหรือเรียกว่าต่งอ้อจุ่นอ่อง (忠懿尊王 Zhōng yì zūnwáng) สอนให้ลูกหลานเป็นคนดี มีความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณให้แก่ตน และเป็นคนที่มีคุณธรรมกับจริยธรรมที่ดี ไม่มีการกระทำที่ก่อให้เกิดตระกูลอ่องเสียชื่อหรือเสียหน้า

วันที่สองคือวันที่ 12 เดือน 2 ตามปฏิทินจันทรคติจีนตอนเช้าประกอบพิธีฉีดยี่ไหย้ (取火 Qǔ huǒ) หน้าศาลเจ้าวัดตุดิบ คือการใช้ต้นไม้ก่อไฟ ดังภาพที่ 73 เพราะว่าการต้องมีควัน ตามความเชื่อจีนไฟ (火 huǒ) เป็นสื่อกลางในการส่งสารถึงเทพเจ้า เพื่อวิงวอนขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประทานสิ่งที่ตนปรารถนา เพราะไฟ (火 huǒ) และควันไฟ (火烟 Huǒ yān) สามารถพุ่งลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศได้ ตอนเวลา 16.00 นาฬิกาประกอบพิธีไก่อุ่น (犒军 Kào jūn) คือพิธีเลี้ยงทหารรักษาศาลเจ้า หลังจากพิธีเสร็จสิ้นแล้วทุกคนที่เข้ามาร่วมงานกันก็ได้รวมตัวรับประทานอาหารเย็นด้วยกัน ในระหว่างรับประทานอาหารมีการเล่นดนตรีและแจกรางวัลให้แก่ผู้โชคดีด้วย ซ่อนแล้วแต่งงานของแต่ละปี

ภาพที่ 73 พิธีเฉี่ยโหย้ของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: Facebook ของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

แซยิดรอบที่สองศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไฉ่หนวนต๋อง(太原堂 Tàiyuán Táng)มีการจัดงานเพียงวันเดียวคือวันที่ 18 เดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติจีน มีการกำหนดเวลาจัดพิธีกรรมดังภาพที่ 74 เวลา 08.30 นาฬิกาประกอบพิธีเฉี่ยโหย้(取火 Qǔ huǒ) คือ การอัญเชิญไฟพระฤกษ์หน้าศาลเจ้าเหมือนเดิม และเวลา 15.45 นาฬิกาประกอบพิธีไก่อ๋กุ้น(犒军 Kào jūn) คือพิธีเลี้ยงทหารรักษาศาลเจ้า ซึ่งการแบ่งจัดพิธีแซยิดสองรอบนี้เพราะว่าในรอบแรกเป็นฤดูใบไม้ผลิในจีนเป็นช่วงเวลาที่ทุกอย่างกำลังเติบโตซึ่งหมายถึงการที่มีความหวัง ส่วนรอบที่สองเป็นช่วงฤดูใบไม้ร่วงในจีน เป็นช่วงที่ทุกอย่างกำลังสามารถเก็บเกี่ยวได้ ถือว่าทุกอย่างที่ปลูกในรอบแรกถึงเวลาเก็บเกี่ยวแล้ว ซึ่งเป็นความหวังของตระกูลอ๋องที่อยากให้เห็นภาพการเติบโตและมีชีวิตที่ดี จึงเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ 74 แเซยิดรอบที่สองของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: Facebook ของศาลเจ้าจ้ออ๋อง

3) การจัดงานแซยิดในศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ้ามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) มี 3 รอบ รอบแรกคือ (二月十九是观世音菩萨的生日 Èr yuè shíjiǔ shì guānshìyīn púsà de shèngdàn rì) วันที่ 19 เดือน 2 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ซึ่งเป็นวันตรุษสรวงของปู่จ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) พิธีกรรมแซยิดรอบที่สองคือ (六月十九是观世音菩萨的成道日 Liù yuè shíjiǔ shì guānshìyīn púsà de chéngdào rì) วันที่ 19 เดือน 6 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เป็นวันสำเร็จธรรมของปู่จ้อ (九月十九是观世音菩萨的出家日 Jiǔ yuè shíjiǔ shì guānshìyīn púsà de chūjiā rì) รอบที่สามวันที่ 19 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เป็นวันออกบวชของปู่จ้อ ทางศาลเจ้าไม่มีการทำพิธีแต่ในสามรอบมีการจัดเตรียมศาลเจ้าให้สวยงามมากกว่าวันทั่วไป จัดเตรียมของเช่นไหว้ให้เทพเจ้าปู่จ้อ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

อาจารย์จรัญ อายุ 60 กว่าปี (วันที่ 19 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรม ศาลเจ้าปู่จ้อเป็นเวลา 30 ปี กล่าวว่า

“วันแซยิดสำคัญของปู่จ้อมีสามครั้งตามป้าย มีวันตรุษสรวง วันสำเร็จธรรมและ วันออกบวช ป้ายนี้ดังภาพที่ 75 เป็นตรุษสรวงตรงกับวันที่ 21 มีนาคม 2565 วันสำเร็จธรรมตรงกับวันที่ 17 กรกฎาคม วันออกบวชคือวันที่ 14 ตุลาคม 2565 แต่ตอนทำป้ายเขาทำสองวันสุดท้ายสลับกัน ทั้งสามรอบไม่ได้มีพิธีพิเศษครับ แต่ทางศาลเจ้าจัดเตรียมโต๊ะให้สวยงาม จัดสิ่งของใหม่ให้ท่าน และก็มีผู้ศรัทธาเข้ามาจัดของต่าง ๆ เพื่อตอบแทนบุญคุณของปู่จ้อที่มีให้กับทุกสิ่งในโลกใบนี้ ส่วนตัวผมเองจะอยู่ในศาลเจ้าดูแลท่านจนถึงวันที่ผมไม่สามารถทำอะไรได้”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ความศรัทธาดีลืทธิของเจ้าแม่ปุดจ้อทำให้ผู้คนมีความเคารพและนับถือ เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตและสามารถเป็นการนำแนวคิดที่ดีหรือแนวทางที่ดีให้กับผู้คน ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณธรรมและจริยธรรมของกลุ่มคน เนื่องด้วยเชื่อกันว่าการทำงานให้ท่านหรือการที่มากราบไหว้ท่านในวันแซยิดจะเป็นการทำบุญและได้รับพรที่ดีต่อตนรวมถึงคนในครอบครัวและรอบตัว ด้วยเหตุที่ผู้ศรัทธาไม่เคยหายไปประเพณีแซยิดของเจ้าแม่ปุดจ้อก็จะสืบทอดต่อไปเรื่อย ๆ ไม่มีวันสิ้นสุด

ภาพที่ 75 ป้ายบอกวันแซยิดของศาลเจ้าปุดจ้อปี 2565

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565

พี่เอี้ยต อายุ 50 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าปุดจ้อมานานกว่า 10 ปีกล่าวว่า

“ทางอ้ามเราได้จัดงานแซยิดให้กับอ้าม๊า (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) ทุกปี เราก็จัดเตรียมของต่าง ๆ ดังภาพที่ 76 และเปลี่ยนชุดให้อ้าม๊า แต่ชุดเหล่านี้ส่วนมากเป็นผู้ศรัทธาเอามาถวายให้ วันที่ 19 เดือน 6 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เป็นวันสำเร็จธรรมของอ้าม๊า ในงานนี้เพื่อให้ทุกคนได้เข้ามาทำบุญให้แก่ผู้คนที่ไม่มีกินไม่มีใช้ และเป็นการนึกถึงบุญคุณของอ้าม๊ามีให้ต่อเรา จะมีการจัดขบวนอัญเชิญองค์ก

มชิ่งกวนอิมปุดจ้อออกไปปลดปล่อยสัตว์โลกผู้ตกทุกข์ มีผู้คนที่ทั้งในชุมชนและต่างจังหวัดเข้าร่วมเยอะคะ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พิธีกรรมที่จัดในงานแซยิดของเจ้าแม่กวนอิมเป็นงานที่ให้ผู้ศรัทธาและผู้คนได้มีโอกาสนึกถึงความดีความงามของท่าน และร่วมกันทำความดีให้แก่สังคม จากการทำมีผู้คนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาของท่าน ซึ่งเป็นการที่ทำให้ผู้คนที่นับถือท่านได้มีการปฏิบัติตนให้ดีต่อสังคมด้วย และการที่ทุกคนให้ความสำคัญกับกิจกรรมเป็นการที่สะท้อนให้เห็นว่า การสืบทอดพิธีกรรมแซยิดของเจ้าแม่กวนอิมคงยังมีอยู่กับชุมชนตำบลลาดเหนืออีกต่อไป

ภาพที่ 76 การเตรียมไหว้แซยิดของศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: facebook ของศาลเจ้าปุดจ้อ

4) การจัดงานแซยิดในศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้แก๊งหรืออ๋ามจ้วยตุ่ย (水碓斗母宮 Shuǐ duì Dòu mǔ gōng)

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่าในอดีตศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้แก๊งปีหนึ่งจะเปิดให้ผู้คนเข้าศาลเจ้าเพียงช่วงเวลาสั้นเท่านั้น เมื่อเสร็จสิ้นพิธีก็ปิดศาลเจ้าจะถูกลิดปิดตายเป็นระยะเวลา 1 ปีเต็ม ต่อมาเมื่อแป๊ะจิ้นเบ้ง (ม้าทรงที่มีชื่อเสียงในศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้แก๊ง) (苏进明先生 Sū jìn míng xiān shēng) ได้เข้ามามีบทบาทในศาลเจ้าจึงเปลี่ยนแปลงให้ศาลเจ้าเปิดตลอดทั้งปี เพราะท่านคิดว่าศาลเจ้าเป็นสถานที่ของศูนย์รวมแห่งความศรัทธาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชน จากนั้นมาจึงมีการจัดงานและมหรสพ

เพื่อขอบคุณเทพเจ้าที่ได้เมตตาช่วยเหลือจนเป็นการจัดงานแซยิดในปัจจุบัน การจัดงานแซยิดของศาลเจ้าจួយตุ๋เต้าโบ้แก๊งในยุคแรก ผู้ที่จัดสร้างกิมซัน (รูปปั้นทอง) (金身 Jīn shēn) พระขนาดใหญ่ถวายให้แก่ศาลเจ้าจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายการจัดงานทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะทำติดต่อกันเป็นระยะเวลา 3-5 ปี ต่อมายกเลิกให้ทางศาลเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบต่อ แต่บางปีอาจจะมีชาวบ้านที่ต้องการแก้บนหรือศิษยานุศิษย์ของม้าทรงเทพเจ้านั้น ๆ มาขอรับผิดชอบดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายแทนศาลเจ้าเป็นกรณีพิเศษ

การจัดแซยิดเทพเจ้าของศาลเจ้าจួយตุ๋เต้าโบ้แก๊งจะมีระยะเวลา 2 วัน วันแรกเป็นวันที่เตรียมตัวก็คือประกอบพิธีบังเอี่ย (放营 Fàng yíng) คือ พิธีปล่อยทหาร จากนั้นเป็นพิธีเฉี้ยโหย้ (进香 Jìnxiāng 取火 Qǔ huǒ) และพิธีอัญเชิญหยกอ่องฮ่องเต้ (玉皇大帝 Yùhuángdàdì) มาเป็นองค์ประธานในพิธี ดังภาพที่ 77 วันต่อมาก็จะเป็นวันจริง ตอนเช้าจะมีการเซ่นไหว้เทพเจ้าด้วยส้มเซ่ง (ชุดของควา ขนมหวานและผลไม้ต่าง ๆ) ในตอนเย็นจะมีการประกอบพิธีใช้กุ้น คือ พิธีเลี้ยงทหาร (犒军 Kào jūn) และพิธีเค่งเต้ คือ พิธีการถวายน้ำชา (奉茶献茗 Fèng chá xiàn míng) ส่วนในช่วงค่ำประมาณ 5 ทุ่มจะประกอบพิธีส่งเสด็จหยกอ่องฮ่องเต้กลับสรวงสวรรค์เป็นอันเสร็จสิ้นการจัดงานแซยิด

ภาพที่ 77 ป้ายบอกการจัดงานแซยิดของเทพเจ้าเตียนฮู่หวงโน้ส่วย (田府元帅 Tián fǔ yuánshuài) ของศาลเจ้าจួយตุ๋เต้าโบ้แก๊ง

ที่มา: FACEBOOK ของฮกซิว ภูเก็ต

งานแซยิดเทพเจ้าตลอดปีตามปฏิทินจันทรคติแบบจีนของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งมีดังต่อไปนี้

1) เจียงโย้ยฉ่วยเก้า คือ วันที่ 9 เดือนกุมภาพันธ์ (二月初九 Èr yuèchū jiǔ) เป็นวันจัดพิธีอัญเชิญเทพเจ้าคุณแลบนฟ้ากับวันไหว้เทวดา

2) ซ้ำงโย้ยฉ่วยซ่า คือ วันที่ 3 เดือนมีนาคม (三月初三 Sān yuèchū sān) จัดพิธีกรรมแซยิดให้กับเทพเจ้าเฮี้ยนเทียนสองเต่ คือ เทพเจ้าคุณแลเรื่องความปลอดภัยของลัทธิเต๋า (玄天上帝 Xuán tiān shàngdì) มีเฉพาะพิธีเค่งเต่ คือ พิธีกรรมถวายน้ำชา (奉茶献茗 Fèng chá xiàn míng) ไม่มีการจัดพิธีกรรมอื่น ๆ

3) ซ้ำงโย้ยจับห่อง คือ วันที่ 15 เดือนมีนาคม (三月十五 Sān yuè shíwǔ) เทพเจ้าที่อุ้ห้วงนโสัย เทพเจ้าที่รับใช้ใกล้ชิดจำนวนหนึ่งใน 36 ของเทพเจ้าเฮี้ยนเทียนสองเต่ (铁府元帅 Tiě fǔ yuánshuài)

4) ลักงโย้ยฉ่วยล้าก คือ วันที่ 16 เดือนมิถุนายน (六月十六 Liù yuè shíliù) เทพเจ้าเซ็งจู้ย้อจ้อซู่ คือ เทพเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการรักษาโรคและการขอฝนของลัทธิเต๋า (清水祖师 Qīngshuǐ zǔshī)

5) ลักงโย้ยหยี่สี่ คือ วันที่ 24 เดือนมิถุนายน (六月二十四 Liù yuè èrshísì) เทพเจ้ากวางเซ็งเต้กุ้น คือ เทพเจ้าที่มีความยุติธรรม กตัญญูรู้คุณ ซื่อตรงและถือสัตย์ (关圣帝君 Guān shèng dì jūn)

6) ซิดงโย้ยฉ่วยฉีต คือ วันที่ 7 เดือนกรกฎาคม (七月初七 Qī yuèchū qī) เทพเจ้าตงตันห้วงนโสัย คือ เทพเจ้าที่ดูแลปกป้องให้เด็ก ๆ แข็งแรงปลอดภัย (中壇元帅 Zhōng tán yuánshuài)

7) เก้างโย้ยหยี่ห่อง คือ วันที่ 25 เดือนกันยายน (九月二十五 Jiǔ yuè èrshíwǔ) เทพเจ้าเตียนฮู้ห้วงนโสัย คือ เทพเจ้าแห่งศิลปะการแสดง (田府元帅 Tián fǔ yuánshuài)

8) จับงโย้ยจับห่อง คือ วันที่ 15 เดือนธันวาคม (十月十五 Shí yuè shíwǔ) เทพเจ้าสามฮู้ฮ่องเอี้ย คือ เทพเจ้าแห่งยิ่งใหญ่ที่ดูแลเรื่องโรคระบาดให้กับชาวบ้าน (三府王爷 Sān fǔ wángyé)

งานแซยิดเทพเจ้าตลอดปีตามปฏิทินจันทรคติแบบจีนของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งทั้ง 8 ครั้งนี้ นอกจากวันที่ 3 เดือนมีนาคม (三月初三 Sān yuèchū sān) จัดพิธีกรรมแซยิดให้กับเทพเจ้าเฮี้ยนเทียนสองเต่ คือ เทพเจ้าคุณแลเรื่องความปลอดภัยของลัทธิเต๋า (玄天上帝 Xuán tiān shàngdì) มีเฉพาะพิธีเค่งเต่ คือ พิธีกรรมถวายน้ำชา (奉茶献茗 Fèng chá xiàn míng) ไม่มีการจัดพิธีกรรมอื่น ๆ พิธีกรรมอีก 7 ครั้งมีจัดพิธีกรรมปางเอี้ย (放营 Fàng yíng) คือ พิธีปล่อยทหาร จากนั้นเป็นพิธีเฉี้ยไห้ (进香 Jìnxiāng 取火 Qǔ huǒ) และพิธีอัญเชิญหยกฮ้อฮ่องสองเต่ (玉皇大帝 Yùhuángdàdì) มาเป็นองค์ประธานในพิธี วันต่อมาก็คจะเป็นวันจริง ตอนเช้าจะมีการเซ่นไหว้เทพเจ้าด้วยส้มเซ็ง (ชุดของ

ควา ขนมหวานและผลไม้ต่าง ๆ) ในตอนเย็นจะมีการประกอบพิธีใช้ก๊วน คือ พิธีเลี้ยงทหาร (犒军 Kào jūn) และพิธีเค่งเต่ คือ พิธีการถวายน้ำชา (奉茶献茗 Fèng chá xiàn míng) ในงานแฮยิดทั้ง 7 แฮยิด

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์สรุปได้ว่า พิธีกรรมแฮยิดของศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบังแก้งมีจำนวนทั้งหมด 8 ครั้ง เนื่องด้วยสมัยก่อนทางศาลเจ้าเปิดเพียงช่วงเทศกาลถือศีลกินผักอย่างเดียวจึงทำให้ผู้คนในชุมชนคุ้นเคยการเข้ามากราบไหว้เพียงเวลามีงานในศาลเจ้า การจัดพิธีกรรมแฮยิดให้แก่เทพเจ้าองค์สำคัญของศาลเจ้า เพื่อเป็นการแสดงความเคารพนับถือและการขอพรแล้ว ยังเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้ศรัทธาด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า พิธีกรรมเทศกาลแฮยิดของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต ด้วยการที่ให้ความสำคัญต่อเทพเจ้าในศาลเจ้าที่ต่างกัน จึงมีการจัดพิธีกรรมแฮยิดให้กับเทพเจ้าไม่เหมือนกัน โดยศาลเจ้าแม่ย่านางจัดพิธีกรรมแฮยิดให้กับเจ้าแม่ย่านาง ศาลเจ้าจ้ออ่องจัดพิธีกรรมแฮยิดให้กับเทพเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปุดจ้อจัดพิธีกรรมให้กับเจ้าแม่กวนอิม สามศาลเจ้านี้มีการจัดพิธีกรรมแฮยิดให้เพียงแต่เทพเจ้าประธานของศาลเจ้าเท่านั้น ส่วนศาลเจ้าจู้ตู่เต้าโบังแก้งมีการจัดพิธีกรรมแฮยิดให้กับเทพเจ้าสำคัญของศาลเจ้า 8 องค์ เนื่องด้วยก่อนหน้านี้ศาลเจ้าเปิดให้ผู้ศรัทธาเข้าได้เฉพาะเทศกาลถือศีลกินผักแล้วปิดตลอดทั้งปี เป็นความเคยชินที่ทำให้ผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าในวันธรรมดาจำนวนน้อย จึงมีการจัดพิธีกรรมแฮยิดมากกว่าศาลเจ้าอีก 3 แห่งในชุมชน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ศรัทธาได้เข้าร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้า ซึ่งจากการที่สามารถสืบทอดกันมาของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อเทศกาลแฮยิดเป็นอย่างมาก และเชื่อว่าคงสืบทอดต่อไปอีกยาวไกล

จากพิธีกรรมที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจุบันศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตยังคงประกอบพิธีกรรมที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนทั้งหมด 6 พิธีกรรม ได้แก่ พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีน (春节 Chūnjié) กับเทศกาลหยวนเซียว (元宵 Yuánxiāo) พิธีกรรมในเทศกาลเซียวโป้ยพ้อ (พ้อต้อ) (盂兰胜会 Yú lán shèng huì) พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ (中秋节 Zhōngqiū jié) พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก (九皇斋节 Jiǔ huáng zhāi jié) และพิธีกรรมในเทศกาลแฮยิด (诞辰 Dànchén) พิธีกรรมเหล่านี้ได้มีการกำหนดเวลาที่จัดและขั้นตอนในการจัดอย่างชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมตามความเหมาะสมตามสถานที่ ซึ่งจากพิธีกรรมต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการของแต่ละศาลเจ้าและการให้ความสำคัญที่แตกต่างกันของแต่ละศาลเจ้าในตำบลตลาดเหนือ แต่ทั้ง 4 ศาลเจ้าล้วนแล้วแต่ยังมีความเป็นจีนฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน มีพิธีกรรมคล้ายกันเนื่องด้วยเป็นศาลเจ้าของคนฮกเกี้ยนเหมือนกัน จึงมีพิธีกรรมเหมือนกัน เช่น พิธีเค่งเต่ (ถวายน้ำชา) พิธีใช้ก๊วน (พิธีเลี้ยงทหาร) และพิธีกรรมเจี๋ยโหย้ (ไฟพระฤกษ์) เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาว

ฮกเกี้ยนใช้ไฟเป็นสื่อกลางในการส่งสาส์นถึงเทพเจ้า และเนื่องด้วยการให้ความสำคัญเทพเจ้าในศาลเจ้าต่างกัน จึงมีพิธีกรรมบางอย่างไม่เหมือนกัน เช่น พิธีกรรมแซยิด ศาลเจ้าแม่ย่านางจัดพิธีกรรมให้กับแม่ย่านาง ศาลเจ้าจ้ออ่องจัดให้กับเทพเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปุดจ้อจัดพิธีกรรมพิธีเค่งเต้ (ถวายน้ำชา) ให้กับเจ้าแม่กวนอิม และศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็งจัดพิธีกรรมให้กับเตียนฮู้หงวนไสย โดยมีการจัดพิธีกรรมในเวลาต่างกัน แต่ทุกพิธีกรรมมีการกำหนดวันเวลาและขั้นตอนอย่างชัดเจน พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็งเป็นการจัดพิธีนานที่สุด รวมเป็นจำนวน 11 วัน ซึ่งตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายเห็นได้ชัดจากพิธีกรรมการขึ้นหรือลงเสาโกเต้งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นการเริ่มต้นและการเสร็จสิ้นของเทศกาลถือศีลกินผัก

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยสรุปพิธีกรรมในรอบปีของศาลเจ้าทั้ง 4 ศาลเจ้าตามตารางดังต่อไปนี้

ศาลเจ้า	พิธีกรรม				
	ตรุษจีนกับหยวนเซียว	เซียวโบ้ยพ้อ	ไหว้พระจันทร์	ถือศีลกินผัก	แซยิด
1. ศาลเจ้าแม่ย่านาง	√		√		√
2. ศาลเจ้าจ้ออ่อง	√	√			√√
3. ศาลเจ้าปุดจ้อ	√				√√√
4. ศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็ง	√			√	√√√√√√√

*√ จำนวนครั้งที่จัดพิธีกรรมต่อปี

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เทศกาลที่มีการจัดพิธีกรรมทั้ง 4 ศาลเจ้า คือ พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนกับหยวนเซียว ส่วนพิธีกรรมที่มีจำนวนการจัดพิธีมากที่สุดคือ พิธีกรรมแซยิด การให้ความสำคัญของเทพเจ้าในแต่ละศาลเจ้าที่ต่างกันจึงมีพิธีกรรมที่ต่างกัน เช่น พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ มีศาลเจ้าแม่ย่านางจัดพิธีกรรมเพียง 1 ศาลเจ้า พิธีกรรมในเทศกาลเซียวโบ้ยพ้อมีศาลเจ้าจ้ออ่องจัดพิธีกรรมเพียง 1 ศาลเจ้า พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักมีศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้เก็งจัดพิธีกรรมเพียง 1 ศาลเจ้า

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตลาดนัดเหนือ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 ศาลเจ้าที่ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนั้น แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีความศรัทธา ความเชื่อและมีการปฏิบัติพิธีกรรมอย่างเคร่งครัด และคงสืบทอดต่อไปอีกยาวไกล

3.4 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่าศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้าเนื่องด้วยเหตุผลต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมีหลายปัจจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 การเปลี่ยนแปลงของความเชื่อ

ความเชื่อที่เกี่ยวกับเทพเจ้าในศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกั้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

คุณอาร์ม อายุ 31 ปี (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้มากราบไหว้เจ้าแม่ย่านาง กล่าวถึงการที่ก่อนออกเดินทางในสมัยก่อนต้องมาขอพรกับเจ้าแม่ย่านางทุกรอบแต่ปัจจุบันมาขอพรจำนวนน้อยลงว่า

“ผมเป็นคนที่ชอบตกปลาทุก สมัยเด็ก ๆ ก่อนออกทะเลพ่อก็จะพามากราบขอพรกับอาม้า (เทพเจ้าแม่ย่านาง-อธิบายโดยผู้วิจัย) ทุกครั้งเพื่อจะได้เดินทางปลอดภัย ทุกวันนี้บ้านเราก็ก็นิยมกราบไหว้อาม้าแต่ไม่บ่อยเท่าแต่ก่อน ส่วนมากมาช่วงเทศกาลหรือการเดินทางไกลเท่านั้น อย่างเช่นขับรถไปต่างจังหวัด ขึ้นเครื่องบินต่างประเทศ ออกทะเลตอนนี้สามารถดูเรื่องฟ้าฝนตามมือถือได้อย่างสะดวก”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ในปัจจุบันความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่ย่านางมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและการก้าวหน้าของทางเทคโนโลยี โดยผู้ศรัทธาสามารถตรวจสภาพอากาศก่อนออกทะเลได้ด้วยตนเองผ่านทางมือถือ จึงมีการเข้าไปกราบขอพรกับเทพเจ้าแม่ย่านางจำนวนลดน้อยลง แต่เนื่องด้วยวิธีการเดินทางของสมัยนี้มีหลากหลาย การขอพรจากเทพเจ้าแม่ย่านางจึงมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่ดีต่อเทพเจ้าแม่ย่านาง คือสามารถดูแลเรื่องความปลอดภัยของการเดินทางได้ทุกวิถี

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าจ้ออ๋องในศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ้ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะงานของชาวไทยเชื้อสายจีนยกเกียนในตำบลตลาดเหนือ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

คุณนาลา อายุ 45 ปี (วันที่ 23 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้มากราบไหว้เทพเจ้าจ้ออ๋องในศาลเจ้าจ้ออ๋องได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อจากในเรื่องขอพรด้านความปลอดภัยมาเป็นเรื่องงานว่า

“สมัยเรายังเด็กป่าชอบเล่าให้ฟังว่าคนที่ทำงานในเมืองแร่ดีบุกนิยมมากราบขอพรเรื่องความปลอดภัยจากท่าน เพราะท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องนี้ แต่หลัง ๆ มาไม่มีคนทำงานในเมืองเรื่องนี้ก็ยังมีคนมาขอแต่อาจจะไม่เยอะเท่าการมาขอเรื่อง การงาน พี่วันนี้ก็มาขอเรื่องงานเหมือนกัน ขอให้ปีหน้ามีงานที่ดีขึ้น เพราะโควิดที่ว่างงานมาเกือบสองปีแล้ว”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ความเชื่อที่เกี่ยวกับด้านการขอพรกับเทพเจ้าจ้ออ๋องในศาลเจ้าจ้ออ๋องหรือ อ้ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) จากเดิมด้วยการที่

ผู้คนส่วนใหญ่ทำงานในเมืองแรในระหว่างการทำงานมีความเสี่ยงอันตรายในเมืองจึงมีผู้คนไปกราบขอพรเรื่องความปลอดภัยเป็นจำนวนมากที่สุด แต่ปัจจุบันด้วยลักษณะการทำงานในจังหวัดภูเก็ตมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ความเชื่อด้านการขอพรก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน จากเดิมการขอเรื่องความปลอดภัยมากที่สุดไปเป็นการขอพรเรื่องหน้าที่การงานมั่นคงมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความเชื่อตามลักษณะงานทำให้ศาลเจ้าสามารถสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานจนถึงปัจจุบัน

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) มีการเปลี่ยนแปลงตามความชอบและความนิยมของผู้ศรัทธา ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

อาจารย์จรัญ อายุ 60 กว่าปี (วันที่ 19 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรมศาลเจ้าปุดจ้อเป็นเวลา 30 ปี ได้กล่าวถึงผู้คนที่เข้ามากราบขอโช้ยเงินมีจำนวนลดลงแต่ขอพรเรื่องอื่น ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นว่า

“แต่ก่อนชาวบ้านผู้ศรัทธาที่เข้ามาขอโช้ยเงินจากอ๋าม (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) มีเยอะเพราะว่าค่าใช้จ่ายไม่สูง แต่ปัจจุบันลดน้อยลงเพราะโช้ยเงินต้องใช้ไฟต้มน้ำ แต่โช้ยของฝรั่งทานได้ง่ายและหาได้ง่าย ก็จะสะดวกสำหรับกลุ่มคนที่ทำงานอย่างเร่งรีบ แต่เรื่องการขอโชคและการเลื่อนตำแหน่งนั้นไม่เข้ามาขอเยอะกว่าสมัยก่อนเป็นจำนวนมาก ส่วนเรื่องการขอโช้ย ในสมัยก่อนขอให้เฉพาะลูกชายเท่านั้น แต่ทุกวันนี้สามารถขอให้ได้ทั้งลูกชายและลูกสาวครับ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความชอบและความนิยมทางสังคม ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถทราบได้ว่าชีวิตของผู้คนสมัยนี้มีความเร่งรีบในด้านเวลาจึงมีการเลือกตามความสะดวกสบายและมีการให้ความสำคัญต่อเรื่องการเงินมากกว่าแต่ก่อน ดังนั้นจึงมีการเลือกโช้ยของชาวตะวันตกมากกว่าโช้ยเงิน อีกทั้งยังทราบได้ว่าพ่อแม่ในสมัยก่อนและสังคมจีนฮกเกี้ยนแต่ก่อนให้ความสำคัญต่อลูกชายเป็นอย่างสูงแต่ปัจจุบันสามารถปรับเปลี่ยนให้ความสำคัญทั้งลูกชายและลูกสาว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมของผู้หญิงอีกด้วย

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้แก๊งหรืออ๋ามจู้ต๋วย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) การเปลี่ยนแปลงวัตถุที่ใช้แทงปากของม้าทรง (ผู้ที่เทพเจ้าประทับเข้าร่าง) มีการใช้ขนาดใหญ่มากขึ้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

คุณวินัย อายุ 58 ปี (วันที่ 20 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้แก๊ง (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) ตั้งแต่ 9 ขวบ และเป็นฮวดกั้ว (ผู้ประกอบพิธีกรรม) ตั้งแต่อายุ 30 ปีจนถึงปัจจุบัน ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงวัตถุที่ใช้แทงปากของม้าทรงมีใช้ขนาดใหญ่กว่า

อดีต ปัจจุบันมีจำนวนผู้คนเข้ามาทรงเจ้าเป็นม้าทรงมากกว่าอดีตเป็นจำนวนมาก ม้าทรงของศาลเจ้าจู้ต๋วย มีเกินพันต่อรอบงานว่า

“บ้านผมอยู่หลังอ้าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) ในสมัยก่อนมีม้าทรงไม่กี่คน และเป็นชาวบ้านที่อยู่ใกล้ศาลเจ้า เทพเจ้าที่ประทับก็ไม่เยอะ อุปกรณ์ที่ใช้แท่งก็เป็นเหล็กแหลมอันเล็ก ๆ แต่ปัจจุบันม้าทรงเกินพันและเทพเจ้าที่ประทับก็มีหลากหลาย ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้แท่งปากก็มีขนาดใหญ่มากขึ้นเป็นการแหงแบบน่ากลัวและสร้างความตื่นเต้นให้กับนักท่องเที่ยว”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับเทศกาลถือศีลกินผักในศาลเจ้าจู้ต๋วยเติบโตไ้แก่งในสมัยก่อนมีจำนวนน้อยกว่าปัจจุบันทั้งม้าทรงและผู้เข้าร่วม ซึ่งจากการที่มีม้าทรงจำนวนไม่กี่คนจนมากกว่าพันคนนั้น แสดงให้เห็นว่าคนในปัจจุบันมีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้ากั๋วอ๋องมากยิ่งขึ้นและทุกอย่างเปลี่ยนไปตามความชอบของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการที่ทำให้เทศกาลถือศีลกินผักเป็นการที่รู้จักของผู้คนภายในและภายนอกมากยิ่งขึ้น ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดี

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงความเชื่อของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ มีการเปลี่ยนแปลงตามการก้าวหน้าของเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยลักษณะงานของชาวเงินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ มีการเปลี่ยนแปลงตามความชอบและความนิยมของผู้ศรัทธา มีการเปลี่ยนแปลงตามเวลาของแต่ละยุคสมัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ศาลเจ้าและผู้ศรัทธารวมไปถึงชุมชนได้รับความสะดวกสบายและมีชีวิตดีกว่าเดิม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สามารถทำให้ความเชื่อต่าง ๆ และศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งสามารถสืบทอดกันมาได้และคงสืบต่อไปได้อีกยาวนาน

3.4.2 การเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรม

เนื่องจากเหตุของโรคระบาดโควิด ทุกวันนี้มีคนตกงานจำนวนมากและยังไม่สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เหมือนเดิมได้ ทำให้ผู้คนในสังคมที่มีเงินหมุนลดน้อยลง คนที่ทำธุรกิจกับการค้าขายส่วนมากมีแต่ขาดทุนมาเป็นระยะเวลาาน ทำให้มีผลกระทบและจำเป็นต้องตัดกิจกรรมหรือพิธีกรรมบางอย่างออกเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป ผลวิจัยของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งมีความแตกต่างกันดังนี้

ศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมในศาลเจ้า ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

คุณ Lín qīng (林清) อายุ 78 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) กรรมการศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ได้กล่าวถึงช่วงโควิดไม่ได้มีการจัดพิธีกรรมในเทศกาลหยวนเซียวมาเป็นเวลาสองปีว่า

“พิธีกรรมในอำมมีแฮยิดของอำมมี (เทพเจ้าแม่ย่านาง-อธิบายโดยผู้วิจัย) กับ เทศกาลหยวนเซียว แต่ตามนโยบายของโรคโควิดไม่ได้มีการจัดงานมาสองปีแล้ว ปีนี้ ไม่ทราบว่าจะดีขึ้นไหม แต่ทุกอย่างก็จะมีการลดน้อยลงกว่าก่อนหน้านี้ จะมีเพียง พิธีกรรมถวายน้ำชาให้กับอำมมีแต่ไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การรวมตัวสมาคม การ แสดงบนเวที เป็นต้น แต่คิดว่าโควิดหายทุกอย่างก็จะกลับมาเหมือนเดิมครับ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า พิธีกรรมในศาลเจ้าแม่ย่านางได้มีการ เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของรัฐบาล จึงไม่มีการจัดพิธีกรรมใด ๆ ในช่วงโควิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออก กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของรัฐบาลมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติพิธีกรรมของศาลเจ้าเป็นอย่างมาก

ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออำมไถ่หงวนต่อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มีการเปลี่ยนแปลง พิธีกรรมในศาลเจ้า ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

ป้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคน ฎุเกีตเรียกว่าอำมไถ่หงวนต่อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มาเป็นเวลา 11 ปี ได้กล่าวถึงการลดจำนวนวัน จัดพิธีกรรมแฮยิดของศาลเจ้าจ้ออ่องว่า

“ก่อนหน้านี้จัดงานที่เป็นเวลา 2-3 วัน สิ่งของเช่นไหว้วานจำนวนมากมาย แต่ทุกวันนี้ด้วยเหตุการณ์โรคโควิด ลดเหลือเพียงวันเดียวและจัดเฉพาะพิธีกรรมที่ สำคัญ เช่น พิธีเลี้ยงโห้ย (เชิญไฟพระฤกษ์-อธิบายโดยผู้วิจัย) พิธีโก๋กุ้น (พิธีเลี้ยง ทหาร-อธิบายโดยผู้วิจัย) กิจกรรมอื่น ๆ ยังคงต้องรอหลังจากเศรษฐกิจจะกลับมา เหมือนเดิม”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า พิธีกรรมในศาลเจ้าจ้ออ่องแต่ก่อนมีการจัด พิธีกรรมแฮยิดของเทพเจ้าจ้ออ่องเป็นจำนวนเวลาประมาณสองถึงสามวัน แต่เนื่องด้วยนโยบายของรัฐบาล เหลือเพียงเวลาหนึ่งวันเท่านั้น และเนื่องจากเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัวของเซินไหว้ก็มีการลดจำนวนลง แสดงให้เห็นว่าโรคระบาดโควิดเป็นสาเหตุที่ทำให้พิธีกรรมในศาลเจ้าจ้ออ่องมีการเปลี่ยนแปลงไปทางลบ

ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออำมปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) มีการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมใน ศาลเจ้า ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

อาจารย์คิม อายุ 60 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าหน้าที่ฝ่าย พิธีกรรมศาลเจ้าปุดจ้อเป็นเวลา 30 ปีได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมแก้ปีชงในศาลเจ้าปุดจ้อว่า

“พิธีกรรมการแก้ปีชงก่อนหน้านี้มีแต่ชาวจีนฮกเกี้ยนที่อยู่ใกล้ศาลเจ้าเข้ามา ทำ คนจำนวนไม่มากจึงทำทีละคน ปัจจุบันมีทั้งชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงมีการเขียนข้อมูลส่วนตัวบนกระดาษสีแดงและรวมมาทำ เป็นทีละชุด โดยจะอ่านข้อมูลครบทุกคนแล้วมีการกล่าวให้พรที่เดียวกัน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า พิธีกรรมแก้ปีชงในศาลเจ้าปู่ด้อมมีผู้คนเข้ามาทำเป็นจำนวนมากขึ้นกว่าสมัยก่อน เพื่อการที่ประหยัดเวลาและให้ทุกคนที่เข้ามาทำพิธีได้ทำครบทุกคน จึงเปลี่ยนจากทำพิธีทีละคนมาเป็นทีละกลุ่มแทน แสดงให้เห็นว่าผู้คนมีความเชื่อด้านแก้ปีชงมากกว่าเดิม และการเปลี่ยนวิธีในการจัดพิธีกรรมของศาลเจ้าถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อผู้ศรัทธาและศาลเจ้าอีกด้วย เพราะเวลาทำพิธีแก้ปีชงผู้ศรัทธานิยมใส่เงินเข้าซองแดงไว้ใต้กระดาษสีแดง เป็นการสร้างรายได้ให้กับศาลเจ้าอีกหนึ่งวิธี

ศาลเจ้าปู่ด้อมเต้าโป้แก๊งหรือฮ้ามปู่ด้อม (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) มีการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมในศาลเจ้า ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

คุณจันฮกซิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ประธานศาลเจ้าปู่ด้อมเต้าโป้แก๊ง ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักว่า

“พิธีกรรมถือศีลกินผักในสมัยก่อนมีการเคร่งครัดเป็นอย่างมาก เริ่มทั้งด้านอาหารการกิน อาหารเจหายากและต้องกินเฉพาะที่บ้านหรือในศาลเจ้าเท่านั้น พิธีกรรมต่าง ๆ ต้องเป็นภาษาจีนฮกเกี้ยนเท่านั้น ปัจจุบันมีภาษาไทยด้วยเนื่องด้วยมาตรงกับผู้เข้าร่วมพิธีไม่สามารถเข้าใจภาษาจีนฮกเกี้ยนได้เหมือนคนสมัยก่อน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า พิธีกรรมถือศีลกินผักของศาลเจ้าปู่ด้อมเต้าโป้แก๊งมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและยุคสมัย เนื่องด้วยคนในปัจจุบันไม่สามารถเข้าใจภาษาจีนฮกเกี้ยนเหมือนกับชาวจีนฮกเกี้ยนในรุ่นแรก อีกทั้งปัจจุบันผู้คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมก็มีคนหลายกลุ่มจึงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิธีกรรมสามารถอยู่ต่อได้และสืบทอดต่อไปได้

เนื่องจากเศรษฐกิจที่ไม่ดี ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดโควิดนั้น ขั้นตอนการปฏิบัติก็มีการปรับเปลี่ยนเกิดขึ้น แต่ผู้คนที่ยังมีกำลังมากพอหรือไม่ได้เดือดร้อนเรื่องเงินนั้นก็มีการร่วมมือร่วมใจกับศาลเจ้าเพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ยากลำบากมากในสังคม

3.4.3 ปัจจัยแห่งการเปลี่ยนแปลง

จากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมี ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยด้านสังคม

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งมีปัจจัยด้านสังคมที่แตกต่างกันโดยศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ก่อนหน้านี้เป็นสำนักงานชาวพุโจว แต่เนื่องด้วยกรณี 18 กันยายน 2474 ญี่ปุ่นรุกราณประเทศจีนและในยุคนี้มีการขับไล่คนจีนกันทั่วโลก รวมถึงไทยสมัยนั้นด้วย เพื่อความปลอดภัยจึงเปลี่ยนจากสำนักงานพุโจวมา

เป็นศาลเจ้าแม่ย่านางเอาทุกอย่างที่เป็นเงินเก็บลง และดำเนินงานทุกอย่างภายใต้แม่ย่านาง หลังจากไทย-จีนมีความสัมพันธ์ทางการทูตกันใหม่ จึงมีการติดป้ายภาษาจีนที่เป็นสำนักฟุโจอีกครั้งแต่ประเพณีต่าง ๆ เกี่ยวกับเจ้าแม่ย่านางได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Taiyuán Táng) มีการดูแลตามแต่ละรุ่นของตระกูลอ๋อง ซึ่งมีระบบการแต่งตั้งที่ดี มีชุดการแต่งกายเฉพาะตระกูลอ๋องของศาลเจ้า มีการแสดงความเป็นส่วนตัวสูง ทำให้ผู้คนภายนอกที่ไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจวัฒนธรรมของศาลเจ้านั้นไม่กล้าเข้ามากราบไหว้หรือเข้าไปใกล้กับศาลเจ้า ทำให้มีผลกระทบต่อการเล่นวัฒนธรรมและความเชื่อ

ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) จากการเล่าต่อ ๆ กันมาผู้ได้ว่า ก่อนหน้านี้เป็นศาลเจ้าที่เป็นอาคารไม้มุงด้วยหลังคาจากไต้ตั้งเทพเจ้าเต้กุ้น (กวนอู) ทางหน้าศาลเจ้ามีลำคลองใหญ่เรือสามใบสามารถเข้ามาเทียบท่าได้ ผู้คนที่ทำมาค้าขายส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน มีพ่อค้าท่านหนึ่งได้มีองค์รูปเทพเจ้าปุดจ้อติดเรือมาด้วย เห็นว่าที่นี่เป็นสถานที่ดี เกิดแรงศรัทธาจึงได้อัญเชิญกิมซันปุดจ้อรูปสลักไม้มาประดิษฐานไว้ที่ศาลเจ้าเต้กุ้น เพื่อให้ผู้คนที่ผ่านไปมาได้มีโอกาสกราบไหว้ปุดจ้อด้วย ก็เป็นที่ปรากฏถึงความศักดิ์สิทธิ์ของปุดจ้อ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธามากจนทุกคนเรียกชื่อว่าศาลเจ้าปุดจ้อแทนศาลเจ้าเต้กุ้นจนถึงทุกวันนี้

ศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้แก๊งหรืออ๋ามจู้ยู่เต้า (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) ในสมัยก่อนหนึ่งปีสามารถเปิดให้ผู้คนเข้ามาชมกิจกรรมได้แค่ช่วงเวลาจัดพิธีกรรมกินผักเท่านั้น พอพิธีเสร็จสิ้นก็ปิดประตูของศาลเจ้าทั้งปีจนรอพิธีกินผักในปีต่อไป หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้มีบทบาทของศาลเจ้า ก็ได้ตัดสินใจเปิดศาลเจ้าให้ผู้คนสามารถเข้ามากราบไหว้ได้ทุกวัน ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยการที่มีการทิ้งระเบิดจากเครื่องบินในจุดคมนาคมสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตก็เช่นกัน ซึ่งถึงช่วงเทศกาลกินผักพอดี ทางศาลเจ้าได้มีการประกอบพิธีแบบเรียบง่าย ๆ และพิธีส่งพระในปีนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงจากเดินส่งพระในตอนกลางคืนมาเป็นช่วงเวลาประมาณ 4-5 โมงเย็นแทนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายหลังจากนั้นมาปีหนึ่งก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงพิธีส่งพระเป็นเวลากลางวันเหมือนเดิมจนถึงปัจจุบัน

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

เนื่องด้วยเหตุของโรคระบาดโควิด ทุกวันที่มีผู้คนที่ตกงานจำนวนมากยังไม่สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เหมือนเดิมได้ ทำให้ผู้คนในสังคมที่มีเงินหมุนลดน้อยลง คนที่ทำธุรกิจกับการค้าขายส่วนมากมีแต่ขาดทุน จึงมีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมบางส่วนที่ต้องตัดออกเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่สูงเกินจนไม่สามารถดำเนินได้ ผลวิจัยของ 4 แห่งมีความแตกต่างกันดังนี้

ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวเก็ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ผู้คนที่เข้ามากราบไหว้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหรือผู้เดินเรือที่เข้ามากราบขอเรื่องการเดินทางปลอดภัย ดังนี้ จึงไม่ค่อยมีกำลังในการทำบุญบริจาคเงินให้กับศาลเจ้ามากเท่าไร ด้วยการที่มีรายได้้น้อยลงพิธีกรรม

บางอย่างของศาลเจ้าก็มีการปรับเปลี่ยนด้วย เช่น ไม่มีการแสดงบนเวทีในเทศกาลหยวนเซียว เพราะปีอื่น ๆ มีการจ้างนักร้องท้องถิ่นมาร้องเพลงจีนซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง

ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรือ อี้มไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ผู้ที่เข้ามากราบไหว้ส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของตระกูลอ๋อง ซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวเป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยโรคระบาดโควิด ทำให้ธุรกิจไม่ได้เจริญรุ่งเรืองเหมือนแต่ก่อน ดังนั้นพิธีกรรมการจัดแซ่ชยิดจากแต่ก่อนจัดงานสองวัน ต่อรอบเปลี่ยนแปลงเป็นหนึ่งวันต่อรอบ

ศาลเจ้าปู้จ้อหรืออี้มปู้จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ผู้เข้ามากราบไหว้มีหลากหลาย และความเชื่อหลากหลาย ดังนั้นศาลเจ้าปู้จ้อมีผู้บริจาคทำบุญจำนวนมาก ถึงแม้ไม่ได้มากเหมือนสมัยก่อนโรคระบาดโควิด แต่เทียบกับศาลเจ้าอื่น ๆ ในตำบลตลาดเหนือแล้วถือว่าเป็นศาลเจ้าที่มีผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้และทำพิธีแก้ปี่ขงจำนวนมากสุด แต่เนื่องด้วยธุรกิจการท่องเที่ยวยังไม่ฟื้นฟูสิ่งของ เช่น ไหว้มีราคาสูงกว่าเดิม ดังนั้นจึงเปลี่ยนจำนวนของเซ่นไหว้ในช่วงเทศกาลที่ไม่สำคัญตัดออก

ศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งหรืออี้มจู้ต๋วย (水碓斗母宫 Shuǐdòu Dòu mǔ gōng) ปกติผู้ศรัทธาจะเน้นเข้าร่วมพิธีถือศีลกินผักเป็นหลัก รายได้ที่ร้านค้าต่าง ๆ บริจาคมานั้นทางศาลเจ้าต้องแบ่งปันใช้หลายอย่าง เช่น การดูแลม้าทรง การไปซื้อวัสดุเพื่อทำอาหารเจแจกให้ชาวบ้าน เป็นต้น เนื่องด้วยเหตุการณ์โรคระบาดกับน้ำท่วมของจังหวัดภูเก็ต ปีนี้ทางศาลเจ้าได้มีการทำอาหารแจกให้กับผู้ยากไร้มากขึ้นกว่าปีอื่น ๆ ซึ่งผู้บริจาคของศาลเจ้าจู้ต๋วยส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่ค่อนข้างมีกำลัง แต่เงินบางส่วนเขาออกมาช่วยเหลือผู้คนที่ประสบน้ำท่วมจึงต้องตัดสิ่งของบางส่วนที่ไม่จำเป็นออกจากพิธีกรรมถือศีลกินผัก เช่น ธงเล็ก ๆ ที่ตกแต่งเหลียน ภาษาจีนเรียกว่า 犁 (Niǎn) เป็นเครื่องที่ใช้พาหะเทพเจ้าเดินรอบเมือง ในช่วงเทศกาลถือศีลกินผัก

เนื่องจากเศรษฐกิจที่ไม่ดี ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดโควิดนั้น ขั้นตอนการปฏิบัติก็มีการปรับเปลี่ยนเกิดขึ้น แต่ผู้คนที่ยังมีกำลังมากพอหรือไม่ได้เดือดร้อนเรื่องเงินนั้นก็มีการร่วมมือร่วมใจกับศาลเจ้าเพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ยากลำบากมากในสังคม

3) ปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี

ปัจจุบันการดำรงชีวิตมีหนึ่งปัจจัยที่ไม่สามารถขาดได้ คือ เทคโนโลยี โครงข่ายระบบอินเทอร์เน็ต โทรคมนาคม ปัญญาประดิษฐ์ ความก้าวหน้าและความรวดเร็วมีบทบาทในการนำเสนอ ประเพณีและวัฒนธรรม จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้เห็นถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่ง พบว่าศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ง (三山天后宫 SānshānTiān hòugōng) ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออี้มไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) และศาลเจ้าปู้จ้อหรืออี้มปู้จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ทั้ง 4 แห่งมีการเปิดบัญชีเฟซบุ๊ก (Facebook) ของศาลเจ้า เพื่อใช้เป็นการบันทึก รูปภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า หรือเป็นที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของศาลเจ้า ส่วนศาลเจ้าจู้ต๋วย

เต้าโบ้เก้งหรืออ๊ามจู้ต่วย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) นอกจากมีการเปิดบัญชีเฟสบุ๊ก (Facebook) และมีเว็บไซต์ของศาลเจ้า เพื่อใช้เป็นการบันทึกรูปภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า ยังเป็นที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของศาลเจ้าอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบของการรับข้อมูลผ่านการสแกนรหัสคิวอาร์ (QR Code) ต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับองค์เทพ ข้อมูลที่ตั้งของศาลเจ้า เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ยังมีการเปิดบัญชีให้ผู้คนที่มีน้ำใจสามารถทำบุญบริจาคเงินออนไลน์ผ่านการสแกน (QR Code) อีกอย่างยังมีการถ่ายกิจกรรมสำคัญของศาลเจ้าให้เป็นวิดีโอไปเผยแพร่ในยูทูป (YouTube) ด้วย

เนื่องจากการเผยแพร่ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในโลกโซเชียลมีเดียมากขึ้น มีผู้คนได้รับรู้ข่าวสารมากขึ้นก็จริง บางครั้งเป็นผู้นอกที่กำลังถ่ายทอดสดโดยไม่ได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามจริงนั้นก็ส่งผลกระทบต่อพิธีกรรม เช่น การเรียนรู้ความรู้การเป็นม้าทรงผ่านทางออนไลน์ทำให้ได้รับข้อมูลไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีม้าทรงรุ่นใหม่เป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปี ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนแบบสมัยใหม่

สรุปได้ว่า ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 แห่งมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าตามความนิยมของแต่ละสมัย แต่ยังคงความเป็นจีนฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้ามีการเปลี่ยนไปตามความหมายหรือความสำคัญของแต่ละศาลเจ้าที่มีต่อเทพเจ้า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมี ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดี

บทที่ 4

บทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชน และสังคมไทยในปัจจุบัน

ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นศาสนสถานที่มีความสำคัญต่อกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมายาวนาน เนื่องจากชาวจีนกลุ่มนี้ได้มีการสร้างศาลเจ้าขึ้นมาตามคติความเชื่อของตนเองเพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นกำลังใจให้กับกลุ่มชาวจีนที่ได้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตแห่งนี้ ศาลเจ้าจึงถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม การมีอยู่ของศาลเจ้าเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา และความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 บทบาทด้านจิตใจ

4.1.1 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา

4.1.2 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต

4.2 บทบาทด้านสังคม

4.2.1 ช่วยเหลือผู้ยากไร้

4.2.2 ส่งเสริมการศึกษา

4.2.3 สร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ

4.3.1 สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

4.3.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

4.4 บทบาทด้านวัฒนธรรม

4.4.1 สืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

4.4.2 เผยแพร่และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 บทบาทด้านจิตใจ

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ศาลเจ้าเป็นสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อคนไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านจิตใจ คนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเชื่อและความศรัทธาที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ทั้งการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ หรือแม้แต่เทศกาลสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนต่างก็จัดขึ้นในศาลเจ้าทั้งสิ้น ศาลเจ้าจึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่อ

ผู้ศรัทธา ศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้านี้จึงมีบทบาทต่อจิตใจของผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา

ชาวจีนฮกเกี้ยนได้อพยพเพื่อมาทำงานและค้าขายในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมาก โดยเดินเรือผ่านตั้งแต่แหลมมลายูจนมาถึงเกาะขนาดเล็กอย่างแหลมจิงซีลอนหรือภูเก็ตในปัจจุบัน โดยชาวจีนฮกเกี้ยนส่วนใหญ่เริ่มจากการเป็นกสิกรใช้แรงงานในเมืองแร่วจนถึงทำการค้าขายขนาดเล็กจนเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ นอกจากนี้ได้นำความเชื่อในเรื่องของพิธีกรรมต่าง ๆ ของตนเข้ามาแล้วนั้นยังได้นำวัฒนธรรมด้านอาหารการกินและการแต่งกายเข้ามาอีกด้วย ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ยังคงความเป็นจีนฮกเกี้ยนไว้และเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวจีนฮกเกี้ยนและทั้งชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนผู้พลัดถิ่นฐานคืออ่ามหรือศาลเจ้านั่นเอง

ศาลเจ้าเป็นสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ ที่ให้ความสงบสุขทางจิตใจแก่ผู้ศรัทธามากมาย ส่วนความเชื่อทำให้ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธานั้นมีกำลังใจ อีกทั้งยังมีความมุ่งมั่นในการดำรงชีวิตในทางที่ดี คนส่วนใหญ่เมื่อมีความทุกข์หรือความสิ้นหวัง ล้วนแล้วต้องการหาสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยกันทั้งนั้น การมากราบไหว้หรือขอพรกับเทพเจ้าที่ตนเองนับถือในศาลเจ้า เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยให้รู้สึกดีขึ้นได้ด้วยเหตุที่ผู้คนได้อยู่ต่างถิ่น ไม่สามารถรับรู้ถึงชีวิตในอนาคตจึงเกิดความกลัวขึ้นมาว่าตนเองอาจจะพบเจอเรื่องที่ไม่ดีหรือปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เทพเจ้าในศาลเจ้าจึงเป็นที่พึ่งทางใจ สามารถยึดเหนี่ยวให้กับผู้ศรัทธา ศาลเจ้าจึงเป็นสถานที่หนึ่ง ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากของบุคคลทั่วไป เป็นสถานที่ที่สามารถให้ผู้ศรัทธาเป็นที่พึ่งทางใจได้ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณฉัญญลักษณ์ อายุ 27 ปี (วันที่ 30 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 Sānshān tiān hòugōng) ได้กล่าวถึงการเข้าไปขอพรเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางกับแม่ย่านางในศาลเจ้าแม่ย่านางทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีความปลอดภัยและความสบายใจว่า

“ภูเก็ตฝนตกบ่อย เรากับเพื่อนอยากจะออกทะเลไปตกปลา ก่อนออกเรือจึงเข้ามากราบไหว้ขอพรกับท่าน เพราะเชื่อว่าท่านเป็นเทพเจ้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยทางเดินเรือและเชื่อว่าท่านมีความศักดิ์สิทธิ์มาก”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านจิตใจของศาลเจ้าแม่ย่านางที่มีต่อผู้ศรัทธาว่า ผู้ศรัทธาที่ได้เข้ามาสักการะบูชาแม่ย่านาง มีความเชื่อความศรัทธาต่อเจ้าแม่ย่านางเป็นอย่างมาก โดยเชื่อกันว่าเจ้าแม่ย่านางนั้นเป็นเทพเจ้าที่ทำให้ตนเองและครอบครัวรวมถึงผู้คนที่มีการเดินเรือสามารถแคล้วคลาดจากภัยอันตรายบนท้องทะเลได้ ทำให้ผู้ศรัทธาสามารถออกทะเลได้อย่างสบายใจและ

ไม่กลัวเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนท้องทะเล จึงเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจที่ทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีความปลอดภัย รู้สึกมีที่พึ่งทางใจ มีความมั่นใจในการเดินทางมากกว่าเดิมและทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกว่าเป็นสิริมงคล

คุณเนาวรส อายุ 34 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าจ้ออ่อง หรืออ๋ามไถ่หงวนต่อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ได้กล่าวถึงเทพเจ้าจ้ออ่องได้ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตนเป็นคนดี คิดดี ทำความดีต่อผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นและมีความขยันต่อหน้าที่การงานจึงมีอนาคตที่ดีว่า

“เวลาได้เข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าก็จะมี ความสบายใจ จริง ๆ แล้ว การทำบุญเราสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา แต่การที่เข้ามากราบไหว้สำหรับเราไม่ใช่ การทำบุญ แต่เป็นการขอพรจากท่าน ให้ท่านได้ดูแลเรา ให้เราได้ไม่เจ็บไม่ไข้ จริง ๆ แล้วการเดินทางเข้าศาลเจ้าเป็นการที่เตือนให้เราปฏิบัติตัวให้ดีเหมือนกับท่านด้วย เป็น คนดีช่วยเหลือผู้อื่น มีความขยันต่อการทำงาน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านจิตใจของศาลเจ้าจ้ออ่อง ผู้ศรัทธาที่ เข้ามาสักการบูชาเทพเจ้าจ้ออ่องในศาลเจ้า มีความเชื่อและความศรัทธาต่อเทพเจ้าจ้ออ่องในการปกป้อง คุ้มครองให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และยังเป็น การเตือนสติให้ผู้คนที่เข้ามากราบไหว้ประพฤติ ปฏิบัติดี อีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ศรัทธา ให้มีความมั่นคงทางใจว่าทำความดีเหมือนเทพเจ้า จ้ออ่องจึงมีชีวิตที่ดี และยังเป็น การสร้างกำลังใจให้กับผู้ศรัทธาในด้านการทำงานอีกด้วย

คุณปิยะ อายุ 33 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าจ้อ อ้อ ตำบลลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงความมั่นใจการขอบุตรในศาลเจ้าปุดจ้อและเชื่อว่า สามารถได้ตามที่ขอจริงว่า

“เป็นคนกระษี แต่งงานกันมาสองปี ยังไม่มีลูกที เคยไปตรวจทั้งสองคน ร่างกายปกติครับ เพื่อนพูดถึงความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าปุดจ้อในเรื่องขอบุตรจึงมา กราบไหว้ ขอให้ท่านได้ช่วยนำตัวน้อยมาสู่ครอบครัวเราครับ และยังขอให้ท่านช่วย คุ้มครองครอบครัวเราอยู่อย่างมีความสุข เพราะเพื่อนบอกว่าศาลเจ้าปุดจ้อสามารถ ขอได้สองเรื่องต่อบรรดา”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านจิตใจของศาลเจ้าปุดจ้อว่า ไม่เพียงแต่ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับผู้คนภายในชุมชนอย่างเดียว ยังสามารถสร้างกำลังใจให้กับผู้คนภายนอก ชุมชนอีกด้วย โดยการที่ผู้ศรัทธาคิดว่าศาลเจ้าปุดจ้อนั้นสามารถทำให้ความหวังของเขาเป็นจริงได้ ซึ่ง ถือได้ว่าเป็นการสร้างกำลังใจและความมั่นใจในเรื่องการที่สามารถมีลูกได้หลังจากกลับไป ทำให้ผู้ศรัทธา รู้สึกสบายใจและมีความหวังรอคอยต่อไป

คุณนัทธมนต์ อายุ 31 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้า ปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) กล่าวถึงความรู้สึกของตนที่มีต่อเจ้าแม่กวนอิมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

จิตใจสำหรับผู้ศรัทธาในด้านการทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีความสุขความสบาย และสร้างกำลังใจในการต่อสู้กับชีวิตที่มีความยากลำบากว่า

“เราขอมาไหว้ศาลเจ้าปู่จ้อในวันพระ หรือว่าวันที่หยุดงาน บางทีคืออยากมาบอกให้ท่านทราบเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เราพบเจอ หรือทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจ ทุกครั้งที่เราได้มากราบไหว้ท่าน เมื่อออกจากศาลเจ้าเราก็จะมีความรู้สึกที่สบายใจ มีความผ่อนคลายมากขึ้นแล้วก็มีกำลังใจที่จะสู้ต่อไป ยิ่งช่วงโควิด เราก็จะมากราบไหว้ท่านบ่อยกว่าแต่ก่อน เพราะว่าทางด้านการทำงาน การเงินต่างก็ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก จึงมาขอให้ท่านคอยดูแลและช่วยเหลือเรา ให้เราสามารถผ่านพ้นจากวิกฤตโควิดได้”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านจิตใจของศาลเจ้าปู่จ้อว่า เจ้าแม่กวนอิมมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก เมื่อได้เดินทางเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า ผู้ศรัทธารู้สึกมีความสุขความสบายใจ หายกังวลในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยผู้ศรัทธามั่นใจว่าเทพเจ้าในศาลเจ้าสามารถช่วยแก้ไขปัญหาลเหล่านี้ได้ เหลือแต่เรื่องดี ๆ กับสิ่งดี ๆ ในชีวิต ดังนั้นถือได้ว่าศาลเจ้าปู่จ้อนั้น เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก สามารถสร้างความหวังต่ออนาคตให้กับผู้ศรัทธาได้

คุณนง อายุ 33 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าจู้ยู่หรือ อี้มจู้ยู่ (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) ได้กล่าวถึงการที่นำเรื่องไม่สบายใจต่าง ๆ มาเล่าให้เทพเจ้าในศาลเจ้ารับฟังแล้วจะมีความสุขสบายใจและมีกำลังใจไปทำงานต่อว่า

“ชอบมากราบไหว้ในวันที่เราหยุดงาน การทำงานกับคนก็มักติดปัญหาต่าง ๆ นาน ๆ ไปก็จะทำให้มีความเบื่อหน่ายแต่ก็ไม่มีทางที่ดีกว่านี้ให้เลือกรั้งช่วงโควิดมีแต่คนตกงาน ดังนั้นการที่ได้เข้ามากราบไหว้และได้กลิ่นธูปเทียนจะทำให้ใจสงบ และสามารถกลับไปปฏิบัติหน้าที่การงานได้ดีขึ้น เหมือนว่ามีสิ่งที่เราองไม่เห็นได้นำทางให้ มันจะทำให้เรารู้สึกดีขึ้น และทุกอย่างก็ราบรื่นขึ้น”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านจิตใจของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งว่า ผู้ศรัทธาที่เข้ามาสักการะบูชาศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง หรือ อี้มจู้ยู่ (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) สามารถปลดปล่อยความทุกข์ ความทรมานทางใจให้กับเทพเจ้าในศาลเจ้าได้ และหายความกังวลทางด้านการทำงานอีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง ด้วยการที่เป็นห่วงเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับหน้าที่การงานและผู้ร่วมงาน จึงมากราบไหว้ขอพรกับเทพเจ้าในศาลเจ้า เพื่อเป็นแนวทางและได้มีกำลังใจกลับไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต จึงถือว่ามีบทบาทต่อด้านจิตใจเป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่าถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแพทย์ แต่ความเชื่อที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตก็ยังคงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะเมื่อมนุษย์รู้สึกไม่มั่นคงในชีวิตจึงมีความรู้สึกวิตกกังวลและไม่ปลอดภัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าจึงมีบทบาทสำคัญที่มนุษย์ใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ให้ความหวัง ความมั่นใจ และให้กำลังใจกับผู้คนต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ศาลเจ้าจึงยกเกียนในตำบลตลาดเหนือจึงเป็นที่พึ่งของผู้คนทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน โดยศาลเจ้าแม่ย่านางเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาในเรื่องของความปลอดภัยในการเดินทางต่าง ๆ ศาลเจ้าจ้ออ่องเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาในเรื่องของความมั่นคงในหน้าที่การงาน และเรื่องสุขภาพ ศาลเจ้าปุดจ้อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาในเรื่องของการขอบุตรและการปกป้องแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้ศรัทธามั่นใจว่าจะได้มีชีวิตและอนาคตที่ดี และศาลเจ้าจู้ยู่เต้าบ้ำแก้งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาในเรื่องของความสบายใจต่อการดำเนินชีวิตและเป็นกำลังใจให้กับผู้ศรัทธาสามารถสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ดังนั้นศาลเจ้าจึงยกเกียนทั้ง 4 แห่งจึงมีบทบาทด้านจิตใจในการที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก

4.1.2 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต

ศาลเจ้าจิ้งฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่ง มีกิมซัน (รูปปั้นทอง) เทพเจ้าหลายองค์ประดิษฐานภายในศาลเจ้า ดังนั้นจึงมีผู้ที่ศรัทธามากมายเดินทางมาสักการบูชา ทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งการกราบไหว้ขอพรเทพเจ้าหรือองค์เทพต่าง ๆ ทำให้ผู้ศรัทธาปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับตัวเองในการดำเนินชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นการทำให้ผู้ศรัทธามีความคิดที่ดี การกระทำที่ดี มีความเมตตา และน้ำใจต่อผู้อื่น โดยในระหว่างการไหว้ขอพรจะต้องปฏิบัติตัวเองให้เป็นคนที่ดีดีทำดีและไม่ทำความชั่วที่ก่อให้เกิดผู้อื่นในสังคมเดือดร้อน เทพเจ้าและศาลเจ้าจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้ศรัทธา ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณแป้ง อายุ 50 กว่าปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ที่ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกัง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) กล่าวถึงคุณธรรมความเมตตาของเจ้าแม่ย่านางที่มีต่อสังคมมนุษย์โลก จึงมีความสำคัญปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมการเป็นคนดีมีน้ำใจต่อผู้อื่นในการดำเนินชีวิตของตนว่า

“อาม่าท่านเป็นผู้ที่มีน้ำใจ ดูแลและเอ็นดูทุกคน ช่วยเหลือผู้คนที่ได้ทุกเรื่อง จี้ (คำเรียกแทนตัวเองของคนภูเก็ตหมายความว่าพี่สาว-อธิบายโดยผู้วิจัย) เชื่อว่าเมื่อเราทำความดีให้กับคนรอบตัวหรือว่าคนอื่น ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ บางทีอาจจะเป็นแค่รอยยิ้มแต่ก็เป็นการสร้างกำลังใจให้คนอื่นได้ ทำให้บ้านเมืองของเรา น่าอยู่และมีความสุข จี้ว่าการทำความดีไม่ต้องบอกให้คนอื่น ๆ รู้ เพราะอาม่ารู้ทุก

อย่างอยู่แล้ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนทำอะไร อาม่ารับรู้หมดวันนี้เอาด้ายสายสิญจน์ มาถวาย
ให้อาม่าค่ะ” ดังภาพที่ 78

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตต่อผู้ศรัทธาว่า ผู้ศรัทธาที่มีความเชื่อกับเจ้าแม่ย่านางในศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือ ศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการกำหนดการกระทำของตนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะ เป็นเวลาที่เข้ามากราบไหว้ในศาลเจ้าหรืออยู่ที่อื่น ก็มีการนึกถึงความเมตตาและความใจดีของเจ้าแม่ย่านาง อยู่เสมอจึงนำความดีเหล่านี้ไปส่งต่อให้กับคนอื่น ๆ ในสังคม อีกทั้งยังเชื่อว่าเจ้าแม่ย่านางสามารถรับรู้ได้ ทุกการกระทำบนโลก จึงมีการปฏิบัติตัวดีอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ตัวเองเป็นคนที่มีน้ำใจต่อผู้อื่น ถือว่าศาลเจ้าแม่ย่านางได้ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้ศรัทธาได้เป็นอย่างดี และเป็นการสร้างกฎเกณฑ์โดยไม่ต้องมีผู้ออกกฎเป็นลายลักษณ์อักษรแต่เป็นการกำหนดทางจิตใจแทน ซึ่งมีความสำคัญต่อความคิดและการกระทำของผู้ศรัทธาในการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 78 ผู้ศรัทธาเอาด้ายสายสิญจน์มาถวายในศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565

คุณ Wáng wěi (王伟) อายุ 27 ปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565: สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออาม่าไห่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) กล่าวถึงความเคารพนับถือบรรพบุรุษของตระกูลอ๋องเป็นการปลุกฝังคุณธรรมจากเทพเจ้าจ้ออ๋องด้านความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ เป็นคนขยันทำงาน เป็นคนซื่อสัตย์ และเป็นคนดีมีน้ำใจ ว่า

“尊先重祖是中国自古以来流传下来的思想，祖先能保佑后辈世代的幸福和安康，所以不管是在家里还是海外，都要以身作则，多做好事，多结善缘，不给祖宗抹黑，才能保佑一切顺心顺意 (Zūn xiān zhòng zǔ shì zhōngguó zìgǔ yǐlái liúchuán xiàlái

de sīxiǎng, zǔxiān néng bǎoyòu hòubèi shìdài de xìngfú hé ānkāng, suǒyǐ bùguǎn shì zài jiālǐ háishì hǎiwài, dōu yào yǐshēnzuòzé, duō zuò hǎoshì, duō jié shàn yuán, bù gěi zǔzōng mǒhēi, cáinéng bǎoyòu yīqiè shùnxīn shùnyì) แปลว่า การเคารพบรรพบุรุษเป็นความคิดที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยจีนโบราณ บรรพบุรุษสามารถอวยพรให้ลูกหลานมีความสุขและมีความสุขที่ดี ดังนั้นไม่ว่าจะอยู่ในบ้านหรืออยู่ต่างประเทศ เราต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานของตน ทำความดีให้มากขึ้น สะสมบุญให้มากพอ มีความสัมพันธ์ที่ดี ไม่ทำลายชื่อเสียงของบรรพบุรุษ เพื่อเราจะได้อยู่ดีมีสุขและทุกอย่างราบรื่น” (แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตต่อผู้ศรัทธาว่า ผู้ศรัทธาที่เข้าไปกราบไหว้ศาลเจ้าจ้ออ๋องมักมีการปลูกฝังตัวเองให้ทำตัวเหมือนกับเทพเจ้าจ้ออ๋อง โดยเป็นคนที่มีความกตัญญูต่อผู้ใหญ่และบรรพบุรุษของตัวเอง ต้องเป็นคนที่ขยันต่อหน้าที่การงาน ไม่มีการกระทำที่ทำให้บรรพบุรุษเสียหน้า จึงถือว่าศาลเจ้าจ้ออ๋องมีบทบาทที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งด้านความกตัญญู ความขยัน ความมีเมตตาที่มีน้ำใจให้กับผู้ศรัทธาได้เป็นอย่างดี และด้วยคุณธรรมดี ๆ เหล่านี้จึงทำให้สังคมหรือชุมชนน่าอยู่มากกว่าเดิม

คุณวาลี อายุ 28 ปี (วันที่ 21 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์) อาสาสมัครตั้งโต๊ะโครงการสานฝัน ปันสุขในศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) กล่าวถึงการที่มาตั้งโต๊ะรับการบริจาคเงินในศาลเจ้าปุดจ้อเพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้าที่เชียงใหม่ นั่นคือการที่ตนได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมาจากศาลเจ้าปุดจ้อต้องมีน้ำใจมีเมตตาให้แก่ผู้คนที่ยากลำบากว่า

“เชื่อเสมอว่าทำดีได้ดีเสมอ ช่วงตรุษจีนเราจะมาตั้งโต๊ะเพื่อช่วยเด็กกำพร้าและเด็กบนคอยในศาลเจ้าปุดจ้อ เพราะเจ้าแม่กวนอิมมีความศักดิ์สิทธิ์หลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการขอลูก ดังนั้นคนที่มาขอลูกกับเจ้าแม่จะเชื่อว่าเจ้าแม่จะให้สิ่งที่ดีกับคนที่มีความดีใจ มาทุกรอบมีผู้ใจดีช่วยกันทุกรอบและคนจำนวนมากด้วย ก็ดีใจและขอบคุณทุกคนแทนเด็ก ๆ ด้วยค่ะ หน่วยงานของเรามีอยู่ทั่วประเทศ เพื่อเก็บรวมน้ำใจทุกคนไปให้เด็ก ๆ...”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตของเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปุดจ้อ ปลูกฝังคุณธรรมด้านการมีน้ำใจ มีเมตตาต่อผู้คนที่ขาดแคลน มีความเมตตาต่อผู้อื่น อีกทั้งยังปลูกฝังความสามัคคีอีกด้วย จึงมีการประพฤติปฏิบัติตนที่ดีต่อสังคม ซึ่งการที่ตั้งโต๊ะรับการบริจาคจากผู้มากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าปุดจ้อนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้คนที่เดินทางไปกราบขอบุตรกับเจ้าแม่กวนอิมนิยมทำบุญให้กับเด็กอื่น ๆ ที่กำลังทุกข์ลำบากถือว่าการทำบุญให้เด็ก

สามารถช่วยให้ตนเองมีความหวังในการมีลูกและเป็นการสร้างบุญให้แก่ลูกในอนาคตของตนได้อีกด้วย โดยเป็นการปลุกฝังจริยธรรมว่าเจ้าแม่กวนอิมจะบันดาลให้สมปรารถนาหากผู้ศรัทธามีการปฏิบัติตนที่ดี

คุณก๊วน อายุ 45 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจ้วยต๋ยเต้าโบ้แก๊งหรืออ้ามจ้วยต๋ย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) กล่าวถึงพิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจ้วยต๋ยได้ปลุกฝังคุณธรรมด้านความสะอาด มีวินัย และด้านสุขภาพในการดำรงชีวิตของตน โดยการกินเจตลอดชีวิตว่า

“แต่ก่อนผมก็ทานอาหารทั่วไป จนเมื่อได้มารับหน้าที่เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจ้วยต๋ยตอนอายุ 15 ม้าทรงนอกจากถือศีล 5 แล้วต้องรักษาด้านอาหารเจอย่างเคร่งครัด จากนั้นมาก็ค่อย ๆ ปรับตัว เริ่มจากการไม่กินสัตว์ใหญ่จนทุกวันนี้กินแต่เจอย่างเดียว ที่แรกแม่สงสารกลัวว่าขาดสารอาหารแต่หลัง ๆ มาทางครอบครัวผมทานเจมากกว่า แฟนและลูกผมก็กินเจเหมือนกัน สำหรับผมการกินเจเป็นการที่ได้ทั้งบุญและสุขภาพที่ดี แต่ก่อนม้าทรงและผู้ร่วมพิธีมีแต่คนในชุมชน แต่ทุกวันนี้แค่ม้าทรงก็มีหลายพันคน ผู้ร่วมพิธีมีทั้งชาวไทยและต่างชาติ...”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตต่อผู้ศรัทธาว่า ผู้ศรัทธาที่เคยร่วมพิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจ้วยต๋ยเต้าโบ้แก๊ง มีการกำหนดการกระทำของตนให้ดี ไม่ผิดศีล ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน อีกทั้งยังมีการปลุกฝังด้านอาหารการกินที่ว่า การกินเจเป็นการทำบุญให้กับสัตว์ต่าง ๆ และยังได้สุขภาพที่แข็งแรงอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นบทบาทด้านการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมว่าเทพเจ้าก๊วอ้งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติตัวของผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการปลุกฝังคุณธรรมด้าน 5 ศีล สำหรับม้าทรงยังต้องปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดมากกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องด้วยช่วงเทศกาลถือศีลกินผักถ้ามีการกระทำผิดศีลจะมีการลงโทษจากเทพเจ้าก๊วอ้ง นอกจากนี้ยังสามารถเห็นได้ว่าในแต่ละปีศาลเจ้าจ้วยต๋ยเต้าโบ้แก๊งจะมีม้าทรงร่วมงานมากกว่าศาลเจ้าอื่น ๆ ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก

สรุปว่า เทพเจ้าของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งมีความแตกต่างกัน บทบาทด้านการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมแต่ละศาลเจ้าจึงมีความแตกต่างในบางส่วน ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ย่านางปลุกฝังคุณธรรมด้านความเมตตาเห็นใจ ศาลเจ้าจ้ออ้งปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยันต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ และความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ศาลเจ้าบูตจ้อปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตาเห็นใจผู้อื่น ความสามัคคี และศาลเจ้าจ้วยต๋ยเต้าโบ้แก๊งปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความสะอาดในการกินอาหารเจ มีวินัย และด้านสุขภาพในการดำรงชีวิต โดยศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งได้ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละศาลเจ้าของตำบลตลาดเหนือ แต่ล้วนแล้วมีการปลุกฝังผู้คนในสังคมที่มีความเชื่อเทพเจ้าเหล่านี้ให้

เป็นคนที่ดีต่อสังคม ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้สามารถให้ผู้ศรัทธาดำรงชีวิตได้ดีขึ้นและอาจจะเป็นการที่ทำให้สังคมน่าอยู่มากกว่าเดิม

จากการศึกษาบทบาทด้านจิตใจ ทั้งด้านการเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สรุปได้ว่า ศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งที่ตั้งอยู่ภายในชุมชนของตำบลตลาดเหนือ มีบทบาทที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา ทำให้ผู้ศรัทธาหายความกังวล มีความหวัง ความมั่นคงและกำลังใจในการดำรงชีวิตของตน ทำให้ผู้ศรัทธามีจิตใจสงบสุข มีความสบายใจ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความมีเมตตา มีน้ำใจต่อผู้อื่น มีความขยันและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน มีความสามัคคี มีการปลูกฝังการกินเจมีผลดีต่อสุขภาพ มีวินัย และมีการปลูกฝังด้านความสะอาดของร่างกายในช่วงเทศกาลถือศีลกินผัก

4.2 บทบาทด้านสังคม

ศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีบทบาทด้านสังคมที่เห็นได้ชัดเจนคือการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียน และสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ช่วยเหลือผู้ยากไร้

ศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนเป็นสถานที่ที่ให้ความช่วยเหลือสังคมมาโดยตลอด เช่น การร่วมแจกของกับศาลเจ้า ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อแจกสิ่งของต่าง ๆ ที่ผู้ศรัทธาได้ร่วมกันทำบุญให้แก่กลุ่มผู้คนยากไร้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่คนภายในชุมชนอีกด้วย ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

ป้าเล็ก อายุ 68 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiānhòugōng) กล่าวถึงศาลเจ้าแม่ย่านางมีการช่วยเหลือผู้คนที่ยากไร้ในสังคมด้วยวิธีบริจาคเงินให้กับผู้ประสบภัยพายุและน้ำท่วมว่า

“ทางอำมจะมีการจัดกิจกรรมช่วยผู้ขาดแคลนหรือผู้ยากไร้ เช่นมีการรวมตัวเพื่อบริจาคเงินให้กับผู้คนที่ถูกพายุเฝ้าถล่ม หรือว่าช่วยผู้คนที่บ้านโดนน้ำท่วม”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการช่วยเหลือผู้ยากไร้ของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าแม่ย่านางมีการช่วยเหลือผู้คนที่กำลังเดือดร้อนหรือพบเจอภัยพิบัติทางธรรมชาติด้วยวิธีการรวมตัวของผู้คนที่กำลังทรัพย์บริจาคเงินโดยผ่านการทำบุญกับศาลเจ้าแม่ย่านางเพื่อช่วยเหลือให้ผู้ยากไร้ในสังคมสามารถผ่านพ้นเรื่องราวร้ายแรงเหล่านี้ไปได้ แสดงให้เห็นบทบาทของศาลเจ้าในการช่วยเหลือคนในสังคมไทยที่มีความทุกข์จากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

บ้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ๋อง หรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มาเป็นเวลา 11 ปี กล่าวถึงการแจกสิ่งของเช่นไหว้ในพิธีกรรมแซยิดเทพเจ้าจ้ออ๋องให้กับผู้ยากไร้ว่า

“ทางอ๋ามมีจัดพิธีกรรมแซยิดของท่าน (เทพเจ้าจ้ออ๋อง-อธิบายโดยผู้วิจัย) ทุกปี ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญของอ๋าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) จึงมีของเช่นไหว้จำนวนมากและของเช่นไหว้เหล่านี้หลังจากพิธีกรรมเสร็จสิ้นจะนำมาวางไว้ในอ๋ามให้ผู้คนที่ยากลำบากหรือผู้คนที่ต้องการเอากลับบ้าน เช่น ข้าวสาร ผลไม้ ขนม เป็นต้น”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการช่วยเหลือผู้ยากไร้ของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าจ้ออ๋องหรืออ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มีพิธีกรรมสำคัญในรอบปี คือพิธีกรรมแซยิดของเทพเจ้าจ้ออ๋อง ในพิธีกรรมจะมีสิ่งของเช่นไหว้หลากหลายและมีจำนวนมาก หลังจากพิธีกรรมเสร็จสิ้นทางศาลเจ้าจะมีการแบ่งปันสิ่งของและข้าวสารไว้ในถุงพลาสติกเพื่อแบ่งปันให้แก่ผู้คนที่ยากไร้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการช่วยเหลือผู้คนที่ด้วยวิธีการให้อีกหนึ่งวิธี แสดงให้เห็นบทบาทของศาลเจ้าในการช่วยเหลือผู้คนที่มีความขาดแคลนทางด้านอาหารการกิน

พี่เอียด อายุ 50 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565: สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าปุดจ้อนนานกว่า 10 ปี กล่าวถึงศาลเจ้าปุดจ้อได้เชิญชวนผู้คนที่มีความบริจาการเงินและสิ่งของเพื่อการช่วยเหลือผู้ยากไร้ผ่านสื่อออนไลน์ของศาลเจ้าและมีการติดป้ายประกาศหน้าศาลเจ้าว่า

“มีการประชาสัมพันธ์ติดป้ายหน้าศาลเจ้าและผ่านทางสื่อออนไลน์คือลงข้อมูลทาง FACEBOOK ของศาลเจ้า เพื่อเชิญชวนทั้งคนในและคนนอกชุมชนช่วยบริจาคสิ่งของหรือเงินให้กับผู้ที่ไม่ได้มี ล่าสุดคือร่วมมือกับศาลเจ้ากิ้วเทียนแก้ง รวมของและเงินไปแจก บางทีก็มีหน่วยงานภายนอกมาตั้งโต๊ะบริจาคในศาลเจ้า อย่างเช่นหน่วยงานช่วยเหลือเด็กกำพร้า เป็นต้น” ดังภาพที่ 79

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการช่วยเหลือผู้ยากไร้ของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) มีการประกาศให้บุคคลทั่วไปได้ร่วมกันทำบุญให้แก่กลุ่มคนยากไร้ โดยมีการประชาสัมพันธ์ติดป้ายหน้าศาลเจ้าและผ่านทางสื่อออนไลน์คือลงข้อมูลทาง FACEBOOK ของศาลเจ้าเพื่อเชิญชวนทุกคนทำบุญด้วยกัน และยังมีการร่วมมือกันกับศาลเจ้าเงินอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือคนยากไร้ในสังคมได้จำนวนมากขึ้นอีกด้วย เช่นงานสายธารน้ำใจของท่านเราปันสู่สังคม ทางศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ได้ร่วมกับศาลเจ้ากิ้วเทียนแก้ง (九天宮 Jiǔ tiāngōng) ที่ตั้งอยู่ 100/37 ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ได้เชิญชวนให้ผู้ศรัทธาทั้งภายในและภายนอกชุมชนต่างร่วมกันทำบุญ บริจาคอาหารแห้ง และของใช้จำเป็น เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ขาดแคลน จากนั้นก็ได้

นำสิ่งของที่ผู้ศรัทธาบริจาคไปมอบให้มูลนิธิหลวงตาน้อยนำไปใช้ประโยชน์ แจกจ่ายให้ผู้ขาดแคลนในสังคม ถือว่าเป็นการร่วมกันทำความดีเพื่อช่วยเหลือสังคมที่ดี อีกทั้งยังให้หน่วยงานภายนอกมีการตั้งโต๊ะในศาลเจ้าเพื่อรับบริจาคเงินช่วยเหลือเด็กกำพร้า ซึ่งเป็นอีกวิธีที่ช่วยเหลือคนอื่นโดยมีศาลเจ้าเป็นสื่อกลาง แสดงให้เห็นบทบาทของศาลเจ้าในการช่วยเหลือคนในสังคมไทยที่มีความขาดแคลนทางด้านอาหารการกิน และเด็กที่ขาดความดูแลของสังคม

ภาพที่ 79 ศาลเจ้าปุดจ้อร่วมมือกับศาลเจ้ากิ้วเที้ยนแก้งเชิญชวนผู้ศรัทธาบริจาคสิ่งของให้กับผู้ยากไร้

ที่มา: FACEBOOK ของศาลเจ้าปุดจ้อ

คุณจันทกชิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ประธานศาลเจ้าจ้วยตุ่ย เต้าโบ้แก้งหรืออ๊ามจ้วยตุ่ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) กล่าวถึงบทบาทด้านสังคมการช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่ประสบภัยธรรมชาติและโรคโควิดว่า

“อ๊าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) จ้วยตุ่ยช่วยสังคมตามความสามารถที่ช่วยได้ เช่น เปิดให้ผู้ประสบภัยสิ้นนามิเข้าพัก บริจาคเงินและเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ช่วงโควิดทำข้าวกล่องแจก และล่าสุดคือบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วมในภูเก็ต นอกจากนี้ยังมีการแจกข้าวสารเป็นประจำ อาจจะช่วยไปไม่ได้ทั่วถึง แต่เราก็ช่วยให้ได้มากที่สุดตามที่เราช่วยได้ครับ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการช่วยเหลือผู้ยากไร้ของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้แก้งหรืออ๊ามจ้วยตุ่ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) มีบทบาทการช่วยเหลือ

สังคมให้กับผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ผู้คนที่กำลังตกอยู่กับชีวิตที่มีความยากลำบาก ผู้ยากไร้ และผู้ตกงานในสังคม ซึ่งถือว่าการให้หรือการช่วยเหลือของศาลเจ้าจួយเต๋อไ้แก่ทำให้ผู้ที่กำลังตกอยู่ในสภาพยากลำบากได้มีที่พึ่งพาและได้รับความอุ่นใจ ทำให้รู้สึกสังคมน่าอยู่มากขึ้น และชีวิตมีความหวัง จึงมีกำลังใจสู้กับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตต่อไป

จากการศึกษาศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งที่มีบทบาทด้านการช่วยเหลือสังคม จึงสรุปได้ว่า ศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งนี้ ได้มีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมเป็นอย่างมาก อย่างเช่น การรับผู้ประสบภัยเข้าพักในศาลเจ้า การแจกอาหาร การบริจาคเงิน เป็นต้น ซึ่งจากการทำความดีช่วยเหลือสังคมของศาลเจ้า แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านสังคมของศาลเจ้าที่มีต่อการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในสังคมได้ชัดเจน จากการกระทำของศาลเจ้าจึงทำให้สังคมเกิดความรัก ความเมตตา ความสามัคคี และเกิดความสุข ให้สังคมน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

ยังสรุปได้ว่า ศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่ง ได้สร้างความสามัคคีในชุมชน และมีการช่วยเหลือสังคม ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนภายในชุมชนสามารถทำให้ผู้ศรัทธาต่างได้มาร่วมตัวทำบุญกัน เพื่อร่วมประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า และขอพรจากเทพเจ้าในศาลเจ้าที่ตนนับถือ และการที่ผู้คนได้ร่วมมือร่วมใจกันช่วยประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าทำให้เกิดความสามัคคีกัน อีกทั้งศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนในชุมชนทั้ง 4 แห่ง ยังได้มีการปฏิบัติทำความดีมีการช่วยเหลือผู้ยากไร้ของสังคมอีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนสามารถสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4.2.2 ส่งเสริมการศึกษา

การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเยาวชนเป็นความหวังของสังคม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งได้มีการให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก จึงมีการส่งเสริมการศึกษาดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณดุสิต อายุ 56 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) เป็นเวลา 7 ปี กล่าวถึงเหตุผลของศาลเจ้ามีการส่งเสริมการศึกษาให้นักเรียนเพื่อตอบแทนบุญคุณของแผ่นดินไทยว่า

“ทางศาลเจ้าได้มีการให้ทุนการศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ตอนนั้นคุณธีระเป็นประธานของสำนัก ด้วยการที่ชาวฟูโจวอยากตอบแทนบุญคุณให้กับสังคมไทยจึงสร้างกองทุนขึ้นมา และปัจจุบันทางศาลเจ้ายังมีการแบ่งห้องเฉพาะเรียนภาษาจีนด้วย” ดังภาพที่ 80

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมการศึกษาวงศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการส่งเสริม

การศึกษามาตั้งแต่สมัยก่อนและยังมีการแบ่งห้องเฉพาะให้นักศึกษาได้เรียนภาษาจีนจนถึงปัจจุบันนั้น แสดงให้เห็นว่า ศาลเจ้าแม่ย่านางให้ความสำคัญทั้งด้านการสนับสนุนการศึกษาผ่านทางทางการเงิน เพื่อให้ นักศึกษาไทยได้มีการศึกษาสูงขึ้นอีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการช่วยกันและกันระหว่างชาวจีน ฮกเกี้ยนกับสังคมไทย ในการที่แบ่งห้องเพื่อให้เรียนภาษาจีนกลางทั้งผู้ใหญ่กับเด็กนั้นยังแสดงให้เห็นถึงการ ให้ความสำคัญต่อภาษาจีนและวัฒนธรรมของตนอีกด้วย ถือได้ว่าเป็นการสร้างโอกาสให้กับความสัมพันธ์ กันระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนอีกหนึ่งวิธี

ภาพที่ 80 ป้ายรับสมัครเรียนภาษาจีนในศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2565

บ้านน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ้ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) มาเป็นเวลา 11 ปี กล่าวถึงการส่งเสริมการศึกษาของศาลเจ้าจ้ออ่องคือการให้ทุนกับนักศึกษาที่มาช่วยงานศาลเจ้าหรือนักศึกษาที่ยากลำบากทางการเงินและนักศึกษาที่เรียนเก่งว่า

“ผู้ใหญ่ที่ดูแลศาลเจ้าใจดี ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมากมีการให้ ทุนศึกษากับนักเรียนที่มาช่วยงานหรืออาจจะเป็นครอบครัวที่มีความลำบากในด้าน การเงิน หรืออาจจะเป็นนักศึกษาที่เรียนเก่งเพื่อให้กำลังใจเด็ก”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมการศึกษาวา ผู้ใหญ่ของศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ้ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) นอกจากมีทุนการศึกษา ให้กับนักศึกษาที่ไม่ค่อยมีฐานะด้านการเงินแล้ว ยังมีทุนศึกษาให้กับนักศึกษาที่เรียนเก่งอีกด้วย

เพื่อเป็นรางวัลให้นักศึกษามีกำลังใจมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญต่อด้านการศึกษานักเรียนเป็นอย่างมาก

คุณ สิทธิชัย อายุ 80 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์) กรรมการศาลเจ้าปู่ด้อ (观音庙 Guānyīn miào) กล่าวถึงการส่งเสริมการศึกษาของศาลเจ้าคือการทำทุนการศึกษาของศาลเจ้าปู่ด้อและมีการร่วมมือกับศาลเจ้าอื่น ๆ สนับสนุนการศึกษาให้กับเยาวชนในสังคมไทยว่า

“ศาลเจ้ามีการให้ทุนกับนักศึกษาที่มาช่วยงานศาลเจ้า หรืออาจจะเป็นนักศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือจากสังคม บางทีก็ได้มีการร่วมมือร่วมใจกับศาลเจ้าอื่น ๆ เช่นศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง หรือศาลเจ้ากิ้วเที้ยนเก้งสะพานหิน เป็นต้น...”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมการศึกษาศาลเจ้าปู่ด้อ (观音庙 Guānyīn miào) มีการให้ทุนศึกษากับนักศึกษาที่มีความลำบากด้านการเงินและต้องการความช่วยเหลือจากสังคม นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับศาลเจ้าอื่น ๆ ด้วย เพื่อช่วยนักศึกษาให้ได้หลายคน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมการศึกษานั้นเป็นการที่สร้างความหวังและสร้างอนาคตให้กับนักศึกษาที่ขาดโอกาส ถือว่าเป็นการสร้างความฝันให้กับนักศึกษาอีกด้วย

คุณจันฮกซิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565: สัมภาษณ์) ประธานศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) กล่าวถึงการส่งเสริมการศึกษาของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้งนอกจากให้ทุนการศึกษาแล้วยังมีการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนผ่านกิจกรรมวันเด็กว่า

“อ๋ามจ้วยตุ่ยนอกจากมีการบริจาคเงินทุนการศึกษาแล้วยังมีการร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เช่น ศาลเจ้าปู่ด้อ เทศบาลครุฑเก็ด เป็นต้น จัดกิจกรรมวันเด็กมาหลายปี เพื่อให้เด็ก ๆ รับรู้ถึงความสำคัญของการศึกษาและวัฒนธรรมของจีนฮกเกี้ยน เช่น ในกิจกรรมได้จัดให้มีวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้าหรือประเพณีถือศีลกินผัก...”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมการศึกษาศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจ้วยตุ่ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) มีการให้ความสำคัญกับการศึกษานักเรียนเป็นอย่างมาก จึงมีการให้ทุนศึกษากับนักเรียน จากการมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยทุกหน่วยงานเห็นการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญจึงช่วยกันสนับสนุนผ่านหลายช่องทาง เพื่อให้นักศึกษาที่ด้อยโอกาสได้มีโอกาสเข้าเรียนเหมือนกับเด็กอื่น ๆ นอกจากการสนับสนุนทางการเงินแล้ว ยังมีการให้ความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้าและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าให้กับนักเรียนอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความใส่ใจในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าเป็นอย่างมาก

4.2.3 สร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน

จากสุภาษิตของจีนโบราณที่กล่าวว่า 众人拾柴火焰高 (Zhòng rén shí chái huǒ yàn gāo) แปลว่าทุกคนรวมแรงไปเก็บฟืนกองไฟก็จะสูงยิ่งกว่าเดิม กับท่านประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (毛泽东 Máo zé dōng) ที่กล่าวไว้ว่า 人多力量大 (Rén duō lì liàng dà) แปลว่าผู้คนจำนวนมากย่อมมีพลังมากกว่า ซึ่งเห็นได้ว่าชาวจีนให้ความสำคัญต่อการสร้างความสามัคคีเป็นอย่างมาก ดังนั้นคนจีนในสมัยก่อนเมื่อมีการจัดงานหรือเทศกาลต่าง ๆ ทุกคนภายในชุมชนก็จะทำงานด้วยความตั้งใจและปรองดอง เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการและยังคงสืบทอดวัฒนธรรมความสามัคคีนี้มาจนถึงปัจจุบัน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณ ดุสิต อายุ 56 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิ่ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) เป็นเวลา 7 ปี กล่าวถึงชาวบ้านมาช่วยงานในศาลเจ้ากับผู้คนภายนอกชุมชนที่มาร่วมกิจกรรมในศาลเจ้าว่า

“ผมดูแลศาลเจ้าในด้านไฟฟ้า น้ำประปา และเทพเจ้าที่บูชาไว้บนโต๊ะ ส่วนอวยกับอำมาตย์ดูแลเรื่องความสะอาด ศาลเจ้าเรามีเทศกาลต่าง ๆ พิธีกรรมที่จัดหนัก ๆ ก็มีพิธีกรรมในเทศกาลหยวนเซียวกับพิธีกรรมม้าจ้อแซ่ (พิธีกรรมแซยิดเจ้าแม่ย่านาง-อธิบายโดยผู้วิจัย) คนในชุมชนก็จะรวมตัวกันจัดงาน เช่น มาช่วยกันเตรียมของเซ่นไหว้ ช่วยกันทำขนมบัวลอย เป็นต้น ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่องานได้ออกมาดี ส่วนผู้คนภายนอกชุมชนก็จะมาร่วมงาน จำนวนเยอะครับ เช่น นักศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่จากส่วนงานอื่น ๆ นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ เป็นต้น”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นบทบาทด้านการสร้างความสามัคคีของศาลเจ้าว่าผู้คนในชุมชนมีการสมัครใจกันในการจัดเตรียมสิ่งของต่าง ๆ เพื่อจัดพิธีกรรมในศาลเจ้าแม่ย่านางโดยไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่ในศาลเจ้าไปเรียนเชิญมานั้น แสดงให้เห็นว่าผู้คนในชุมชนที่มาช่วยงานในศาลเจ้าแม่ย่านางนั้นมาด้วยความเต็มใจ และมีความใส่ใจพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า

จากจำนวนผู้คนที่เข้ามาช่วยถือว่าการมีอยู่ของศาลเจ้าและการจัดพิธีกรรมในศาลเจ้าแม่ย่านางนั้นเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับกลุ่มผู้คนภายในชุมชน อีกทั้งการที่มีคนภายนอกหรือหน่วยงานอื่นได้เข้าร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้านั้น คือการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีความเชื่อเดียวกัน ถือว่าเป็นการสร้างสามัคคีให้กับผู้คนภายนอกชุมชน ซึ่งเห็นได้ว่าการมีอยู่ของศาลเจ้าแม่ย่านางทำให้ผู้คนในชุมชนและคนภายนอกได้มีโอกาสมาพบเจอกัน เข้าร่วมพิธีกรรมด้วยกันและได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้น

คุณวิน อายุ 23 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าของร้านขายขนมเซ่นไหว้ข้างศาลเจ้าจ้ออ่องหรือฮ้ำมไถ่หวงตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) กล่าวถึงช่วงศาลเจ้ามีการจัดงานผู้คนใน

ชุมชนมาช่วยงานในศาลเจ้าและบางคนมีการเตรียมของมาจากบ้านของตนเองเพื่อเอาไปให้ศาลเจ้าใช้ในช่วงเทศกาลว่า

“ตอนอ๊าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) มีงาน อย่างเช่นเทศกาลเซียวโป๊ยพ้อ คนในชุมชนก็มาช่วยกันจัดงาน บางคนเตรียมเต่าแดงมาจากบ้าน บางคนทำความสะอาดอ๊าม ส่วนเราอยู่ติดกับศาลเจ้าก็ช่วยเรื่องที่สามารถทำได้ การช่วยงานอ๊ามเป็นการทำบุญและได้บุญใหญ่ด้วย ยังได้รู้จักคนมากขึ้นด้วยบางคนมาจากต่างจังหวัดเพื่อร่วมงาน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นบทบาทด้านการสร้างความสามัคคีของศาลเจ้าว่า คนในชุมชนที่ใกล้บริเวณศาลเจ้าจ้ออ่องมีความช่วยเหลือกัน และคิดว่าการช่วยเหลืองานในศาลเจ้าเป็นการทำบุญ ซึ่งถือว่าการมีอยู่ของศาลเจ้าจ้ออ่องและการจัดพิธีในศาลเจ้าเป็นการสร้างความสามัคคีกันภายในชุมชน อีกทั้งยังมีผู้ศรัทธาที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดเพื่อร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้านั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีความเชื่อเดียวกันเกี่ยวกับพิธีกรรมในเทศกาลเซียวโป๊ยพ้อ จึงทำให้ผู้คนได้มารู้จักกันด้วยความเชื่อที่เหมือนกัน ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับผู้คนภายนอกชุมชนอีกด้วย ดังนั้นการมีอยู่ของศาลเจ้าจ้ออ่องจึงมีบทบาทด้านการสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชนเป็นอย่างมาก

ลุงพร อายุ 53 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้จำหน่ายดอกไม้หน้าศาลเจ้าปุดจ้อ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงการที่คนในชุมชนมาช่วยงานแจกข้าวในศาลเจ้าปุดจ้อด้วยความยินดีและผู้คนชาวต่างชาติที่เข้ามากราบไหว้จำนวนมากที่สุดคือชาวจีนว่า

“ช่วงโควิดทางศาลเจ้ามีการแจกข้าวกล่องให้กับคนที่ยากลำบาก ชาวบ้านก็ช่วยกันไปซื้อของต่าง ๆ มาช่วยกันทำอาหาร ใสกล่อง ช่วยจัดแถว เป็นต้น คนไหนที่มีกำลังด้านการเงินก็บริจาคเงินไปซื้อของ คนไหนที่มีเวลาก็เข้ามาช่วยจัดเตรียมสิ่งของต่าง ส่วนผมก็นำเงินที่ได้จากการขายดอกไม้ไปซื้อน้ำเปล่ามาแจก ด้วยการที่ศาลเจ้ามีการรับบริจาคจากทาง FACEBOOK และติดป้ายประกาศหน้าศาลเจ้าด้วย จึงมีทั้งคนในชุมชนกับคนนอกชุมชนมาเข้าช่วยครับ อย่างเช่น ชาวจีนที่ทำธุรกิจในภูเก็ตก็เห็นมาไม่น้อย”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นบทบาทด้านการสร้างความสามัคคีของศาลเจ้าว่า การมีอยู่ของศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ที่ประกาศการทำบุญผ่านหลายช่องทางนั้นถือเป็นโอกาสที่ดีทำให้ผู้ศรัทธาและผู้คนที่อยู่บริเวณใกล้ศาลเจ้าภายในตำบลตลาดเหนือ ได้มีโอกาสได้มาร่วมตัวทำความดีและช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และเพื่อเป็นการช่วยเหลือในการจัดงานในศาลเจ้า จากการที่ต่างคนต่างช่วยตามความสามารถของตนนั้น ไม่ว่าจะด้วยการที่ช่วยเหลือทางการเงินหรือทางการเสียสละ

เวลากับแรงกายนั้น แสดงให้เห็นว่าการทำบุญทำความดีมีหลายวิธี เมื่อทุกคนช่วยกันงานจึงออกมาได้ดี ถือว่าเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน นอกจากนี้ ผู้คนภายนอกและชาวต่างชาติที่มาร่วมกิจกรรมนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาที่มีต่อเจ้าแม่กวนอิมสามารถรวมตัวของผู้คนได้หลากหลาย ถือว่าเป็นการสร้างความสามัคคีของคนภายนอกชุมชนอีกด้วย โดยการที่ทุกคนร่วมแรงร่วมใจช่วยกันเพื่อให้ผู้คนในสังคมได้รับความอบอุ่นนั้น ยังถือว่าเป็นบทบาทของศาลเจ้าที่สามารถสร้างความสามัคคีให้กับผู้คน โดยคิดว่าการร่วมทำความดีในศาลเจ้า เป็นการสร้างบุญให้กับตนเองและรวมถึงญาติพี่น้องได้อีก ดังนั้นการมีอยู่ของศาลเจ้าปู่ด้อจึงมีบทบาทด้านทำให้มีความสามัคคีเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกชุมชน

คุณวินัย อายุ 58 ปี (วันที่ 20 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจู้ต๋วย (水碓斗母宮 Shuǐ duì Dòu mǔ gōng) ตั้งแต่ 9 ขวบ และเป็นฮวดกั้ว (ผู้ประกอบพิธีกรรม) ตั้งแต่อายุ 30 ปีกล่าวถึงตั้งแต่สมัยก่อนการจัดงานในศาลเจ้าจู้ต๋วยมีทั้งคนในชุมชนกับนอกชุมชนเข้ามาช่วย เพราะพิธีกรรมในเทศกาลกินผักนั้นต้องการใช้กำลังคนจำนวนมากว่า

“สมัยก่อนผมเป็นม้าทรงในฮ้ามจู้ต๋วยตอนนั้นมีม้าทรงไม่เยอะ ก่อนที่จะเริ่มพิธีกินผัก ชาวบ้านมาช่วยงานกันหมด และชุมชนบ้านซ่านที่อยู่ติดกันนั้นก็มาช่วยงานทุกปี สมัยนี้นอกจากมีชาวบ้านมาช่วยยังมีคณะกรรมการของศาลเจ้าและหน่วยงานต่าง ๆ ของภูเก็ตเข้ามาช่วยงานอีกด้วย พุดง่าย ๆ ก็คืองานสามารถจัดได้ไม่ว่าสมัยก่อนหรือทุกวันนี้ ต้องมีคนช่วยกันทำกว่าจะยกเสาโกเต้ง (โกเต้งสัญลักษณ์การเริ่มเทศกาลถือศีลกินผัก-อธิบายโดยผู้วิจัย) ได้ต้องมีคนจำนวนมากพอ การแห่พระเดินรอบเมืองยังต้องการคนเป็นจำนวนมาก”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นบทบาทด้านการสร้างความสามัคคีของศาลเจ้าว่า ผู้คนที่อยู่ภายในชุมชนกับชุมชนอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงตำบลตลาดเหนือมาช่วยจัดงานเทศกาลถือศีลกินผักในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง (水碓斗母宮 Shuǐ duì Dòu mǔ gōng) ต่างร่วมแรงร่วมใจกันมาช่วย นอกจากพิธีกรรมถือศีลกินผักต้องการจำนวนคนเป็นอย่างมาก เช่น พิธีกรรมยกเสาโกเต้ง การแห่พระเดินรอบเมือง เป็นต้น คนในชุมชนอาจจะไม่เพียงพอ จึงมีคนนอกชุมชนที่เป็นชุมชนอยู่ใกล้กับศาลเจ้าหรือผู้คนจากหน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมถือศีลกินผักในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งสามารถสืบทอดได้จนถึงทุกวันนี้ ด้วยเหตุที่ทุกคนทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชนนั้นสร้างสามัคคีช่วยกันสืบทอดมา ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการมีอยู่ของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับภายในและภายนอกชุมชน และเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนอีกด้วย

ดังนั้นการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าภายในชุมชนตำบลตลาดเหนือจึงเป็นการรวมตัวและการสร้างความสามัคคีระหว่างผู้คนภายในชุมชนและภายนอกชุมชนจึงสรุปได้ว่า การดำรงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ สามารถทำให้ผู้ศรัทธาได้มีโอกาสมา

รวมตัวกัน เพื่อเข้าร่วมพิธีกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีภายในชุมชนตำบลตลาดเหนือและภายนอกชุมชนเป็นอย่างดี โดยผู้ที่ดูแลศาลเจ้าต่าง ๆ ในชุมชนถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความสามัคคีและทำให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในพิธีกรรมของศาลเจ้า เพราะว่าเวลามีการจัดงานพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาลเจ้าได้มีการประกาศทั้งติดป้ายหน้าศาลเจ้าและผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ศรัทธาทั้งภายในชุมชนและผู้คนภายนอกชุมชนได้เข้ามาร่วมพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า ยังได้ร่วมแรงร่วมใจสร้างความสามัคคีกันช่วยเหลือในสิ่งที่ตนถนัดเพื่อทำให้การจัดงานของศาลเจ้าเป็นไปอย่างราบรื่น ดังนั้น ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนภายในชุมชนตำบลตลาดเหนือมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างความสามัคคีต่อชาวบ้านภายในชุมชนและภายนอกชุมชน

สรุปได้ว่าศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในชุมชนตำบลตลาดเหนือมีบทบาทด้านสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ยากไร้ คือ มีการบริจาคสิ่งของ อาหารแห้งหรือข้าวสารให้กับผู้ขาดแคลน มีการรับผู้ประสบภัยสึนามิเข้าพักในศาลเจ้า ส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียน คือ ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่มาช่วยงานศาลเจ้า นักศึกษาที่มีความยากลำบากทางด้านการเงิน และนักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ และสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน คือ การที่มีผู้ศรัทธาเต็มใจเข้ามาช่วยงานต่าง ๆ เมื่อศาลเจ้ามีการจัดพิธีกรรมในช่วงเทศกาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีอยู่ของศาลเจ้าจีนทั้ง 4 แห่งนี้ ทำให้ผู้คนภายในและภายนอกชุมชนได้มีโอกาสสร้างชีวิตที่ดีขึ้นให้กับตนเอง ได้มีโอกาสเรียนต่อหรือเรียนสูงกว่าเดิม และได้มีโอกาสพบเจอกันรู้จักกันมากขึ้น จึงถือเป็นการมีอยู่ของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือนี้มีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก

4.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ

ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนภายในชุมชนตำบลตลาดเหนือทั้ง 4 แห่งนั้น เป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์และมีประวัติศาสตร์อันยาวนานมากกว่า 100 ปี เป็นศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่มีผู้ศรัทธาเดินทางเข้ามากราบไหว้เป็นจำนวนมาก จากการลงพื้นที่พบว่าศาลเจ้ามีบทบาทในด้านเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ได้แก่ การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน คือ ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ศาลเจ้าได้จัดพิธีกรรมตามประเพณีบริเวณศาลเจ้าจะมีร้านค้ามากกว่าวันปกติ และส่งเสริมการท่องเที่ยว คือการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมพิธีกรรมและเข้ามาสักการบูชาเทพเจ้าในศาลเจ้า ทำให้เศรษฐกิจที่ชุมชนหรือบริเวณโดยรอบตำบลตลาดเหนือได้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ซึ่งบทบาทด้านเศรษฐกิจของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 สร้างรายได้ให้คนในชุมชน

ศาลเจ้าจีนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือตั้งอยู่ในบริเวณที่ใกล้กัน การเดินทางไปยังแต่ละศาลเจ้าค่อนข้างสะดวกและใช้เวลาไม่นาน โดยก่อนถึงแต่ละศาลเจ้า บริเวณโดยรอบจะมีร้านค้ามากมายทั้งที่เป็นอาคารบ้านเรือนและแผงลอย อาทิ ร้านดอกไม้ ร้านขายผลไม้และร้านขายอาหารเจ เป็นต้น ทำให้

ผู้คนที่ผ่านไปมาสามารถหาซื้อสิ่งของเพื่อเข้าไปสักการะบูชาและสามารถทานอาหารเจได้ง่าย เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง

ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ตั้งอยู่ที่ถนนกระบี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ตติดกับถนนสายหลัก มีร้านค้าตั้งอยู่บริเวณหน้าศาลเจ้ามากมาย เช่น ร้านขายขนม ร้านขายน้ำ และร้านขายของเซ่นไหว้ เป็นต้น บางส่วนของเซ่นไหว้ยังมีจำหน่ายอยู่ภายในศาลเจ้าอีกด้วย ทำให้ทั้งศาลเจ้าเองและคนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นเหมือนกัน

นอกจากนี้เมื่อถึงช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทางศาลเจ้าได้มีการจัดงานใหญ่ขึ้น เช่น งานในเทศกาลตรุษจีนกับเทศกาลหยวนเซียว จะมีร้านค้าแผงลอยต่าง ๆ มาตั้งไว้บริเวณศาลเจ้าจำนวนมาก เช่น รถสามล้อที่ขายไอศกรีม ลูกชิ้นทอดและของฝากต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อมีผู้คนทั่วไปมาเที่ยวงานจึงเป็นการช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับผู้คนและชุมชน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

ป้าเล็ก อายุ 68 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงบรรยากาศของศาลเจ้าแม่ย่านางในช่วงเทศกาลสำคัญจะมีร้านค้าและผู้ร่วมงานจำนวนมากว่า

“ศาลเจ้าเรามีงานใหญ่คืองานหยวนเซียวกับม้าจ้อแซ่ (แซยิดแม่ย่านาง - อธิบายโดยผู้วิจัย) ตอนจัดงานหน้าศาลเจ้าไม่มีที่ว่างเลย มีร้านค้าต่าง ๆ เต็มไปหมด ก่อนมีโควิด ถ้าหนูขับรถมาไม่มีที่จอดแน่นอน เพราะคนเข้าร่วมงานเยอะ งานหยวนเซียวทางศาลเจ้ามีการตกแต่งกองไฟสวยงาม ผู้คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมก็มีซื้อของมาราบไหว้เจ้าแม่ บางคนก็มาซื้อในศาลเจ้างาที่ 81 หลังเสร็จพิธีก็จะไปถ่ายรูปกัน ตอนเย็นมีการแสดงอีก คนก็เข้ามาดูเยอะพ่อค้าแม่ค้าขายได้ทุกเจ้า มีแต่ไม่พอขาย แต่หลังจากมีโควิดด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ คนร่วมงานก็น้อยลง”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนว่า การมีศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) และการประกอบพิธีกรรมในรอบปีต่าง ๆ นั้น ทำให้ชาวบ้านได้มีโอกาสตั้งแผงลอยขายของต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขนมที่ทำเองหรืออาหารต่าง ๆ สามารถนำมาจำหน่ายได้ ถือว่าเป็นการสร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน เนื่องจากผู้ศรัทธาที่ได้เดินทางเข้ามากราบไหว้และเข้าร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้า หลังจากกราบไหว้สักการะบูชาเทพเจ้าเรียบร้อยแล้ว ก็มักจะไปหาอาหารหรือขนมต่าง ๆ ที่จำหน่ายใกล้บริเวณศาลเจ้ามารับประทาน อีกอย่างยังมีการซื้อสินค้าที่เป็นของฝากติดตัวกลับไปฝากครอบครัวอีกด้วย จึงทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 81 ของเซ่นไหว้ที่ขายภายในศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2565

ศาลเจ้าจ้ออ่อง (ฮำมไถ่หงวนต่อง) (太原堂 Tàiyuán Táng) ตั้งอยู่ฝั่งด้านขวามือของศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซำเทียนเฮวกี้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) สามารถเดินไปกราบไหว้ได้เลย ร้านค้าที่ใกล้บริเวณศาลเจ้ามีร้านจำหน่ายเครื่องเซ่นไหว้ ร้านจำหน่ายขนม และร้านอาหาร ซึ่งศาลเจ้าอยู่ติดกับสี่แยกไฟแดงทำให้ผู้คนต่างถิ่นที่ผ่านทางได้มีโอกาสจอดรถลงมากกราบไหว้ได้ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณสุกัญญา อายุ 45 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าของร้านขายของบริเวณศาลเจ้าจ้ออ่อง (ฮำมไถ่หงวนต่อง) (太原堂 Tàiyuán Táng) กล่าวถึงการจัดพิธีกรรมในศาลเจ้าเป็นการดึงดูดลูกค้าเข้าร้านและมีรายได้มากขึ้นว่า

“จริง ๆ แล้วศาลเจ้านี้เป็นศาลเจ้าของตระกูลอ่อง แต่ผู้คนที่มีความเชื่อก็สามารถเข้ามากราบไหว้ได้เหมือนกัน คนจีนมีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษมาช้านาน เขาจัดงานแซยิด จะพากันมาทั้งตระกูล ก็มีการจองขนมไว้ล่วงหน้าและผู้คนต่างถิ่นหรือต่างชาติที่ผ่านทางเห็นศาลเจ้าสวยงาม นิยมเข้าไปถ่ายรูป หลังกราบไหว้ก็มีการเดินมาที่ร้าน เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเราในส่วนหนึ่ง” ดังภาพที่ 82

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนว่าศาลเจ้าจ้ออ่อง (ฮำมไถ่หงวนต่อง) (太原堂 Tàiyuán Táng) มีการจัดพิธีกรรมแซยิดให้กับองค์จ้ออ่อง พิธีกรรมใหญ่ของศาลเจ้าจึงมีผู้คนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลังจากร่วมพิธีกรรมผู้ศรัทธาได้เดินไปรับประทานอาหารภายในบริเวณศาลเจ้า ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับร้านค้าที่ตั้งอยู่บริเวณนั้น จึงถือว่ามีผลสำคัญต่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะว่าเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าลูกหลานของตระกูลอ่องมีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตนเป็นอย่างดี

ยิ่ง จึงสามารถสืบทอดวัฒนธรรมได้จนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการที่มีศาลเจ้าจ้ออ๋องอยู่จึงทำให้ชุมชนในบริเวณนี้ ได้มีรายได้จากผู้มาสักการะศาลเจ้ามากขึ้นและยังช่วยเหลือพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนในย่านนี้ได้มากขึ้น

ภาพที่ 82 ร้านขายขนมหน้าศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2565

ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ้ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) ตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านจู้ตู่ย เนินเขาเป่ย์เอียงซาน (平阳山 Píngyáng shān) (ถนนระนอง) ในสมัยก่อนหน้าศาลเจ้าเป็นคลองใหญ่จึงมีเรือเข้ามาค้าขาย ปัจจุบันบริเวณของศาลเจ้ามีร้านค้าต่าง ๆ เช่น ร้านขายผลไม้ ร้านขายน้ำ ร้านขายอาหาร และร้านขายของเช่นไหว้เจ้าแม่กวนอิม (观音娘娘 Guānyīn niángniáng) ด้วย ซึ่งศาลเจ้าปุดจ้อมีชื่อเสียงในด้านการขอเรื่องสุขภาพ เรื่องแก้ปีชง และเรื่องขอบุตร นอกจากนี้ผู้ศรัทธายังสามารถขอในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ใจต้องการ ดังนั้นจึงมีผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้เป็นจำนวนมาก เมื่อมีผู้ศรัทธาได้เดินทางเข้ามากราบไหว้ก็จะทำให้ชาวบ้านและชุมชนบริเวณศาลเจ้าได้มีรายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการมีอยู่ของศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) จึงทำให้ผู้คนในชุมชนได้มีโอกาสเปิดร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ศาลเจ้า โดยไม่ต้องออกไปทำงานที่ห่างไกลบ้าน จึงถือว่าศาลเจ้าได้สร้างอาชีพให้แก่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น โดยเฉพาะในช่วงงานเทศกาล หรือในงานพิธีกรรมของศาลเจ้าก็จะมีผู้ศรัทธาทั้งภายในกับภายนอกชุมชนเข้ามากราบไหว้เป็นจำนวนมากกว่าปกติ ทำให้มีร้านค้าเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งถือเป็นการช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างมาก ส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณจันทร์สิริ อายุ 29 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าปู่จ้อหรืออามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) กล่าวถึงอิทธิพลของศาลเจ้าทำให้มีผู้ศรัทธาจำนวนมากเข้ามากราบไหว้และสร้างรายได้ให้กับผู้คนในชุมชนว่า

“ศาลเจ้าปู่จ้อมีชื่อเสียงในการเลี้ยงเซียมซีขอพยากรณ์โรคด้วยยาจีน และการแก้ปิ้ง เรามากราบไหว้เจ้าแม่ (เจ้าแม่กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย) บางคนขอเรื่องอื่น เช่น เรื่องการงาน เรื่องขอบุตร และเรื่องความรัก เป็นต้น คนที่มาขอเรื่องความรักส่วนมากพามาเป็นกลุ่มก็จะมีการซื้อสินค้าหน้าศาลเจ้าเข้ามากราบไหว้เจ้าแม่หลังไหว้เสร็จก็ไปเที่ยวกัน เดินชมวิวในเมือง วันนี้เราก็มากับเพื่อนกัน 4 คนต่างคนต่างขอตามความต้องการ เชื่อว่าเจ้าแม่รักเราเหมือนลูก ถ้าเราทำดีท่านก็ให้สิ่งที่เราขอ” ดังภาพที่ 83

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนว่า ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) มีผู้ศรัทธาเดินทางเข้ามากราบไหว้เป็นจำนวนมาก เมื่อผู้คนเดินทางมากราบขอจะมีการซื้อสิ่งของมาเช่นไหว้ด้วย ดังนั้นการมีอยู่ของศาลเจ้า และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในศาลเจ้ายิ่งทำให้จำนวนของผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้มากกว่าวันปกติ ซึ่งทำให้ชาวบ้านที่อยู่บริเวณนั้นขายของได้จำนวนมากขึ้น และมีการเปิดร้านค้าต่าง ๆ มากขึ้น ถือว่าเป็นการสร้างอาชีพให้กับผู้คนในชุมชน เนื่องจากการที่ผู้คนกราบไหว้เจ้าแม่เพื่อขอพรในเรื่องต่าง ๆ ตามความเชื่อ สิ่งของที่นำมาเช่นไหว้ก็มีความแตกต่างกันตามที่ขอ ดังนั้นร้านค้าบริเวณของศาลเจ้าก็มีความหลากหลายเช่นกัน จึงทำให้ชาวบ้านมีรายได้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 83 เซียมซีขอพยากรณ์โรคของศาลเจ้าปู่จ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2565

ศาลเจ้าจ้วยต๋ยหรืออ้ามจ้วยต๋ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) ตั้งติดกับศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ้ามปุดจ้อ (觀音廟 Guānyīn miào) ผู้ศรัทธาสามารถเดินทะเลลูประตุเข้าไปกราบไหว้ได้อย่างสะดวก ศาลเจ้าจ้วยต๋ยหรืออ้ามจ้วยต๋ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) เป็นศาลเจ้าที่มีการจัดพิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักในตำบลตลาดเหนือเพียงศาลเจ้าเดียว แต่ละปีมีม้าทรงมากกว่า 1000 คน ซึ่งเป็นศาลเจ้าหนึ่งที่มีการจัดพิธีกรรมเทศกาลถือศีลกินผักที่มีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งในประเทศและระดับโลก ดังนั้นช่วงเทศกาล ทางศาลเจ้าจะมีร้านค้าต่าง ๆ ที่ขอทำป้ายเพื่อโฆษณาในการโปรโมทร้านค้าของตน และจะมีร้านค้าต่าง ๆ เต็มท้องถนนทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ทำให้ชุมชนได้มีรายได้มากขึ้น เนื่องจากการจัดพิธีกรรมของศาลเจ้าทำให้มีร้านค้าต่าง ๆ เพิ่มในชุมชน เช่น ร้านขายเสื้อผ้าสำหรับเทศกาลถือศีลกินผัก ร้านขายอาหารเจ ร้านขายน้ำเจ ร้ายขายขนมเจ และร้านขายของฝากเฉพาะจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ต่างก็มีการขายสินค้าและมีรายได้ จึงถือเป็นการมีของศาลเจ้าจ้วยต๋ยได้สร้างอาชีพต่าง ๆ ให้กับชุมชน และสร้างรายได้จำนวนมากให้กับชุมชน ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีชีวิตที่ดี ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณพรรณพร อายุ 29 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าจ้วยต๋ยหรืออ้ามจ้วยต๋ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) กล่าวถึงศาลเจ้าสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะช่วงเทศกาลถือศีลกินผักว่า

“เวลาศาลเจ้าจัดพิธีกรรมกินเจ เราก็จะชวนเพื่อนต่างจังหวัดมาร่วมงาน และพาเพื่อนเดินเที่ยวในเมืองด้วย การกินเจของภูเก็ตยิ่งใหญ่จริง ๆ ยิ่งศาลเจ้าจ้วยต๋ยเป็นศาลเจ้าที่มีม้าทรงมากที่สุดและได้ประกอบพิธีนี้มายาวนาน แต่ละปีสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก วันงานก็จะเห็นร้านค้าต่าง ๆ เต็มบนถนน มีอาหารเจที่ทำเลียนแบบเนื้อสัตว์ต่าง ๆ วางขายเยอะมาก เช่น หมูแดงเจ ลูกชิ้นปลาเจ น่องไก่เจ เป็นต้น มีทุกอย่างที่เหมือนเนื้อสัตว์จริงแต่ทำด้วยโปรตีนพืช สามารถเลือกได้ตามใจชอบและร้านขายเสื้อผ้าสีขาว” ดังภาพที่ 84

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนว่า ศาลเจ้าจ้วยต๋ย หรือ อ้ามจ้วยต๋ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) เป็นศาลเจ้าที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากศาลเจ้ามีประวัติอันยาวนานและมีชื่อเสียงต่อผู้คนที่ทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน เมื่อมีการจัดพิธีกรรมจึงทำให้มีการเสริมอาชีพให้แก่ชุมชน เช่น ในเทศกาลกินเจ จะมีร้านอาหารเจ ร้านขนมเจ และร้านขายของที่ระลึกเฉพาะของจังหวัดภูเก็ตให้กับผู้คนที่เข้ามาร่วมพิธี ซึ่งถือว่าการสืบทอดความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการกินเจของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยน อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่ดีสำหรับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นด้วย เพราะเป็นการที่ทำให้ผู้ศรัทธาได้มีโอกาสร่วมพิธีกรรมและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ชาวบ้านได้มีรายได้และสามารถใช้ชีวิตที่ดีกว่าเดิม

ภาพที่ 84 ร้านขายเสื้อผ้าสำหรับเทศกาลถือศีลกินผักหน้าศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าไต้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2565

ตำบลตลาดเหนือเป็นตำบลที่อยู่ในใจกลางเมืองของจังหวัดภูเก็ต เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ และเป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นถนนคนเดินที่มีชื่อเสียงสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย เพราะในตำบลตลาดเหนือมีร้านอาหารดังหลายร้าน ที่มีผู้คนติดตามผ่านทางออนไลน์ เช่น ร้านอาหารโรงโกปี โกเบนซ์ข้าวต้มแห่งภูเก็ต และร้านกาแฟสวยงามต่าง ๆ ชุมชนตำบลตลาดเหนือเป็นชุมชนที่มีร้านอาหารอร่อยและมีร้านน่ารักสำหรับการถ่ายรูป จึงสามารถดึงดูดผู้คนให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนนี้ และภายในตำบลยังมีศาลเจ้าที่มีความสวยงามและศักดิ์สิทธิ์หลายแห่ง ผู้คนที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนนี้จึงได้อิ่มทั้งกายและอิ่มบุญด้วย

จากผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาทด้านการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต คือการมีอยู่ของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน รวมถึงการสืบทอดความเชื่อและการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน มีลักษณะเฉพาะตัวของชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างสูงและมีความสวยงามกับความหมายที่ดีต่อผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ดังนั้นจึงมีผู้ศรัทธาจำนวนมากได้เดินทางเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าตามความเชื่อของตนและเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลตลาดเหนือโดยรอบได้มีโอกาสสร้างอาชีพมากขึ้น สร้างรายได้ โดยเฉพาะได้เปิดร้านอยู่ใกล้บริเวณศาลเจ้า ทำให้ผู้ศรัทธาได้รับความสะดวกสบาย และสามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเองและชุมชนได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งมีทั้งร้านอาหาร ร้านน้ำ ร้านขายขนม ร้านขายผลไม้ ร้านขายของเซ่นไหว้และร้านขายพระเครื่อง เป็นต้น จึงถือว่าเป็นการสร้างเศรษฐกิจที่ดีในชุมชน ดังนั้น ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ (三山天后宮 SānshānTiān

hòugōng) ศาลเจ้าจ้ออ๋อง (อ๋ามไถ่หงวนต๋อง) (太原堂 Tàiyuán Táng) ศาลเจ้าปุดจ้อ หรืออ๋ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) และศาลเจ้าจู้ยู่ต๋ย หรือ อ๋ามจู้ยู่ต๋ย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔgōng) ถือเป็นการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน และทำให้ผู้ศรัทธาได้เดินทางมากرابไหว้ ทำบุญตามจิตศรัทธา ทำให้ศาลเจ้ามีรายได้และชุมชนได้มีรายได้ตามไปด้วยเหมือนกัน

4.3.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภายในตำบลตลาดเหนือ เนื่องจากมีศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนหลายแห่ง และมีลักษณะความเป็นจินฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน ภายในศาลเจ้าจึงมีการตกแต่งสวยงามแบบวัฒนธรรมจีน ดังนั้นจึงทำให้นักท่องเที่ยวที่นอกเหนือจากคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนแล้วยังมีชาวไทยกับชาวต่างชาติได้เข้ามากราบไหว้เทพเจ้าเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า รวมถึงประติมากรรมต่าง ๆ ในการก่อสร้างภายในศาลเจ้า การเรียนรู้วัฒนธรรมและศิลปกรรมแบบจีนผ่านทางศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนที่ตั้งอยู่ในชุมชน ถือว่าเป็นวิธีการเรียนรู้อีกหนึ่งรูปแบบ ที่สามารถทำให้ผู้คนที่ทั้งภายในและภายนอกได้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของศาลเจ้า อย่างเช่น ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแต่ละศาลเจ้าที่คนจินฮกเกี้ยนในสมัยก่อนได้ล่องสำเภามาถึงเมืองไทยและเลือกตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ต ดังนั้นชุมชนของตำบลตลาดเหนือและศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนที่ตั้งอยู่ภายในชุมชน จึงเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ มีความดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวตลอดเวลา จึงทำให้ชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งความรู้ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

เนื่องจากศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนภายในตำบลตลาดเหนือทั้ง 4 แห่ง มีระยะการเดินทางไม่ห่างไกลกันมาก นักท่องเที่ยวจึงสามารถเดินเท้าเข้าไปเยี่ยมชมทั้ง 4 แห่งได้อย่างสะดวก ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณ Lín qīng (林菁) อายุ 78 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ศรัทธาศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) กล่าวถึงการมีอยู่ของศาลเจ้าแม่ย่านางมีความสวยงามแบบจีนสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมได้ จึงมีการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและสร้างรายได้ให้กับทางศาลเจ้าเองว่า

“อ๋ามม่าโจ้โป้ (แม่ย่านาง - อธิบายโดยผู้วิจัย) มีความสวยงามแบบจีน นักท่องเที่ยวชอบเข้ามาถ่ายรูป ช่วงงานก็มีทั้งชาวบ้านและคนนอกชุมชนมาร่วมงาน เช่นช่วงตรุษจีนหรือหยวนเซียว คนร่วมงานมีจำนวนเยอะก็ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น ทางอ๋าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) ก็มีรายได้ด้วยการทำบุญของนักท่องเที่ยวเหมือนกันครับ” ดังภาพที่ 85

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การมีอยู่ของศาลเจ้าแม่ย่านาง หรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีการส่งเสริมการค้าขายและการ

ท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ศาลเจ้ามีรายได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ด้วยการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า ซึ่งทางศาลเจ้าเองก็มีรายได้จากการทำบุญของผู้ศรัทธา ถือว่าเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนทางด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชาวจีนฮกเกี้ยน และทำให้คุณภาพชีวิตชาวบ้านดีกว่าเดิม จึงถือได้ว่ามีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชาวจีนฮกเกี้ยน

ภาพที่ 85 ผู้คนร่วมกิจกรรมเทศกาลหยวนเจียวในศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2566

คุณมล อายุ 36 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าของร้านขายขนมไข่มุกข้างศาลเจ้าจ้ออ๋งหรืออ้ามไถ่หวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) กล่าวถึงช่วงก่อนโรคระบาดโควิดมีนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังเข้าไปกราบไหว้เทพเจ้าจ้ออ๋งมีการเข้าร้านชื่อน้ำว่า

“ร้านเราอยู่ใกล้ศาลเจ้าจ้ออ๋ง ศาลเจ้าสวยและมีการก่อสร้างแบบจีน ก็มีนักท่องเที่ยวเข้าไปกราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าและแวะมาชื่อน้ำในร้าน ภูเก็ตมันอากาศร้อน ก่อนหน้านี้ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน ช่วงโควิดหายไปเยอะมาก แต่ก็ยังมีบ้าง ขายดีที่สุดคือช่วงเทศกาลเพราะว่ามีผู้ร่วมพิธีกรรมเยอะ และวันหยุด จะมีผู้มากกราบไหว้ศาลเจ้าจำนวนมากกว่าวันปกติ” ดังภาพที่ 86

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ศาลเจ้าจ้ออ๋งมีบทบาทด้านสังคมทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยน ผู้เดินทางมากกราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าช่วงเทศกาลจะมีจำนวนมากกว่าวันปกติ ซึ่งสามารถทำให้ร้านค้าที่อยู่ใกล้ศาลเจ้ามีโอกาสจำหน่ายสินค้าได้มากกว่าวันทั่วไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาร่วมงาน

อีกทั้งยังสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในอีกด้วย เนื่องด้วยศาลเจ้ามีความเป็นเงินฮกเกี้ยนในการตกแต่งหรือการก่อสร้างศาลเจ้านั้น จึงเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมแบบเงินฮกเกี้ยนอีกด้วย

ภาพที่ 86 ผู้ร่วมพิธีกรรมแซยิดในศาลเจ้าจ้ออ้อ

ที่มา: FACEBOOK ศาลเจ้าจ้ออ้อ

คุณสิทธิชัย อายุ 80 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์) กรรมการศาลเจ้าปู่จ้อจ้อ (观音) 廟 Guānyīn miào) กล่าวถึงผู้ศรัทธาที่เดินทางมากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้ามีทั้งการเตรียมของ เช่น ไห้วมาจากบ้านเองและซื้อจากร้านค้าที่อยู่ใกล้ศาลเจ้ายังมีการทำบุญให้กับศาลเจ้าด้วยว่า

“ช่วงเทศกาลมีผู้ศรัทธาเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้ามากกว่าวันทั่วไป บางคนเตรียมของเช่น ไห้วมาจากบ้าน แต่ส่วนใหญ่มาซื้อใกล้ ๆ ศาลเจ้าพวกดอกไม้ กับผลไม้ หรืออาจจะทำบุญให้กับทางศาลเจ้าและเอาไปถวายท่าน (เจ้าแม่กวนอิม- อธิบายโดยผู้วิจัย) ทางศาลเจ้ามีสร้อยไข่มุก ประทัด น้ำมัน ธูป และเทียน เป็นต้น หลังจากกราบไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ในศาลเจ้าแล้ว ผู้ศรัทธาบางท่านอาจจะมีการเช่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์กลับไปบูชาที่บ้านด้วย” ดังภาพที่ 87

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ศาลเจ้าปู่จ้อจ้อมีบทบาทการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวเงินฮกเกี้ยนด้วยการที่ศาลเจ้ามีเทพเจ้าจำนวนมาก จึงทำให้ผู้ศรัทธาหลายความเชื่อสามารถเดินทางเข้ามากราบไหว้ขอพรได้หลากหลาย ซึ่งเป็นการดึงดูดทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชนต่างเดินทางเข้ามากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า โดยทำให้ร้านค้าต่าง ๆ ได้มีโอกาสจำหน่ายสิ่งค้ามากขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณศาลเจ้าได้มีรายได้มากขึ้นด้วยการที่

ผู้ศรัทธาซื้อของเซ่นไหว้จากร้านค้าเหล่านี้ โดยทางศาลเจ้าเองก็มีการนำสินของเซ่นไหว้ต่าง ๆ มาไว้ในศาลเจ้าให้กับผู้ศรัทธาเพื่อสร้างความสะดวกให้กับผู้ศรัทธา ซึ่งเป็นการเสริมรายได้ให้กับชุมชนเหมือนกัน

ภาพที่ 87 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกำลังยืนฟังประวัติของศาลเจ้าปุดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่าย เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2566

คุณก๊วน อายุ 45 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ที่เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจู้ยู่ ตั้งแต่อายุ 15 ปี กล่าวถึงการถ่ายวิดีโอบอกบุญให้กับผู้ชม และการทำบุญปัจจุบันสามารถทำผ่านทางออนไลน์ เพราะเหตุการณ์โควิดว่า

“ผมชอบถ่ายวิดีโอให้ศาลเจ้า โดยความชอบส่วนตัวและอยากให้ทุกคนได้รู้จักความสวยงามของศาลเจ้าจีน ผมไปถ่ายมาหลายศาลเจ้าแล้ว ศาลเจ้าจู้ยู่ผมมาถ่ายบ่อยผู้ชมชอบครับ มีการถ่ายทอดสดผ่านทาง YOUTUBE และทาง FACEBOOK ก็เป็นการแบ่งบันบุญให้กับผู้ชมในอีกทางหนึ่ง ยิ่งช่วงพิธีกรรม ผู้ชมจะเข้าชมเป็นจำนวนมาก เพราะวโรคระบาดโควิดทำให้ผู้คนไม่สะดวกในการเดินทางมาเข้าร่วมพิธีด้วยตนเอง บางครั้งมีคนฝากทำบุญด้วยหรือว่าเห็นพระเครื่องในศาลเจ้า ถ้าชอบก็มีการฝากซื้อ” ดังภาพที่ 88

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การมีอยู่ของศาลเจ้าจู้ยู่อยู่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยโรคระบาดโควิดมีการกำหนดและกฎเกณฑ์ระหว่างการเดินทางต่าง ๆ ทำให้ผู้ศรัทธาไม่สะดวกในการเดินทาง จึงเป็นการ

สร้างอาชีพใหม่และการทำบุญรูปแบบใหม่ขึ้นมา คืออาชีพไลฟ์สดผ่านโซเชียลมีเดียและผู้ศรัทธาสามารถทำบุญผ่านผู้ถ่ายทอดทางออนไลน์ได้ อย่างเช่นการซื้อของไปบูชาเทพเจ้าแทนผู้ศรัทธาหรือการซื้อพระเครื่องในศาลเจ้า เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างรายได้ให้กับชุมชนกับศาลเจ้าอีกวิธี โดยเป็นการสร้างรายได้แบบสมัยใหม่อีกด้วย

ภาพที่ 88 วิดีโอของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งใน YOUTUBE

ที่มา: <https://www.youtube.com>

จากการศึกษาบทบาทด้านเศรษฐกิจจึงสรุปได้ว่า การสร้างศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้าของชุมชนตำบลตลาดเหนือมี ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ศาลเจ้าจ้ออ่องหรืออ้ามไถ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ้ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) และศาลเจ้าจู้ต๋วยหรืออ้ามจู้ต๋วย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) ถือว่าเป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชน และยังถือว่าเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เนื่องจากการมีอยู่ของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนแต่ละศาลเจ้าและการมีการจัดงานต่าง ๆ ของศาลเจ้า จึงทำให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้ศรัทธาทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่ได้เดินทางเข้ามาร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าก็มีการทำบุญและสามารถสร้างรายได้ให้กับศาลเจ้าด้วยเหมือนกัน ซึ่งศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้านี้มีความเป็นเงินอย่างชัดเจน มีความโดดเด่นในด้านวัฒนธรรมเงินฮกเกี้ยน ผู้เดินทางเข้ามาสักการะบูชา และได้เข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า จึงได้ศึกษาเรื่องความเชื่อ ศิลปะวัฒนธรรมเงินฮกเกี้ยน จึงถือว่าเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

4.4 บทบาทด้านวัฒนธรรม

ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีความสัมพันธ์เป็นเมืองพี่เมืองน้องมาตั้งแต่สมัยก่อน ดังนั้น เมื่อมีชาวจีนอพยพเข้ามาสร้างตัวและได้ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย จึงได้มีการนำวัฒนธรรมทางบ้านเกิดของตนเข้ามาด้วย และมีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นบทบาทด้านวัฒนธรรมผู้วิจัยได้แบ่งออกมาเป็น 2 ด้าน คือ การสืบทอดวัฒนธรรมจีนสืบทอดให้ดำรงอยู่ และการเผยแพร่และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน

4.4.1 การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนมีบทบาทต่อการสืบทอดวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างมาก อย่างเช่น วัฒนธรรมด้านความเชื่อ วัฒนธรรมการจัดพิธีกรรม วัฒนธรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย เป็นต้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณยาย อายุ 86 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) เป็นเวลา 31 ปีได้กล่าวถึงวัฒนธรรมการตกแต่งศาลเจ้าด้วยสีแดงและโคมไฟเงินในช่วงเทศกาลตรุษจีนกับเทศกาลหยวนเซียวในศาลเจ้าแม่ย่านางว่า

“ศาลเจ้าแม่ย่านางมีการตกแต่งศาลเจ้าไปตามเทศกาล โดยส่วนใหญ่จะเน้นสีแดงเป็นหลัก ช่วงเทศกาลหยวนเซียวจะมีการตกแต่งโคมไฟแดงแบบจีนและผู้คนที่มาร่วมงานนิยมใส่ชุดกี่เพ้าสีแดงเช่นกัน มีการแสดงร้องเพลงจีน เต้นรำจีนและทานขนมบัวลอยจีน ซึ่งทำกันเป็นแบบนี้มาตั้งแต่สมัยยายจำความได้”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ได้สืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องสีด้วยการที่มีการตกแต่งศาลเจ้าด้วยสีแดง ซึ่งสีแดงถือว่าเป็นสีที่แสดงให้เห็นถึงความสิริมงคลและมีความหมายที่ดี วัฒนธรรมด้านการแต่งกายคือปัจจุบันยังคงมีการแต่งชุดประจำชาติจีนกี่เพ้าเข้าร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้า ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ายังมีความเป็นจีนอย่างสูง ส่วนวัฒนธรรมด้านอาหารการกินคือการรับประทานขนมบัวลอยในเทศกาลหยวนเซียว ซึ่งชาวจีนเชื่อกันว่าการกินบัวลอยในช่วงปีใหม่เป็นการคาดหวังว่าปีใหม่นี้จะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัว โดยบัวลอยมีสีหลากหลายจึงมีอีกความหมาย คือ ชีวิตมีความสุขใส่อีกด้วย ดังนั้นวัฒนธรรมพิธีกรรมต่าง ๆ ของเจ้าแม่ย่านางที่สามารถสืบทอดให้คงอยู่จนถึงปัจจุบันได้นั้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นจีนอย่างเหนียวแน่นและการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดของทางศาลเจ้าอีกด้วย และเชื่อว่าคงสืบทอดต่อไปอีกยาวไกล

บ้านน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคน
ภูเก็ตรเรียกว่าอ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มาเป็นเวลา 11 ปี ได้กล่าวถึงพิธีกรรมกับ
กิจกรรมในศาลเจ้าและการแต่งกายเวลาทำงานในศาลเจ้าจ้ออ่องว่า

“ศาลเจ้ามีการจัดพิธีกรรมฉลองวันแซยิดของท่าน (เทพเจ้าจ้ออ่อง-อธิบาย
โดยผู้วิจัย) เทศกาลเซียวไบ่ยพ้อ (พ้อต๋อ-อธิบายโดยผู้วิจัย) จะมีขนมเต๋าแดง และ
เมื่อเวลาเทศกาลถือศีลกินผักจะจัดให้เป็นจุดพักของม้าทรงที่เดินผ่านศาลเจ้า ทาง
ศาลเจ้ามีชุดทำงานให้ป่าด้วย เป็นเสื้อคอกลมสีเหลือง หน้าอกด้านซ้ายมีภาษาจีน
คำว่า 王 (Wáng) สีแดง ก็คือคำเดียวกับคำว่าอ่อง”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีน
ฮกเกี้ยนของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคนภูเก็ตรเรียกว่าอ๋ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán
Táng) มีวัฒนธรรมด้านความเชื่อเรื่องสีเป็นอย่างมาก โดยจะเน้นสีแดงกับสีเหลืองเป็นหลัก ซึ่งแสดงให้เห็น
ว่ายังมีความเป็นจีนอย่างมาก อีกทั้งยังมีวัฒนธรรมเรื่องการแต่งกายด้วย มีการกำหนดชุดของผู้ดูแล
ศาลเจ้าที่มีลักษณะเฉพาะของศาลเจ้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการแต่งกายก็ยังมีวัฒนธรรมจีนอยู่ด้วย อีกทั้งยังมี
การใช้เต๋าแดงในการจัดพิธีกรรม จึงถือได้ว่าศาลเจ้ามีบทบาทด้านการสืบทอดวัฒนธรรมอาหารของชาวจีน
ฮกเกี้ยนอย่างเหนียวแน่นและมีความเคร่งครัด ส่งผลให้การสืบทอดเป็นอย่างมาก

บ้านิตยา อายุ 65 ปี (วันที่ 30 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าปู่จ้อหรือ
อ๋ามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) มาเป็นเวลา 15 ปี ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนชื่อของศาลเจ้าจาก
ศาลเจ้าเต้กุ้นมาเป็นศาลเจ้าปู่จ้อตามความเชื่อผู้ศรัทธาว่า

“อ๋าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) ปู่จ้อ (กวนอิม-อธิบายโดยผู้วิจัย)
สมัยก่อนเป็นอ๋ามของเทพเจ้ากวนอู่มาก่อนเรียกว่าศาลเจ้าเต้กุ้น เพราะพ่อค้าที่มา
ค้าขายส่วนมากเป็นคนจีนฮกเกี้ยน หลังจากนั้นก็มีพ่อค้าลงเรือมาจากปิ่นังเห็นว่า
ศาลเจ้าเต้กุ้นทำเลดีน่าอยู่ เกิดแรงศรัทธา จึงได้อัญเชิญองค์รูปไม้สักปู่จ้อที่บูชา
ไหว้บนเรือมาตั้งในศาลเจ้า และความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่ทำให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา
มาก ทำให้ผู้คนที่มากราบขอได้ตามจริง จากนั้นก็มีการเรียกว่าศาลเจ้าปู่จ้อจนถึง
ปัจจุบัน”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีน
ฮกเกี้ยนของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าปู่จ้อหรืออ๋ามปู่จ้อ (观音庙 Guānyīn miào) เป็นศาลเจ้าที่มีความ
ศักดิ์สิทธิ์มากสำหรับผู้ศรัทธา ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ จึงได้สืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งความ
ศรัทธาของเจ้าแม่กวนอิมมีการเปลี่ยนแปลงการเรียกชื่อของศาลเจ้าอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าความเชื่อและ
ความศักดิ์สิทธิ์มีความสำคัญต่อศาลเจ้าเป็นอย่างมาก

คุณวินัย อายุ 58 ปี (วันที่ 20 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์) เป็นม้าทรงในศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง (水碓斗母宮 Shuǐ duì Dòu mǔ gōng) ตั้งแต่ 9 ขวบ และ เป็นฮวดกั้ว (ผู้ประกอบพิธีกรรม) ตั้งแต่อายุ 30 ปีจนถึงปัจจุบันกล่าวถึงความเป็นมาของพิธีกรรมนิยมสืบทอดให้กับลูกชายและการแต่งกายในเทศกาลถือศีลกินผักมีการเปลี่ยนแปลงว่า

“ตั้งแต่เด็ก ๆ ผมเห็นการจัดงานของฮ้ามจ้วยตุ่ยให้ความสำคัญกับพิธีกรรมการถ่ายทอดมาก พิธีกรรมบางอย่างสืบทอดให้แก่ผู้ชายเท่านั้น ขั้นตอนในการจัดพิธีกรรมมีการกำหนดชัดเจน ส่วนการแต่งกายสมัยก่อนมีเพียงแต่ผู้ปฏิบัติถือศีลกินผักเท่านั้นที่มีการใส่ชุดขาว แต่ปัจจุบันพอถึงเทศกาลกินผักทุกคนใส่ชุดขาวทั้งหมด อาหารเจก็หาได้ทั่วไปและมีหลากหลาย ม้าทรงก็มีจำนวนมากขึ้นทุกปี ดีใจที่ทุกคนให้ความสำคัญกับการถือศีลกินผัก จากการเริ่มถ่ายทอดมาจากฮกเกี้ยนจนถึงทุกวันนี้ไม่ง่ายครับ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนของศาลเจ้าว่า ศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง (水碓斗母宮 Shuǐ duì Dòu mǔ gōng) เป็นศาลเจ้าที่ให้ความสำคัญในการสืบทอดความเชื่อ และพิธีกรรมบางส่วนให้เฉพาะผู้ชายเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีนทางด้านให้ความสำคัญแก่ลูกชาย นอกจากนี้จากการนำวัฒนธรรมถือศีลกินผักมาจากฮกเกี้ยนและสามารถสืบทอดจนถึงปัจจุบันนั้น ถือเป็นว่าเป็นการสืบทอดที่ดีและถูกต้องตามคำสอนหรือการสืบทอดของครูที่ถ่ายทอดมา โดยมีการสอนอย่างเคร่งครัดจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายในช่วงเทศกาลถือศีลกินผักนั้น แสดงให้เห็นว่าทางสังคมได้รับรู้วัฒนธรรมประเพณีการกินเจมากขึ้น และมีการให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ด้วยการที่สามารถตามหาร้านอาหารเจได้ทั่วไปนั้นยิ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในช่วงเทศกาลกินผักของตำบลตลาดเหนือเป็นอย่างดี ซึ่งการสืบทอดอย่างเคร่งครัดในการจัดพิธีกรรมนั้น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รับรู้วิธีและพิธีกรรมที่ถูกต้องของชาวจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเชื่อและวัฒนธรรมที่เราจะได้มีโอกาสเข้าร่วมในปัจจุบันเป็นคนรุ่นเก่าสอนต่อ ๆ กันมา และช่วยกันสืบทอดจนถึงปัจจุบัน

จากผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 แห่ง มีการสืบทอดวัฒนธรรมด้านความเชื่อ การตกแต่งศาลเจ้า การแต่งกาย และการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นศาลเจ้าจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการดำรงชีวิตของคนจีน เมื่อคนจีนมีการย้ายถิ่นหรือมีการอพยพไปอยู่ต่างถิ่น ก็จะมีการสร้างศาลเจ้าขึ้นมาเพื่อเป็นที่ประดิษฐานเทพเจ้าตามความเชื่อของตนเอง และการมีอยู่ของศาลเจ้าต่าง ๆ นั้น ถือได้ว่าเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อของกลุ่มคนจีน รวมถึงการใช้สีต่าง ๆ สิ่งของเช่นไหว้ การแต่งกายในระหว่างพิธีกรรม ด้านอาหารการกินของศาลเจ้าเป็นต้น ทำให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของ

ศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน จากการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนใน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตทำให้เห็นว่า ความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในชุมชนตำบลตลาดเหนือได้สืบทอดมาจากคนจีนฮกเกี้ยนรุ่นเก่า ที่ได้อพยพมาใช้ชีวิตในตำบลตลาดเหนือเป็นเวลายาวนาน ซึ่งคนจีนฮกเกี้ยนรุ่นเก่านิยมพาลูกหลานไปเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าและนิยมสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ให้แก่ลูกหลานของตระกูลที่เป็นลูกชาย จึงทำให้ลูกหลานคนรุ่นหลังหรือที่เรียกว่าคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในปัจจุบันยังคงปฏิบัติกรไหว้และพิธีกรรมตามความเชื่อที่สืบทอดมา และคงสืบทอดต่อไปอีกยาวนาน

4.4.2 การเผยแพร่และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน

ศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 ศาลเจ้ามีประวัติศาสตร์ยาวนานเกิน 100 ปี และได้รับความยอมรับในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้คนภายในชุมชนตำบลตลาดเหนือหรือผู้คนภายนอก ทั้งที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน คนไทยเชื้อสายจีนอื่น ๆ อย่างเช่น คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง คนไทยเชื้อสายจีนไหหลำ เป็นต้น และชาวไทยพุทธรวมถึงชาวต่างประเทศอีกด้วย ที่มากราบไหว้บูชาเทพเจ้าในศาลเจ้าของตำบลตลาดเหนือเป็นจำนวนมาก จึงทำให้วัฒนธรรมและความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนได้มีการเผยแพร่ด้วยหลายวิธีและหลายช่องทาง คือ การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนโดยบุคคล การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนโดยวัตถุ และการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนโดยผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนโดยบุคคล

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนของตำบลตลาดเหนือได้รับการเผยแพร่ในวิจัยนี้ตัวบุคคล หมายถึงผู้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน อย่างเช่น ประธานหรือกรรมการของศาลเจ้า ผู้ดูแลศาลเจ้า ผู้ประกอบพิธีกรรมในศาลเจ้า ผู้ขายของในบริเวณศาลเจ้า ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้อยู่ใกล้ชิดศาลเจ้ามานานและมีความรู้ต่าง ๆ ในศาลเจ้าเป็นอย่างดี เมื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าออกไป ผู้คนภายนอกจึงได้รับความรู้และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแบบถูกต้อง ส่วนผู้มาสักการบูชาศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือนั้นด้วยการที่เข้าไปกราบไหว้และเกิดความศรัทธาได้ตามที่ขอจริง จึงมีการบอกต่อ ๆ กัน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้

คุณเทย่า อายุ 30 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์) ผู้เข้ามากราบไหว้ศาลเจ้าคือศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกิง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) กล่าวถึงการที่รู้จักศาลเจ้าแม่ย่านางจากเพื่อนว่า

“ฉันเพิ่มย้ายจากพืชมามาทำงานที่ภูเก็ตได้ 3 เดือน การขนส่งสาธารณะที่ภูเก็ตไม่ค่อยสะดวก จึงไปสอบใบขับขี่ เมื่อวานเพิ่งได้มา เพื่อนที่ทำงานบอกว่าต้องมาขอพรกับเจ้าแม่ย่านางในเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง วันนี้ก็เลยเข้ามาค่ะ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนของศาลเจ้าว่า ผู้ศรัทธาที่เดินทางเข้ามากราบขอพรในศาลเจ้าแม่ย่านางเพราะการแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน ซึ่งความเชื่อเรื่องการดูแลความปลอดภัยของเจ้าแม่ย่านางได้เผยแพร่และมีการสืบต่อกันแบบคนรอบตัว ยิ่งทำให้ผู้ศรัทธาใหม่เกิดความเชื่อถือน่าเชื่อถือมากขึ้น ดังนั้นจึงถือเป็นการบอกต่อระหว่างบุคคลกับบุคคลนั้นเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมความเชื่อของศาลเจ้าแม่ย่านางอีกหนึ่งวิธี

คุณมล อายุ 36 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์) เจ้าของร้านขายขนมข้างศาลเจ้าจ้ออ๋งหรือฮ้ามไถ่หงวนต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) กล่าวถึงกรณีที่ผู้ศรัทธาชมศาลเจ้าสวยงามและจะบอกต่อให้กับเพื่อนมากราบไหว้ว่า

“เมื่อมีลูกค้าเข้าร้าน พี่ก็ชอบแนะนำให้พวกเขาได้เดินเข้าไปกราบไหว้ขอพรในศาลเจ้า ส่วนมากลูกค้าไปไหว้มาก่อนแล้ว และมีคำชมว่าศาลเจ้ามีการตกแต่งสวยงาม ผู้ดูแลศาลเจ้ามีการแนะนำขั้นตอนการกราบไหว้เป็นอย่างดี รอบหน้าจะแนะนำให้เพื่อน ถ้ามีโอกาสจะพาครอบครัวมาอีกรอบ”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนของศาลเจ้า ด้วยความสวยงามและความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าในศาลเจ้าจ้ออ๋ง จึงมีการเผยแพร่วัฒนธรรมของศาลเจ้าจ้ออ๋งและความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าจ้ออ๋งผ่านบุคคลทั้งเจ้าของร้านค้าที่อยู่ใกล้บริเวณศาลเจ้า ผู้ศรัทธาที่เดินทางมากราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า และผู้ดูแลศาลเจ้า ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้าเป็นอย่างมาก ทั้งด้านความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า ดังนั้นจึงเป็นการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องและแพร่หลาย จึงถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างมาก

พี่เอียด อายุ 50 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์) ผู้ดูแลศาลเจ้าปุดจ้ออันนกว่า 10 ปี กล่าวถึงการสอนขั้นตอนการกราบไหว้และวิธีการไหว้ให้กับผู้ศรัทธาว่า

“ฮ้าม (ศาลเจ้า-อธิบายโดยผู้วิจัย) ปุดจ้อมีเทพเจ้าจำนวนมาก ผู้ศรัทธาที่มารอบแรกบางที่อาจจะทำตัวไม่ถูก มีทั้งหมด 8 โต๊ะ แต่ละโต๊ะบูชาเทพเจ้าที่ต่างกัน โดยจะขอเรื่องต่างกัน ถ้าเห็นคนไหนดูแบบงง ๆ พี่ก็จะเดินเข้าไปหาและสอบถามว่าจะมาขอเรื่องอะไร แล้วค่อยแนะนำ บางคนมาทำพิธีแก้ปีชงก็พาเขาไป ผู้ศรัทธาก็จะดีใจและขอบคุณที่มีการแนะนำอย่างละเอียด”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนของศาลเจ้าว่า ความเชื่อกับพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเทพเจ้าในศาลเจ้าปุดจ้อได้รับการสืบต่อและเผยแพร่จากผู้ดูแลศาลเจ้า โดยผู้ดูแลศาลเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับเทพเจ้าและศาลเจ้าเป็นอย่างดี จึงสืบทอดและเผยแพร่ออกไปให้กับผู้ศรัทธาได้รับรู้ นอกจากนี้จากการสังเกตและข้อมูลจากผู้วิจัยได้พูดคุยกับ

ผู้ศรัทธาบางคนอย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยยังพบว่าเมื่อผู้ศรัทธาที่เคยมากราบขอแล้ว รอบต่อมาก็จะมีการพาเพื่อนและคนในครอบครัวเข้ามากราบไหว้ขอพรกับเทพเจ้าในศาลเจ้านี้ ถือเป็นว่ายังมีการเผยแพร่วัฒนธรรมของศาลเจ้าปุดจ้อภายในครอบครัวและผู้ที่อยู่ใกล้ตัวอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศาลเจ้าปุดจ้อที่สามารถสืบทอดกันมายาวนานเกิน 100 ปีนั้น เนื่องด้วยความศรัทธาดีสิทธิ์ของเทพเจ้าในศาลเจ้าปุดจ้อแล้ว การเผยแพร่ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้

คุณจันฮกซิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์) ประธานศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง กล่าวถึงการเผยแพร่ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งผ่านผู้คนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ว่า

“ผมโตมากับศาลเจ้า ตั้งแต่เด็ก ๆ คุณพ่อก็ทำงานในศาลเจ้า จนปัจจุบันที่ผมดูแลศาลเจ้าเอง ความรู้ต่าง ๆ ได้สืบทอดกันแบบรุ่นต่อรุ่นครับ ความเชื่อและพิธีกรรมของฮ้ำม (ศาลเจ้า-อธิบายนโดยผู้วิจัย) จู้ต๋วยนอกจากมีผู้คนที่เกี่ยวกับศาลเจ้าโดยตรงช่วยกันเผยแพร่แล้วยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยเผยแพร่อีกด้วย อย่างเช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต เป็นต้น ได้มีการจัดทำแผ่นพับใบปลิวเกี่ยวกับพิธีกรรมถือศีลกินผักให้กับศาลเจ้า”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนของศาลเจ้าว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเทพเจ้าในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง ได้รับการสืบทอดและการเผยแพร่รุ่นต่อรุ่น นอกจากนี้แล้วยังมีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนช่วยกันเผยแพร่ด้วยการทำแผ่นพับใบปลิวให้กับทางศาลเจ้าจู้ต๋วยอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถช่วยให้ศาลเจ้าเป็นที่รู้จักของผู้คนทั้งภายในชุมชนและภายนอกมากขึ้น

2) การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนโดยวัตถุ

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า การเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้าในตำบลตลาดเหนือ นอกจากมีการเผยแพร่ผ่านบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแล้วยังพบว่า ศาสนวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อด้านต่าง ๆ ของศาลเจ้าได้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนอีกด้วย หน้าที่ในที่นี้หมายถึง เป็นสื่อที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือทั้งด้าน ความเชื่อ คติธรรม และศิลปะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกั้ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) มีสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่ย่านางทั้งรูปเคารพ ชุดเฉพาะเจ้าแม่ย่านาง ดังภาพที่ 89 คัมภีร์ เครื่องเช่นไหว้ และตุ้ยเหลี่ยนในศาลเจ้าอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีรูปเคารพของเทพเจ้าอื่น ๆ อีกด้วย ศาลเจ้าจ้ออ่องหรือฮ้ำมไถ่หวงต๋อง (太原堂 Tàiyuán Táng) มีสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่ย่านางทั้งรูปเคารพ รูปภาพที่ติดกับกำแพงดังภาพที่ 90 ศาลเจ้าปุดจ้อหรือฮ้ำมปุดจ้อ (觀音廟 Guānyīn miào) มีรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม มีบท

สวดมนต์ ดังภาพที่ 91 ยังมีเพลงเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิมเปิดนทิวในวันในศาลเจ้าอีกด้วย และศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้งหรืออ้ามจู้ต๋วย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) มีรูปปั้นของผู้ที่มีพระคุณต่อศาลเจ้าตรงแบบหลายสีที่เป็นสัญลักษณ์ของศาลเจ้าฮกเกี้ยน หินแกะสลักเป็นรูปปั้นท้าวจตุโลกบาล หินแกะสลักสิงโตแบบฮกเกี้ยนดังภาพที่ 92 และหินแกะสลักเป็นลวดลายมงคลต่าง ๆ เช่น สมเส้งเกียงแจ่ว (อวยพรให้โชคดีร่ำรวย อายุมั่นขวัญยืน) ฮ่องเตียวโบทัน (สัญลักษณ์แห่งความสวยงาม อวยพรให้มีความสุข) ก่าก้วนจิ้นลก (อวยพรให้ได้รับยศฐาบรรดาศักดิ์) ต่ายเหล็งเถ่งฮุย (อวยพรให้ประสบความสำเร็จในอนาคต) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรูปเคารพของเทพเจ้าอื่น ๆ อีกหลายองค์และมีการเขียนชื่อของเทพเจ้าด้วยภาษาไทยตามสำเนียงจีนฮกเกี้ยน จึงถือว่าเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนได้ในด้านหนึ่ง

ภาพที่ 89 ชุดเฉพาะเจ้าแม่ย่านางในศาลเจ้าแม่ย่านาง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่ายเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565

ภาพที่ 90 รูปภาพที่ติดกับกำแพงในศาลเจ้าจ้ออ๋อง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565

ภาพที่ 91 บทสวดมนต์ของเจ้าแม่กวนอิมในศาลเจ้าปู่ดจ้อ

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565

ภาพที่ 92 ผู้วิจัยถ่ายรูปกับผู้ให้สัมภาษณ์ระหว่างตรงกลางของรูปปั้นสิงโตของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565

3) การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนโดยผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) จากการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน : กรณีศึกษาศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ทำให้เห็นว่าศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่ตั้งอยู่ภายในชุมชนทั้ง 4 แห่ง ได้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนให้กับสังคมไทยด้วย มีการเผยแพร่ความรู้ด้านความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ ในแต่ละเทศกาล และศิลปะการตกแต่งภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน เป็นต้น

ความเชื่อ พิธีกรรม ของศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวกี้ง (三山天后宮 SānshānTiānhòugōng) ศาลเจ้าจ้ออ่อง หรือคนภูเก็ตเรียกว่าอ๋ามไถ่หงวนตอง (太原堂 Tàiyuán Táng) ศาลเจ้าปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) และศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจ้วยตุ่ย (水碓斗母宮 ShuǐduìDòu mǔ gōng) มีการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านผู้ดูแลศาลเจ้าด้วยวิธีการสอนผู้ศรัทธากราบไหว้ตามขั้นตอน มีการทำแผนผังเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาลเจ้า มีการทำป้ายประกาศข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลเจ้าและยังมีการสร้างบัญชีทาง FACEBOOK ดังภาพที่ 93 เป็นบัญชีของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง โดยมีการลงรูปพิธีกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า ลงข้อมูลการให้ความรู้เกี่ยวกับเทพเจ้าในศาลเจ้า และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลเจ้า อย่างเช่น ลงข้อมูลเชิญชวนผู้ศรัทธาทำบุญ เชิญชวนผู้ศรัทธาเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า เป็นต้น เพื่อเป็นการแจ้งข่าวสารและเชิญชวนผู้คนที่ภายนอกกับภายในชุมชน เข้าร่วมพิธีกรรม และยังมีผู้คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมถ่ายทอดเป็นวิดีโอผ่านทาง YOUTUBE อีกด้วย ดังภาพที่ 94 เป็นวิดีโอเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของศาลเจ้า แนะนำวิธีการกราบไหว้ และกิจกรรมกับพิธีกรรมต่าง ๆ

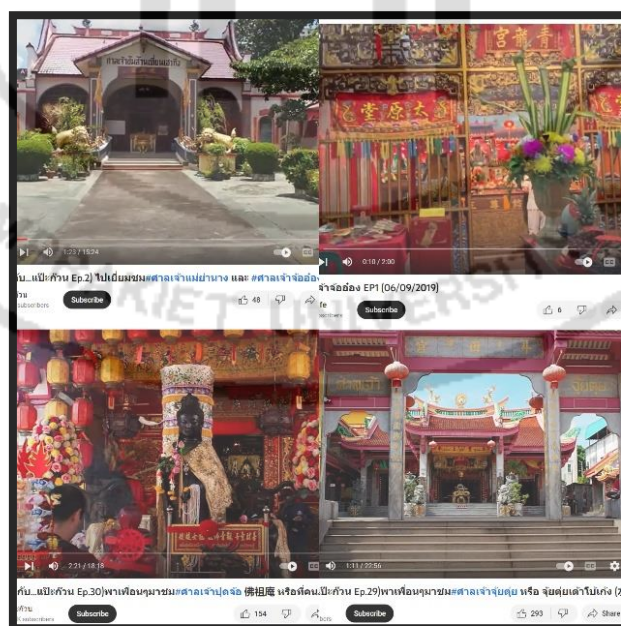
ของศาลเจ้า เป็นต้น จึงเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมชาวจีนยกเกียนทั้ง 4 ศาลเจ้าในตำบลตลาดเหนือให้กับ
 ผู้คนทั้งภายในชุมชนและผู้คนภายนอกชุมชนได้มีโอกาสรู้จักพิธีกรรมเหล่านี้ได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ภาพที่ 93 FACEBOOK ของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) จัดทำ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2566

ภาพที่ 94 วิดีโอ YOUTUBE ของศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง

ที่มา: WANG YANMI (อริสรา) จัดทำ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2566

สรุปได้ว่า วิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนมีหลายวิธี มีทั้งผ่านการจัดงานของศาลเจ้า แต่ละศาลเจ้าเอง และแผ่นป้ายต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าและป้ายหน้าศาลเจ้าอีกทั้งยังมีการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนและทางออนไลน์ต่าง ๆ คือ ผ่านช่องทาง YOUTUBE กับ FACEBOOK ซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศาลเจ้า วันเวลาการกำหนดที่จะจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ประจำปีของศาลเจ้า เชิญชวนผู้ศรัทธาทำบุญกับศาลเจ้า เป็นต้น ทำให้ผู้ศรัทธาทั้งภายในและภายนอกได้รับรู้ข่าวสารอย่างทั่วถึง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนด้วย

ผลการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดในบทนี้ให้ข้อสรุปถึงบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต บทบาทที่เห็นได้เด่นชัดมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านจิตใจ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาในด้านการให้ความมั่นใจกับกำลังใจในการดำเนินชีวิต และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต ปลูกฝังให้เป็นคนดีมีน้ำใจ มีความเมตตา มีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 2) บทบาทด้านสังคม คือ ช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการแจกข้าวของกับการบริจาคเงิน ส่งเสริมการศึกษาในการที่ให้ทุนแก่นักเรียนที่มาช่วยงานศาลเจ้า นักเรียนที่เรียนเก่ง และนักเรียนที่ครอบครัวมีปัญหาด้านการเงิน และสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชนด้วยการที่มีผู้คนในชุมชนเต็มใจอาสาสมัครมาช่วยเตรียมความพร้อมเพื่อจัดงานกับผู้คนภายนอกชุมชนเดินทางมาร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้า 3) บทบาทด้านเศรษฐกิจคือ สร้างรายได้ให้กับชุมชนในการที่สร้างอาชีพพ่อค้าแม่ค้าให้กับชาวบ้านที่อยู่บริเวณศาลเจ้า และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยกับชาวต่างชาติมาร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้า และ 4) บทบาทด้านวัฒนธรรม คือ การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ด้วยการที่มีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมเฉพาะของตนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน คือ การเผยแพร่ผ่านทางบุคคล ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต และผ่านสื่อออนไลน์ทาง FACEBOOK YOUTUBE ให้วัฒนธรรม ความเชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตสามารถแพร่หลายอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วยประธานหรือกรรมการ ผู้มีหน้าที่ดูแลศาลเจ้า ผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ชายของบริเวณศาลเจ้า โดยผู้มาสักการบูชาศาลเจ้า ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ 55 คน รวมทั้งการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมกับไม่มีส่วนร่วมพิธีกรรม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1. ลักษณะของศาลเจ้าและรูปเคารพภายในศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยน

ลักษณะของศาลเจ้าจิ้นฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้ามีการแบ่งประตูเป็น 3 บานทุกศาลเจ้า ประตูตรงกลางเป็นการตั้งโต๊ะบูชาเทพเจ้าประธานที่สำคัญที่สุดในศาลเจ้า ดังต่อไปนี้ ศาลเจ้าแม่ย่านางคือเจ้าแม่ย่านาง ศาลเจ้าจ้ออ่องคือเทพเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปุดจ้อคือเทพเจ้าปุดจ้อ (กวนอิม) และศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ๊เก้งคือเทพเจ้ายูไลฮุด-ไต้ซ่งโล้กุ้น ในศาลเจ้ายังมีรูปภาพต่าง ๆ ที่มีความเป็นเงินและมีความหมายเกี่ยวกับความมงคลต่าง ๆ แตกต่างในศาลเจ้าด้วย ส่วนตุ้ยเหลียนที่ติดในศาลเจ้าทุกแห่งมีการเขียนด้วยสีเหลืองทั้งหมดและมีความหมายในด้านการขมสลายในที่ที่มีความสวยงาม และความดีงามของเทพเจ้าในศาลเจ้า ส่วนรูปเคารพของศาลเจ้านั้นมีการให้ความสำคัญของเทพเจ้าที่ต่างกัน โดยศาลเจ้าแม่ย่านางมีการให้ความสำคัญและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับแม่ย่านางเป็นหลัก ศาลเจ้าจ้ออ่องให้ความสำคัญและมีการจัดงานพิธีกรรมเกี่ยวกับจ้ออ่องเป็นหลัก ศาลเจ้าปุดจ้อให้ความสำคัญกับเจ้าแม่ปุดจ้อเป็นหลัก และศาลเจ้า

ผู้ช่วยเต้าโบ้แก๊งมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิ้วอ่องไต่เต้เป็นหลัก ซึ่งการตั้งโต๊ะบูชาของแต่ละศาลเจ้านั้น โต๊ะบูชาที่ 1 เป็นโต๊ะบูชาเทพเจ้าฟ้าดินทั้ง 4 แห่ง โต๊ะบูชาที่ 2 เป็นโต๊ะบูชาเทพเจ้าประธานในศาลเจ้า ยังมีโต๊ะบูชาอื่น ๆ อีกด้วยตามจำนวนรูปปั้นของเทพเจ้าในแต่ละศาลเจ้า ด้วยเทพเจ้าในศาลเจ้าปุดจ้อมีจำนวนมากที่สุด จึงมีการตั้งโต๊ะบูชาทั้งหมด 8 โต๊ะและโต๊ะสุดท้ายในศาลเจ้าทั้ง 4 แห่งเป็นโต๊ะที่ต่ำกว่า โต๊ะบูชาอื่น ๆ ในศาลเจ้า ซึ่งเป็นเทพเจ้าเจ้าพ่อเสือทั้ง 4 แห่ง ดังนั้นจึงทราบได้ว่าศาลเจ้าของชาวฮกเกี้ยนมีความเหมือนกันแต่ก็มีการเน้นความสำคัญที่แตกต่างกัน

2. ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าภายในศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน

ความเชื่อของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ทั้ง 4 ศาลเจ้ามีความเชื่อปรากฏทั้งหมด 8 ความเชื่อ คือ 1) ความเชื่อเรื่องสุขภาพ 2) ความเชื่อเรื่องความรัก 3) ความเชื่อเรื่องโชคลาภ 4) ความเชื่อเรื่องการทำงาน 5) ความเชื่อเรื่องการขอบุตร 6) ความเชื่อเรื่องการขอชื่อ 7) ความเชื่อเรื่องแก้ปิง และ 8) ความเชื่อเรื่องความปลอดภัย

ความเชื่อของศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ทั้ง 4 แห่งมีความเชื่อที่เหมือนกันคือ ความเชื่อเรื่องการขอโชคลาภกับความเชื่อเรื่องการขอความปลอดภัย เนื่องจากมีเทพเจ้าประจำศาลเจ้าไม่เหมือนกัน ความเชื่อบางอย่างจึงมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ศรัทธานิยมขอพรเรื่องการทำงานในศาลเจ้าจ้ออ่อง นิยมขอพรเรื่องความรักในศาลเจ้าปุดจ้อ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่จะขอพรเรื่องสุขภาพ โชคลาภและความปลอดภัย ที่ถือว่าเป็นเรื่องนิมขอพรมากที่สุด

เนื่องจากแต่ละศาลเจ้ามีเทพเจ้าที่ไม่เหมือนกันทำให้มีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป แต่ที่ศาลเจ้าปุดจ้อมีความเชื่อทั้ง 8 ประการนั้น เพราะศาลเจ้าปุดจ้อเป็นศาลเจ้าที่มีขนาดใหญ่ มีเทพเจ้าประจำจำนวนมากที่สุดในตำบล ซึ่งถือว่าเป็นศาลเจ้าที่ชาวภูเก็ตนิยมมากราบไหว้มากที่สุด ส่วนศาลเจ้าอีก 3 แห่ง มีความเชื่อและเรื่องที่นิมขอพรแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้ ศาลเจ้าแม่ย่านางนิมขอพรเรื่องโชคลาภและความปลอดภัย ศาลเจ้าจ้ออ่องนิมขอพรเรื่องสุขภาพ โชคลาภ การงานและความปลอดภัย ศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้แก๊งนิมขอพรเรื่องสุขภาพ โชคลาภ แก้ปิงขงและความปลอดภัย

3. พิธีกรรมภายในศาลเจ้าจินฮกเกี้ยน

ศาลเจ้าจินฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตประกอบพิธีกรรมที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนทั้งหมด 5 พิธีกรรม ได้แก่ 1) พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนกับเทศกาลหยวนเซียว 2) พิธีกรรมในเทศกาลเซียวบ๊วยพ้อ (พ้อต่อ) 3) พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ 4) พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผัก และ 5) พิธีกรรมในเทศกาลแซยิด โดยในแต่ละศาลเจ้ามีการให้ความสำคัญกับการจัดพิธีกรรมแตกต่างกันออกไป

พิธีกรรมในเทศกาลรอบปีที่มีการจัดพิธีกรรมทั้ง 4 ศาลเจ้าคือพิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนกับหยวนเซียว ส่วนพิธีกรรมที่มีจำนวนการจัดพิธีมากที่สุดคือ พิธีกรรมแซยิด การให้ความสำคัญของเทพ

เจ้าในแต่ละศาลเจ้าที่ต่างกันจึงมีพิธีกรรมที่ต่างกัน เช่น พิธีกรรมในเทศกาลไหว้พระจันทร์ มีศาลเจ้าแม่ย่านางจัดพิธีกรรมเพียง 1 แห่ง พิธีกรรมในเทศกาลเซียวบ๊วยพ้อมีศาลเจ้าจ้ออ่องจัดพิธีกรรมเพียง 1 แห่ง พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักมีศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้งจัดพิธีกรรมเพียง 1 แห่ง

พิธีกรรมในศาลเจ้าทั้ง 4 แห่ง มีพิธีกรรมคล้ายกันเนื่องด้วยเป็นศาลเจ้าของชาวจีนฮกเกี้ยนทั้งหมด จึงมีพิธีกรรมที่เหมือนกัน เช่น พิธีเค่งเต้ (ถวายน้ำชา) พิธีใช้กุ้น (พิธีเลี้ยงทหาร) และพิธีกรรมเฉี้ยโหย้ (ไฟพระฤกษ์) เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวฮกเกี้ยนใช้ไฟเป็นสื่อกลางในการส่งสารถึงเทพเจ้า และเนื่องด้วยการให้ความสำคัญเทพเจ้าในศาลเจ้าต่างกัน จึงมีพิธีกรรมบางอย่างไม่เหมือนกัน เช่น พิธีกรรมแซยิด ศาลเจ้าแม่ย่านางจัดพิธีกรรมให้กับเทพเจ้าแม่ย่านาง ศาลเจ้าจ้ออ่องจัดให้กับเทพเจ้าจ้ออ่อง ศาลเจ้าปุดจ้อจัดพิธีกรรมพิธีเค่งเต้ (ถวายน้ำชา) ให้กับเจ้าแม่กวนอิม และศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้งจัดพิธีกรรมให้กับเตียนฮู่ทวนโสะย โดยมีการจัดพิธีกรรมในเวลาต่างกัน แต่ทุกพิธีกรรมมีการกำหนดวันเวลาและขั้นตอนอย่างชัดเจน พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้งเป็นการจัดพิธีที่นานที่สุด รวมเป็นจำนวน 11 วัน ซึ่งตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายเห็นได้ชัดว่าพิธีกรรมการขึ้นและลงเสาโกเต้งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นการเริ่มต้นและการสิ้นสุดของเทศกาลถือศีลกินผัก

4. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมภายในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน

ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่ง มีการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าด้วยเหตุผลต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ

ความเชื่อของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อบางประการ เช่น ศาลเจ้าปุดจ้อหรืออ๊ามปุดจ้อ (观音庙 Guānyīn miào) จากการเล่าต่อ ๆ กันมาผู้ที่ได้มาก่อนหน้านี้เป็นศาลเจ้าที่เป็นอาคารไม้มุงด้วยหลังคาจากได้ตั้งเทพเจ้าเต้กุ้น (กวนอู) ทางหน้าศาลเจ้ามีลำคลองใหญ่เรือใบสามหลักสามารถเข้ามาเทียบท่าได้ ผู้คนที่เข้ามาค้าขายส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน มีพ่อค้าท่านหนึ่งได้มีองค์รูปเทพเจ้าปุดจ้อติดเรือมาด้วย เห็นว่าที่นี่เป็นสถานที่ดี เกิดแรงศรัทธาจึงได้อัญเชิญกิมซิ่น (รูปปั้นของเทพเจ้า) ปุดจ้อรูปสลักไม้มาประดิษฐานไว้ที่ศาลเจ้าเต้กุ้น (กวนอู) เพื่อให้ผู้คนที่ผ่านไปมาได้มีโอกาสกราบไหว้ด้วย จึงเป็นสาเหตุที่ศาลเจ้าปุดจ้อเป็นที่เลื่อมใสศรัทธากันมาก จนทุกคนเรียกชื่อว่าศาลเจ้าปุดจ้อแทนศาลเจ้าเต้กุ้นจนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งในสมัยก่อนชาวบ้านนิยมขอยาจันจากเทพเจ้าแม่ปุดจ้อในศาลเจ้าปุดจ้อเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันคนส่วนใหญ่นิยมไปซื้อยาของชาวฝรั่งมากกว่าเพราะหาได้ง่ายกว่าและวิธีทานได้ง่ายกว่ายาจัน

ศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก้งหรืออ๊ามจู้ยู่เต้า (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) มีความเชื่อเรื่องความปลอดภัย ได้เปลี่ยนจากการใช้เทียนสีขาวในสมัยก่อนมาเป็นเทียนสีเหลืองจนถึงปัจจุบัน

ตามความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนเชื่อว่าเทียนสีขาวใช้สำหรับงานที่เกี่ยวกับคนตาย ส่วนสีเหลืองเป็นสีที่แสดงให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ อำนาจและความสูงส่ง

2) การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรม

พิธีกรรมในศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงบางพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้งหรืออ๋ามจ้วยตุ่ย (水碓斗母宮 Shuǐduì Dòu mǔ gōng) ในสมัยก่อนหนึ่งปีสามารถเปิดให้ผู้คนเข้ามาร่วมพิธีกรรมได้แค่ช่วงเวลาจัดพิธีกรรมกินผักเท่านั้น พอสิ้นสุดเทศกาลถือศีลกินผักก็จะปิดประตูของศาลเจ้าทั้งปี จนถึงเทศกาลถือศีลกินผักในปีต่อไป หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้มีบทบาทของศาลเจ้า ก็ได้ตัดสินใจเปิดศาลเจ้าให้ผู้คนสามารถเข้ามากราบไหว้ได้ทุกวัน และในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยการที่มีการทิ้งระเบิดจากเครื่องบินในจุดคมนาคมสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตก็เช่นกัน ซึ่งถึงช่วงเทศกาลกินผักพอดี ทางศาลเจ้าจึงได้มีการประกอบพิธีแบบเรียบง่าย ๆ และพิธีส่งพระในปีนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดินส่งพระในตอนกลางคืนมาเป็นช่วงเวลาประมาณ 4-5 โมงเย็นแทนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตราย หลังจากนั้นในปีถัดไปก็ได้มีการเปลี่ยนมาเป็นเวลากลางคืนเหมือนเดิมจนถึงปัจจุบัน

3) ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อและพิธีกรรมมี 1) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ย่านางหรือศาลเจ้าซันเทียนเฮวเก็ง (三山天后宮 SānshānTiān hòugōng) ก่อนหน้านั้นเป็นสำนักงานชาวภูเก็ต แต่เนื่องด้วยกรณี 18 กันยายน 2474 ญี่ปุ่นรุกรานประเทศจีนและในยุคนั้นมีการขับไล่คนจีนกันทั่วโลก รวมถึงไทยสมัยนั้นด้วย เพื่อความปลอดภัยจึงเปลี่ยนจากสำนักงานภูเก็ตมาเป็นศาลเจ้าแม่ย่านาง อีกทั้งทุกอย่างที่เป็นจีนเก็บซ่อนไว้ และดำเนินงานทุกอย่างภายใต้ศาลเจ้าแม่ย่านาง หลังจากไทย-จีนมีความสัมพันธ์ทางการทูตกันใหม่ จึงมีการติดป้ายภาษาจีนที่เป็นสำนักภูเก็ตอีกรอบ และประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเจ้าแม่ย่านางก็ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้วยโรคระบาดโควิดจึงทำให้เศรษฐกิจตกต่ำจึงมีการตัดกิจกรรมบางส่วนและลดจำนวนวันของการจัดพิธีกรรม ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ย่านางตัดกิจกรรมเชิญชวนนักร้องเงินพื้นเมืองมาร้องเพลงเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ศาลเจ้าจ้ออ้องแต่ก่อนมีการจัดพิธีกรรมแซยิดจ้ออ้องจำนวนสองวัน ช่วงโควิดเหลือหนึ่งวัน ศาลเจ้าปุดจ้อมีการลดจำนวนของเซ่นไหว้ และศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้งลดการตกแต่งเทียน ภาษาจีนเรียกว่า 拏 (Niǎn) เป็นเครื่องที่ใช้พาหนะเทพเจ้าเดินรอบเมืองในช่วงเทศกาลถือศีลกินผัก เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้ศาลเจ้าสามารถดำเนินต่อไปได้ และ 3) ปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้แก่ ความเชื่อเรื่องขอยากับขอบุตรในสมัยก่อนชาวบ้านในชุมชนนิยมขอกับเทพเจ้าปุดจ้อแต่ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมไปหาหมอในโรงพยาบาลมากกว่า

5.1.2 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชนตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

บทบาทด้านจิตใจมี 2 ประการ คือ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธามีความเชื่อว่าการที่เข้ามาสักการบูชาเทพเจ้าในศาลเจ้าจะทำให้ตนได้มีกำลังใจดำเนินชีวิตของตนให้ดีขึ้น อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานให้ดีขึ้น และจากความเชื่อที่ผู้ศรัทธามีต่อศาลเจ้าจะทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความเชื่อมั่นว่าศาลเจ้าเป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถให้อำนาจในการให้พรแก่ผู้ศรัทธา ดังนั้น จึงถือว่าเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ศรัทธาต่างได้เดินทางเข้ามากราบไหว้เสมอ ขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สอนให้เป็นคนดี ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้ศรัทธาดำรงชีวิตดีขึ้น

บทบาทด้านสังคมมี 3 ประการ คือ การช่วยเหลือผู้ยากไร้ เช่น การร่วมทำบุญกับศาลเจ้า การบริจาคเงิน และอาหารแห้ง เป็นต้น ซึ่งจัดขึ้นเพื่อแจกสิ่งของต่าง ๆ ที่ผู้ศรัทธาได้ร่วมกันทำบุญให้แก่กลุ่มผู้คนยากไร้ ส่งเสริมการศึกษา มีการให้ทุนศึกษากับนักศึกษาที่ฐานะลำบากและต้องการความช่วยเหลือจากสังคม กับนักศึกษาที่ดีเด่นของชุมชน นอกจากนี้มีการบริจาคเงินแล้วยังมีการให้ความสำคัญการให้ความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้าและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าให้กับนักศึกษาอีกด้วย และสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความสามัคคีและทำให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในพิธีกรรมของศาลเจ้า เพราะว่าเวลาที่มีการจัดงานพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาลเจ้าได้มีการประกาศทั้งติดป้ายหน้าศาลเจ้าและผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ศรัทธาภายในชุมชนและคนนอกชุมชนได้เข้ามาร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วย และยังได้ร่วมแรงร่วมใจสามัคคีกันช่วยเหลือในสิ่งที่ตนถนัดเพื่อทำให้การจัดงานของศาลเจ้าได้เป็นไปอย่างราบรื่น

บทบาทด้านเศรษฐกิจมี 2 ประการ คือ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่น การซื้อของเช่นไหว้ ผู้ศรัทธาส่วนมากจะซื้อสิ่งของเช่นไหว้ที่ใกล้บริเวณศาลเจ้าและมีการซื้อสินค้ารวมทั้งอาหารของกินกับขนมต่าง ๆ ในบริเวณศาลเจ้า ดังนั้นการที่มีศาลเจ้าอยู่จึงทำให้ชุมชนในบริเวณนี้ได้มีรายได้จากผู้มาสักการะศาลเจ้ามากขึ้นและยังช่วยเหลือพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนในย่านนี้ให้ดีขึ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวฮกเกี้ยน เช่นนักท่องเที่ยวเข้าร่วมพิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินผักแต่ละปีมีจำนวนมาก การมีอยู่ของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนจึงเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ขอบแนวทางความรู้ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อมาเที่ยวในชุมชนได้ ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

บทบาทด้านวัฒนธรรมมี 2 ประการ คือ การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ การสืบทอดความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในชุมชนตำบลตลาดเหนือได้สืบทอดมาจากชาวฮกเกี้ยนตั้งแต่รุ่นเก่า ที่ได้อพยพมาใช้ชีวิตในตำบลตลาดเหนือเป็นเวลา

ยาวนานจนถึงปัจจุบัน ด้วยการที่ชาวจีนฮกเกี้ยนรุ่นเก๋านิยมพาลูกหลานไปเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าและนิยมสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ให้แก่ลูกหลานของตระกูลที่เป็นลูกชาย จึงทำให้ลูกหลานคนรุ่นหลังหรือที่เรียกว่าคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในปัจจุบันยังคงปฏิบัติตามและประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่สืบทอดมาอย่างเคร่งครัด บทบาทด้านวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งคือ การเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน วิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนมีหลายวิธี มีการเผยแพร่ผ่านการจัดพิธีกรรมของศาลเจ้าแต่ละศาลเจ้าเอง ผ่านการติดป้ายต่าง ๆ หน้าศาลเจ้า ผ่านตัวบุคคลผู้ดูแลศาลเจ้า และผ่านสื่อต่าง ๆ มีการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนและทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ทางYOUTUBE FACEBOOK เป็นต้น เป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือเวลาที่กำหนดจัดพิธีกรรม ข้อมูลของการดูแลศาลเจ้า เป็นต้น ทำให้ผู้ศรัทธาทั้งภายในและภายนอกได้รับรู้ข่าวสารอย่างทั่วถึง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนด้วย

จากบทบาทที่ได้กล่าวมา ศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่งมีบทบาทที่คล้ายกันนั้น เพราะว่า เป็นศาลเจ้าของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนเหมือนกัน และประวัติศาสตร์ยาวนานเกิน 100 ปีทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนที่อพยพมาเป็นช่วงเวลาเดียวกัน จึงมีความคล้ายกัน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน : กรณีศึกษาตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

5.2.1 ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ความเชื่อของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้ามีการสืบทอดถึงปัจจุบันมี 8 ความเชื่อคือ ความเชื่อเรื่องสุขภาพ เรื่องความรัก เรื่องโชคลาภ เรื่องการงาน เรื่องการขอบุตร เรื่องการขอชื่อเรื่องแก้ปีชง และความเชื่อเรื่องความปลอดภัย ความเชื่อเหล่านี้มักจะเกิดจะความกลัวของมนุษย์จึงไปกราบขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้เป็นที่พึงทางใจและทำให้ชีวิตของตนสามารถดีกว่าเดิมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ นนโท (2563, น. 219) กล่าวว่า ความเชื่อของมนุษย์เกิดจากความรูสึกว่าไม่ปลอดภัยจากอำนาจเหนือธรรมชาติ เมื่อเกิดเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่มีการทำ ความอันตรายต่อชีวิต ต่อทรัพย์สินของมนุษย์ และไม่สามารถหาเหตุผลได้ จึงเกิดความคิดที่ว่าต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอำนาจเหนือกว่าธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีการเกิดความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ HE ZHONGHUAN (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้ากวนอูในพื้นที่

กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาฝั่งธนบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้ากวนอูในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ฝั่งธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อต่อเทพเจ้ากวนอูมี 5 ประการ ได้แก่ ความเชื่อด้านสุขภาพ โชคลาภเงินทอง ครอบครัว ความปลอดภัย และความสำเร็จ ซึ่งศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้ามีการบูชาเทพเจ้ากวนอูเหมือนกัน ศาลเจ้าปู่จ้อในสมัยก่อนชื่อศาลเจ้าเต๋กุ้น (เทพเจ้ากวนอู) ปัจจุบันถึงแม้เปลี่ยนชื่อแต่ก็ยังคงมีความเชื่อคล้าย ๆ กัน

พิธีกรรมของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 ศาลเจ้า ปัจจุบันยังคงจัดงานประจำทุกปี 5 พิธีกรรม คือ พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนกับเทศกาลหยวนเซียว เทศกาลเซียวบ๊วยพ้อ (พ้อต่อ) เทศกาลไหว้พระจันทร์ เทศกาลถือศีลกินผัก และเทศกาลแซยิด พิธีกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดวันเวลาและขั้นตอนการจัดพิธีกรรมอย่างชัดเจน นอกจากพิธีกรรมแล้วยังมีการจัดกิจกรรมด้วย เช่น เทศกาลหยวนเซียวมีการจัดกิจกรรมสาธิตการทำขนมตัวอี่ (บัวลอยจีน) เป็นการคาดหวังว่าปีใหม่จะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัว และกิจกรรมชมนิทรรศการงานเทศกาลหยวนเซียว ชมโคมจีน และทานอาหารรวมกันกับผู้ร่วมพิธีกรรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอภิวัดน์ สุธรรมดี (2558, น. 118) ได้กล่าวว่า พิธีกรรม หมายถึง กิจกรรมในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายตามแนวคิดหลักของพิธีกรรม พิธีกรรมสื่อสารด้วยอวัจนภาษาเป็นส่วนใหญ่ และมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่มองเห็นและจับต้องไม่ได้ ในประเพณีพิธีกรรมหนึ่ง ๆ อาจจะมีกิจกรรมในพิธีกรรมเพียงอย่างเดียวหรือประกอบด้วยหลาย ๆ กิจกรรมก็ได้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ QIU HAIFENG (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทศาลเจ้าหลี่ตี้เมี่ยวของชาวจีนฮากกา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพิธีกรรมของรอบปีปรากฏขึ้น 4 พิธีกรรม คือ 1) พิธีกรรมในงานฉลองวันเทวสมภพขององค์เทพ 2) พิธีกรรมการทิ้งกระจาด 3) พิธีกรรมในเทศกาลกินเจ และ 4) พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นศาลเจ้าชาวจีนคนละกลุ่มแต่ก็มีพิธีกรรมที่เรียกเหมือนกัน คือ พิธีกรรมกินเจกับพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ ส่วนพิธีกรรมในงานฉลองวันเทวสมภพขององค์เทพของชาวจีนฮากกานั้น ชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตเรียกว่าพิธีกรรมแซยิด และพิธีกรรมการทิ้งกระจาดชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตเรียกว่าทำบุญให้กับผู้ยากไร้ ซึ่งเป็นพิธีกรรมคล้ายกันเพียงแต่มีการเรียกที่ต่างกัน

5.2.2 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนที่มีต่อชุมชน ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

จากการศึกษาบทบาทของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยนทั้ง 4 แห่ง มีบทบาทต่อชุมชน 4 ด้านคือ บทบาทด้านจิตใจ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธาทำให้ผู้ศรัทธามีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตให้คิดดีทำดีต่อคนรอบตัวและสังคม บทบาทด้านสังคม ช่วยเหลือผู้ยากไร้ อย่างเช่น การแจกข้าวสาร การบริจาคสิ่งของต่าง ๆ ให้กับผู้ยากไร้ผ่านทางศาลเจ้า ส่งเสริมการศึกษาคือมีการสนับสนุนการเรียนการสอนของนักศึกษา และสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชนคือคนในชุมชนได้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าและรวมตัวของกลุ่มคน

ภายนอกชุมชนเข้าร่วมพิธีกรรม บทบาทด้านเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเช่นเสริมอาชีพต่าง ๆ ให้กับชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนคือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า และบทบาทด้านวัฒนธรรม สืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต และเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสังฆรักษ์ ภูริปัญญา (2550, น. 10) ได้กล่าวว่า ในการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ มีการเชิญชวนผู้คนเข้าร่วมพิธีกรรม จึงถือได้ว่าการจัดพิธีกรรมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคน เมื่อบุคคลเข้าร่วมพิธีกรรมจะได้รับความรู้สึกที่ดีต่อใจ อีกอย่างพิธีกรรมเป็นการดึงดูดคนให้มารวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่และได้มีโอกาสสื่อสารระดมแก้กลุ่มคนเหล่านี้ด้วย

ยังสอดคล้องกับวิจัยของ WANG QINGHUA (2565) ศึกษาวิจัย เรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนไต้หวัน : กรณีศึกษาศาลเจ้ามูลินีธรรมกตัญญู (เสียนหลอใต้เทียนกง) จังหวัดสมุทรปราการ บทบาทของศาลเจ้าคือ บทบาทด้านจิตใจ เป็นการที่ทำให้จิตใจสงบสุขและช่วยเป็นกำลังใจ ในการดำรงชีวิตต่อไปได้ บทบาทด้านสังคม เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีที่มีการปลูกฝังให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมและการช่วยเหลือสังคม บทบาทด้านวัฒนธรรม มีการสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรม ความเชื่อของชาวจีนไต้หวัน และยังมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนไต้หวันได้เป็นอย่างดี บทบาทด้านเศรษฐกิจ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและศาลเจ้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศาลเจ้าของชาวจีนฮกเกี้ยนกับศาลเจ้าของจีนไต้หวันได้มีบทบาทที่คล้าย ๆ กันคือด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน ในตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 ควรศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยนตำบลอื่น ๆ ในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มเติม เช่น ตำบลเกาะแก้ว ตำบลรัชฎา ตำบลวิชิต เป็นต้น

5.3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าจีนอื่น ๆ ในจังหวัดภูเก็ต เช่น ศาลเจ้าจีนไหหลำ ศาลเจ้าจีนกวางตุ้ง ศาลเจ้าจีนแต้จิ๋ว เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนกพร เจริญแสนสวย. (2557). *การศึกษามิติสัมพันธ์ของความเชื่อส่วนบุคคลในเทพเจ้ากวนอู สำหรับการสร้างแรงผลักดันทางธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2558). *เสวนา ความเชื่อ ศาสนา คุณธรรม จริยธรรมอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). *เสวนา ความเชื่อ ศาสนา คุณธรรม จริยธรรม อาเซียน*. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- กานต์สิริ โรจนสุวรรณ. (2550). *ความเชื่อ พลังมหัศจรรย์ในจิตใต้สำนึกของคุณ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานต้นไม้.
- กุลธิดา อุบุรณกุล. (2555). *กระบวนการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีถือศีลกินผักจังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กิตติ นนโท. (2563). *ความเชื่อของชาวพุทธในสังคมไทย*. (สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, นครราชสีมา.
- ชนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- แคทรียา อังทองกำเนิด. (2562). *เจ้าพ่อทัพ: บทบาทของเจ้าพ่อทัพและประเพณีแห่งเจ้าพ่อทัพที่มี ต่อชุมชน*. *วารสารไทยศึกษา*, 2, 31-59.
- ไชยยุทธ ปิ่นประดับ และคณะ. (2534). *ประเพณีกินผักของศาลเจ้ากะทู้ จ.ภูเก็ต*. ฐานี. (2549). *พิธีกรรมและความเชื่อท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์.
- ถ้วน ลี เเชิง, ตปนิย์ พรหมภัทร, บุญยิ่ง ไร่สุขสิริ และวัชร น้อยพิทักษ์. (2540). *บทบาทของชาวไทยเชื้อสายจีนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันตก: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม*. กรุงเทพมหานคร.
- ถ้วน ลี เเชิงและบุญยิ่ง ไร่สุขสิริ. (2541). *ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา.
- จันทิรา แกมขุนทด. (2544). *ศึกษาประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต*. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ. จังหวัดสงขลา.
- เฉลิมรัฐ ขนอม. (2544). *ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ. จังหวัดสงขลา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ถนอม พูนวงศ์. (2556). *ประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- นุกูล ธรรมจง. (2556). *บทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของศาลเจ้าจีนในเขตเทศบาลเมืองโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาจีนในระบบเศรษฐกิจโลก). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- นวลศรี พงศ์ภัทรวัต. (2543). *บทบาทผู้นำชาวจีนฮกเกี้ยนในเกาะภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ. 2396-2475*. น. ก-ข.
- ปัญญา นันทะภิกขุ. (2561). *ปฏิรูปพิธีกรรม ประโยชน์สูง ประหยัดสุด ประยุกต์ธรรม*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- ปัญญา ศรีนาค. (2546). *กลางภูเก็ตและบ้านเมืองฝั่งทะเลตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- ปิยะนาถ ลิ้มสกุล. (2542). *การศึกษาอิทธิพลของต่างประเทศจากสถาปัตยกรรมในเมืองภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ. 2411-2468*. น.15.
- ผาสุก มุทเมธา. (2540). *คติชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.
- พงศ์สวัสดิ์ สระวาสี. (2539). *แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศาลเจ้าจีนในการพัฒนาเมืองและชุมชนภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- พรณี ชูจิรวงศ์. (2552). *พลังความเชื่อ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานต้นไม้.
- พระพรหมคุณภรณ์. (2559). *พิธีกรรม ใครว่าไม่สำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 19 . กรุงเทพมหานคร : ผลิธันมีในเครือ.
- พระครูสังฆรักษ์ ฐิริปัญญา. (2550). *เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร : จรัญสนิทวงศ์.
- มัลลิกา คุณานุรักษ์. (2550). *คติชนวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วันดี จันท์ประดิษฐ์ และนักวิชาการศาสนาชำนาญการ. (2552). *พิธีกรรมและประเพณี*. กรุงเทพมหานคร : ชุมชุมสหกรณ์.
- วิเลียม สกินเนอร์. (2529). *สังคมจีนในประเทศไทย: ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศุทธิมาน นฤมล วงศ์สุภาพ. (2534). *สายใยตระกูล “งานทวิ” แลวิถีสะพานมั่งกรได้*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สด แดงเอียด และคณะ. (2552). *พิธีกรรมและประเพณี*. กรุงเทพมหานคร : [กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.]
- สมชาย มนุจันทรธ. (2551). *ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต : กรณีศึกษาศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง*. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .
- สุเจตน์ โภชนะกิจ. (2547). *ประเพณีถือศีลกินผักภูเก็ต*. (สารนิพนธ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดภูเก็ต.
- สะท้อน วิถีชีวิต ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดชลบุรี” *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 24 (45) หน้า 91-1081.
- สุนีย์รัตน์ เดชวิริยะกุล. (2553). *คติความเชื่อของชาวจีนในสมัยรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษา ประติมากรรมรูปเคารพ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ และ สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์. (2560). *ระบบความเชื่อและศาสนาพื้นบ้าน*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรเชษฐ์ ศรีสุชาติ และคณะ. (2559). *ศาลเจ้าคร่ำทาสถานแห่งบางกอก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เมือง.
- อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช. (2561). *ศาลเจ้าจีนในกรุงเทพฯ*. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- อภิวัฒน์ สุธรรมดี. (2558). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- Gao Feng. (2555). “การศึกษาศาลเจ้าจีน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน” *วารสารการหาฐาน*, (4), 88-90.
- HE ZHONGHUAN. (2563). *ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้ากวนอูในพื้นที่กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาฝั่งธนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Huang Liyu. (2561). *ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับไต้ฮงกงในสังคมไทย: กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- JING KAIYANG. (2562). *ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีน ในย่านเยาวราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LIAO CAICHUN. (2565). *ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อพระเพลิงในสังคมไทย : กรณีศึกษา ผังธนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- QIU HAIFENG. (2565). *ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทศาลเจ้าหลี่ตี้เมี่ยวของชาวจีนฮากกา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Ren Zhiyuan. (2555). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือ วิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, จังหวัดสงขลา.
- Su Shengying. (2562). *ความเชื่อและบทบาทของศาลเจ้า : กรณีศึกษา ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Wang qinghua. (2565). *ความเชื่อ พิธีกรรมและบทบาทของศาลเจ้าจินใต้ห้วน : กรณีศึกษาศาลเจ้า มูลนิธิธรรมกตัญญู (เสียนหลอใต้เทียนกง) จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Xiong Shengpu. (2554). *คติความเชื่อที่เกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- YANG HAIYAN. (2563). *ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย: กรณีศึกษาเฉพาะ กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- ZHANG XIAOJING. (2557). *บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พ.ศ. 2543-2557* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ZHONG YULU. (2562). *ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- 郭小亭. (2016). (济公全集) 北方文艺出版社.
- 熊江宁. (2016). (如来佛祖: 释迦牟尼及其弟子), 中州古籍出版社.
- 欧阳修, 宋祁. (2000). (新唐书·宰相世系表), 唐书卷其二中, 表第十二中, 宰相世系, 二中, 中华书局, 北京.

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 31 ตุลาคม 2565

ชื่อเรื่อง ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าจีนฮกเกี้ยน : กรณีศึกษา ตำบลตลาดเหนือ
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MS. WANG YANMI

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเสลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 31 ตุลาคม 2565

เลขที่รับรอง

อ.1275/2565

วันที่ให้การรับรอง: 31 ตุลาคม 2565

วันหมดอายุใบรับรอง: 30 ตุลาคม 2567

ภาคผนวก ข
คำถามสัมภาษณ์

เค้าโครง	คำถาม
1. ลักษณะของศาลเจ้าและรูปเคารพภายในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน 1.1 ลักษณะและรูปเคารพภายในศาลเจ้าแม่ย่านาง	องค์เทพสำคัญในศาลเจ้าแม่ย่านางมีกี่องค์ มีความเป็นมาอย่างไร ได้ประดิษฐานในศาลเจ้ามาเป็นเวลานานเท่าไร
1.2 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจ้ออ่อง	องค์เทพสำคัญในศาลเจ้าจ้ออ่องมีกี่องค์ มีความเป็นมาอย่างไร ได้ประดิษฐานในศาลเจ้ามาเป็นเวลานานเท่าไร
1.3 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าปุดจ้อ	องค์เทพสำคัญในศาลเจ้าปุดจ้อมีกี่องค์ มีความเป็นมาอย่างไร ได้ประดิษฐานในศาลเจ้ามาเป็นเวลานานเท่าไร
1.4 ลักษณะและรูปเคารพของศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้แก๊ง	องค์เทพสำคัญในศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้แก๊งมีกี่องค์ มีความเป็นมาอย่างไร ได้ประดิษฐานในศาลเจ้ามาเป็นเวลานานเท่าไร
2. ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าภายในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน	1. คุณมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าแม่ย่านางในด้านไหนบ้าง และความเชื่อเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคุณอย่างไร 2. คุณมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าจ้ออ่องในด้านไหนบ้าง และความเชื่อเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคุณอย่างไร 3. คุณมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าปุดจ้อในด้านไหนบ้าง และความเชื่อเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคุณอย่างไร 4. คุณมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าจู้ต่วยเต้าโบ้แก๊งในด้านไหนบ้าง และความเชื่อเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคุณอย่างไร
3. พิธีกรรมภายในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน	1. ในศาลเจ้าแม่ย่านางมีพิธีกรรมอะไรบ้าง พิธีกรรมเหล่านี้มีความสำคัญ

	<p>2. ในศาลเจ้าจ้ออ่องมีพิธีกรรมอะไรบ้าง พิธีกรรมเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร</p> <p>3. ในศาลเจ้าปุดจ้อมีพิธีกรรมอะไรบ้าง พิธีกรรมเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร</p> <p>4. ในศาลเจ้าจู้ยู่เต้าไ้แก้งมีพิธีกรรมอะไรบ้าง พิธีกรรมเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร</p>
<p>4. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมภายในศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน</p> <p>4.1 ปัจจัยด้านสังคม</p>	<p>คุณคิดว่าปัจจัยด้านสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้านี้อย่างไร ในด้านไหนบ้าง และการเปลี่ยนแปลงแบบนี้เป็นข้อดีหรือข้อเสีย</p>
4.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	<p>คุณคิดว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้านี้อย่างไร ในด้านใดบ้าง และการเปลี่ยนแปลงแบบนี้เป็นข้อดีหรือข้อเสีย</p>
4.3 ปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี	<p>คุณคิดว่าปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้านี้อย่างไร ในด้านใดบ้าง และการเปลี่ยนแปลงแบบนี้เป็นข้อดีหรือข้อเสีย</p>
<p>5. บทบาทด้านจิตใจ</p> <p>5.1 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต</p>	<p>คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้านี้มีบทบาทในด้านการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคุณไหม อย่างเช่นในด้านใดบ้าง</p>
5.2 สร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน	<p>คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้านี้มีบทบาทต่อการสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร</p>
5.3 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ศรัทธา	<p>คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้านี้มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคุณอย่างไร ในด้านใดบ้าง</p>

<p>6. บทบาทด้านสังคม</p> <p>6.1 ช่วยเหลือผู้ยากไร้</p> <p>6.2 ให้ความรู้การศึกษา</p>	<p>1. จากความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าแม่อย่างนาง มีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างไร ในด้านใดบ้าง</p> <p>2. จากความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าจ้ออ่อง มีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างไร ในด้านใดบ้าง</p> <p>3. จากความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าปุดจ้อ มีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างไร ในด้านใดบ้าง</p> <p>4. จากความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าจู้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง มีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างไร ในด้านใดบ้าง</p>
<p>7. บทบาทด้านเศรษฐกิจ</p> <p>7.1 สร้างรายได้ให้คนในชุมชน</p> <p>7.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชาวจีนฮกเกี้ยน</p>	<p>1. คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้ามีบทบาทต่อด้านเศรษฐกิจอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร</p> <p>2. คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีการดึงดูดนักท่องเที่ยวประเภทใดบ้าง และมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร</p>
<p>8. บทบาทด้านวัฒนธรรม</p> <p>8.1 การสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต</p> <p>8.2 การเผยแพร่และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน</p>	<p>1. คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าแม่อย่างนางมีบทบาทด้านวัฒนธรรมอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรในด้านการสืบทอดกับการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยน</p> <p>2. คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าจ้ออ่องมีบทบาทด้านวัฒนธรรมอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรในด้านการสืบทอดกับการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยน</p> <p>3. คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าปุดจ้อมีบทบาทด้านวัฒนธรรมอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรใน</p>

	<p>ด้านการสืบทอดกับการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยน</p> <p>4. คุณคิดว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งมีบทบาทด้านวัฒนธรรมอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร และมี ความสำคัญอย่างไรในด้านการสืบทอดกับการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยน</p>
--	--

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. คุณ 林清 (Lín qīng) 78 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์)
2. คุณหวัง อายุ 59 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์)
3. คุณฉัญญลักษณ์ อายุ 27 ปี (วันที่ 30 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
4. ป้าเล็ก อายุ 68 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
5. คุณ ยาย อายุ 86 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
6. คุณแป้ง อายุ 50 กว่าปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
7. คุณ ดุสิต อายุ 56 ปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์)
8. คุณ เทย่า อายุ 30 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์)
9. คุณเนาวรส อายุ 34 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
10. ป้าน้อย อายุ 63 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
11. คุณสุกัญญา อายุ 45 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
12. Wáng wēi (王伟) อายุ 27 ปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
13. คุณฟ้าใส อายุ 35 ปี (วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
14. คุณ วิน อายุ 23 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
15. คุณ มล อายุ 36 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
16. คุณ มาย์ อายุ 21 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
17. คุณ ป๊อป อายุ 30 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
18. คุณ แม็ก อายุ 26 ปี (วันที่ 23 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
19. คุณ นาลา อายุ 45 ปี (วันที่ 23 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
20. คุณ ฝน อายุ 38 ปี (วันที่ 23 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
21. คุณ เซอ อายุ 33 ปี (วันที่ 23 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
22. คุณ แอน อายุ 29 ปี (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
23. คุณ อาร์ม อายุ 31 ปี (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
24. คุณ สร อายุ 33 ปี (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
25. คุณ ไข่ อายุ 26 ปี (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
26. คุณ โม่ อายุ 34 ปี (วันที่ 26 ธันวาคม 2565 : สัมภาษณ์)
27. ลุงพร อายุ 53 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)

28. คุณเรณูกา อายุ 34 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
29. คุณนันทมนต์ อายุ 31 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
30. คุณศศิคุณ อายุ 27 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
31. คุณปิยะ อายุ 33 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
32. อาจารย์คิม อายุ 60 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์)
33. อาจารย์จรัญ อายุ 60 กว่าปี (วันที่ 19 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
34. พี่สุมาลี อายุ 57 กว่าปี (วันที่ 19 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
35. พี่เอียด อายุ 50 กว่าปี (วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 : สัมภาษณ์)
36. คุณ อ้าย อายุ 56 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
37. คุณราตรี อายุ 32 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
38. คุณนันทมนต์ อายุ 31 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
39. คุณMáomao (毛毛) อายุ 33ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
40. คุณ จันทร์สิริ โนร อายุ 29 (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
41. ป้า นิตยา อายุ 65 ปี (วันที่ 30 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
42. คุณฮกเสง อายุ 30 ปี (วันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์)
43. คุณจู้ อายุ 54 ปี (วันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์)
44. คุณ สิทธิชัย อายุ 80 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์)
45. คุณ วาลี อายุ 28 ปี (วันที่ 21 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์)
46. คุณธัญทิพ อายุ 29 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
47. คุณก๊วน อายุ 45 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
48. คุณปิยะ อายุ 33 ปี (วันที่ 5 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
49. คุณวินัย อายุ 58 ปี (วันที่ 20 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
50. คุณพรรณปพร อายุ 29 ปี (วันที่ 13 มิถุนายน 2565 : สัมภาษณ์)
51. คุณZhāngHǎibō (张海波) อายุ 46 ปี (วันที่ 4 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
52. Rú mǐn (茹敏) อายุ 38 ปี (วันที่ 22 ตุลาคม 2565 : สัมภาษณ์)
53. คุณจันฮกซิว อายุ 44 ปี (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 : สัมภาษณ์)
54. คุณไค้ชัย อายุ 65 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์)
55. คุณหยง อายุ 40 ปี (วันที่ 20 มกราคม 2566 : สัมภาษณ์)

 วิทยาลัยราชภัฏสงขลา	หนังสือยินยอมการเผยแพร่ผลงานวิจัย Letter of Consent for Publication of Research 论文发表同意书
--	---

เขียนที่ At 写于 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 วันที่ Date 日期 ..24 เมษายน 2566.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว Mr./Mrs./Miss 姓名...WANG YANMI.....

รหัสนักศึกษา Student ID 学号...646096-812.....

ระดับ level 学位 ปริญญาโท Master's degree 硕士 ปริญญาเอก Ph.D. 博士

หลักสูตร Courses 专业 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา field of study 系 การสื่อสารภาษาไทยเป็น
 ภาษาที่สอง..... คณะ Faculty 学院 ศิลปศาสตร์

Email 电子邮件: 1187822729@qq.com.....

ชื่อเรื่อง Title 论文题目 (ดุษฎีนิพนธ์博士论文/วิทยานิพนธ์硕士论文/การศึกษาอิสระ自由研究)
 (ชื่อภาษาไทย) (Thai Title) (泰文题目) ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของศาลเจ้าเงินฮกเกี้ยน :
 กรณีศึกษา ตำบลลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

(ชื่อภาษาอังกฤษ) (English Title) (英文题目) Beliefs, Rituals and Roles of the Hokkien Shrine: a
 Case Study of Talad-neua Sub-district, Mueang District, Phuket Province, ...

อนุญาต ให้ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เผยแพร่งานวิจัยของ
 ข้าพเจ้าสู่สาธารณะ เพื่อเป็นผลงานทางวิชาการ ผ่านระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS

Permit the Information Center at Huachiew Chalemparakiet University to publish
 my research to the public as an academic achievement through the ThaiLIS research
 database system

我同意將本人論文透過华侨崇圣大学信息中心發表至泰国文献数据库
 ThaiLIS

ไม่อนุญาต Not permitted 不同意

ลงชื่อ Sign.....WANG YANMI..... Researcher ผู้วิจัย 作者签名
 (Miss. WANG YANMI)